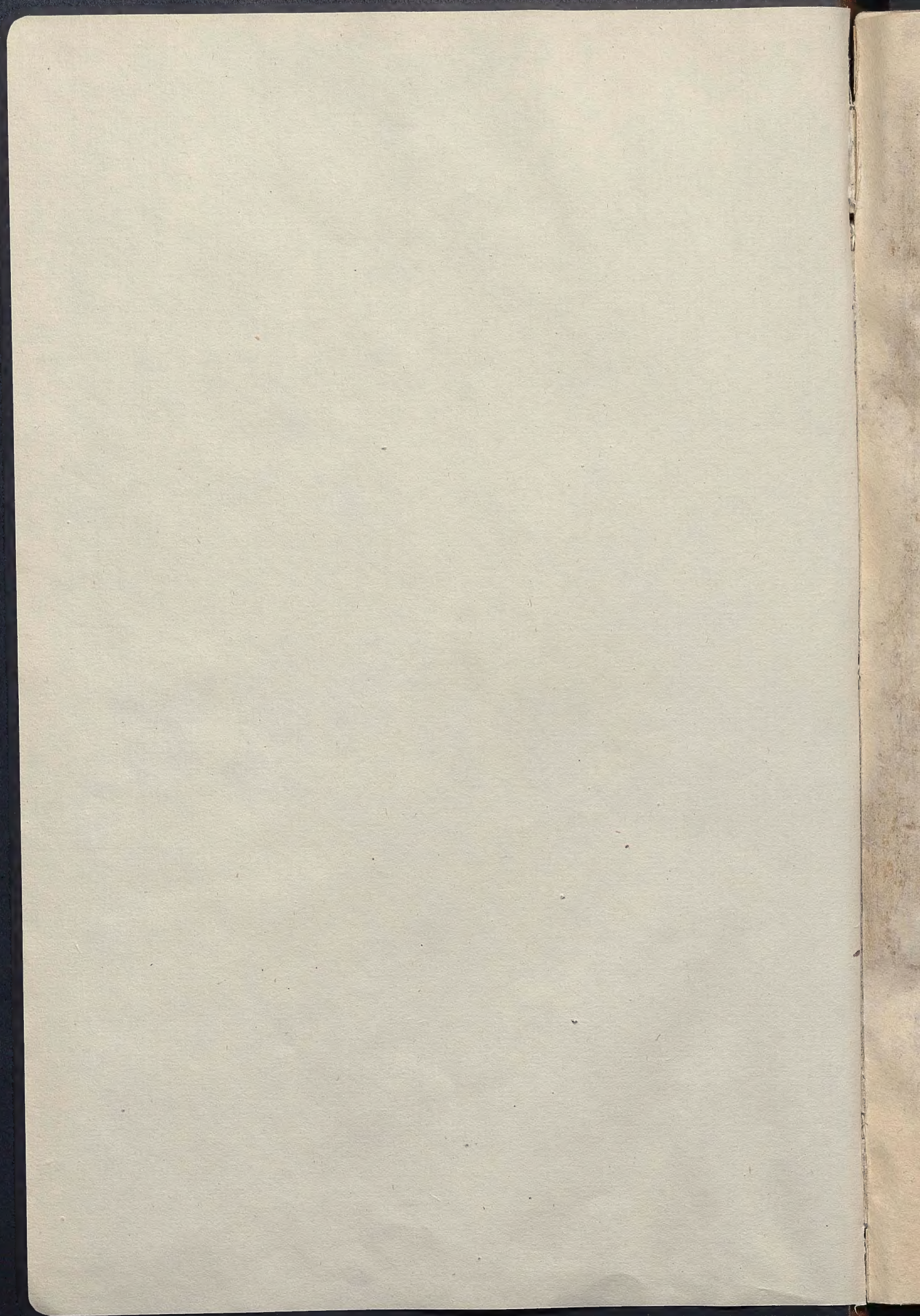

CIM 8087 - 8088

AGENDA

SEV RITVS

CÆREMONIARVM

ECCLESIASTICARVM,

Ad vniformem Ecclesiarum per vniuersas Prouincias
Regni Poloniae vsum, officio Romano
conformati.

*Ex decreto Synodi Prouincialis Petricouiensis
denuò conscripti & editi.*

Studio & opera Reuerendi D. Hieronymi Pouodouij,
Archipresbyteri & Canonici Cracouieñ.

CRACOVIAE,

In Architypographia Regia & Ecclesiastica Lazari,

Anno Domini, M. D. XCI.

Gallicana Ecclesia, viris non minus peritissimis instructa, sacrorum officiorum instrumenta habebat non minima. Ex eis aliqua Romanorum officiis immixta dicuntur, quæ pleriq; & verbis & sono, à cæteris cantibus se discernere posse fateantur. Sed priuilegio Romanæ sedis obseruato, & congruentia rationabili dispositionum apud eam factarū persuadente, factum est, vt in omnibus penè Latinorum Ecclesiis, consuetudo & magisterium eiusdem sedis præualeret. Quia non est alia traditio æquè sequenda, vel in fidei regula, vel in obseruationum doctrina.

**Valafridus Strabo ante 700. annos,
libro de exordiis & incrementis
rerum Ecclesiasticarum,**

C A P: XXV.

★★ 2

GENE-

BIBLIOTHECA
VNI. FACELL.
CRACOVIAE

Cim. 8088

❖

**GENERALIA, QVAE IN HOC LIBRO
Agendorum Cæremonialium
continentur.**

Modus conficiendi aquam benedictam.

EXorcismus Salis. Fol.	1.
Exorcismus Aquæ.	2.
In Dominicis Antiphona ante Asperionem.	3.
A Dominica Paschæ vsque ad Dominicam Pentecostes, An- tiphona ante Asperionem.	4.
Responsorium à Dominica Trinitatis ad Aduentum.	5.
Antiphona in statione.	7.
Benedictio Auenæ.	9.
Benedictio vini.	10.
Benedictio Auri, Myrrhæ & Thuris.	11.

In festo Purificationis B. M. V.

Modus benedictionis Candelarum & Processionis.	12.
--	-----

Feria quarta in capite Ieiunij.

Benedictio Cinerum.	18.
Litaniæ.	21.
De velo ante maius altare.	26.

In Dominica Palmarum.

Benedictio Palmarum & Processio.	27.
Sermo B. Iuonis Episcopi Carnotensis. { Latinè.	38.
{ Polonicè.	40.
{ Germanicè.	43.
Feria	

Generalia Agend. Cærem.

Feria V. Cœnæ Domini.

Lamentationes Hieremiæ Prophetæ huius diei & duorum sequentium.	46.
Oratio Hieremiæ Prophetæ.	76.
Tropi in matutinis tenebrosis.	80.
De homicidijs publicè poenitentibus.	81.
De consecratione & depositione hostiarum.	81.
De denudatione lotioneq; altarium & oleis sacris.	82.
De lotione pedum.	82.
Sermo B. Iuonis Episcopi Carnotensis. { Latinè.	83.
{ Polonicè.	85.
{ Germanicè.	87.

Feria VI. Parasceues.

Processio ad depositionem crucis.	90.
-----------------------------------	-----

Sabbatho Sancto.

Benedictio noui ignis & cærei.	112.
Benedictio fontis.	128.
Litaniæ.	142.

Dominica Resurrectionis.

Apertio Sepulchri, & Processio.	150.
Processio Pascharis ante maiorem Missam.	153.
Benedictio ciborum & potus, in eodem festo.	154.

In festo S. Marci Euangelistæ.

De differentia maioris & minoris Litaniæ.	155.
Modus Litaniæ maioris & processionis.	159.

Generalia Agendorum.

Antiphonæ suffragiorum communium.	161.
Litanie SS. nominis Iesu.	166.
Litania de B. Virgine.	167.
De Litania minori, diebus Rogationum.	168.
De festo Ascensionis Domini.	171.
De vigilia Pentecostes.	172.
De die S. Pentecostes.	173.
De festo SS. Trinitatis.	173.
De festo Corporis Christi.	173.
De processione solenniori eiusdem festi.	175.
De festo diuisionis Apostolorum.	182.
De festo Assumptionis B. M. V.	183.
Benedictio herbarum & processio.	183.
De festo omnium Sanctorum.	186.
De processione generali pro fidelibus defunctis.	187.
Sequentia cum notis in Missa pro defunctis.	189.
Conductus funeris minor & communis.	194.
Conductus maior.	195.
Conductus Sacerdotis vel Clerici.	199.
Conductus paruulorum baptizatorum.	199.
Sepultura Ecclesiastica quibus denegatur.	201.
De interdicto Ecclesiastico præcipuè obseruando.	205.
De his quæ tempore interdicti sunt licita.	206.
In supradictis festiuitatibus quæ fieri debeant.	207.
Item alia tempore interdicti.	208.

Casus

Cæremonialium.

Casus quibus Ecclesiæ coemeteria & altaria consecranda aut reconcilianda veniunt.	211.
Thurificationis modus in primis vespers festi.	213.
Exceptio noui Archiepiscopi & Episcopi, ad primum ciuitatis ingressum post consecrationem.	215.
Introductio noui Plebani seu Beneficiati.	217.
Reconciliatio pallarum, corporalium, & lintheaminum.	222.
Benedictio iter ingredientium.	223.
Benedictio peregrinorum.	225.
Benedictio nouæ Nauis.	227.
Benedictio domus nouæ.	227.
Benedictio panis & aquæ, in festo S. Agathæ.	229.
Expulsio dæmonum.	230.
Maleficiorum & incantationum depulsio.	247.
Precationes ad auertendam tempestatem.	250.
Formulæ tonorum Psalmi 94. ad Inuitatoria festorum.	253.

SI QVIS

1. Corint. xiiij.

SI QVIS IGNORAT, IGNORABITVR:
OMNIA AVTEM HONESTE ET SE-
CVNDVM ORDINEM FIAN-
T IN VOBIS.

MODVS

MODVS CONFICIENDI

AQVAM BENEDICTAM, DIEBVS
Dominicis, ad ordinem Eccle-
siæ, populiq; vsum.

Sacerdos sacris vestibus, ad minus verò superpilicio & sto-
la indutus, in sacristia, vel loco competenti, præparata a-
qua & sale, quantum satis videbitur, imprimis benedicat sa-
lem sequenti formula.

EXORCISMVS SALIS.

Vcr. Adiutorium nostrum in nomine Dómini:
Ref. Qui fecit cælum & terram.

Exorcizo te, creatûra salis, per Deum **✠** viuum: per
Deum **✠** verum: per Deum **✠** sanctû: per Deum,
qui te per Eliseum Prophêtam in aquam mitti iussit,
vt sanaretur sterilitas aquæ: vt efficiaris sal exorcizatum in
salutem credentium: & sis omnibus te suméntibus sanitas
animæ & corporis: & effugiat atque discêdat à loco in quo
aspersum fueris, omnis phantasia & nequitia vel versutia di-
abolice fraudis, omnisq; spiritus immundus adiuratus. Per
eum qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & sæculum
per ignem. **Resp.** Amen. **Oremus.**

Immensam clementiam tuam, omnipotens æternæ Deus,
humiliter imploramus: vt hanc creaturam salis, quam in
vsum generis humani tribuisti, bene **✠** dicere, & sancti **✠**
ficare tua pietate digneris: vt sit omnibus suméntibus salu-
mentis & corporis: & quicquid ex eo tactum vel respert
fuerit, careat omni immunditia, omniq; impugnatione
talis nequitie. Per Dominum.

Aa

EXORCISMVS AQVÆ.

Et dicatur absolutè nihil præmittendo.

EXorcizo te creatûra aquæ, in nómine Dei **✠** patris omnipoténtis, & in nómine **✠** Iesu Christi, filij eius Dómini nostri, & in virtute sancti **✠** Spíritus: vt fias aqua exorcizâta ad effugandâ omnem potestâtem inimîci, & ipsum inimicum eradicâre & explantâre vâleas cum ângelis suis apostâticis: per virtutem eiúsdem Dómini nostri Iesu Christi: qui ventûrus est iudicâre viuos & mórtuos, & sæculum per ignem. *Resp.* Amen.

Oremus.

Deus, qui ad salûtem humâni géneris, máxima quæque sacraménta in aquarum substantia condidisti: adesto propítius inuocâtionibus nostris, & eleménto huic multimodis purificationibus præparâto, virtutem tuâ bene **✠** dictiônis infunde: vt creatûra tua mystérijs tuis séruiens, ad abigéndos dæmones, morbosque pelléndos, diuinæ grâtiæ sumat effectum: vt quicquid in dómibus vel in locis fideliû hæc vnda respérserit, cæreât omni immundicia, liberétur à noxa: non illic resideat spíritus péstilens, non aura corrumpens: discédant omnes insidiæ laténtis inimîci: & si quid est, quod aut incolumitâti habitantium inuidet, aut quiéti, aspersiône huius aquæ effúgiat: vt salûbritas per inuocâtionem sancti tui nómínis expetita, ab ómnibus sit impugnationibus defénsa. Per Dóminum.

Hic mittat sal in aquam, in modum crucis, dicendo semel.

Commistio salis & aquæ páriter fiat: in nómine Pa **✠** tris, & Fi **✠** lij, & Spíritus **✠** sancti. *Resp.* Amen. *Ver.* Dóminus vobiscum. *Resp.* Et cum spírítu tuo. *Oremus.*

D^eus inuictę virtutis auctor, & insuperâbilis impérij Rex, semper magníficus triumphâtor: qui aduersæ domi-
tates cõprimis: qui inimici ruginentis sæuitiam sup-
nequítias poténter expúgnas: te Dómine
tremén-

treméntes & supplices deprecâmur ac pétimus: vt hanc cre-
atûram salis, & aquæ dignanter aspicias: benígnus illústres:
pietâtis tuæ rore sanctífices: vt vbicúnque fuerit aspérsa, per
inuocâtionem sancti tui nómínis, omnis infestâtió immundi
spíritus abigâtur: terrórque venenósi serpéntis procul pellâ-
tur: & præsentia sancti Spíritus nobis misericórdiam tuam
poscéntibus, vbique adesse dignêtur. Per Dóminum.

IN DOMINICIS

Ante missam maiorem sacerdos celebraturus, super al-
bam, cum reliquis pluuiâli coloris tunc competentis, in-
dutus, ritu solito procedit: & ante altare inclinatus, vel si in
altari fuerit corpus Christi, genuflexus erigit sese: & accepto
à Diacono vel ministro aspersorio, aqua benedicta modera-
tè (quod in aliis aspersiõibus obseruabit) imbuto, inchoa-
bit Antiphonam.

Asper ges me.

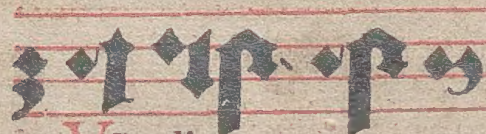
*Choro autem vt infra, reliquum prosequente, ipse mox fa-
cta ante altare reuerentia, asperget illud ter, nimirum: in me-
dio, & utroq; cornu, Euangelij & Epistolæ: & denuò incli-
natus id ipsum faciet, corâ ciborio & alijs altaribus, vbi ma-
iori habentur vicina, ad remotiora non excurrendo. Deinde
ante maius altare obuersus, ad populum aspergit seipsum, de-
inde ministros ante se stantes, ex quibus vni reddit aspersori-
um ad aspergendum populum, vel in defectu mini-
strorum, recitando inter m, si placet, reliquum Antiphi-
dictæ, quæ talis est.*
dabor, lauabis me
rere mei Deus
Gloria pat-

pio, & nunc & semper, & in secula seculorum, Amen. *Et re-*
pétitur Antiphona, Asperges me. Finita per chorum Anti-
phona; celebrans stando, versus altare dicet voce canora.
Ver. Ostende nobis Dómine misericórdiam tuam. Res. Et
salutare tuum da nobis. Oremus.

EXaudi nos Dómine sancte Pater omnipotens aetérne
 Deus, & mittere dignèris sanctū angelum tuum de cœ-
 lis, qui custódiat, foveat, protégat, vísitet atque deféndat o-
 mnes habitantes in hoc habitáculo. Per Christum Domi-
 num nostrum. *Resp. Amen.*

Hoc modo peragitur aspersio per totum annum, exceptis
Dominicis in Passione & Palmarum: in quibus post verbum
Miserere, non dicitur Gloria patri, sed loco eius repetitur in-
tegra Antiphona, Asperges me.

A Dominica Paschæ, vsque ad Domini-
cā Pentecostes inclusivē loco Asperges me, canitur Anti-
phona.

VI di a quam. Egredientem de templo, à
 latere dextro, Alleluia. Et omnes ad quos pervenit aqua
 ista, salvi facti sunt, & dicent, alleluia, alleluia. *Psalm.* Con-
 fitemini Domino quoniam bonus, quoniam in seculum mi-
 sericordia eius. *Ver. Gloria patri. Repetitur Antiphona.*
Vidi aquā. Finita aspersione vsq. ad Antiphona, dicitur
Dómine, apud te est fons vitæ, Alleluia.

in nomine tuo videbimus lumen, Alleluia. Oremus.

Deus, vt qui Paschalia
seruis accénsi, fontem

Res. Amen.

in hac

dum

11-

Benedictiones auctores, quas fieri confutamus. *Deus* / *Nicolaus* / *Domini*, simuliter per in bello & bonum. *Imperio* & *congru-* / *entibus* fieri. *illa* quidem in bello *Assumptum* & *id* / *an-* / *ter* *clara* *heretice* & *trope*. *hunc* auctorem in *clara* / *clara* & *heretice*, *inter* / *benedictionem* *claram* & *potentem* ad quod *paucissimi* & *id* / *populus* *assue* *scendus*. *Inter* *ed* *tamen*, *ne* *subita* *mutatio* *scen-* / *arii* *parat*, *formulas* *easdem* *hoc* *logo* *inserimus*, *quas* *ex-* / *pectanda* *erunt*, *post* *summa* *Mulum*, & *quidē* *hinc* *rumulus*.

IN FESTO S. STEPHANI.

BENEDICTO AVENE.

Ver: **Adiutorium nostrum in nomine Domini:**

Ref: Qui fecit cœlum & terram.

Ver: Domine exaudi orationem meam:

Reb. Et clamor meus ad te veniat.

Re: Dominus vobiscum: **Ref:** Et cum spiritu tuo.

REINDEER

Bene dic Dómine creaturam istam auēne: vt sit remē-
dium salutare equis, cæterisque animalibus: & præsta,
per inuocationem sancti nóminis tui, vt quæcunq; ex ea gu-
stauerint, corpóris sanitatem percipiant. Per Christum D. n.

ORATIO.

C Reātor & conseruator géneris humáni: dator grátia
spirituális: largitor salutis aeternae: tu Dómine mitte
spíritum tuum super hanc creaturam auenae: vt armata vi
tute coeléstis dispensationis, equis cæterisque animalibus
ea gustantibus proficiat ad sanitatem. Per Dóminū nostrū
Iesum Christum. Et benedictio Dei Pa **tri** omnipot
tis: & Fi **lij**, & Spíritus **sancti** descendat super
creaturam auenae. Amen.

Deinde aspergat aqua benedicta.

In festo S. Ioan: Euang.
IN FESTO S. IOANNIS
Euangelistæ.

BENEDICTIO VINI.

IN festo sancti Ioannis Euangelistæ, post Missam maiorem, ante Euangelium, In principio, quod tunc emittitur, per Sacerdotem celebrantem, ceteris omnibus paramentis, vinum à populo oblatum, nec non alius potus in memoriam & honorem S. Ioannis, qui venenum innocuū sumpsit, bene dicitur hoc modo.

Ver. Adiutorium nostrum in nomine Domini:
Res. Qui fecit cælum & terram.
Ver. Dominus vobiscum: **Res.** Et cum spiritu tuo.
Ver. Initium sancti Euangelij secundum Ioannem:
Res. Gloria tibi Domine.

IN principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, quod factum est. In ipso vita erat, & vita erat lux hominum, & lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehendunt. Fuit homo missus à DEO, cui nomen erat Ioannes. Hic venit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine: ut omnes crederent per illum. Non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mundus eum non cognovit. In propria venit, & sui eum non receperunt. Quotior autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius. Qui non ex sanguine, neq; ex voluntate carnis, neq; ex voluntate viri, sed ex Deo sunt. **ET VERBUM CARO FACTUM EST,** ut in nobis. Et vidimus gloriā eius, gloriā quasi à patre, plenū gratiæ & veritatis. **Res.** Deo gratias.

ORA-

In festo Epiphaniæ.

Orémus.

Oratio.

PER istos sermones sancti Euangelij, & per mérita sancti Ioannis Apóstoli & Euangelistæ, bene **✠** dicere & consecrâ **✠** re digneris, Dómine Deus, dextera tua hunc cálicem vini, & cuiuslibet potus; & præsta, ut omnes in te credentes, & de cálice isto bibentes, benedicantur & protegantur. Et sicut beátus Ioannes de cálice bibens venenum, illæsus omninò permansit, ita isti hódie in amore tuo, & beati Ioannis, de cálice isto bibentes, méritis ipsius ab omni egritudine veneni, & nóxiis quibusvis absoluantur, & corpore ac anima se offerentes, ab omni culpa liberentur. Per Christum Dóminum nostrum. **Resp:** Amen.

BENE **✠** dic Dómine hanc creaturam potus, ut sit remedium salutare omnibus suméntibus: & præsta per inuocationem sancti nóminis tui, ut quicumq; ex eo gustauerint, tam animæ, quàm corporis sanitatem te donante percipiant. Per Christum Dóminum nostrum. **Resp:** Amen.

CONCLVENDO.

ET benedictio Dei omnipotentis Pa **✠** tris, & Fi **✠** lii, & Spíritus **✠** sancti descendat super hanc creaturam vini, & cuiuslibet potus, & maneat semper. Postea benedicta aspergat. Poterit etiam supradicta benedictio ea missa maiore in omni, in alio altari magis apto, per quem quiescit Sacerdotem, superpillicio, & sala malorum, nec vi super.

IN FESTO EPIPHANIÆ.

BENEDICTIO AURI, MYRRÆ
& Thuris.

Ver: Adiutorium nostrum in nómine Dómini: O cælum. **Ver:** Dómine exaudi orationē. **Ver:** Dñs ve

Bene **✠** dico te creatura Auri, Thuris, & Myrrhæ: per Deum patrem omnipotentem: per Iesum Christum filium eius unicum: & Spiritum paracletum: per omnia sancta ac ineffabilia nomina Dei: & per mysterium huius sanctæ diei: qua eadem mûnera in titulum regalem & magnificentiam sacerdotalem, ac sepulturam dominicam, tres Magi obtulerunt. Bene **✠** dico te: vt has virtutes in te suscipias, & in te semper teneas: vt quicunq; te creaturam Auri, Thuris, & Myrrhæ, ob reuerentiam diuinæ maiestatis: & ob corporis ac animæ suæ salutem circa se gestauerint: aut quocunq; recto modo habuerint: diuina eos protegente potentia: ab omni periculo corporis & animæ sint tuti ubiq; mortem subitanæ, & morbos omnes effugiant: hostiumq; visibîlium, inuisibîlium insidias euadant: & omne desiderium eorum prosperetur: & absoluat eos dominus ab omnibus tristitiis, veneficiis, & cunctis aduersitatibus. Per eundem Dominum nostrum Iesum Christum.

Ver: Dominus vobiscum. **Ver:** Benedicamus Domino.

Res: Deo gratias.

Et benedictio Dei omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus sancti, descendat super nos, & super has creaturas: & maneat semper. Amen.

Postremo aqua benedicta aspergat.

IN FESTO PURIFICATIONIS Beatæ Mariæ virginis.

MODVS BENEDICTIONIS Candelarum & Processionis.

✠ Accendos immediate ante maiorem Missam, super albam
voluiali violaceo: si verò tale, vel similis coloris non
erit: alba indutus, procedit cum ministrantibus ad altaris.
Ante cuius medium, versus candelas, quæ non
procul

procul teneri debent non accensæ, conuersus signando sese,
in modum crucis, dicit: **Verf.** Adiutorium nostrum, &c.

Resp. Qui fecit cælum. **Deinde voce clara in tono, quo dicuntur orationes per horas, dicit sequentes orationes.** **Verf.** Dominus vobiscum: **Resp.** Et cum spiritu tuo. **Oremus.**

Domine sancte, pater omnipotens, æternus Deus, qui omnia ex nihilo creasti: & iussu tuo per opera apum, hunc liquorẽ ad perfectionem cerei euenire fecisti: & qui hodierna die petitionem iusti Simeonis implisti: te humiliter deprecamur: vt has candelas ad vsus hominũ, & sanitatem corporum & animarum, siue in terra, siue in aquis, per inuocationem tui sanctissimi nominis, & per intercessionẽ beatæ Mariæ semper virginis, cuius hodie festa deuotè celebrantur, & per preces omnium sanctorum tuorum, bene **✠** dicere, & sancti **✠** ficare digneris: & huius plebis tuæ, quæ illos honorifice in manibus desiderat portare, teque cantando laudare, exaudias voces de cælo sancto tuo, & de sede maiestatis tuæ: & propitius sis omnibus clamantibus ad te: quos redemisti pretioso sanguine filij tui. Qui tecum viuit & regnat in vnitatẽ spiritus sancti, Deus: per omnia secula seculorũ. **Resp.** Amen.

Oremus.

Oratio.

Omnipotens sempiternus Deus, qui hodierna die vnigenitum tuum vnus sancti Simeonis in templo sancto tuo suscipiendum præsentasti: tuam supplices deprecamur clementiam: vt has candelas, quas nos tui famuli, in tui nominis magnificentia suscipientes, gestare cupimus, luce accensas: bene **✠** dicere, & sancti **✠** ficare, atque lumine supernæ benedictionis accendere digneris: quatenus eas tibi Domino Deo nostro offerendo, digni, & sancto igne dulcissimæ charitatis tuæ succensi, in templo sancto gloriæ tuæ præsentari mereamur. Per eundem Dominum nostrum **Resp.** Amen. **Oremus.**

Domine Iesu Christe, lux vera, qui illuminas omnem hominem venientem in hunc mundum: effunde benedictionem

Bb

dictionem

dictiōnem tuam super hos carcos: & sancti **✠**fica eos lumine grātiæ tuæ: & concède propitius: vt sicut hæc luminaria igne visibili accēsa, nocturnas depēllunt tēnebras: ita corda nostra inuisibili igne, id est, sancti Spīritus splendōre illustrata, ōmnium vitiōrum cōcitate cāreant: vt purgato mentis ōculo, ea cernere possimus, quæ tibi sunt placita, & nostræ salutī sunt vtilia: quātenus post huius sæculi caliginosa discrimina, ad lucem indeficientem peruenire mereāmur: Per te Christe Iesu saluator mundi, qui in Trinitate perfectus viuis & regnas Deus, per ōmnia sæcula seculōrum.

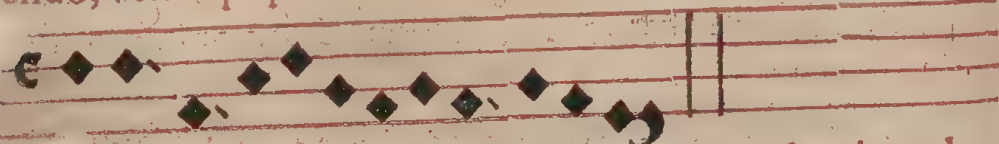
Resp. Amen.

Oremus.

OMnipotens sempiternus Deus, qui per Moysen famulum tuum, purissimum olei liquorem ad luminaria ante conspectum tuum iugiter concinnanda preparari iussisti: bene **✠**dictiōnis tuæ grātiā super hos carcos benignus infunde: quātenus sic administrent lumen extērius, vt te donante, lumen Spīritus tui, nostris non desit mētibus intērius. Per Dōminum, in vnitātē eiūsdem **Ref.** Amen **Oremus.**

Domine Iesu Christe: qui hodierna die in nostræ carnis substantia inter homines apparens, a parentibus in templo es presentatus: quem Simeon venerabilis senex, lumine Spīritus tui irradiatus, agnouit, suscepit, & benedixit: præsta propitius: vt eiūsdem Spīritus sancti grātia illuminati atque edocti, te veraciter agnoscāmus, & fideliter diligāmus: Qui cum Deo patre in vnitātē eiūsdem Spīritus sancti viuis & regnas Deus, per ōmnia sæcula seculōrum **Resp.** Amen.

Completa benedictione, celebrans aspergit candelas aqua benedicta, & incenso benedicto adolet. Deinde loco suo constitutus, accendit candelam, eamque in manibus tenendo, versus populum inchoat Antiphonam.

Lumen ad reuelationem gentium. **Prosequitur chorus.**

rus. Et gloriam plebis tuæ Israël. Nunc dimittis, &c. cum Gloria patri: ita vt singulis versibus interferatur Antiphona integra, & media per vices. Celebrans autem inchoata Antiphona, tradit candelam ministro, a qua reliquæ accenduntur. Mox dignior ex clero, si adest, accipit candelam a ministro, & in loco celebrantis constitutus, eandem celebranti porrigit, qua ille cum reuerentia accepta, ad eundem locum rediens, candelas alias clero (si vtrumque horum adest, alioqui ea omittantur) per ordinem distribuit, quas illi accipiunt, cum reuerentia: Et si celebrans est Episcopus, Suffraganeus, Abbas, vel superior; tunc qui ei sunt inferiores, accipiendo osculantur manum illius. Finito cantu & distributione, celebrans, genu flexus versus altare incipit Antiphonam.

Exurge Do mi ne.

Prosequitur chorus.

Adiuua nos, & libera nos, propter nomen tuum. **Psalm.**

Deus auribus nostris audiuius. **Chorus.** Patres nostri, &c.

Ver. Gloria patri &c. **Et repetitur Antiphona.** Exurge Domine, &c. **Deinde dicat Sacerdos clara voce:** Oremus. **Et**

Diaconus, vel Ministrans: si autem defunt, tunc ipse celebrans (si tamen infra Septuagesimam euenit, alias omittat) dicat: Flectamus genua. **Subdiaconus, vel alius vt supra, Resp:** Leuate. **Sacerdos vero stans dicit.**

Exaudi quæsumus, Domine, plebem tuam: & quæ extrinsecus annua tribuis deuotione venerari; intērius assequi, grātiæ tuæ luce concède. Per Christum &c. **Ref.** Am

Deinde fit processio. Cantores procedunt cantando sequentes Antiphonas: immediatē sequitur clerus, ex decencia omnes cum cæreis accēsis, hoc (vbi & quatenus seruari poterit) ordine. Posito in thuribulo incenso per celebrantem præcedit thuriferarius cum thuribulo fumigante, de

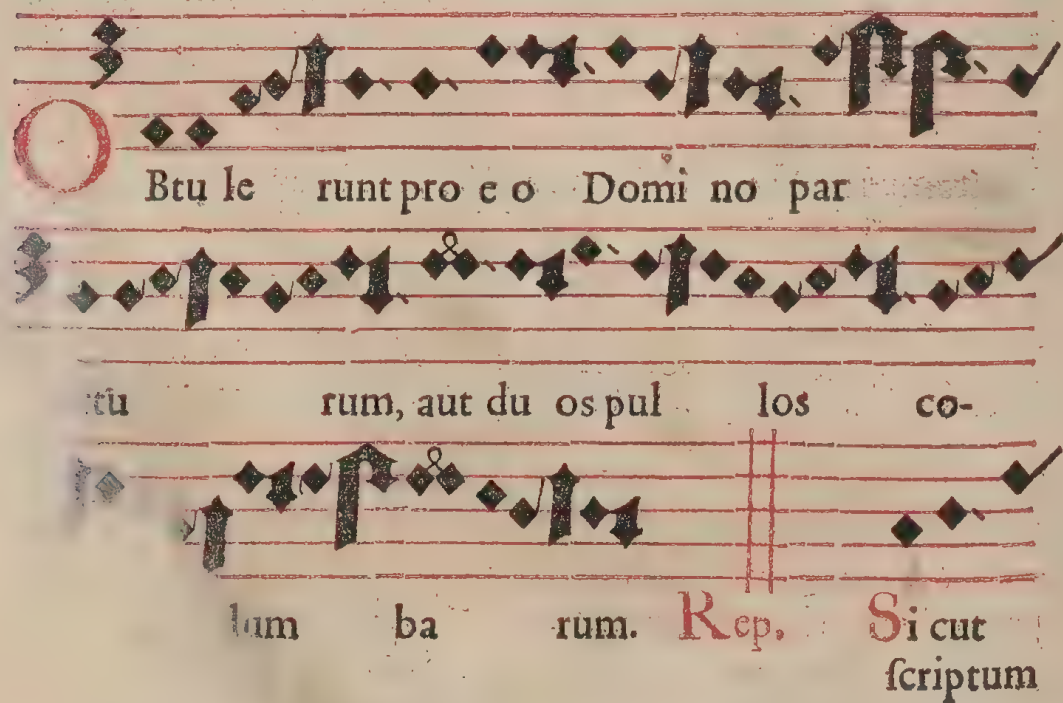
ferēs crucem medius inter duos acoluthos cum candelabris accensis, sequitur clerus per ordinem: vltimo celebrans cum ministris in paramētis violaceis, omnes cum candelis accensis: & interim cantantur Antiphonæ sequentes.

Antiphona.

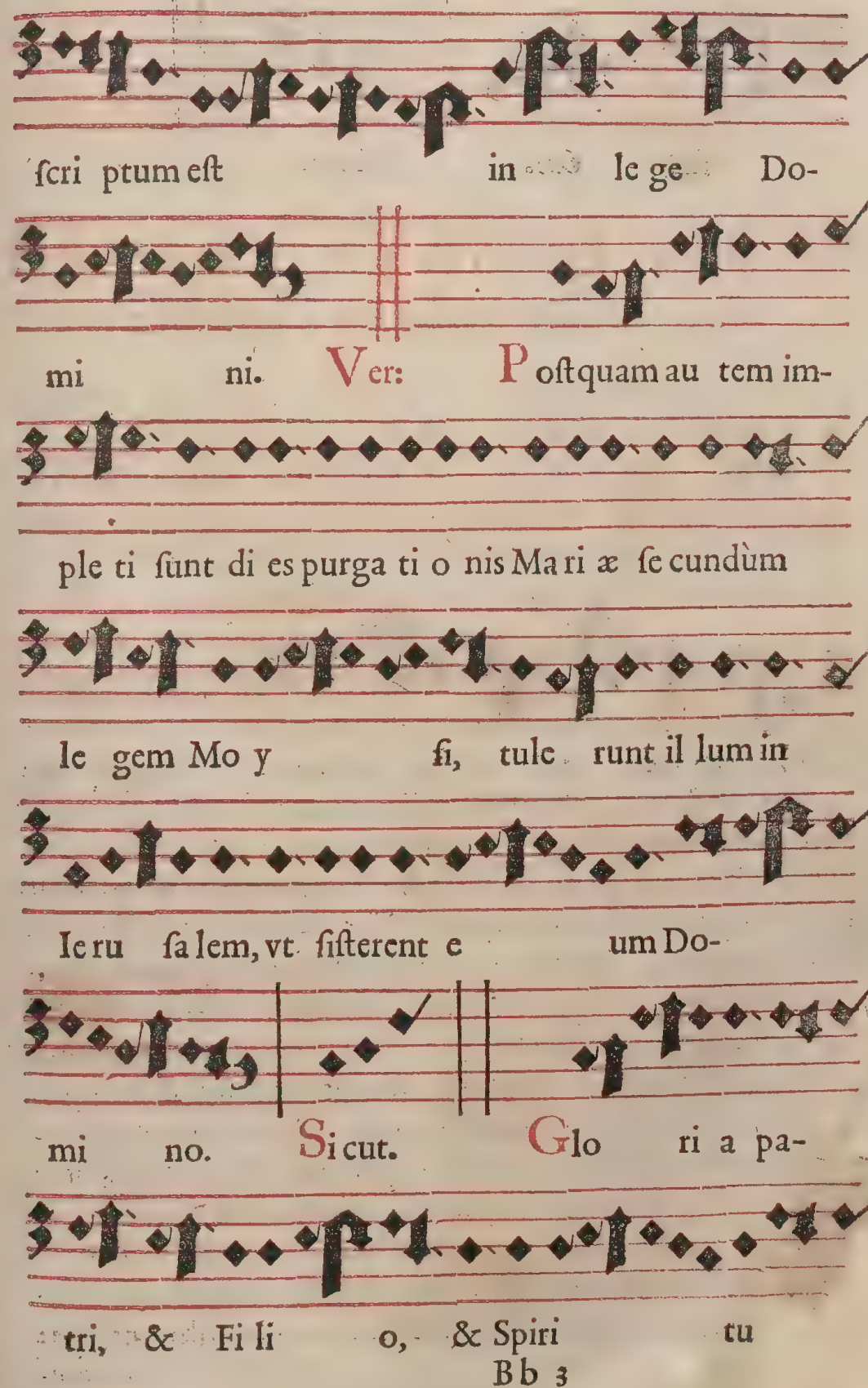
Adorna thalamum tuum Sion, & suscipe regē Christum: amplectere Mariam, quæ est cælestis porta: ipsa enim portat regem gloriæ noui luminis: subsistit virgo, adducens manibus filium, ante luciferum genitum: quem accipiens Simeon in vlnas suas, prædicauit populis, Dominum eum esse vitæ & mortis, & saluatorem mundi.

Alia Antiphona.

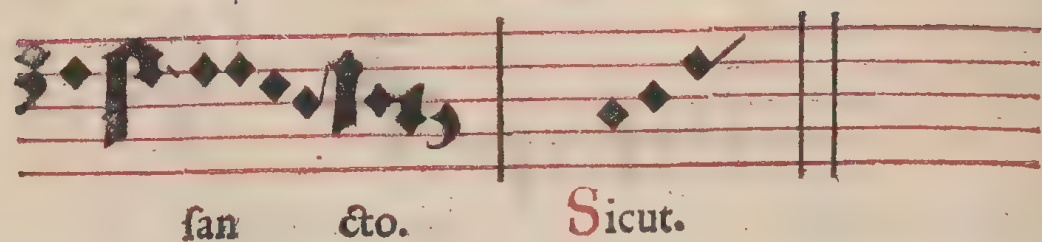
Responsum accepit Simeon à Spiritu sancto, non visurū se mortem, nisi videret Christum Domini: & cum inducerent puerum in templum, accepit eum in vlnas suas: & benedixit Deum, & dixit: Nunc dimittis seruum tuum, Domine, in pace, **Ver:** Cum inducerent puerum Iesum parentes eius, vt facerent secundum consuetudinem legis pro eo, ipse accepit eum in vlnas suas. **Et ingrediendo Ecclesiam, cantatur Responsorium.**

Obtulerunt pro eo Domini par-
tu- rum, aut duos pul- los co-
lum- ba- rum. **Rep. Sicut**
scriptum

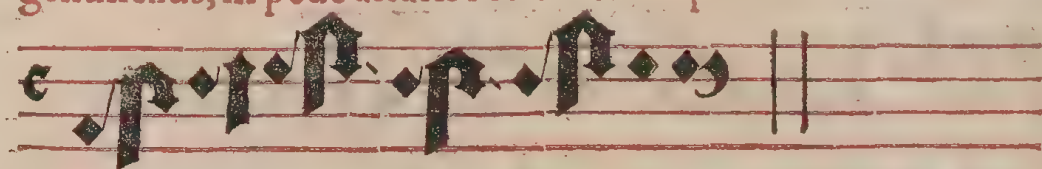

scri- ptum est in le- ge Do-
mi- ni. **Ver:** **P**ostquam au- tem im-
ple- ti sunt di- es purga- ti- o- nis Mariæ se- cundum
le- gem Mo- y- si, tunc run- t il- lum in
Ieru- sa- lem, vt- sifterent e- um Do-
mi- no. **Sicut.** **Glo-** ri- a pa-
tri, & Fi- li- o, & Spi- ri- tu
Bb 3

FERIA QVARTA IN CAPI- te ieiunij benedictio Cinerum.

Celebraturus Missam maiorem, loco planetæ, pluuiali violaceo, vel si deest, obscurioris coloris indutus, procedit more solito ad altare: vbi debet esse præparatum vasculum sufficiens cineris, ex palmis seu ramis, & frondibus (si possunt haberi) præteriti anni benedictis. Primò igitur genuflexus, in pede altaris inchoat Antiphonam.

Exaudi nos Domine. **Prosequitur chorus.** Quoniam benigna est misericordia tua: & secundum multitudinem miserationum tuarum respice nos Domine. **Psal.** Saluum me fac Deus: quoniam intrauerunt aquæ usque ad animam meam. **Vcr:** Gloria patri. **Et repetitur Antiphona, Exaudi nos Domine. Deinde, in tono, quod dicuntur Orationes per horas diei, dicitur:** Dñs vobiscum. **Ref:** Et cum spiritu tuo. **Oremus.**

Mnipotens sempiternè Deus, parce pœnitentibus: propitiare supplicātibz: & mittere digneris sanctum animum tuum de cælis, qui bene **✠** dicat, & sancti **✠** faciet cineres: vt sint remedium salubre omnibus nomen sanctum humiliter implorātibz: ac semetipsos pro cō-
electorum suorum accusantibus: atque ante con-
iunæ clemētiæ tuæ facinora sua deplorantibus:
vel sere-

vel serenissimam pietatem tuam suppliciter obnixèque flagrantibus: & præsta per inuocationem sanctissimi nominis tui: vt quicunque eos super se asperserint pro redemptione peccatorum suorum, corporis sanitatem, & animæ tutelam percipiant. Per Christum Dominum nostrum. **Ref:** Amen.

Oremus.

Deus, qui non mortem, sed pœnitentiam desideras peccatorum: fragilitatem conditionis humanæ benignissimè respice: & hos cineres, quos, causa proferendæ humilitatis, atque promerendæ veniæ, capitibus nostris imponi decernimus, bene **✠** dicere pro tua pietate dignare: vt, qui nos cinerem esse, & ob prauitatis nostræ meritum in puluerem reuersuros cognoscimus: peccatorum omnium veniam, & præmia pœnitentibus repromissa, misericorditer consequi mereamur. Per Christum Dominum nostrum. **Ref:** Amen.

Oremus.

Deus, qui humiliatiōe flēcteris, & satisfactiōe placaris: aurem tuæ pietatis inclina precibus nostris: & capitibus seruorum tuorum, horum cinerum aspersiōe attractis, effunde propitius grātiā tuā bene **✠** dictiōis: vt eos, & spiritu compunctiōis repleas, & quæ iuste postulauerint, efficaciter tribuas: & concessa perpétua stabilitate intactos manere decernas. Per Christum Dominum nostrum.

Resp. Amen.

Oremus.

Omnipotens sempiternè Deus, qui Niniuitis in cinere & cilicio pœnitentibus, indulgentiæ tuæ remedia præstitisti: concède propitius: vt sic eos imitemur habitu, quatenus veniæ prosequamur obtentu. Per Dominum.

Completa cinerum benedictione, primò imponitur cinis Sacerdoti celebraturo Missam ab alio Sacerdote, si adest: alioquin Sacerdos ipsemet genibus flexis coram altari sibi ipsi cineres imponit: & cantatur statim à choro Antiphona.

Immutemur habitu, in cinere & cilicio: ieiunemus, & plo-
remus ante Dominum: quia multum misericors

tere peccata nostra Deus noster.

Alia Antiphona.

Iuxta vestibulum & altare, plorabunt sacerdotes ministri Domini, & dicent: parce Domine, parce populo tuo: & ne dissipet ora canentium te Domine.

Sequitur Responsorium.

E Mendemus in melius, quæ ignoranter peccauimus: ne subito præoccupati die mortis, quæramus spatium poenitentiae, & inuenire non possimus. **A**ttende Domine, & miserere: quia peccauimus tibi. **Ver:** Adiua nos Deus salutaris noster: & propter honorem nominis tui Domine libera nos. **A**ttende Domine. **Ver:** Gloria. **A**ttende.

Sacerdos verò, dum cantantur Antiphonæ, & Responsorium, primò ministris stantibus genibus flexis coram altari, imponit cinerem, dicens. Memento homo, quia pulvis es, & in puluerem reuerteris. Postea veniunt alij, primò clerus per ordinem, deinde populus: & genibus flexis ante altare, sigillatim recipiunt cineres a sacerdote, vt dictum est de ministris. Completa cinerum datione, dicitur: Dominus vobiscum. **Oremus.** **Oratio.**

Concède nobis, Dómine, præsidia militiæ Christiænæ sanctis inchoare ieiunijs: vt contra spirituales nequitias pugnaturi, continentiæ muniámur auxilijs. Per Dóminum nostrum. **Resp:** Amen.

Postea iuxta antiquum morem huius prouinciæ, singulis feriis secundis, quartis, & sextis, quando officium fit de feria, vel nisi sit festum celebre, vel duplex, & in cantu solenni, ordine consueto peragitur processio, intra vel circa Ecclesiam, decantando Litaniás in eum qui sequitur modum.

LITANIARVM FORMVLA, qui est antiquissimus, simul & efficacissimus, pro omnibus necessitatibus, militantis Ecclesiæ, interpellandi modus.

Ministri vel pueri intonant: chorus verò prosequitur vel respondet: omnes genuflexi, vsq; ad S. Mariam: & tunc assurgant, & progrediantur.

Kyrie

K y r i e e leyson. } **Ch**riste audi nos.
C hriste e leyson. } **Resp:** **C** hriste exaudi nos.
K y r i e e leyson. }

Pater de cælis Deus. } **Chor^o**
Fili redemptor mundi Deus. } **respō-**
Spiritus sancte Deus. } **det.** **M**isere re nobis.
Sancta Trinitas vnus Deus. }

Sancta Maria. } **Chorus**
Sancta Dei genitrix. } **respon-**
Sancta virgo virginum. } **det.** **O**ra pro nobis.

Sancte Michael. } **O**ra pro nobis.
Sancte Gabriel.
Sancte Raphael.

Omnēs sancti Angeli & Archangeli. } **O**rate pro nobis.
Omnēs sancti beatorū spirituum ordines }

Sancte Ioannes Baptista. } **O**ra pro nobis.
Omnēs sancti Patriarche & Prophete. } **O**rate pro nobis.

Sancte Petre.

Sancte Paule.

Sancte Andréa.

Sancte Iacobe.

Sancte Ioannes.

Sancte Thoma.

Sancte Iacobe.

Sancte Philippe.

Sancte Bartholomæ.

Sancte Matthæ.

Ora pro nobis.

Sancte Simon.

Ora pro nobis.

Sancte Thadæ.

Ora pro nobis.

Sancte Matthia.

Sancte Barnaba.

Sancte Luca.

Sancte Marce.

Ora pro nobis.

Omnes sancti Apostoli & Euangelistæ.

Ora pro nobis.

Omnes sancti discipuli Domini.

Ora pro nobis.

Omnes sancti Innocentes.

Ora pro nobis.

Sancte Stéphane.

Ora pro nobis.

Sancte Laurenti.

Sancte Vincenti.

Sancte Adalberte.

Sancte Stanislæ.

Sancte Venceslæ.

Sancte Florian.

Ora pro nobis.

Sancti

Sancti Fabiane & Sebastiane.

Sancti Ioannes & Paule.

Sancti Cosma & Damiane.

Sancte Geruasi & Prothasi.

Omnes sancti Martyres.

Ora pro nobis.

Sancte Syluester.

Ora pro nobis.

Sancte Gregori.

Sancte Ambrosi.

Sancte Augustine.

Sancte Hieronymus.

Sancte Martine.

Sancte Nicolæ.

Ora pro nobis.

Omnes sancti Pontifices & Confessores. Ora pro nobis.

Omnes sancti Doctores.

Ora pro nobis.

Sancte Benedicte.

Sancte Antoni.

Sancte Bernarde.

Sancte Dominice.

Sancte Francisc.

Ora pro nobis.

Omnes sancti Monachi & Eremitæ.

Ora pro nobis.

Omnes sancti Sacerdotes & Leuitæ.

Ora pro nobis.

Sancta Maria Magdalena

Ora pro nobis.

Sancta Anna.

Sancta Agatha.

Sancta Lucia.

Sancta Agnes.

Sancta Cecilia.

Sancta Catharina.

Sancta Anastasia.

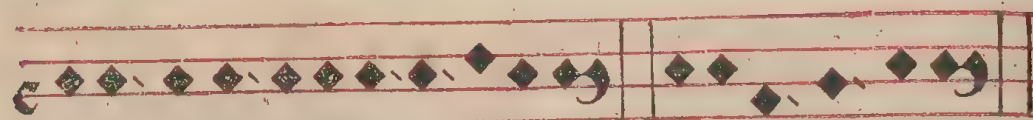
Sancta Hedwigis.

Sancta Elizabeth.

Sancta Ursula cum sodalibus suis.

Ora pro nobis.

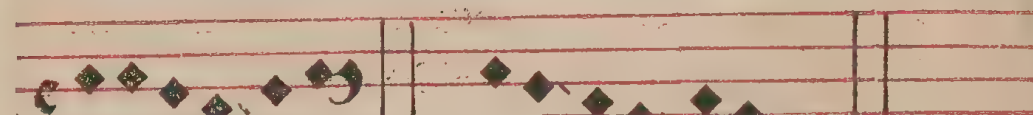
Omnes

Omnes sanctæ virgines & viduæ. Orate pro nobis.

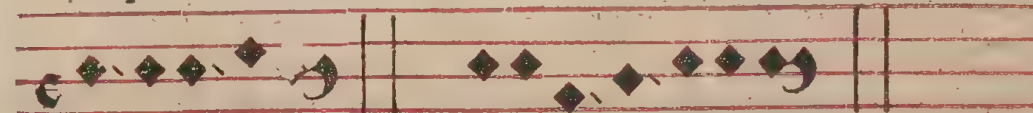

Omnes sancti & sanctæ Dei. Intercedite pro nobis.

Propitius esto. Parce nobis Domine.

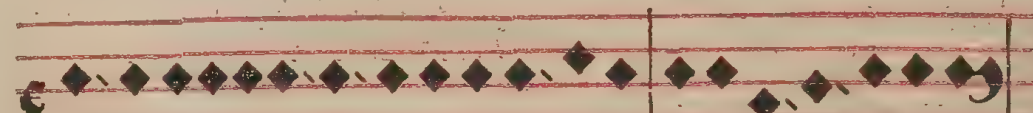
Propitius esto. Exaudi nos Domine.

Ab omni malo. Libera nos Domine.

Ab omni peccato.

Ab ira tua.

A subitanea & improuisa morte. Libera nos Domine.

Ab insidiis diaboli. Libera nos Domine.

Ab ira, odio, & omni mala voluntate. Libera.

A spiritu fornicationis. Libera.

A fulgure & tempestate. Libera.

A morte perpétua. Libera nos Domine.

Per mysterium sanctæ incarnationis tuæ. Libera.

Per aduentum tuum. Libera.

Per natiuitatem tuam. Libera.

Per baptismum & sanctum ieiunium tuum. Libera.

Per crucem & passionem tuam. Libera.

Per mortem & sepulturam tuam. Libera.

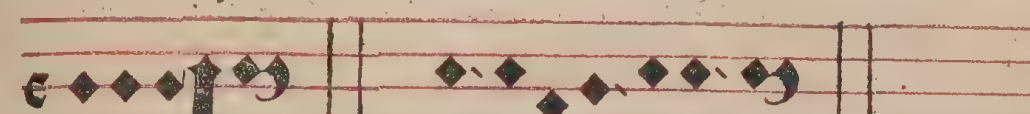
Per san-

Per sanctam resurrectionem tuam. Libera.

Per admirabilem ascensionem tuam. Libera.

Per aduentum Spiritus sancti paracleti. Libera.

In die iudicij. Libera nos Domine.

Peccato res.

Te rogamus audi nos.

Vt nobis parcas.

Te rogamus audi nos.

Vt nobis indulgeas.

Te rogamus.

Vt ad veram poenitentiam nos perducere digneris. Te rog.

Vt Ecclesiam tuam sanctam regere & conseruare digneris.

Te rogamus.

Vt Dominum Apostolicum & omnes Ecclesiasticos ordines

in sancta religione conseruare digneris. Te rogamus.

Vt inimicos sanctæ Ecclesiæ humiliare digneris. Te rog.

Vt regibus & principibus Christianis pacem, & veram con-

cordiam donare digneris. Te rogamus.

Vt cuncto populo Christiano pacem & vnitatem largiri di-

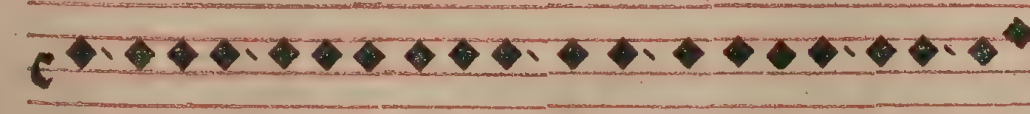
gneris. Te rogamus.

Vt nosmetipsos in tuo sancto seruitio confortare & conser-

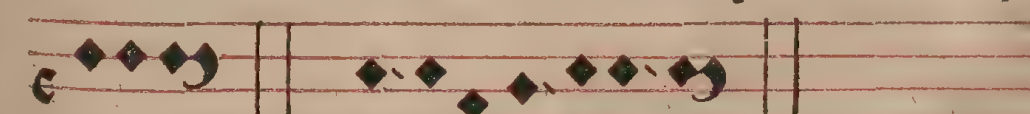
uare digneris. Te rogamus.

Vt mentes nostras ad cælestia desideria erigas. Te rogamus

audi nos.

Vt omnibus benefactoribus nostris sempiterna bona re-

tribuas.

Te rogamus audi nos.

Cc

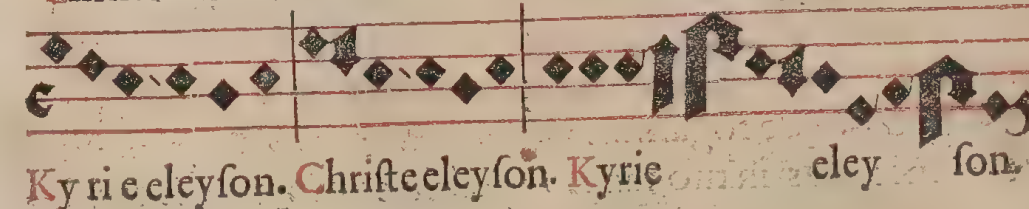
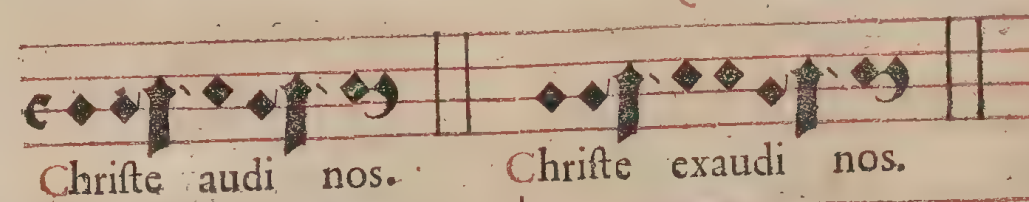
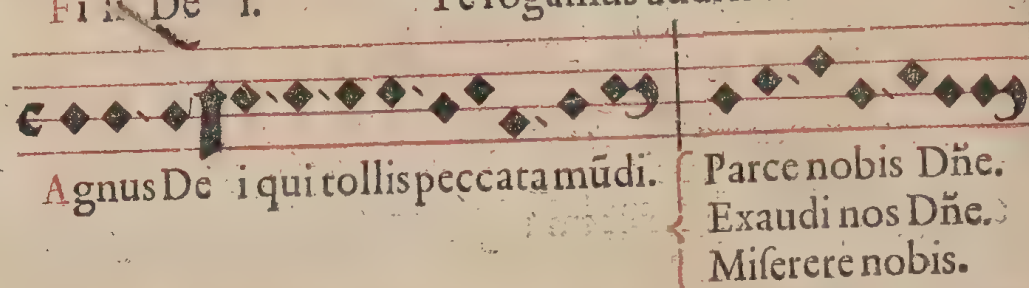
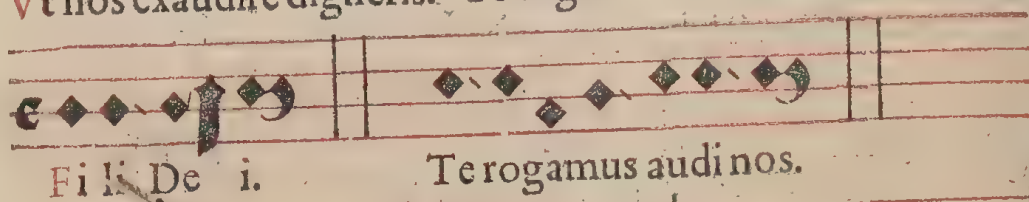
Vt ani-

Vt animas nostras, fratrum, propinquorum & benefactorum nostrorum, ab æterna damnatione eripias. Te rog.

Vt fructus terræ dare, & conseruare digneris. Te rogamus.

Vt omnibus fidelibus defunctis requiem æternam donare digneris. Te rogamus.

Vt nos exaudire digneris. Te rogamus audi nos.

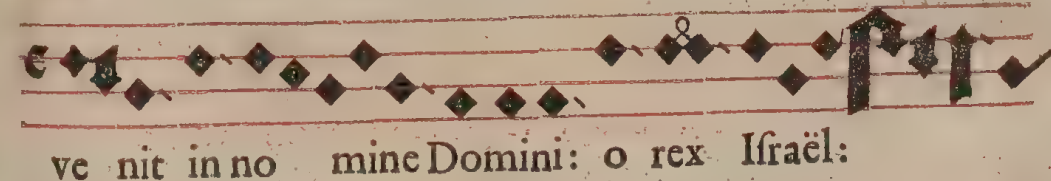
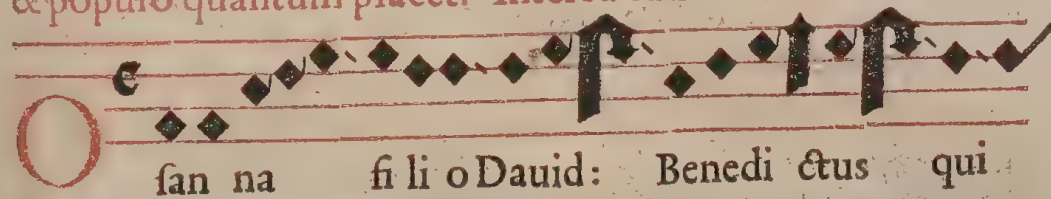
DE VELO ANTE MAIUS ALTARE.

Notandum, quod in Ecclesiis huius prouinciæ, soleat velum extendi, inter altare & populum: quæ cæremonia, quamuis sit particularis; tamen ad pleniorē informationem superiorem retineatur, eò quod & ratione non careat. Cum enim prima feria quarta Quadragesimali appenditur, videtur denotare statum pœnitentiæ, quando peccata diuiserunt inter Deum & populum: & sacerdotes inter vestibulū & altare, interpellant pro peccatis populi. Ideoq; congruit illud clausum tenere in officio de tempore: excepta

excepta Missa: & si quæ fuerint alia, ad quæ populus attendere debet. Quando verò rursus vltima feria quarta Quadragesimæ deponitur, circa illa verba in Passione Domini: *Et velum templi scissum est*: potest per id intelligi (exacta iam quasi pœnitentia) efficacia passionis & mortis Christi, medium parietem maceræ, inter Deum & peccatorem dissoluentis. Simili fortasse ratione, imagines Christi, matris eius, & Sanctorum per illud tempus clauduntur, aut velantur, vsq; ad Sabbatum Sanctum: excepto signo passionis Domini, quod circa Dominicam passionis aperitur: Reliqua quæ in officio Quadragesimæ obseruanda sunt, ad vitandam confusionem, & superfluitatem, petantur ex rubro Breuiarij, & Missalis Romani in suis locis.

IN DOMINICA PALMARVM.
BENEDICTIO PALMARVM
& processio.

Sacerdos sacris vestibus, & desuper loco Planetæ, pluuiali violaceo indutus, cum ministris, si adsunt, simili colore amictis, procedunt cum ramis, quos in medio, & cornibus altaris deponunt. Postea fit aspersio Dominicalis more solito: qua peracta conferuntur rami, versus altare pro clericis, & populo quantum placet. Interea canitur à choro.

Deinde dicit Sacerdos, Dominus vobiscum. *Ref:* Et cum spiritu tuo. *In tono orationis Missæ Ferialis, Oratio.*

DEus, quem diligere & amare, iustitia est: ineffabilis grætiæ tuæ in nobis dona multiplica: & qui fecisti nos in morte filij tui sperare, quæ credimus: fac nos eodem resurgente peruenire, quod tendimus. Quitecum.

Subscripta Lectio legitur in tono Epistolæ.

Lectio libri Exodi.

IN diebus illis: Venērunt filij Israël in Elim, vbi erant duodecim fontes aquarum, & septuaginta palmæ: & castra metati sunt iuxta aquas. Profectique sunt de Elim: & venit omnismultitudo filiōrum Israël in desertum Sin, quod est inter Elim & Sinai: quintodécimo die mensis secundi, postquam egressi sunt de terra Ægypti. Et murmurauit omnis congregatio filiōrum Israël contra Moysen & Aaron in solitudine. Dixeruntque ad eos filij Israël. Utinam mortui essemus per manum Dómini in terra Ægypti, quando sedebamus super ollas carniū: & comedebamus panem in saturitate. Cur induxistis nos in desertum istud, vt occideretis omnem multitudinem fame? Dixit autem Dóminus ad Moysen. Ecce, ego pluam vobis panem de cælo. Egrediatur populus, & colligat, quæ sufficiunt per singulos dies: vt tentem eum, vtrum ambulet in lege mea, an non. Die autem sexto parent, quod inferant: & sit duplum, quam colligere solēbant per singulos dies. Dixeruntque Moyses & Aaron ad omnes filios Israël. Vespere sciētis, quod Dóminus eduxerit vos de terra Ægypti: & mane vidēbitis glóriam ejus.

Deinde cantatur pro Graduali Responsorium.

Collegērunt Pontifices & Pharisei concilium, & dixerunt: quid facimus; quia hic homo multa signa facit? si dimittimus eum sic; omnes credent in eum. *Et venient Romani, & tollent nostrum locum, & gentem.* *Ver:* Vnus autem

autem ex illis Caiphas nomine, cum esset Pontifex anni illius, prophetauit dicens. Expedi vobis, vt vnus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat. Ab illo ergo die cogitauerunt interficere eum, dicentes. *Et venient.*

Vel aliud Responsorium.

IN monte Oliueti orauit ad patrem: Pater, si fieri potest, transeat à me calix iste. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma: fiat voluntas tua. *Ver.* Vigilate, & orate, vt non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma: fiat voluntas tua.

Postea legitur Euangelium.

Sequentia sancti Euangelij secundum Matthæum.

IN illo tempore: Cum appropinquasset IESVS Hierosolymis, & venisset Bèthphage ad montem Oliueti, tunc misit duos discipulos suos, dicens eis. Ite in castellum, quod contra vos est: & statim inuenietis asinam alligatam, & pullum cum ea. Soluite, & adducite mihi. Et si quis vobis aliquid dixerit, dicite, quia Dóminus his opus habet: & confestim dimittet eos. Hoc autem totum factum est: vt adimpleretur, quod dictum est per Prophétam, dicentem: Dicite filie Sion, ecce rex tuus venit tibi mansuetus, sedens super asinam, & pullum, filium subiugalis. Eūntes autem discipuli, fecerunt sicut præceperat illis Iesus. Et adduxerunt asinam & pullum: & imposuerunt super eos vestimenta sua, & cum desuper sedere fecerunt. Plurima autem turba strauerunt vestimenta sua in via. Alij autem cædebant ramos de arboribus, & sternerant in via. Turbæ autem quæ præcedebant, & quæ sequebantur, clamabant, dicentes: Osanna filio Dauid: benedictus qui venit in nomine Dómini.

Post hæc benedicuntur rami: & tunc dicit Sacerdos in tono quo dicuntur orationes per horas dici, Dominus vobiscum. *Resp:* Et cum spiritu tuo. *Oremus.*

AVge fidem in te sperantium Deus, & supplicum preces clementer exaudi: veniat super nos multiplex misericordia tua:

dia tua: bene **✠** dicantur & hi rami arborum: & sicut in figura Ecclesie multiplicasti Noë egredientem de arca, & Moysen exeuntem de Ægypto cum filiis Israël: ita nos portantes ramos arborum, bonis actibus occurrāmus obuiam Christo: & per ipsum in gaudium introeāmus ætēnum. Qui tecum viuit & regnat, in vnitāte spīritus sancti Deus.

P Er omnia secula seculōrum. *Res.* Amen. *Ver.*

Dominus vobiscum. *Resp.* Et cum spīritu tuo. *Verf.*

Surfum corda. *Resp.* Habemus ad Dōminum. *Verf.*

Gratias agamus Dōmino Deo nostro. *Resp.* Dignū &

iustum est. *Verē* dignū, & iustum est, æquū &

salutare. Nos tibi semper & ubique grātiās āgere

gere. Dōmi ne sancte pater: omnipotēs: ætēne Deus.

Qui gloriāris in consilio Sanctōrū tuōrū: tibi

enim seruiunt creatūræ tuæ, quia te solum auctōrem

& Deum cognoscūt: & omnis factūrā tuā te collāu-

dāt: & benedicūt te sancti tui. Quia illud magnum

in gēni tui nomen, coram regibus & potestati-

bus huius seculi, libera voce cōfitentur. Cui as-

fistunt Angeli, & Archangeli: Throni & Domina ti-

ones. Cúm;q; omnimili ti a cælestis exer citus, hym-

num gloriæ tuæ concinunt, si ne si ne dicentes.

Cantantur Sanctus à Choro; ut sequitur. Sanctus. Sanctus. Sanctus Domi-

nus Deus sabbaoth. Pleni sunt cæli & terra gloria

tu a. Osanna in excelsis. Benedictus qui venit

in nomine Domini. Osan na in excel sis.

Sequitur

Sequitur Dominus vobiscum. *Resp:* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DEus, qui dispersa congregas, & congregata conseruas: qui pópulis óbuiam Iesu ramos portántibus benedixisti: bene **✠** dic étiam & hos ramos árborum, quos tui fámulí ad honóre nóminis tui fidéliter suscípiunt: vt in quemcunque locum introdúcti fúerint, tuam benedictiõnem habitátóres loci illius consequántur: & omni aduersitaté effugáta, dextera tua próteget, quos redemit Iesus Christus filius tuus Dóminus noster: Qui tecum.

Oremus.

DEus, qui miro dispositiõnis órdine, ex rebus étiam insensibílibus dispensatiõnem nostræ salútis osténdere voluísti: da quæsumus: vt deuóta tuórum turba fidélium, salúbriter intélligat, quicquid mysticè designátur in factó, quæ hodie cælésti lúmine affláta, redemptóri óbuiam procédens, palmárum atque oliuárum ramos vestigiis eius substráuit. Palmárum ígitur rami de mortis príncipe triúmphos expéctant: fúrculi verò oliuárum, spirítalem vnctiõnem aduenísse quodámmodo clamant. Intelléxit enim iam tunc illa hóminum beáta multitúdo præfigurári: quia redemptor noster humanis cóndolens misériis, pro totiús mundi vita cum mortis príncipe esset pugnatúrus, ac moriéndó triúmphatúrus. Et ideo talia óbsequens administráuit, quæ in illo & triúmphos victóriæ, & misericórdiæ pinguédinem declarárent. Quod nos quoque plena fide, & factum & significátum retinéntes, te, Dómine sancte, pater omnípotens, ætérne Deus, per eúndem Dóminum nostrum Iesum Christum suppliciter exorámus: vt in ipso, atq; per ipsum, cuius nos membra fieri voluísti, de mortis império victóriam reportántes, ipsius gloriósæ resurrectiõnis partícipes esse mereámur. Qui tecum.

Oremus.

DEus, qui per oliuæ ramum pacem terris colúmbam nunciáre voluísti: præsta quæsumus: vt hos árborum ramos, cælésti bene **✠** dictiõne sanctífices: vt cuncto pópulo

pulo tuo proficiant ad salutem. Per Christum Dñm nostrum.

Oremus.

Bene[†] dic, quæsumus, Dñme, hos arborum ramos: & præsta, vt quod populus tuus in tua veneratiōe hodierna die corporaliter agit, hoc spiritualiter summa deuotiōe perficiat, de hoste victoriā reportādo, & opus misericordiæ summopere diligēdo. Per Christum Dñm nostrū.

Hic rami asperguntur aqua benedicta, dicendo Antiph. Asperges me, **sine cantu, & sine psalmo: & incensantur rami.** Deinde dicit Sacerdos, Dominus vobiscum. Oremus.

Deus, qui filium tuum Iesum Christum Dñm nostrum, pro salute nostra in hunc mundum misisti: vt se humiliaret ad nos, & nos reuocaret ad te: cui etiam dum Ierusalem veniret, vt adimpleret scripturas, credentium populorum turba, fidelissima deuotiōe, vestimenta sua cum ramis palmarum in via sternebant: præsta quæsumus: vt illi fidei viam præparemus: de qua, remoto lapide offensionis & petra scandali, frondeant apud te opera nostra iustitiæ ramis: vt eius vestigia sequi mereamur. Qui.

Repræsentationem solennis Christi Hierosolymam ingressus, & alia similia, feruens olim populi deuotio, non sine spirituali fructu in hac prouincia introduxerat. Nunc refrigerante charitate, siquidem tantæ pietati plerunque fastus & tumultus, non sine aduersariorum scandalo successerint, expediret processionem, absq; patrio apparatu, iuxta præscriptum Missalis Rom. peragere. Tempori tamen, ex sæpè dictis rationibus seruiendo, ritum hunc tot seculis usurpatum, sicut nouissimè reperimus descriptum, hîc ponimus. Sublato igitur omni tumultu, & irreuerentia, quæ maximè in circumductione asini committi solet, quæ etiam ideò satius esset omittenda; ordinetur puerorum chorus, modestè non pomposè, multò vò minus foemineo ne dicam scænico fastu adornatus: & facto moderato circuitu, qui cantui respondeat, sistatur Processio ante imaginem Crucifixi: cuius opertorium, non in modum sepulcri,

pulchri, sed tabernaculi quasi arcus triumphalis honorati, debet componi. Expediantur tandem reliqua, modo infra scripto, vsitato, breuiter tamen, ne tempus, ad Sacramenta populo tunc confluenti ministranda, extrahatur.

Responsorium in egressu templi.

Cum appropinquaret Dominus Hierosolymam, misit duos ex discipulis suis dicens: Ite in castellum, quod cōtra vos est: & inuenietis pullum asinæ alligatum, super quem nullus hominum sedit, soluite & adducite mihi. Si quis vos interrogauerit, dicite, opus Domino est. Soluentes, adduxerunt ad Iesum, & imposuerunt illi vestimenta sua, & sedit super eum.

Pueri stantes ante crucem cantant hos versus sequentes, choro hoc idem post eos repetente.

Alij expandebant vestimenta sua in via. Alij ramos de arboribus prosternebant: & qui sequebantur clamabant, Osanna, Benedictus qui venit in nomine Domini. **Chorus.** Benedictum regnum patris nostri Dauid. Osanna in excelsis. Miserere nobis fili Dauid.

Antiphonam hanc etiam chorus cantat. Cum audisset populus, quia Iesus venit Hierosolymam, acceperunt ramos palmarum, & exierunt ei obuiam, & clamabant pueri dicentes. **Pueri cantant.**

Hic est, qui venturus est in Salutem populi.

Versus.

Hic est salus nostra, & redemptio Israël.

Versus.

Quantus est iste, cui throni & dominationes occurrunt. **Ver.**

Noli timere filia Sion, ecce rex tuus venit tibi, sedens super pullum asinæ sicut scriptum est.

Versus.

Salue rex, fabricator mundi, qui venisti redimere nos.

Antiphona hæc per chorum canitur.

An te sex dies solennis Paschæ, quando venit Dominus in ciuitatem Ierusalem, occurrerunt ei pueri, & in manibus portabant ramos palmarum, & clamabant voce magna dicentes,

dicentes, Osanna in excelsis. Benedictus qui venisti in multitudine misericordiae tuae, Osanna in excelsis.

Dum canitur superscripta Antiphona, Cantores vel pueri intrant in Ecclesiam, vel aliquem competentem locum, & cantant hymnum.

Gloria laus & honor tibi sit rex Christe redemptor, Cui puerile decus promittit Osanna pium. Sacerdos vero cum alijs stantibus extra Ecclesiam repetit illud idem. Deinde stantes intus cantant versus sequentes.

Israel es tu rex Davidis, & inclyta proles, nomine qui in Domini rex benedicte venis. **Chorus.** Cui puerile &c. **Pueri.**

Coetus in excelsis te laudat caelitus omnis: & mortalis homo, & cuncta creata simul. **Chorus.** Gloria laus. **Pueri.**

Plebs Hebraea tibi cum palmis obuiam venit: cum prece, voto, hymnis assumus ecce tibi. **Chorus.** Cui puerile. **Pueri.**

Hi tibi passuro soluebant munia laudis: nos tibi regnanti pangimus ecce melos. **Chorus.** Gloria laus. **Pueri.**

Hi placuere tibi: placeat deuotio nostra: rex pie, rex clemens, cui bona cuncta placent. **Chorus.** Cui puerile decus.

Iterum cantores vel pueri reincipiunt altiori voce. Gloria laus. **Chorus** prosequitur ad finem.

Finito hymno, pueri ad hoc destinati, & induti, ramis arborum ad pedes stratis, canunt hanc Antiphonam.

Pueri Hebraeorum, tollentes ramos oliuarum, obuiauerunt Domino, clamantes & dicentes, Osanna in excelsis. **Chorus** eandem antiphonam resumit. Postea iidem pueri habentes strophiola alba ad collum applicata canunt.

Pueri Hebraeorum vestimenta prosternebāt in via, & clamabant dicentes, Osanna filio David. **Procumbentes in genua plicatis manibus,** Benedictus qui venit in nomine Domini. **Chorus** repetit. Deinde pueri bini & bini tenentes flores in

res in corbulis progredientes & spargentes flores, trina vel vnica vice canunt.

Occurrunt turbae cum floribus & palmis redemptori Domino. **Chorus** prosequitur. Et victori triumphanti digna dant obsequia: filium Dei olim gentes praedicant, & in laudem Christi voces tonant per nubila, Osanna.

Finita antiphona, duo vel quatuor scholares adulti procidendo, vel genuflectendo canunt antiphonam.

Fulgentibus palmis prosternimur aduenienti Domino. Huic omnes occurramus cum hymnis & canticis, glorificantes & laudantes. Benedictus Dominus. **Chorus** repetit. Fulgentibus, &c.

Deinde ad crucem praelatus officians accedens cum ministris, flexis genibus palma ter tangit imaginem crucifixi, ter cantando hanc Antiphonam. Scriptum est enim, percutiam pastorem. **Chorus** ad finem prosequitur: Et dispergentur oues gregis: postquam autem surrexero, praecedam vos in Galilaeam: ibi me videbitis, dicit Dominus.

Post hoc praelatus cum duobus presbyteris imaginem crucifixi in altum leuando, ceteris omnibus genuflexione adorantibus, cantat bina vice, O crux aue spes vnica: Tertia vice, Te summa Deus Trinitas. **Chorus** cantat hos versus ad finem. Demum cruce in loco posita, & thurificata, ac exoscullata, redeunt ad ecclesiam cantando Responsorium.

Ingrediente Domino in sanctam ciuitatem, Hebraeorum pueri resurrectionem vitae pronunciantes, Cum ramis palmarum Osanna clamantes in excelsis. **Ver.** Cumq; audisset populus, quia Iesus venit Hierosolymam, exierunt obuiam ei: Cum ramis. **Ver.** Erue a framea Deus animam meam. **Res.** Et a cornibus vnicornium humilitatem meam. **Oremus.**

Deus, qui nos regendo conseruas, parcendo iustificas, per passionem vnigeniti filij tui Domini nostri Iesu Christi a temporali tribulatione nos eripe, & aeterna nobis gaudia largire.

D d

largire.

largire. Per eundem Christum Dñm nostrū. Amen. *Vel ista*

Adiuuā nos quæsumus Dōmine Deus noster, & ad beneficia tua recolēda, quibus nos instaurāre dignatus es; tribue venīre gaudētes. Per Christum Dñm nostrū. Amen.

Quia vero propter curiositatem multorum, ea die plebs concionem defugere solet: placuit, Exhortationis loco, sequentem Sermonem, vbi haberi poterit apponere.

SERMO B. IVONIS EPISCOPI

Carnotensis, in nymis palmarum.

Vi vult hominem exhibere perfectum, in Christo reperiet omnia documenta virtutum: inter quas humilitate & patientia se tanquam potentioribus armis accinxit, cum quibus mundū intrauit: cum quibus de mundo migravit, per quas mundum subiugavit. His etenim Diabolum serauit, & nos de eius potestate liberauit. Cum his fortem armatum alligauit, & ipse fortior vasa, quæ in potestate & pace possidebat, eripiuit, & sibi mundata retinuit. Humilitas fuit, quod inter homines degens, cum publicanis & peccatoribus manducauit: quod fatigatus ex itinere, à muliere Samaritana potum postulauit: quod peccatricis mulieris tactum non recusauit: quod discipulorum pedes lauit. Humilitas & patientia, simul, quod corpus suum percutientibus dedit: quod faciem suam à conspuentibus non auertit: quod maledicentes non maledixit: quod etiam vsq; ad ignominiosam mortem, mortem videlicet crucis, quæ tantummodo sceleratis debebatur, se tandem inclinavit. Vnde per Prophetam dicitur: Et cum sceleratis deputatus est. Et in Psalmo. Propter verba labiorum tuorum ego custodiui vias duras. Hæc arma serpens ille antiquus non cognouit. Hæc arma per superbiam dedignatus est, & incautus per hæc superatus est. Escam sensit & momordit, sed hamus eum diuinitatis aduncauit, maxillam eius perforauit, & à potestate solita relegauit. Accubuit catulus leonis

leonis ad vocem patris, cum fortitudine surrecturus, pro humilitate sua nomen, quod est super omne nomen, accepturus. Hunc exaltationis modum Scribarum & Phariseorum supersticio superba non credidit: venientem ad se Dominum in humilitate, contempsit: superbiam eorum redarguentem, dæmonia eiicientem, miracula facientem, tanquā in Beelzebub ista faceret, blasphemauit. sola cum pauperū turba prosequitur, puerorum innocentia comitatur; quia cōplectitur innocentiam, humilitas humilitatem, ac per hoc illuminari meretur, vt intus agnoscat maiestatem. Sic enim dicit scriptura: Deus superbis resistit, humilibus autē dat gratiam. Tales Domino hodie ad locum passionis suæ venienti occurrunt: hominem humilem super asinam sedentem viderunt, & tamen triumphalem ei gloriam, ramos arborū portando, & per viam sternendo exhibuerunt: laudes ei imperiales cecinerunt, quia præfago Spiritu cum triumphatorē diaboli & mortis, & vitæ largitorem cognouerunt. Huius turbæ, charissimi fratres, formā representatis, cum virentes ramos arborum post vexillum sanctæ crucis in manibus portatis. Et benè representatis, si quod virore signatur in manibus, semper teneatur in moribus: si non hyeme decidat, si non æstate marcescat, vt dicere possitis cum Psalmista: Benedicam Domino in omni tempore, semper laus eius in ore meo. Sed mementote, quia non inuitantur ad has laudes, nisi pueri: Laudate pueri Dominum, dicit Psalmista. Qui verò sint isti pueri, Apostolus exponit, dicens: Malitia paruuli estote, sensibus autem perfecti. Et Dominus ad discipulos: Nisi qui se humiliauerit sicut iste paruulus, non intrabit in regnum Dei. Paruulum seipsum vocat, ad cuius imitationem nos monet humiliari, vt introire mereamur regnum Dei. Non enim sunt membra, quæ non sequuntur caput. Quibus igitur armis diabolum vicit Christus, vincere debet & christianus: sicut per humilitatem exaltatus est Christus, exaltari debet & Christianus: sic enim Dominus dicit: Qui se humiliat, exaltabitur. Et Pe-

D d 2

trus

trus. Humiliamini sub potenti manu Dei, ut vos exaltet in tempore tribulationis. Humiliauit se Christus pro nobis: humiliemus nos ipsos pro nobis. Inclinauit se sicut camelus, subiit onera peccatorum nostrorum, transiuit per foramen acus, quia pertransiit angustias passionis, ut nos in latitudinem gaudiorum educeret: humiliemus & nos ad portanda onera proximorum. Nemo nostrum sublimè sapiat, nec speret in incerto diuitiarum, sed deposita quasi struma cupiditatis, & superbiæ, tanquam per foramen acus ingrediatur, id est arctam & arduam viam adgrediatur. Quod enim his diebus passio Domini in Ecclesia recitatur: quod signa dominicæ passionis in Ecclesia producuntur, hoc intenditur, ut Dominica passio per hoc ad memoriam reuocetur, & fidelium deuotio ad compatiendum excitetur; ut ille sanguis dignè suscipiatur ab ore fidelium, qui indignè effusus est manibus infidelium. Hoc sanguine agni immaculati vtrique postes signentur, id est mētes & frontes, ut corde credatur ad iustitiā, ore autem confessio fiat ad salutem: & memoria crucis suauiter inhæreat menti, cuius signum imprimatur & fronti. Ergo fratres in hac recordatione Dominicæ passionis, Christo dignè compatiatur, ut Christo resurgenti consuscitari mereamur. Dimittamus debita sua debitoribus nostris, quia ipse Christus, qui ad imitandum nobis propositus est, cum pateretur, orauit pro persecutoribus suis. Sic enim ipse Dominus iubet. Orate pro persequentibus & calumniantibus vos, ut sitis filij patris vestri qui in cælis est. Si autem filij, & hæredes, hæredes quidem Dei, cohæredes autē Iesu Christi.

Idem Polonice.

Dostojnego człowieka / gdzieby kto wystawić chciał / ten w panie Krystusie wynaleść może wzór y przykład cnót wszystkich / między którymi / pokorę swiętą y cierpliwością / iako napotężniejszą bronią przepasał się był / y z temiż na świat zstąpił: y z temiż zaś zszedł z świata: y przez też świat wszystek pod moc swoje podbił. Temi bowiem szatana poraził / a nas z mocy iego wolnemi poczynił.

poczynił. Temi mocnego rycerza skępował / a sam mocniejszy bedąc / naczynia iego / które pod iego mocą w pokoju były / wydał: y wychędożone sobie je zostawił. Była w nim pokorą taką / że też między ludźmi obcując / z celnikami y z grzesznymi ludźmi iadał: utrudzony z drogi / prosił białogłowy Samarytani / aby mu się dała napić: białogłowie grzeszney niezbraniał / aby go tykać nie miała: nawet / wzniośm swym wmywał ich nogi. Przy tey pokorze takię / była oraz y cierpliwość wielką / że ciało swoje haniebnie bić dopuścił: że twarzy swej swiętey nie odwracał / kiedy na nie plwano: że tym nie zlorzeczył którzy mu zlorzeczyli: nawet aż się też wniżył do sromotney śmierci / a śmierci krzyżowej / która złoczyńcom tylko służyła. Stądże Prorok powiada: y zlotry był poczytany. w Psalmie zaś stoi: Dla słów vsz twoich / chodźilem po ostrych drogach twoich. Też broni poznać niemógł on zastrząły smół: Te broni taką prze hardość y pychę swą lekce sobie poważał: y przetoż też nie ostrożny / też bronią porażony. Poczuł karmin / y chęćwie ją porwał / a w tym go weda Boska zachwyciła / y pasczeke iego zraniła / y z mocy zwykłej zraziła. Wlegl lew na głos oycowski / który z wielką mocą powstać y wedle pokory swej / imię które jest nad wszystkie imię dostać miał. Sposobu wywyższenia tego / nigdy wierzyć niechciały one zabobony dawne Doktorów zakonnych y Pharyzeuszów: Panem bowiem / który w pokorze był do nich przyjeżdż / kiedy je z pychy strofował / kiedy diabły wyganiał / kiedy cuda czynił / iakoby to mocą Beelzebuba czynił / bluźnili. Sam tylko tłum ludzi ubogich szedł za nim / niewinność dziecinna / ta go prowadziła: bo niewinność kocha się w niewinności / a pokorą w pokorze / y przez toż wnetrznę oświecenie zasługuje sobie / aby przez to przysć mogło do vznania Boskiego maiestatu. Piśmo bowiem swięte tak powiada / że pan Bog hardym się sprzeciwia / pokornym zaśie wdziela łaski swoje. Tacy tedy dnia dzisieyszego zabiegali w drogę panu / na miejsce swej meki idącemu: widzieli człowieka pokornego na oslicy siedzącego / wždy mu przecie cześć triumphalną iako zwycięzcy czynili: przed nim gałązki oliwne niosąc / y po drodze ie ścieląc / przesni mu iako królowi po zwycięztwie śpiewali: duchem bowiem prorockim znali go bydy zwycięzca szatana y śmierci / a dawcą żywota wiecznego. Otóż wy bracia namilży / dnia dzisieyszego / wyrażacie wzór tey tłusze takię / gdy zielone gałązki / za znakiem

Do iij

krzyża

krzyżu świętego idąc w rekach swych macie. A wyrażcie ie do-
brze/ iesliże sie to/ co sie przez te zieloność w rekach waszych znaczy/
trzymać was zawsze będzie / y iesli ta zieloność zimie nie opadnie/
lecie zaś iesli nie zwiednie: abyście z tym to zawsze rzecz z Dawi-
dem mogli: Pana Boga moiego błogosławie po rozłeti czas be-
de: a chwala iego nigdy z wst moich nie wstanie. Lecz na to po-
mnieć macie/ że na oddawanie chwały takiey nikt inny nie jest wzy-
wany / ieno dziatki małe: Chwalcie dziatki pana / powiada Da-
wid. Ale coby to za dziatki były / Paweł S. wyklada mówiąc.
Małuczkimi powiada bądźcie złością / ale rozumem bądźcie do-
skonałemi: Pan także sam mówi do zwolenników swoich: Iesli-
by sie kto tak nie wkorzył/ iako ten małuczk/ taki nit wnidzie do kró-
lestwa niebieskiego. Małuczki sam siebie przezywa / wpoiminá-
jąc nas / abyśmy mu w pokorze podobni byli / a do królestwa nie-
bieskiego wnieść sobie zasłużyli. Członkami bowiem nie są / które
sie głowy swej nie trzymają / albo przykładem iey sobie nie postę-
pują. Takiey tedy broni użył pan Krystus / aby szatana zwyciężył:
takiey użyć ma y człowiek krześcianański: przez pokorę wywyższony
jest Krystus pan / przez pokorę też wywyższony bydz ma człowiek
krześcianański: Tak bowiem pan Krystus powiada: Kto sie umi-
y korzy / ten będzie podwyższony: a Piotr S. Rózcie sie / powia-
da/ pod mocną reką pańską/ aby was podwyższyl czasu kłopotów
waszych: Korzył sie za nas pan Krystus/ Rózcieś sie y wy dla was
samyh. Nachylił y nastawiał pleców swoich iako wielbłąd iaki /
y dzwignął ciężar grzechów naszych: przeszedł przez vcho igielne /
bo przeszedł wielkie ciężkości swej meki / aby nas wyrwiodł na plac
szeroki wesela wiekistego: Rózcmyś sie y my / abyśmy dzwigali/ y
na sobie nosili ciężary bliźnich naszych. Niech żaden wyśoko nie sie-
ga: ani nadzieie swej niech nie pokłada w niepewnym bogactwie:
ale złożymyś z siebie iakoby brzemie ciężcey żądze y pychy / niech
sie cisnie przez vcho igielne/ to jest/ niech sobie obierze drogę ciasną
y trudną. To bowiem / o czym sie dnia dzisiejszego w kościele
przepowiada / że sie znaki meki pańskiej w kościele przed oczy kła-
da/ ściaga sie do tego/ aby sie przez to mek pańską na pamięć przy-
wiodła/ a nabożenstwo ludzi wiernych aby sie wzbudzało do spół-
nego cierpienia/ aby tym sposobem krewo ona/ która niesprawiedli-
wie przez rece ludzi niewiernych jest roylana/ teraz godnie wsty lu-
dzi wiernych przyjeta bydz mogła. Ta krwiz baranka nie wkalá-
nego/

nego/ pomaznia sie oboie odzowie: serce nasze / y ciało nasze: aby
tak sercem naszym wierzyć sie mogło ku sprawiedliwości / a wsty a-
by było wyznanie ku zbawieniu naszemu: iżeby tak pamiętka krzy-
ża pańskiego w dzieczie y mile trwała w myśli naszej/ a znał iego
aby był wyrażony na czołach naszych. Przy tym tedy rozpamięty-
waniu meki pańskiej/ bracia/ starajmy sie/ abyśmy cokolwiek z pa-
nem cierpieli/ iżeby też w ten czas / gdy pan od umarłych powsta-
nie / zasłużyli sobie z nim spółpowstać. Opuścaymy winy nasze
winowaycom naszym / bo y sam pan Krystus/ który nam na wzór
jest dany / abyśmy go naśladowali/ gdy na krzyżu cierpiał/ modlił
sie za prześladowce swoje: y sam tak rozkazuje mówiąc: Módlcie
sie za te co was prześladowia y co wam złorzecza / abyście sie ssta-
li synmi oycy waszego / który w niebie jest. Ale iesliż syny / tedy y
dziedzicy: dziedzicy wprowadźcie boży / ale spółdziedzicy pana Kry-
stusowi: Któremu teraz wesolym sercem zaśpiwamy: Błogo-
sławiony który idzie w imie pańskie / osanna na wysokościach.

Idem Germanice.

Ein Predige am H. Palmsonntag.

Er da wil einen vollkommenen Menschen geben / der wird
leicht in Christo finden können allerley Exempel der Tu-
genden: Vnder welchen er sich / mit der Demut vnd Gedult / als
mit den allermchtigsten Waffen umgeben / vnd angethan / mit
welchen er in die Welt eingangen / mit welchen er von der Welt
hindangeschieden / durch welche er die Welt vnder sein Joch ge-
bracht hat: Dann mit disen hat Er den Teuffel beschloffen / vnd
vns von seinem Gewalt erfreyet. Mit disen hat Er den starcken
gewapneten Heldt angebunden: Vnd dieweil er viel stercker
war / hat er die Gefäß / die der Teuffel in seinem Gewalt vnd
fried besaß / heraus gerissen / vnd dieselbigen so schon gereinigt
worden / ihme vorbehalten. Es ist ein Demut gewesen / daß er
vnder den Menschen wandlend / mit den Publicanern vnd Sün-
dern gegessen: daß er auff der Keyse müd geworden / von dem
Samaritanischen Weib einen Trunck begert hat: daß er sich ein
sündhafftiges Weib hat lassen anrühren: daß er der Jünger
füß gewaschen hat. Ein Demut vnd Gedult zugleich ist es ge-
wesen / daß er seinen Leib den Schlagenden hat dargegeben / daß er
D 8 iij sein

sein angesicht nicht abgewendet / von denen die ihn verspeyet / daß er den fluchenden nicht widerumb geflucht / daß er sich letztlich / gar biß zu dem schmälichen todt / zum todt / nemlich des Crentzes / welcher allein den Vbelthätern zugehört / geneyget hat. Daher wirdt durch den Propheten gesagt: Vnd er ist vnder die Vbelthäter gerechnet worden. Vnd inn Psalmen: Von wegen der Wort deiner Leffzen / habe ich müssen schwere Wege halten. Diese Wassen hat jene alte Schlangen nicht erkandt: Diese Wassen hat sie durch Hoffart verachtet / vnd ist vnuersehens vberwunden worden: Die Speiß hat sie empfunden vnd geschmeckt / vnd darein gebissen: aber der Angel der Gottheit hat sie ergriffen vnd ihren Kinbacken durchgraben / vnd von ihrem gewöhnlichem Gewalt loß gemacht. Der junge Lew hat sich gelegt auff die Stimme des Vatters / das er mit Stercke widerumb aufstehe / vnd für seine Demut / einen Namen / so vber alle Namen ist / empfahe. Diese weiß oder gestalt der Erhöhung / hat der Schrifftgelehrten vnd Phariseer Superstition oder Aberglauben nicht geglaubet: Sondern hat den Herren / so zu ihnen in Demut kommen / verachtet: Vnd denselbigen / welcher ihr Hoffart straffete / die Teuffel außtrieb / Wunderzeichen würckete / geleckert / als ob er solche Ding in Beelzebub thäte. Allein die Schar der Armen folget ihm nach / die Vnschuld der Kinder beleytet ihn / dann die Vnschuld vmbfanget die Vnschuld: die Demut vmbfanget die Demut vnd durch diesen wird sie erleuchtet / daß sie inwendig die Maiestat erkennen kan / etc. Dann also spricht die Schrifft: Gott widerstrebet den Hoffertigen / den Demütigen aber gibt er Gnade. Solche lauffen dem Herren entgegen / welcher heut zu dem Ort seines Leydens kompt: Einen demütigen Menschen / so auff einer Eselin sitzet haben sie gesehen / vnd dennoch haben sie ihm eine triumphirliche Glory / Palmzweige von den Bäumen tragend / vñ auff den Weg strewend / bewiesen: haben ihm herliches Lob gesungen: Dann mit Prophetischem Geist haben sie ihn erkandt / für einen Triumphirer oder Oberwinder des Teuffels vnd des Todtes / vnd für den Geber des Lebens. Allerliebste Brüder / dieser Scharen Form vnd Gestalt representiret vnd erzeiget ihr gegenwertig / wann ihr frische grüne Palmzweige von Bäumen / dem Fanen des heiligen Crentzes in ewren Händen nachtraget. Vnd ihr gebet wol zuuer-

zuuerstehen / wo das jenig so durch die Grünheit in den Händen bedeutet wirdt / allzeit in den Geberden vnd Sitten gehalten werde / wo es im Winter nicht abfalle / wo es im Sommer nicht verdürre / auff daß ihr mit dem Psalmisten sprechen kündt: Ich wil den Herrn benedeyen zu allen zeiten / sein Lob soll allzeit inn meinem Munde seyn / etc. Aber gedencet / daß zu diesem Lob nicht geladen werden / dann allein die Kinder: Lobet den Herrn ihr Kinder / spricht der Psalmist: Wer aber diese Kinder sind / erklärt der Apostel / sagend: Seydt Kinder an Bosheit / aber am Verstand vollkommen. Vnd der Herr zu den Jüngern: Wo sich nicht jemandes nidrigen wirdt / wie diß Kindt / der wirdt nicht eingehen in das Reich Gottes. Er nennt sich selbst ein kleines Kind / zu dessen nachfolgung er vns vermanet / daß wir vns demütigen sollen / auff das wir mögen eingehen in das Reich Gottes. Dann das seynd keine Glieder / welche dem Haupt mit nachfolgen. Derhalben mit was Wassen Christus den Teuffel vberwunden hat / mit solchen soll auch ein Christ gewinnen. Gleich wie Christus durch Demut erhöht worden / also muß auch ein Christ erhöht werden. Vnd S. Petrus: Demütiget euch vnder die gewaltige Handt Gottes / auff daß er euch erhöhe in der zeit der Trübsal. Christus hat sich gedemütiget für vns / laßt vns auch selbst demütigen für vns. Er hat sich wie ein Camel nidergebogen / den Last vnserer Sünden auff sich geladen / vnd ist durch ein Nadelöhr gangen / dann er ist hindurch drungen / durch die angst des Leydens / damit er vns in das weite breite Feld der Freuden auffführete. Laßt vns auch demütigen zutragen die Bürden vnserer Nächsten. Keiner vnter vns sey hoch gesumet / vnd verlasse sich nicht auff die vngewisse Reichthümer / sondern er leg ab / gleich wie die Bürden der bösen Begirlichkeit vnd Hoffart / vnd gehe gleich wie durch ein Nadelöhr / das ist / den engen vnd schweren Weg sol er angreifen. Dann daß zu diesen Tagen das Leyden des HERREN in der Kirchen erzelt wird / daß die Zeichen des Leydens des Herren in der Kirchen herfürgebracht werden / wird dahin vermeinet damit das Leyden des Herrn / durch dieses zur Gedechtnuß geführt werde / vñ der Glaubigen andacht zum mitleyden erwecket / damit jenes Blut würdiglich empfangen werde von dem Mund der Glaubigen / welches vnwürdiglich vergossen worden von den Händen der Unglaubigen. Mit diesem Blut

des vnbesleckten Lambs sollen beyde Pfoften bezeichnet werden / das ist die Gemüthlichkeit vnd die Stirnen / damit man mit Herzen glaube zur gerechtigkeit / mit dem Mund aber die bekänntniß geschehe zur Seligkeit: Damit auch die gedechtnuß des Creutzes süßiglich im Gemüt bleibe / dessen zeichen auch an die Stirn soll eingedruckt werden.

Derhalben Brüder / in dieser betrachtung des Leidens des Herrn / laßt vns würdiglich ein mitleyden haben vnd tragen mit Christo / auff das wir auch mit dem anssstehenden Christo / von den Todten mögen erwecket werden. Laßt vns vnsern Schuldigern ihre Schuld vergeben / dann Christus selbst / der vns zum Exempel vnd nachsolgung fürgesetzt ist worden / da er liede / hat für seine Verfolger gebetten. Dann also gebeut der Herr selbst: Bittet für die / so euch verfolgen vnd schmeihen / damit ihr Kinder seyd ewres Vatters / der im Himmel ist. Wo ihr aber Kinder seyd / so werdet ihr auch Erben seyn: zwar Erben Gottes / Mit-erben aber Iesu Christi.

DE FERIA QVINTA cœnæ Domini.

HVius dici, & duorum sequentium, matutinum cum laudibus absoluitur pridie vespere: In quo seruetur prescriptum Breuiarij Rom. nisi quod lamentationes primorum nocturnorum, vbi fieri potest, decantentur ante maius altare notis infra positis. Tropi autem in fine consueti mittantur; cum post vltimam antiphonam cum fragore, Breuiarij regula, in silentio discedere præscribat. Vbi verò sine scandalo omitti ad tempus nequeunt, emendati autoritate loci ordinarij, absoluantur priuato cantu post finitum officium, sine tumultu tamen & irreuerentia.

LAMENTATIONES Hieremiæ Prophetæ. PRIMA.

Inci pit Lamēta ti o Hieremiæ Prophe-

ra. Aleph. Quomodo sedet sola ciui-

tas plena populo: facta est quasi vi du a do mina genti-

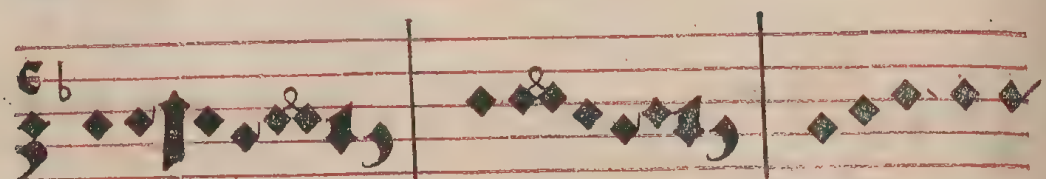
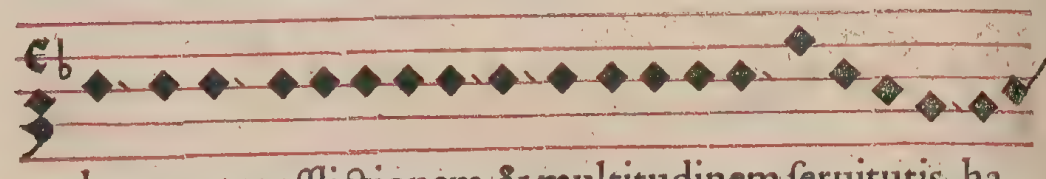
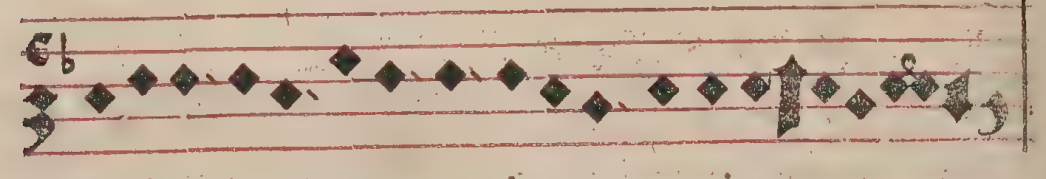
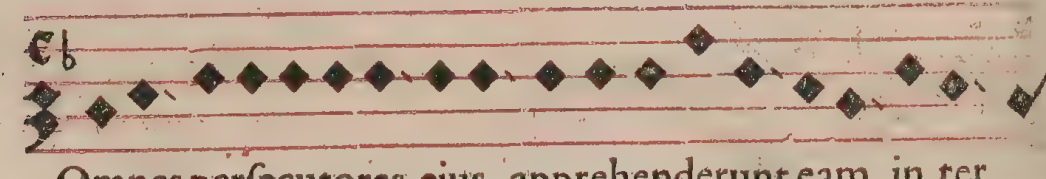
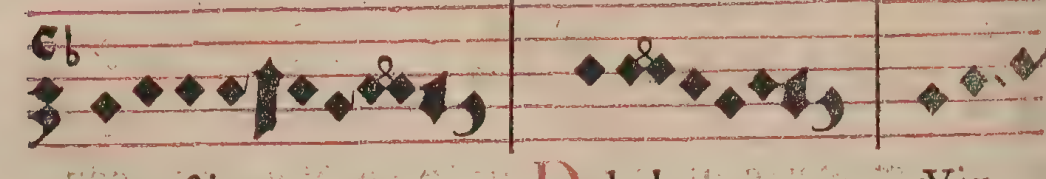
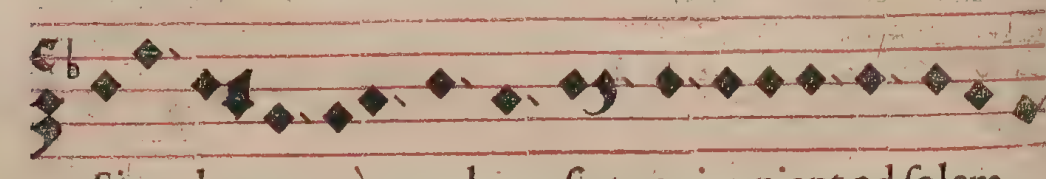
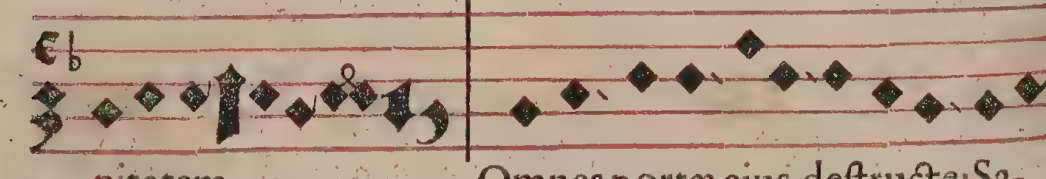
um: princeps prouinci a rum facta est sub tributo.

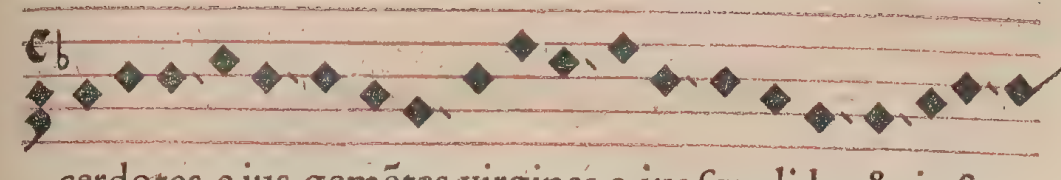
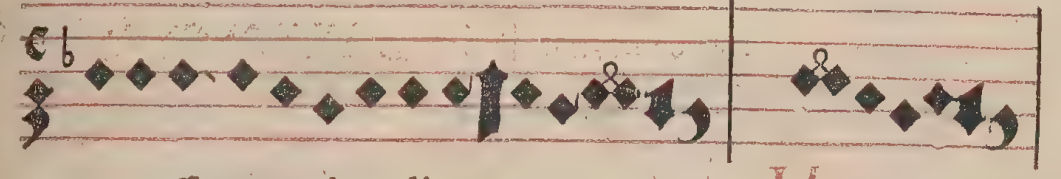
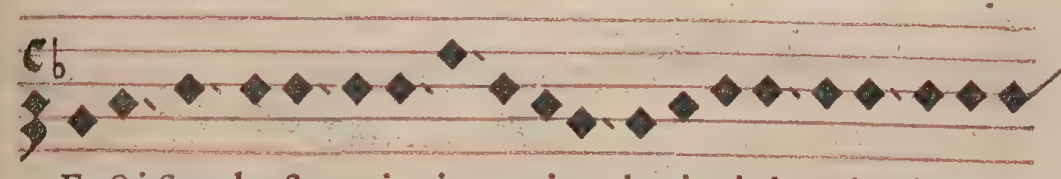
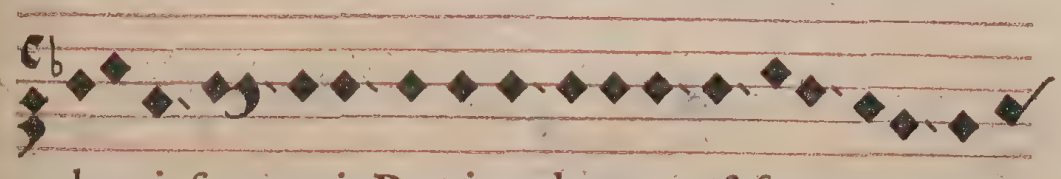
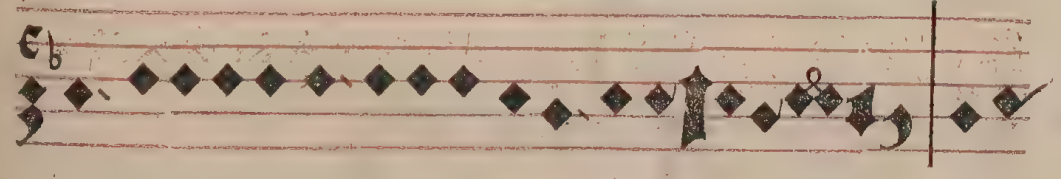
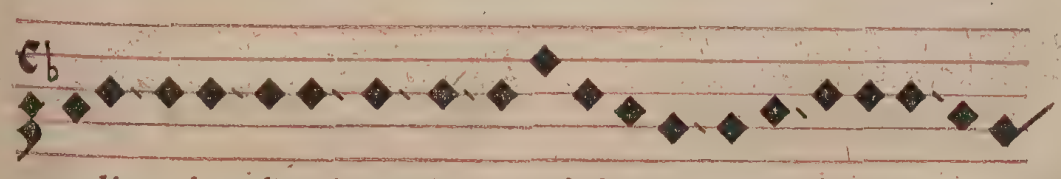
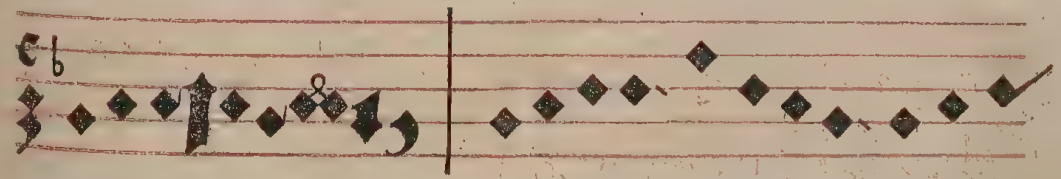
Beth. Plorans plorauit in nocte,

& lacrymæ eius in maxillis eius. Non est qui con-

soletur eam ex omnibus charis eius. Om-

nes ami ci eius spreuerunt eam, & facti sunt ei ini-

 mici. **G**imel. Migrauit Iu-

 das propter afflictionem, & multitudinem seruitutis, ha-

 bitauit inter gentes, nec inuenit requiem.

 Omnes persecutores eius apprehenderunt eam in ter-

 angustias. **D**aleth. **V**ia

 Sion lugent, eò quod non sint, qui veniant ad solem-

 nitatem. Omnes portæ eius destructæ: Sa-
 cer-

 cerdotes eius gemētes, virgines eius squalidæ, & ipsa

 oppressa amari tu di ne. **H**e.

 Facti sunt hostes eius in capite, inimici eius locu-

 pletati sunt: quia Dominus locutus est super eam pro-

 pter multitudinem iniquitatum eius. **P**ar-

 uuli eius ducti sunt in captiuitatem ante faciē tri-

 bulantis.
 Ie rusalem, Ie rusalem, cōuer-
 Ee te-

tere ad Dominum Deum tuum. SECUNDA

V au. Et egressus est à fi-

li a Si on omnis decor e ius: facti sunt

Principes eius, velut arietes, non inveni en tes

pascu a: & a bierunt absq; forti-

tu di ne, ante faci em subse quen-

tis. **V** ain. Recor data est

est Ie ru salem di erum afflicti o nis fu

æ, & preuari cati o nis omnium de fi de ra bili um

fuorum, quæ habuerat à di ebus antiquis, cum cade-

ret populus eius in manu hostili, & non ef fet auxi-

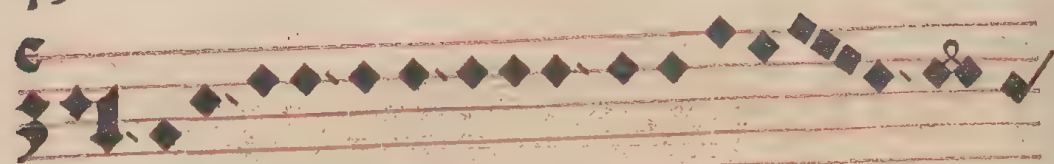
li a tor. Vide runt eam ho-

stes, & deri ferunt Sabbath a e ius:

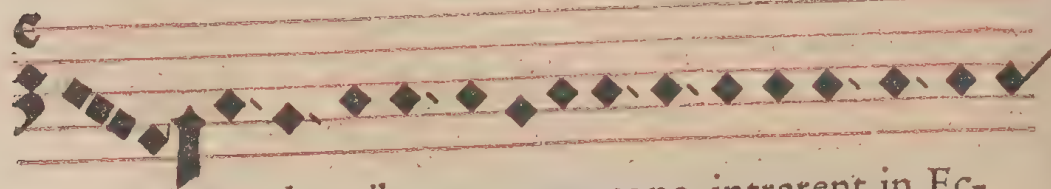
H eth. Pecca tum peccauit Ie ru-
Ee 2 fa-

fa lem, propterea insta bi lis facta
 est. Omnes qui glorificabant eam spre-
 ue runt il lam; quia viderunt ignominiam
 eius. Ipsa autem gemēs, conuersa est retror-
 sum. ^{eth.} Sordes c-
 ius in pedibus e ius, nec recorda ta est
 finis su i. Depo si ta est vehemēter,
 non

non habens consola to rem. Vide Do-
 mine afflictionem me am, quoniam ere-
 ctus est i ni mi cus. Ieru salem, Ie-
 ru sa lem, cōuerte re ad Dominum Deum
 tu um.
 I od. Manum suam misit ho-
 stis ad omnia desi de ra bili a eius:
 Ec 3

quia vidit gentes ingressas Sanctuarium fu-

um, de quibus praeceperas ne intrarent in Ec-

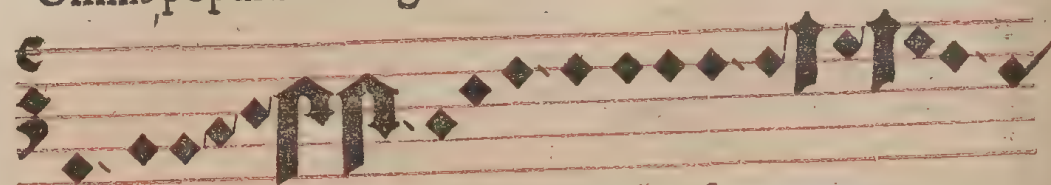
cle si am tuam.

Caph.

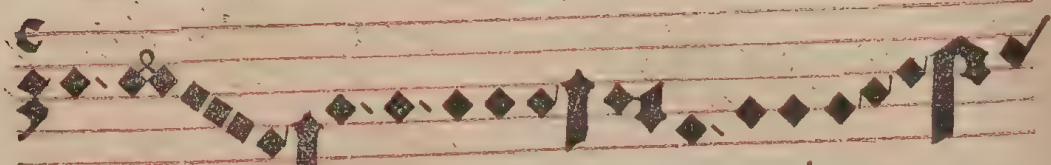
Omnis populus eius gemens,

& quæ-

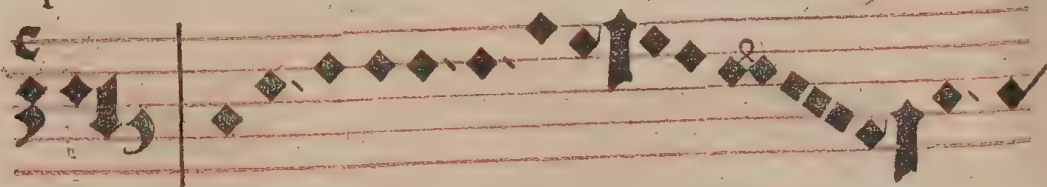
rens panem,

dederunt praeicio fa quæque

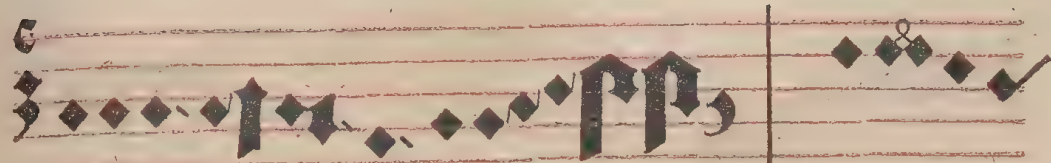

proci

bo ad refocilandam animam.

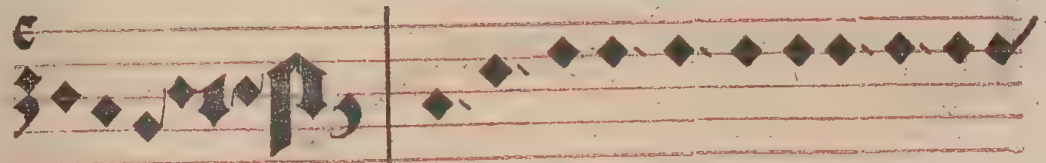

Vide Domine, & confide ra, quo-

quoniam facta sum vilis.

Lamed.

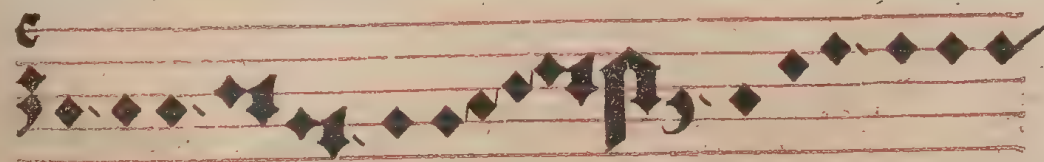

O vos omnes, qui transitis per vi-

am attendite, & videte,

si est do-

lor sicut dolor meus:

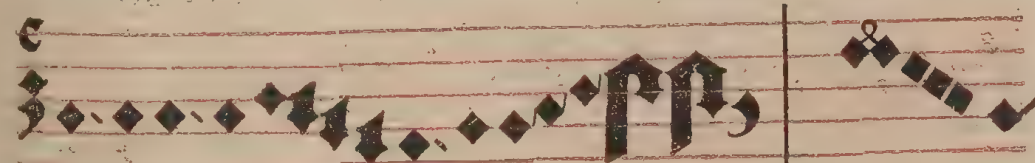
quoniam vinde-

mia uit me, ut locutus est Do

mi

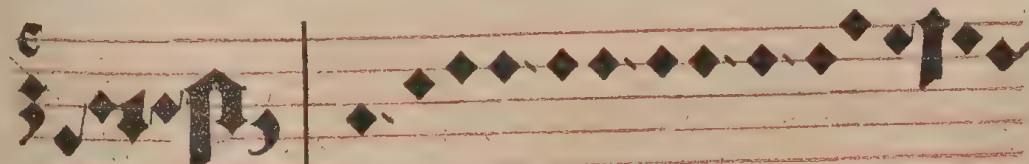
nus

in die furo

ris sui.

Mcm.

De excelso misit ignem in ossibus
Ec 4,

me is & e ru di uit me:

expandit rete pedibus me is, conuertit

me retror sum. Posuit me deso-

la tam, tota die mœro re confectam.

Nun. Vigi lauit iu-

gum iniquitatum mearū: in manu c-

ius cōuolutæ sunt, & impositæ collo meo:

infirmata est virtus me a: dedit me

Dominus in manū, de qua non po te ro surgere.

Ie ru salem, Ie ru fa lem,

cōuertere ad Dominum De um tuum.

E lamentati o ne Hiere miæ Pro-

phe tæ. II eth. Cogi-

tavit Dominus dissipare murū fi li æ Si on, te-

et tendit funiculum suum, & non avertit

manum suam a perditione:

luxitque antemurale, &

murus pariter dissipatus est. **T**ectum:

Defixæ sunt in terra

portæ eius: perdidit

& contrivit vectes eius, Regem eius, &

& Principes eius in gentibus. Non est lex,

& Prophetæ eius, non inveniunt vi-

sionem à Domino. **L**od.

Sederunt in terra,

conticuerunt senes filie Sion: con-

sperferunt cinere capita sua: accincti

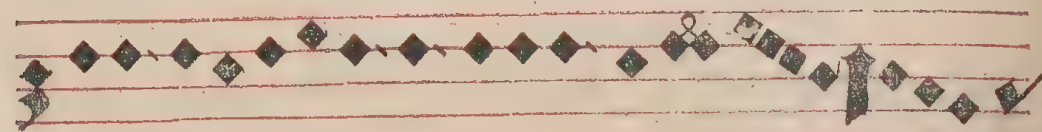
sunt cilicis: abiecerunt in terra capita

ta fu a virgines Iu
da. Caph. Defece-
runt præ lacrymis o cu li me i: conturba-
ta sunt viscera me a. Effusum est in
terra iecur me um, super contriti onem
fili æ populi me i, cum defi ceret par-
uu lus, & lactēs in plate is op-
pi-

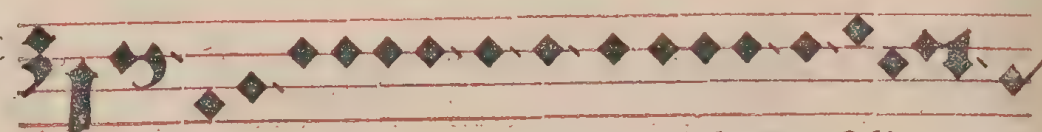
pi di. Ieru salem, Ieru sa lem, con-
uertere ad Dominū Deum tu um.
QVIN-
TA. L amed. Ma-
tribus suis dixerunt, v bi est triticum, & vi-
num? cum defi cerent quasi vulnēra ti in plate-
is ci uita tis, cum exhalarent a nimas suas
in si nu matrum sua rum. Ff Mem.

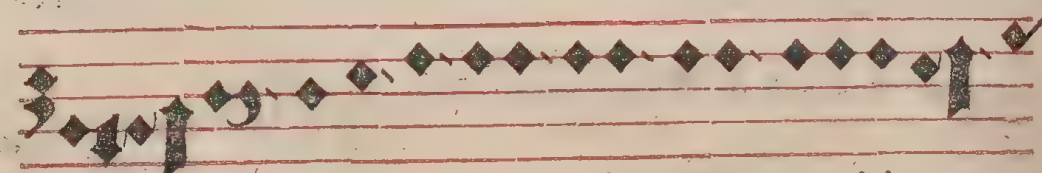
Cui comparabo te, vel

cui assimila bo te fi li a Ie ru fa-

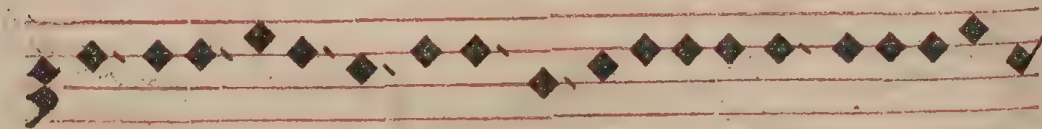
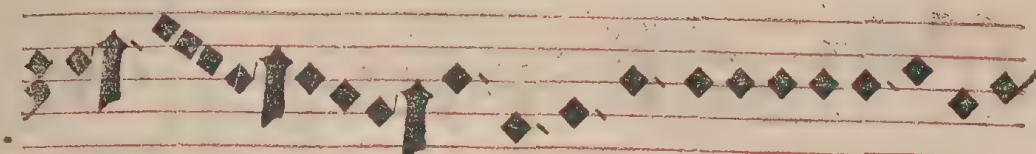
lem? cui exæquabo te, & consolabor te fi li a

Si on? Magna est enim velut mare contriti o

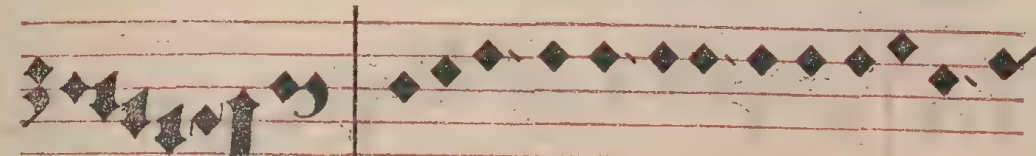
tu a: quis medebitur tu i? **N**un.

Prophetæ tui vide-

runt tibi falsa & stulta, nec aperi e bant i niquta-
tem

tem tu

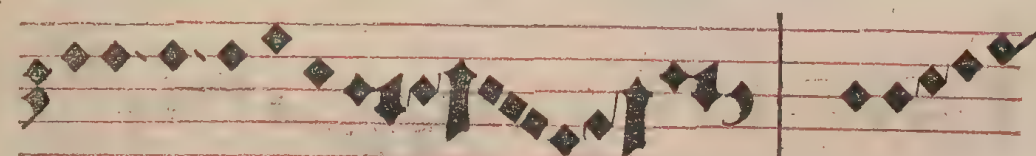
am, vt te ad pœnitentiam prouo-

ca

rent.

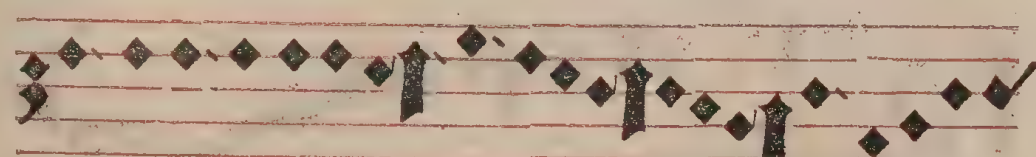
Viderunt autem tibi assumpti o nes

falsas & e iecti o

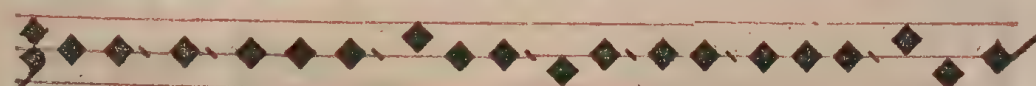
nes. **S**amech.

Plauferunt super te mani-

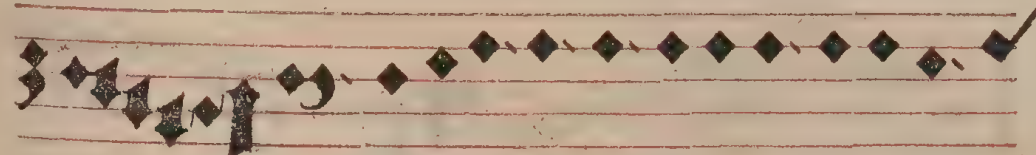

bus omnes transeuntes per vi

am, si bi la-

uerunt & mouerunt capi ta fu a su per fi li am Ie ru-

fa

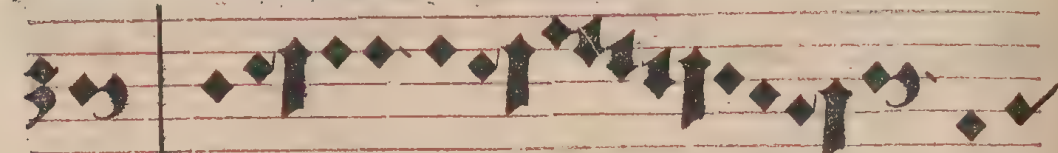
lem: Hæcine est vrbs, dicentes, perfecti

F f 2

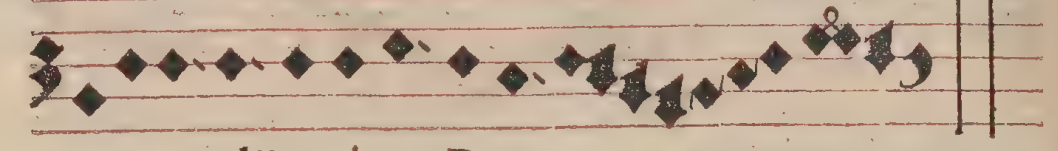
de-

deco ris, gaudium vni uer sã ter rã.

Ieru salem, Ieru sa lem, con-

uertere ad Dominum Deum tu um.

Sexta.

A leph.

E go vir vidẽs paupertatem me am,

in virga in dignati o nis eius.

A leph. Me minauit & ad-

adduxit in te ne bras, & non in

lucem. **A** leph.

Tantum in me ver-

tit, & conuertit manũ suam to ta di-

e. **B** eth.

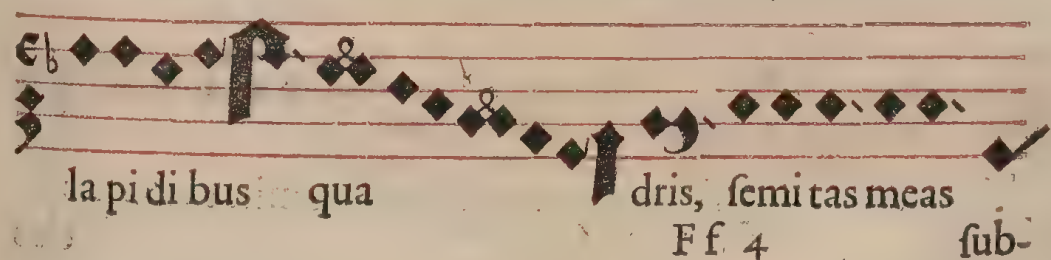
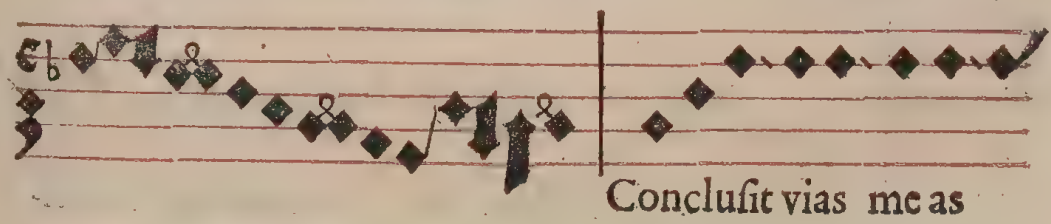
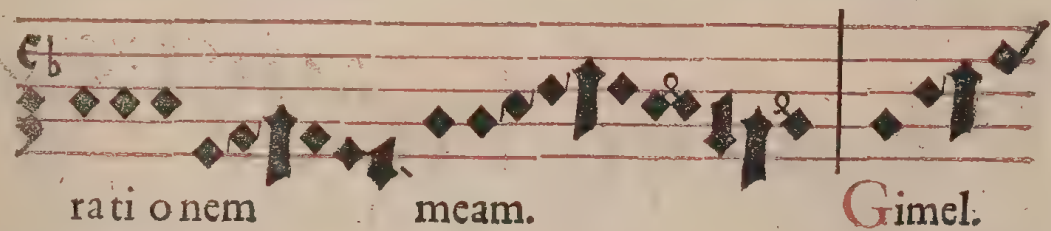
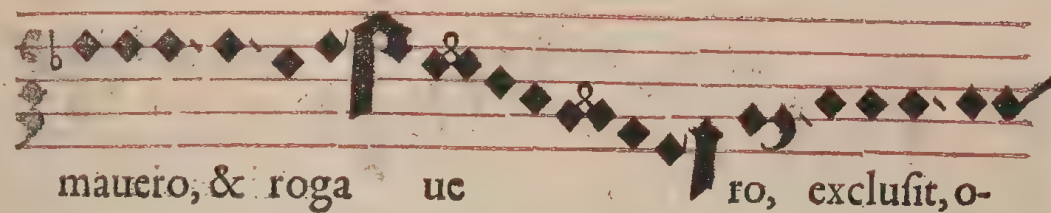
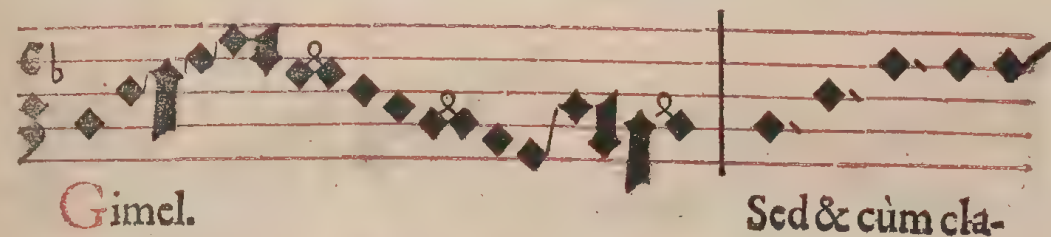
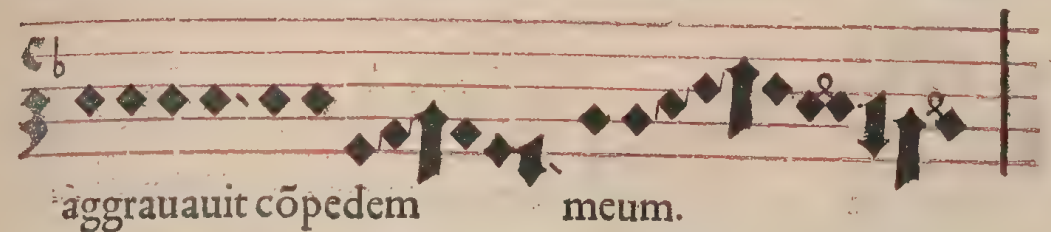
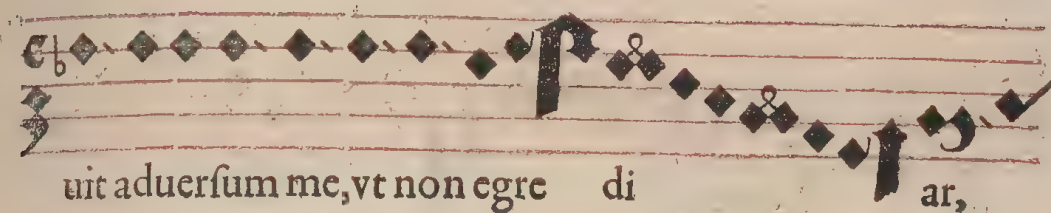
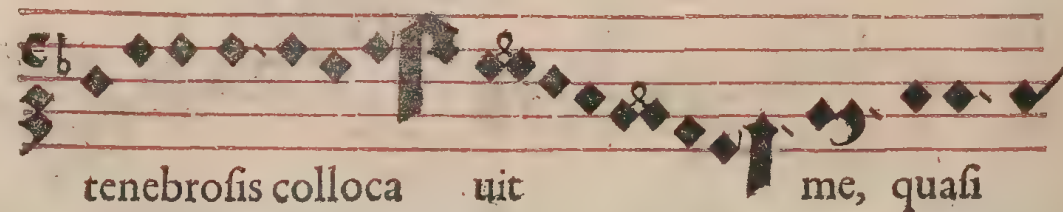
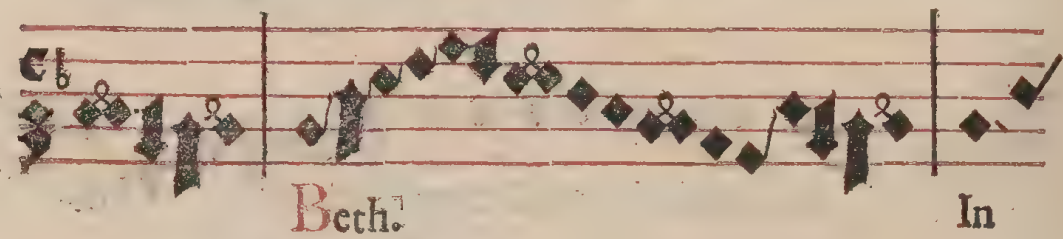
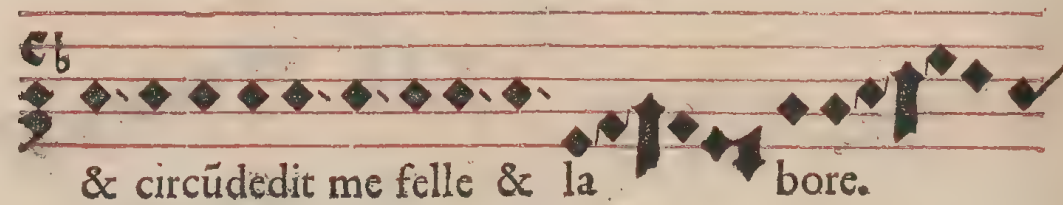
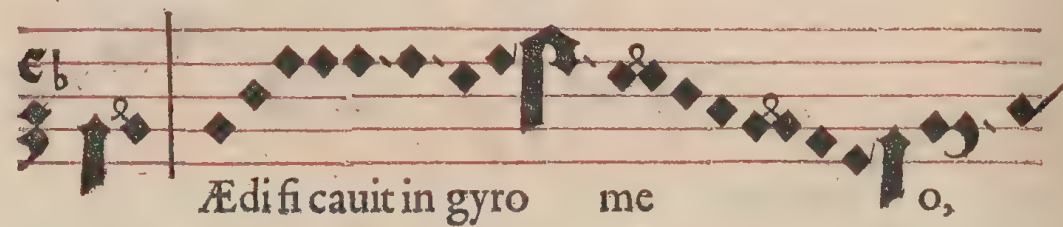

Vetustam fe cit pellem meam, & carnem

me am; contriuit ossa mea.

F f 3

sub uertit. Ie ru falem, Ie-

ru fa lem, conuertere ad Dominum

Deum tuum. SEPTI-
MA.

DE lamenta ti o ne Hieremiae

Prophe tæ. Heth.

Mise ricordia Dō mini, quia non fumus con-

fum pti: quia non defecerunt mise ra ti o nes eius

eius Heth.

Noui di lu cu lo, multa est fi des

tu a. Heth.

Pars mea Dominus, dixit a ni ma me a:

propterea expectabo eum. Teth.

Bonus est Dominus sperāti-

bus in e um, a nimæ quærenti il-
lum.

lum. **T**eth. Bonum

est præstolari cum silenti o, fa lu tare

Dei. **T**eth. Bo-

num est viro, cum portauerit iu gū ab a do-

lescencia sua. **I**od.

Se debet soli tari us, & tace-

bit, quia le uauit se super se. **I**od

Iod. Ponet in puluere os

fu um, si forte sit spes.

Iod. Dabit percutien ti se ma-

xil lam, sa tu ra bitur oppro briis.

Ie ru salem, Ie ru fa lem,

cōuertere ad Dominū Deum tuum.

OCTA-
VA.
Aleph. **C**o-

 Quomodo obscuratum est aurū, mutatus

 est color optimus, dispersi sunt

 lapides sanctuarij in capite omni-

 um platearum? **B**eth.

 Filij Sion in-

 clyti, & amicti auro primo,

 quomodo reputati sunt in vasa te-

ste-

 ste a, opus manuum figuli?

Gimel.

 Sed & lamiæ nuda uerunt mam mam,

 lactauerūt catulos suos: fili a

 populi mei crudelis, quasi struthi-

 o inde ferto. **D**aleth.

 Adhæsit lingua la-

Gg eten-

et en- tis ad palatum eius, in fi-

ti: paruuli petierunt pa-

nem, & non erat qui frangeret e is.

He.

Qui vefcebatur volu ptuo se, inter-

erunt in vi is: qui nutriebantur

in cro ce is, amplexati sunt fter

stercora. V au.

Et maior effecta est i niquitas fi li-

æ popu li me i peccato

Sodomo rum: quæ subuersa est in mo-

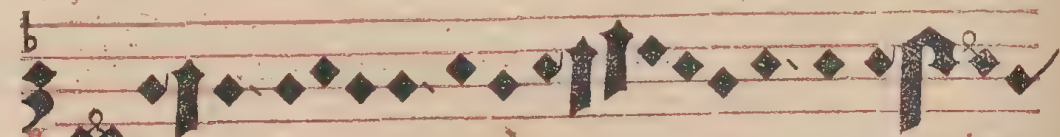
men to, & non ceperunt in e a

manus. Ierusalem Ieru-

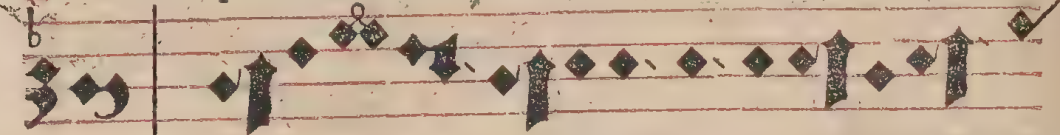
sa lem, cōuertere ad Dominū Deum G g 2

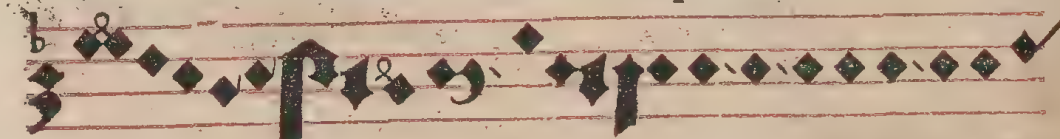
In Sabbatho autem pro tertia lectione dicitur Oratio eiusdem Prophetæ: Quam maior Prælatus enunciare confuevit, ut infra notatur.

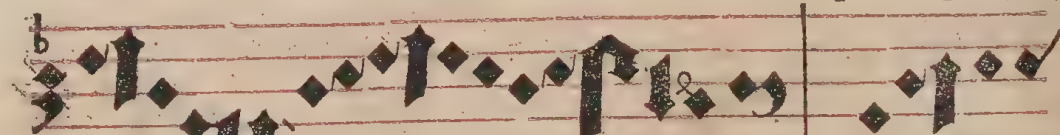
N ci pit Orati o Hieremi æ Prophe-

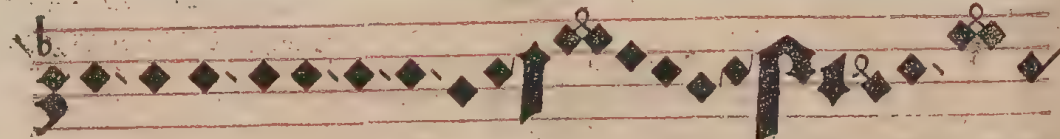
Re corda re Do mine quid acci derit

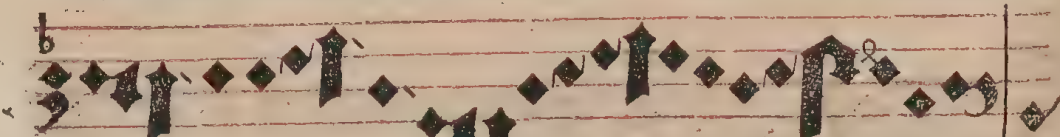
bis: intu e re, & respice oppro-

no strum. Here di-

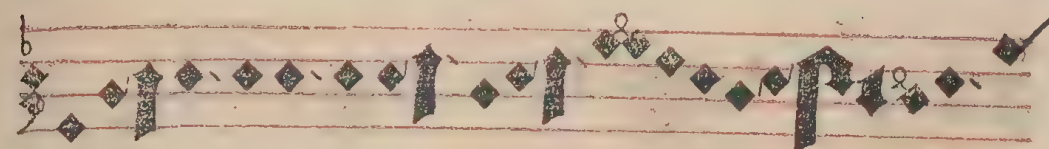

nostra versa est ad a li c nos, do-

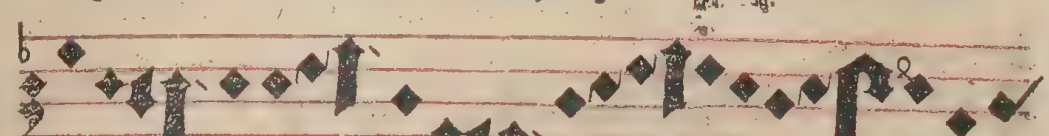

nostræ ad ex tra neos.

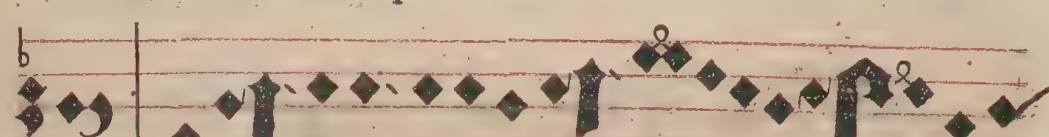
Pu-

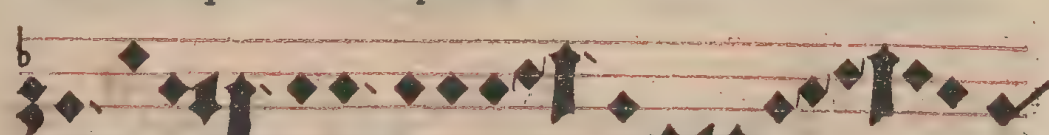
li: facti sumus, absque pa tre:

nostræ quasi vi du-

Aquam nostrā pecunia bi bi-

li gna nostra pretio compa ra

Cerui cibus nostris mina ba-

lassis non da batur re-

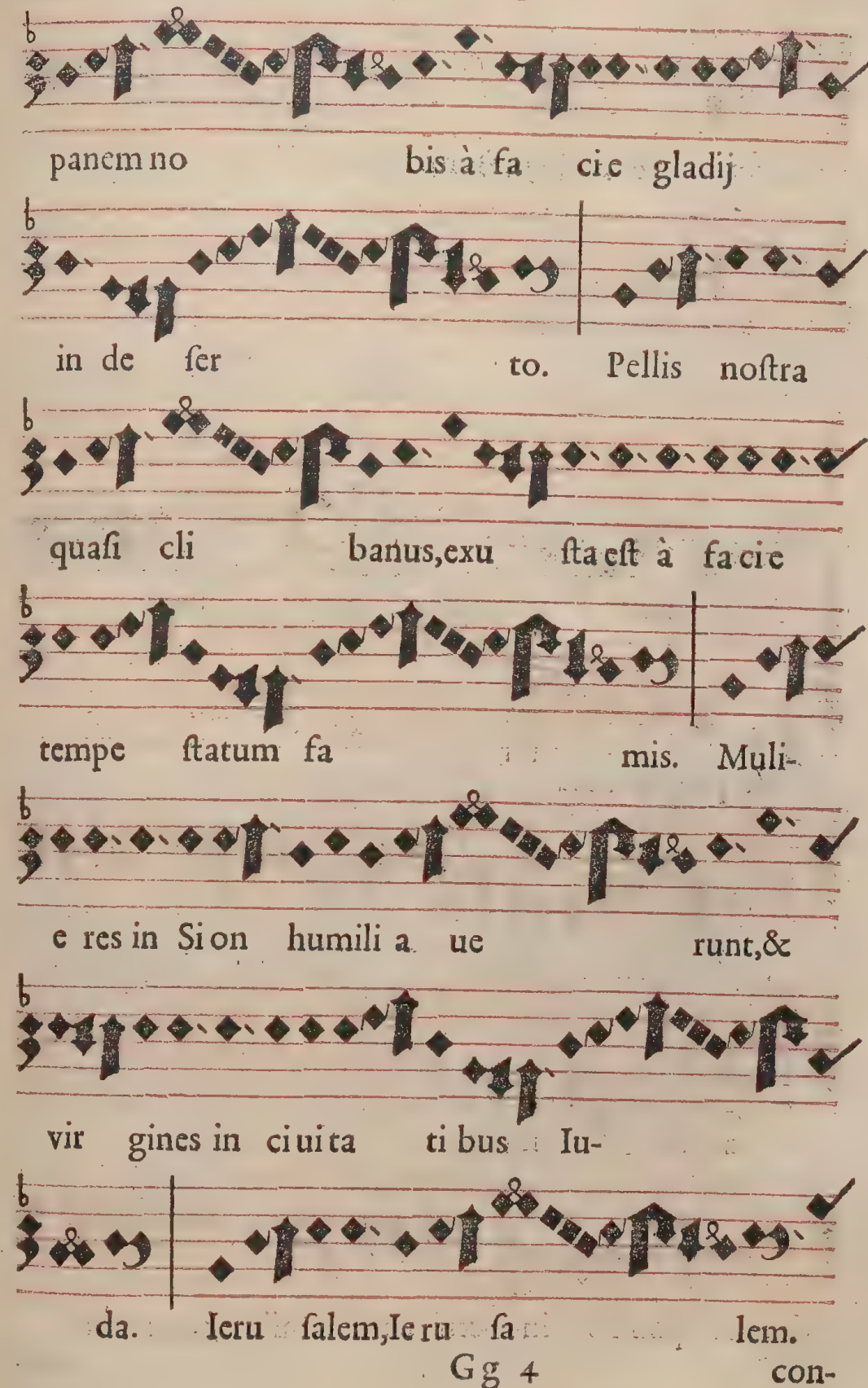
Ægy pto dedimus manum,

G g 3

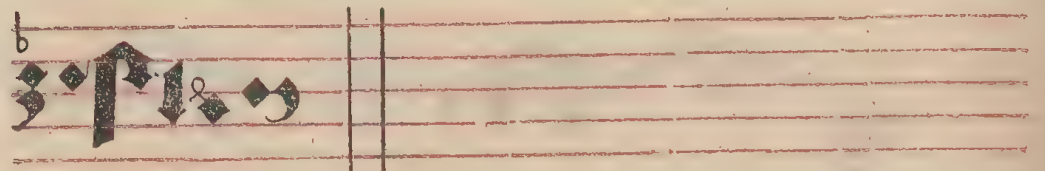
&

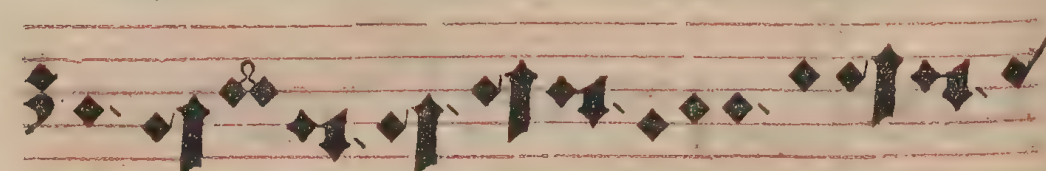
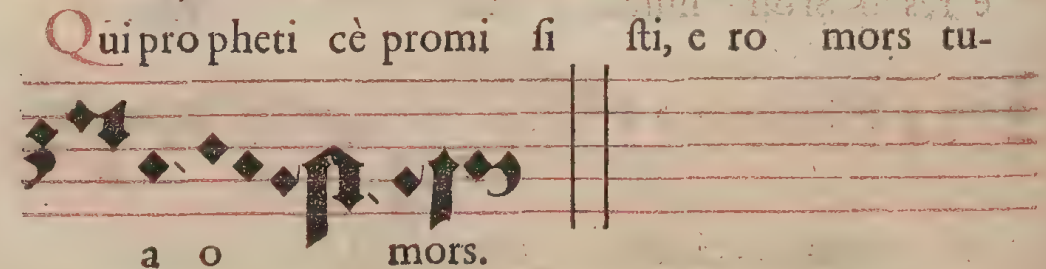
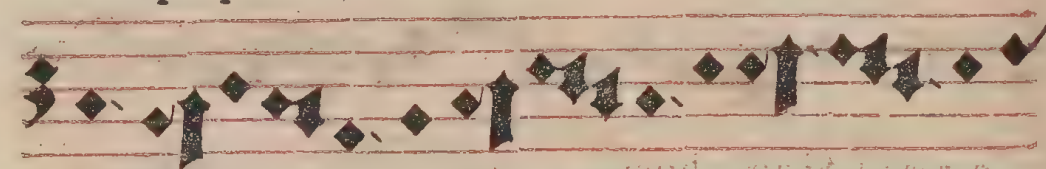
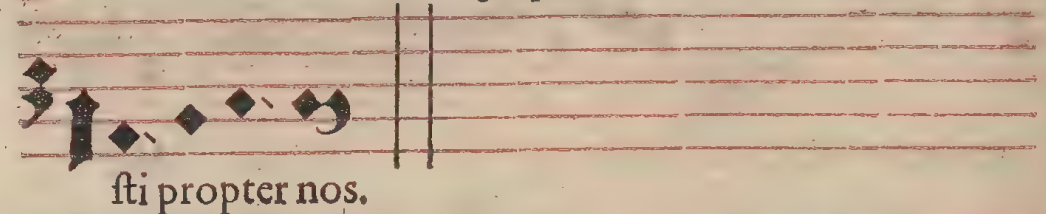
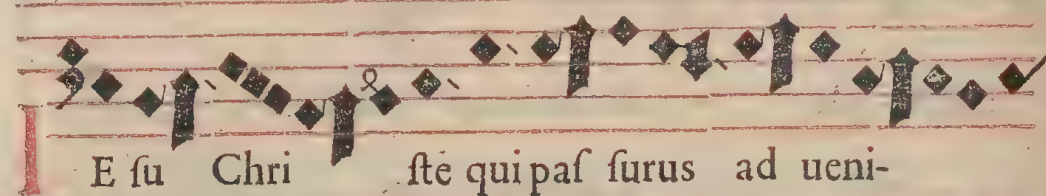
& Af fy ri is, vt fa tu ra remur
 pa ne. Patres nostri pecca-
 uerunt, & non sunt, & nos i niquitates
 e o rum porta uimus. Ser-
 ui dominati sunt no stri: non fu-
 it qui redimeret de manu e o-
 rum. In a nimabus nostris afferebamus pa-

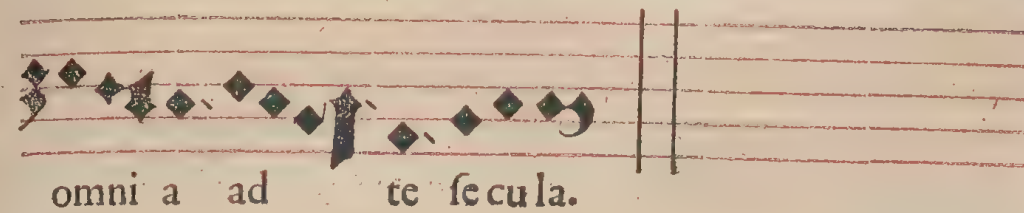
panem no bis a fa cie gladij
 in de fer to. Pellis nostra
 quasi cli banus, exu sta est a fa cie
 tempe statum fa mis. Muli-
 e res in Si on humili a ue runt, &
 vir gines in ciuita ti bus Iu-
 da. Ieru salem, Ieru sa lem.
 G g 4 con-

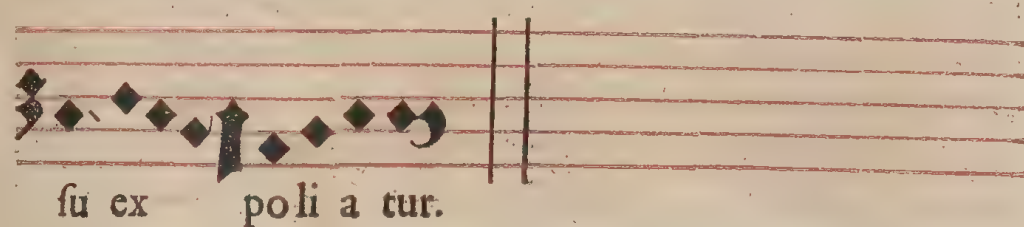
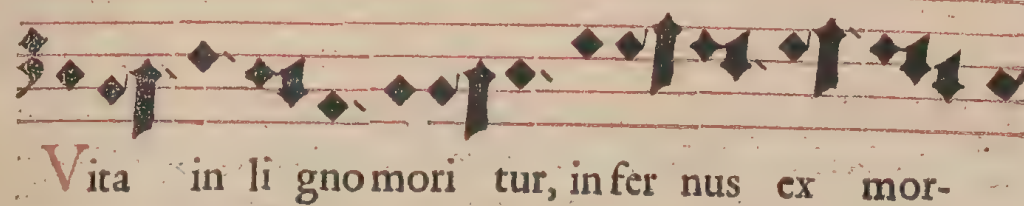
In matutinis tenebrosis feria quinta ad tropos versus primus.

om-

Similiter in matutinis feriæ Sextæ & Sabbathi, Sabb atho tamen loco tertij versus canitur iste.

DE HOMICIDIS PVBLICE pœnitentibus.

HAc die refertur quoddam vestigium, publicæ pœnitentiæ, olim in ecclesia frequentatæ, in publicis homicidis. Quorum receptio & absolutio fieri non debet, nisi in Metropolitanis atque Cathedralibus Ecclesiis, ab Episcopis, vel eorum Suffraganeis, ex præscripto Pontificalis reformati. Monendi sunt autem Confessarij, ne ob occulta homicidia & casualia, qualia plerumq; mulierculis abortientibus inesse solent, talem pœnitentiam indicent, sicut nec occultè, quamvis enormiter, peccantibus, ne peccatum illorum prodant; sed potius ipsi & concionatores dent operam ut non solum sanguinarij, sed etiam publici blasphematores, temerè peierantes, venefici, raptores, adulteri, vsurarij, & simoniaci, & quidem notorij, tali pœnitentiæ sese subiiciant.

DE CONSECRATIONE ET DEPOSITIONE Hostiarum.

Vltra

Vltra duas hostias, quas Missale Romanum in Missa diei consecrato præscribit, consecratur tertia, quæ ad diem Paschæ in sepulchro remaneat. Depositio autem harum, & aliarum sacrarum hostiarum fiat ex præscripto Missalis Rom. similiter iuxta illud terminetur pulsus campanarum, vespere, & aliæ reliquæ caeremoniæ obeantur.

DE DENUDATIONE LOTIONIQUE altarium, & oleis sacris.

Finita Missa, sacerdos, & ministri depositis superioribus vestibus sacris, in albis denudant altaria, legendo prius Antiphonam: *Dimiserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem*, cum toto Psalmo xxj. *Deus Deus meus, respice in me.* &c. absque *Gloria Patri*. Latio autem eorundem altarium, cum secundum Rationale Durandi lib. 6. cap. 86. magis fiat propter mysterium, quam ministerium, expediatur saltem cum modica quantitate vini & aquæ: ne nimia humectatio altaribus eiusque tegumentis noceat. Eodem quoque die comburenda sunt sacra olea præterita; videlicet chrismatis, catechumenorum, & infirmorum; reseruat tamen eorum particulis, propter emergentem necessitatem, ubi noua statim haberi non possunt: postquam verò allata fuerint, mox comburendis. Similiter receptacula eorum per Sacerdotem vel Diaconum sunt expurganda. Combustio autem satius fiat in lapide propter hoc in loco peculiari asseruando, ne altaribus lapideis, vel interdum ligneis pauimentis, ignis vim vel turpitudinem inferat.

DE MANDATO SEU LOTIONE pedum eadem die.

In collegiis sacerdotum, habentibus suum superiorem, ubi præsertim est consuetudo, peragatur mandatum, ex præscripto Missalis Rom. hoc est, lotio pedum non manuum, ut plerumque fit: Exterminetur etiam abusus scandalosus & tumultuosus, cuiusdam commestationis & propinationis; cum id non præceperit Dominus:

nus: imò eius apostolus, contemptum Ecclesiæ Dei censuit, domesticas commestationes in illa conferre: Illud autem tempus, potius collocetur ad præmittendam lotioni sequentem Exhortationem.

SERMO B. IVONIS EPISCOPI Carnotensis, de Cœnâ Domini.

Pratatus nobis, dilectissimi, dies remissionis aduenit, quo mater Ecclesia membra sua tanquam putrida hactenus à se proiecta, intra societatem commembrorum suorum recipit, quo peccantes filios suos pœnitentiæ legibus emendatos, sequestrationis rubore castigatos, ad Sacramentum reconciliationis admittit. Et merito hic dies huic sacramento est deputatus, quo Dominus noster Iesus Christus corpus illud, quod pro nobis proximè erat traditurus, discipulis ad manducandum, sanguinem, quem pro nobis fusurus erat, tradidit ad bibendum. Eo ergo die nullus fidelis extorris debet esse à corpore Christi, quod est Ecclesia, quo die medicinam suę reconciliationis, corpus scilicet & sanguinem Christi, suscepit Ecclesia. Hodie veteris sacerdotij ritus, quo sanguis vitulorum & hircorum fundebatur, & cinis vitulæ extra castra crematę adspergebatur, ad emundationem tantummodo carnis, de medio sublatus est; & noui sacerdotij ritus, quo caro Christi extra portam passa, & sanguis Christi pro nobis fusus, emundatos carne & spiritu, sanctificat, veteri sacerdotio subrogatus est. Dicit enim Apostolus: Deus erat in Christo, mundum reconcilians sibi, & posuit in nobis verbum reconciliationis. Quo ergo die conuenientius debent ministri noui sacerdotij hoc reconciliationis celebrare sacramentum, quam eo die, quo ab authore noui sacerdotij hoc primitus est institutum? Huic etiam reconciliationis sacramento congruit, quod hodie discipulorum pedes lauit, quod hoc discipulis seruandum esse mandauit, non quod indigerent lauari, sicut ipse ait, qui loti erant aqua salutari, sed quia affectus hominum, quibus tanquam pedibus ad Deum accedi-

acceditur, vel à Deo receditur, non possunt terreno puluere non fædari, quos oportet inter mundi turbines in medio hominum polluta labia habentium & habitare, & inter lutulenta mundi negotia conuersari. Hæc ergo ablutio pedum, mundatio est affectuum; vt si quas de terrena conuersatione fædas imagines introrsum traximus, hoc sacramento diluamus. Et pulchrè huic sacramento reconciliationis consonat, quod caput, id est Christus, corporis pedes lauat, id est vltima membra sua per officium pastorum sibi reconciliat. Nos enim dicti pastores, & veluti capiti viciniora membra, dum pro peccatis vestris oramus, cum pro excessibus vestris lachrymas fundimus; quid aliud facimus, nisi quod vobis pedes, quibus ad Deum redeatis, abluimus? Cum etiam peccatorum nostrorum memoria conterriti, in oratione nostra de capite lachrymas fundimus, an ne conscientias nostras tanquam pedes immundos, à terreni contactus sordibus emundamus? Quia ergo vos hodierna die fratres ad tam desiderabile sacramentum reconciliationis admittimus, sub Dei miseratione, quantum in vobis est, laborate; vt quod vobis foris per officium nostrum ministratur, in vestris mentibus rei veritate compleatur. Non sitis domus illa scopis mundata, id est, pœnitentiæ sacramentis palliata, ad quam reuertitur immundus Spiritus, qui inde per confessionem exierat, & inueniens eam vacantem, id est, nulli veræ virtuti operam dantem, ingreditur ibi cum septem aliis spiritibus se nequioribus, id est, omnibus superstitionis generibus, & fiunt nouissima hominis illius peiora prioribus. Nouissima enim eorum peiora prioribus fiunt, quia peccata, quibus in confessione renunciauerant, occultè committunt, & ea diuersis coloribus superstitionis operire contendunt. Huiusmodi hypocrisis æquiparat Dominus sepulchris foris dealbatis, & vasis extra mundatis, quæ intus plena sunt fæcore & sordibus. Mundate ergo fratres conscientias vestras, vt vasa honesta & apta sitis ad accipiendum corpus & sanguinem Domini nostri

nostri Iesu Christi, per quem redempti estis, cum perditis essetis; per quem reconciliamini, cum iterum auersi fuissetis; per quem saluandi estis, si intra societatem membrorum Christi inuenti fueritis, cui reconciliati estis. Qui enim manducat indignè, reus est mortis Domini. Quis est, qui manducat indignè? Qui capit ore, & non capit corde. Qui non est membrum capitis, nec caro Christi corporis; hic accipiens corpus Domini, poenas dabit mortis Domini; quia tali pœna plectetur, quali plectuntur, qui indignè ad mortem tradiderunt corpus Domini. Manete ergo in Christo, vt Christus maneat in vobis, & dignè accedatis ad participationem Domini corporis & sanguinis.

Idem Polonicè.

Dzien pożadny odpuszczenia ziawil sie nam dziś bracia namil-
 szy: tego dnia bowiem matka koscioł swiety członki swe ia-
 koby spróchniałe od siebie porzucone / przyjmie zaś w społeczność
 drugich członków swoich: tego dnia syny występne swoje / którzy
 sie już przez pokutę swiętą polepszyli / y wstydem wydzielenia tego
 karanie na sobie odniesli / przypuszcza do Sakramentu poiednania
 sie z Panem Bogiem. Zaczynam słusznie ten dzień oddany iest temu
 przenaswieszcemu Sakramentowi: tego dnia bowiem Pan zbaw-
 wiciel nasz Jezus Krystus / ciało swoje które nazajutrz za nas wy-
 dać miał / zostawił zwoleńnikom swoim nażywianie / a krew
 swoje która za nas wylać miał zostawił na napój. Tego tedy dnia
 nieprzystoi / aby który człowiek krześcijański miał być odlaczony od
 ciała Pana Krystusowego / to iest od koscioła iego / ponieważ te-
 go dnia Koscioł s. bierze lekarstwo przeiednania swęgo ciało prze-
 naswieszcze / y krew drogą Krystusa Pana: Dnia dzisieyszego zma-
 zana iest ona caremonia staręgo Zakonu / gdzie krew ialowicza y
 kózła wypuszczano / a ialowice przed obozem spalwşy / popiolem
 na oczyszczenie tylko ciała ludzie pokrapiano: a na to miejsce nastę-
 pił obchód / albo obzad / którym ciało Pana Krystusowe przed
 miastem vmeczono / y krew iego za nas wylana / poświęca nas /
 już oczyszczone nie iedno na ciełe ale y na duszy. Tak bowiem Pa-
 wel powiada: Pan Bóg był w Panu Krystusie / swiat sobie prze-
 zb

iedny

iednywając / y powierzył nam słowa tegoż przeiednania swęgo. Któregóżby tedy dnia Kapłani Zakonu nowego przystoyniey odprawować mieli te tajemnice przeiednania z panem Bogiem / iako dnia tego / którego od samęgóż podawce tegoż nowęg kapłanstwa napierwę postanowione iest : Temuż Sakramentowi przeiednania służy y to / że dnia dzisieyşęgo vmył zwolennikom swym nogi / że tóż rozkazał zwolennikom swym aby także czynili : nie aby tego vmycia potrzebowali / iako sam powiedziē raczył / gdyż woda omyci byli zbawienią : ale że namietności ludzkie / ktorými przysiępujemy do Pana Boga / iakoby nogami / żadnym sposobem niemożga być bez tego / aby swiata tego prochem przyproszone być niemialy / zwłaszcza że między burzą wşytkich ludzi vst pośalanych / y mieszkac / y w sprawy swiętęie vkalane wdawac się musza. Co tedy vmycie nog / iest oczyszczenie affektów ludzkich albo namietności / aby iesli sie z tego swiętęiego obcowania co zawzielo plugawęgo / tym Sakramentem oplōtac się moglo. A nadobnie się to tu temu Sakramentowi przenaswieniemu który iest iednaczem naszym stośnie / że głowa / to iest Krystus Pan / vmywać raczy ciata swęgo nogi / to iest ostatnie członki swoje iednać sobie raczy przez vząd pastercki. My bowiem pasterze y iakoby bliżşie członki głowy / gdy się modlimy za grzechy naše : gdy za występkę naše lzy przed Bogiem swoje wylewamy / co inşęgo czynimy / ieno że sobie nogi naše ktorými się do Boga nawracamy / omywamy : Vład to / wspomniat wşy na grzechy własne naše / lekając się / gdy w modlitwach naszych lzy zoczy naszych wylewamy / azaż wten czas sumnienie swoje / iako nogi nieczyste y ziemskim plugawstwem pobrudane nieoplōtujemy. Ponieważ tedy bracia namilşy dnia dzisieyşęgo przypuszcamy was do tak pożądnęgo Sakramentu przeiednania : stasraycieş się sami ile być może / wedle lasti y miłosierdzia pānşęiego / aby to co się wam z vřzedu našęgo zwierzchownie czyni / wsercach waszych istota rzeczy skutek swōy wziac moglo. Nie bądźcie dla Boga onym domem miotla omiecionym / to iest / pod płaszczem pokuty swiętey / gdzie się zaś duch nieczysty wraca ten który był przez spowiedz swięta wyszedł / który widzac że się zaś próżnuie / że się zaś nie stara aby się cnotliwie y pobożnie żyło na świecie / zaś tam samosiodm daleko nad się gorşemi wstepuie / to iest wşelaticimi rozmaitemi zabobony próżnemi / a zatym też bywają rzeczy poślednie gorşę daleko niż pierwşę. Ostatnie bowiem ich rzeczy gorşę bywają

bywają niż pierwşę / przez to / że grzechy / ktorých się byli na spowiedzi wyrzekli / skrycie popelniają / y staraia się oto pilnie / aby ie rozmaitemi farbami próżnych zabobonów pokryć mogli : y taka pokrytość rowna Pan zbawiciel nasz grobom zwierzchu pobielonym / y trunnom pieknym / które wewnatrza są pełne smrodu y plugawstwa. Oczyszczieş tedy bracia namilşy sumnienia wasze / abyście naczyniem ochedożnym y sposobnym byli do przyięcia ciata naswienięgo y krwie nadrożşey Pana našęgo Jezusa Krystusa / przez ktoręgo iestescie odkupieni / gdyście byli zgineli / przez ktoręgo do poiednania zaś przychodziecie / odwrōciwşy się powtorę od niego : y przez ktoręgo macie zbawienia dostapic / iesli w społęczności członków Pana Krystusowych / z ktorýmiescie się inż poiednali / należieni będziecie. Kto bowiem niegodnie pożywa : kto vşty tylko bierze / a nie sercem : kto nie iest członkiem głowy swōiey / ani częścią ciata Pana Krystusowęgo : ten przymniac ciata Pānşęie wien będzie śmierci Pānşęiey : takie bowiem karanie odnieście / iakie odroşą ci ktorzy ciata Krystusa Pana niesprawiedliwie na śmierć skazali. Nieśkaycieş tedy w Panie Krystusie / aby też Pan Krystus mieszkal w was / y abyście dostojnie przystępowali do vczesnictwa ciata y krwie Pana Krystusa / Pana swōięgo : ktorému niech będzie wieczna cześć y chwala na wieki wieków / Amen.

Idem Germanice.

Ein Predigt am Grünen donnerstag / vom letzten Abendmal des HERN / des heiligen vnd seligen Carnotensischen Bischoffs Juonis.

Alerliebsten / es ist gar ein gewūnschter Tag der verzeihung Überan kommen / an welchem die Kirche / vnşere Mutter / ihre / gleich wie faule von sich bişhero hinweg geworffene Glieder / in die Gesellschaft irer Mitglieder widerumb annimpt / an welchem sie ihre Kinder / so mit dem Gesetz der Buß gebessert vnd bekehrt / vnd mit der Scham der Sequestierung (das ist / durch hinweglegung ihres strittigen Handels / hinder vertraute Personen / biş zu erörterung der Rechtfertigung) gestrafft worden / zu dem Sacrament der Versöhnung hinzu leßt. Vnd gar billich ist dieser Tag diesem Sacrament zugeeignet worden / an welchem vnser HERR Iesus Christus / denselbigen Leib / welchen er für vns zunechst

zunächst dargeben/ den Jüngern zu essen: vnd sein Blut/ welches er für vns vergießen solte/ zu trincken hat hergegeben. Derhalben an diesem Tag sol billich kein gläubiger Christ weit hindan sein von dem Leib Christi/ welches die Kirche Gottes ist/ an welchem Tag die Kirche die Arznei ihrer versöhnung/ nemlich/ den Leib vnd das Blut Christi empfangen hat. Heut ist der Brauch des alten Priesterthums/ nach welchem das Blut der Kälber vnd Böck vergossen/ vnd die Aschen des verbranten Kalbs/ außerhalb der Gezelten der Kriegsscharen aufgesprenget ward/ allein zur reinigung des fleisches/ auß dem Mittel hinweg genommen/ vnd der Brauch des neuen Testaments/ nach welchem das Fleisch Christi außhalb der Pforten gelitten hat/ vnd das Blut Christi für vns vergossen worden/ diejenigen/ so am Fleisch vnd Geist gereinigt worden/ heiligt/ in die stelle des alten Priesterthums angestellet worden. Dann es spricht der Apostel: Gott war in Christo/ ihm die Welt versöhnend/ vnd er hat in vns gelegt das Wort der Versöhnung. Vnd derhalben an welchem tag/ solten billicher die Diener des neuen Priesterthums diß Sacrament der Versöhnung celebriren/ vnd mit andacht begehen/ dann eben an dem Tag/ an welchem von dem Stifter vnd Anfänger des neuen Priesterthums/ dasselbig zum aller ersten eingesetzt ist worden: Mit diesem Sacrament der Versöhnung stümet auch wol zusammen/ das er heut den Jüngern die Füß gewaschen/ das er dasselbig den Jüngern zu halten befohlen hat/ nicht dessentwegen/ das inen von nöten were/ gewaschen zu werden/ wie er selbst spricht/ welche schon gewaschen waren/ mit dem heilsamen Wasser/ sondern darumb/ das die Neigungien der Menschen/ mit welchen man gleich wie mit Füßen zu Gott gehet/ oder von Gott abweicht/ leichtlich können mit irdischem Staub besudelt werden/ welche vnter dem Ungewitter der Welt/ mitten vnter den Menschen/ so besleckte Leffzen haben/ wohnen/ vnd vnter den korigen Handlungen conuersiren/ handeln vnd wandlen müssen. Derhalben diese abwaschung der Füß/ ist ein reinigung der Neigungien/ daß/ wo wir etliche vnlaubere Bildnüssen inwendig an vns gezogen hetten/ mit diesem Sacrament abwaschen. Es reimet sich auch gar trefflich schön mit diesem Sacrament der Versöhnung/ daß das Haupt/ das ist Christus/ des Leibes Füß waschet/ das ist/ seine letzten vnd geringsten Glieder durch das

Ampt

Ampt der Hirten ihm versönet. Dann wir/ die wir Hirten genannt werden/ vñ gleich wie die nächsten Glieder dem Haupt/ wann wir für ewre Sünde bitten/ wann wir für ewre Exces vnd Abstrit die Säher vergießen/ was thun wir anders/ dann das wir euch die Füß/ mit welchen ihr zu Gott gehen solt/ abwaschen. Wann wir auch durch die gedechtnuß vnserer Sünd/ zerknirscht werden/ vnd in vnserm Gebet von dem Haupt die Threnen aufgießen/ reinigen wir nicht sein auß vnserem Gewissen/ gleich wie die vnreinen Füße/ von den anrührungen des irdischen Unflats: Diweil wir euch Brüder/ an diesem heutigen Tag/ zu solchem gewünschten Sacrament der Versöhnung hinzu lassen: so bemühet euch doch/ vnter der Barmherzigkeit Gottes/ so viel euch möglich/ auff daß dasselbig/ was eusserlich durch vnser Ampt verrichtet wird/ in ewren Gemütern erfüllet werde: Seid nicht das Haus/ so mit Besemen gekehrt worden/ das ist/ mit dem Sacrament der Buß bedeckt/ zu welchem der vnlaubere Geist wider zukehret/ welcher von dannen durch die Beicht war aufgangen/ vnd diweil er dasselbig lähr gefunden/ das ist/ so sich keiner Tugend befließen/ gehet er hinein mit sieben andern Geistern/ die erger seind dann er selbst/ das ist/ mit allerley Geschlecht der Superstition vnd des Aberglaubens/ vnd werden die letzten dinge desselbigen Menschen erger/ dann die ersten. Dann ihr letzten ding werden erger dann die ersten: dann sie begehen heimlich die Sünd/ welchen sie in der Beicht widersagent/ vñ beflüssigen sich dieselbigen mit mancherley Farben zuuerdecken. Solche Heuchler vergleicht der Herr den Todtengräbern/ welche außhalb weiß gemacht: vnd den Gefäßen/ die außwendig gereinigt worden/ inwendig aber vol Unflats vnd gestandts seind. Derhalben lieben Brüder/ reiniget ewre Gewissen/ auff daß ihr ehrliche vnd bequeme Gefäß sein möget/ zu empfangen den Leib vnd Blut vnseres JESU Christi/ durch welchen ihr erlöst seid worden/ als ihr verlohren waret/ durch welchen ihr versöhnet werdet/ als ihr widerumb von ihm ward abgewendt worden/ durch welchen ihr Selig gemacht werden solt/ wo fern ihr in der Gesellschaft der Glieder Christi werd gefunden werden/ dem ihr versöhnet seyd worden: Denn wer da vnwürdiglich isst/ der wird schuldig des Todes des Herrn. Wer ist der da unwürdiglich isst? Der da mit dem Mund/ vñ nicht mit dem Herzen

H h iij

empfe

empfehet: der da nicht ein Glied ist des Haupts / auch kein theil nicht des Leibs Christi. Ein solcher/der den Leib Christi empfehet / wird die straff des Todes des HErrn leyden. Dann eben mit solcher Straff werden sie gestrafft werden / mit welcher gestrafft werden / welche unwirdiglich den Leib des HErrn zum Tode vberantwortet haben. Bleibet derhalben in Christo / damit Christus in euch bleibe / vnnnd ihr wirdiglich zu der Gemeinschaft des Leibs vnd Bluts des HErrn möget zutreten.

DE FERIA SEXTA Parasceues.

Officium eius diei incipit à Missa: cuius apparatus & ipsum officium peragatur ex Missali Rom. vsque ad ultimam orationem pro paganis inclusiue. Adoratio autem crucis, quoniam vetustissimo prouinciæ nostræ vsu, nec sine ratione præmittit processionale ad sepulcrum in medio Ecclesiæ eiusdem crucis depositionem, fiat in eum qui sequitur modum.

PROCESSIO AD DEPOSITIONEM Crucis, cum eius adoratione.

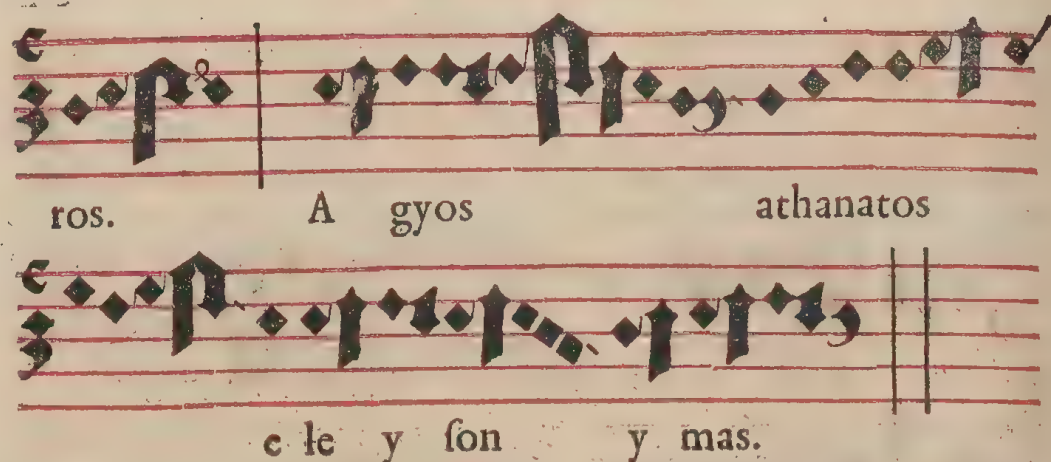
Finita vltima oratione, quæ est pro paganis, celebrans deposita casula, descendit ad sinistrum cornu altaris, cui ministri præbent crucem, antè retro altari præparatam, lugubri aliquo velo per totum succinctam. Quam modicè eleuat, adiuuantibus ministris, similiter albis indutis si adsunt: & progressis ante altare, ordinatur talis processio, alias secundum copiam ministrorum. Præcedunt primò cæroferarij cum luminibus accensis: ante ipsam verò crucem, aliquis alba vel superpillicio indutus, crucem assiduo incensans. Inter quem rursus, & cæroferarios, aliquot pueri superpillicis induti, canendi periti, nouissime sequitur officians cum ministris, crucem

crucem quasi iacentem versus populum conuersam tenentes. Et sic ordinati, primò sacerdotes stantes, cantant improprium.

P O pu le me us, quid fe ci ti bi, aut in
quo con tri sta ui te? res pō de mi-
hi. Qui a c du xi te de ter ra
Ægy pti: pa ra sti cru cem sal ua-
to ri tu o.

Quo finito, progrediuntur paulatim omnes, cantantibus pueris.

A gy os o theos. A gy os yfchi-
ros

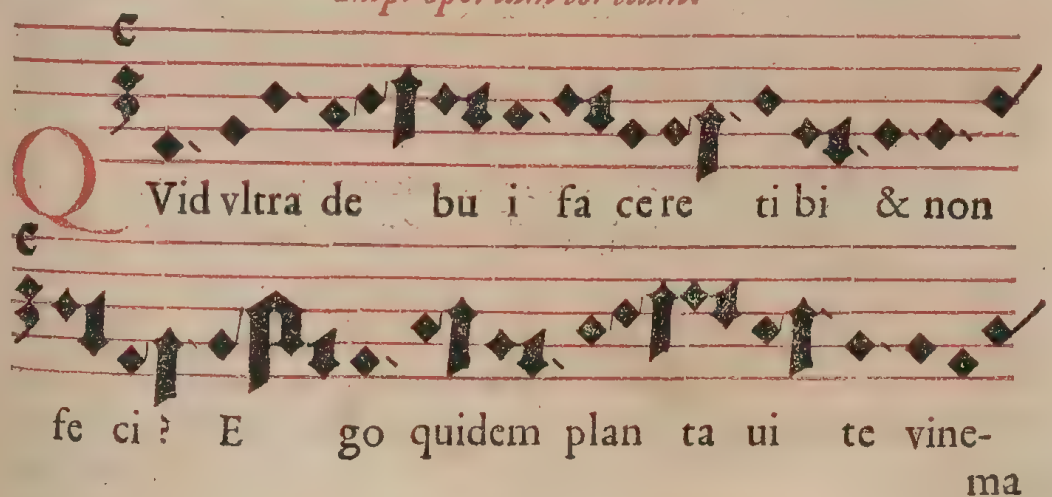
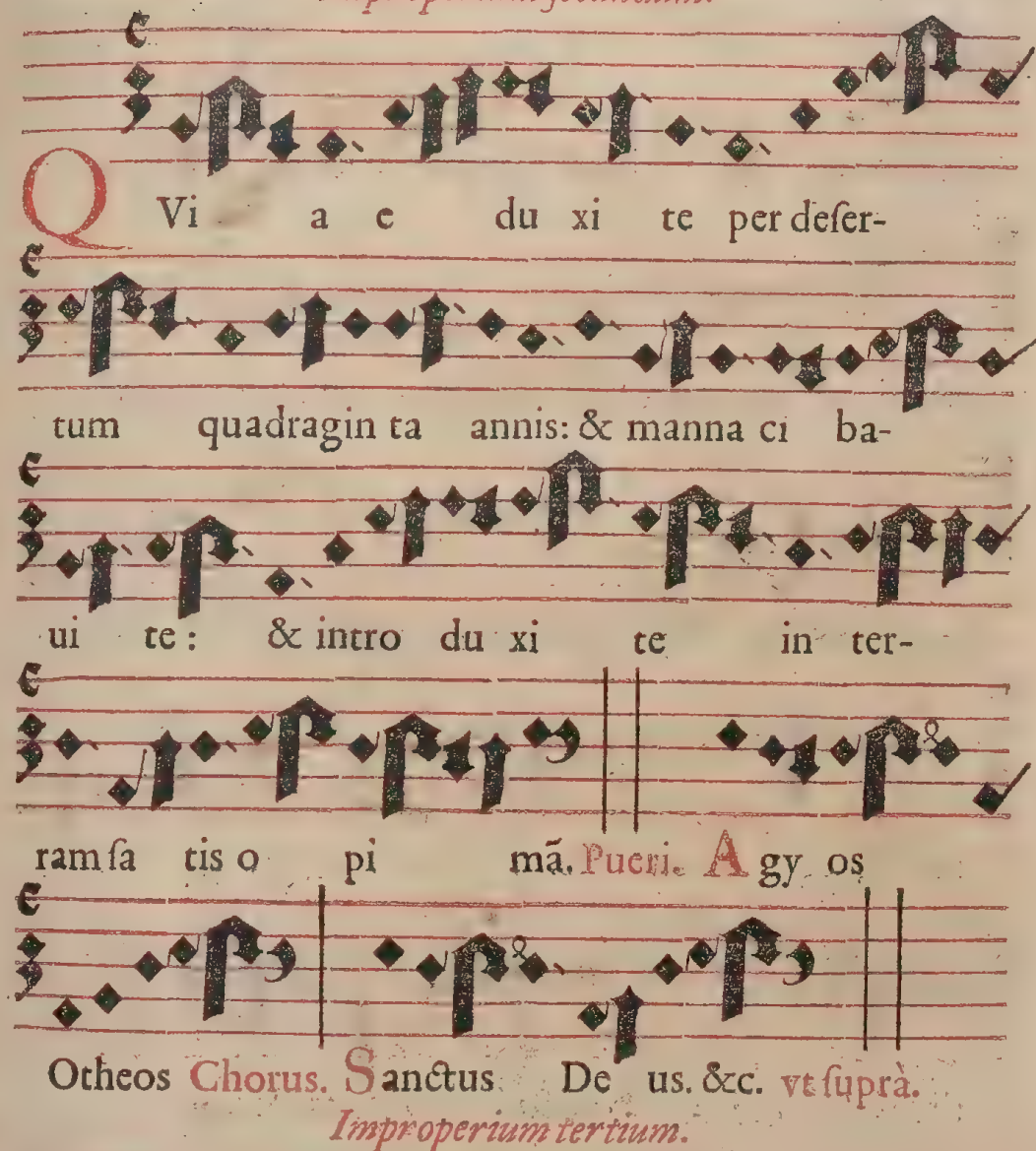
Quo cantu finito, sistatur tota præcedens processio, & cōuertitur facie ad crucem: & mox eandem Antiphonam repetit Chorus latinè canendo:

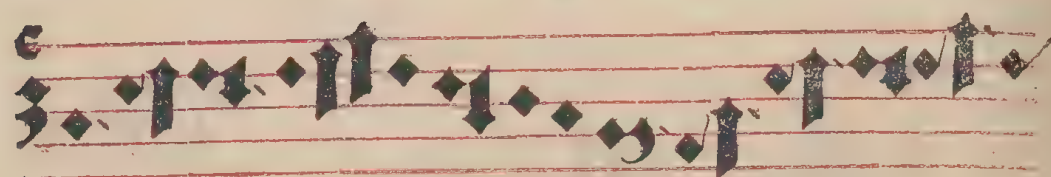

Ad hunc cantum, exceptis Sacerdotibus gestantibus crucem, chorus & reliqui versus crucem conuersi, ter assurgendo vel continuando genuflectunt, donec chorus finiat. Eodem modo fiat secundus & tertius progressus, & stationes cum iisdem cantibus, post duo reliqua impropria, per gestantes crucem cantanda: & si longior est progressus, possent plura desumi ex Graduali vel Sacerdotali Romano.

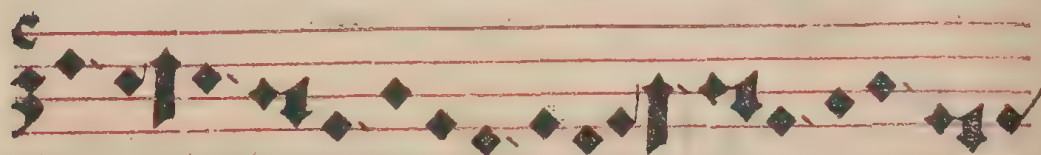
Impro-

Improprium secundum.

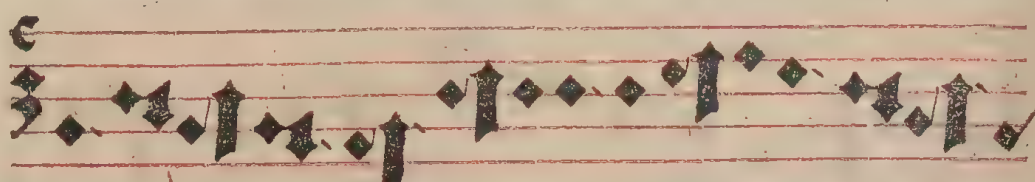

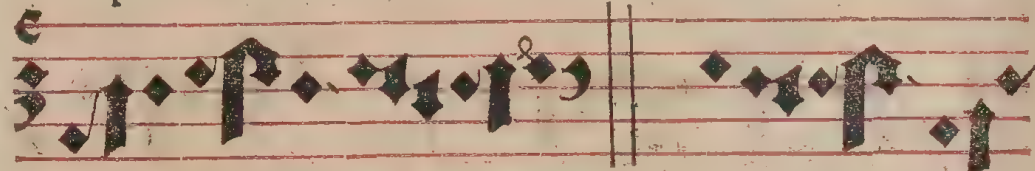
am me am spe ci o sis simam: & tu fa cta

es mi hi ni mis a mara: a ce to nam que si tim me-

ampo ta sti: & lan ce a per fo ra sti la tus

sal ua to ri tu o. **Pueri. Agy os** o-

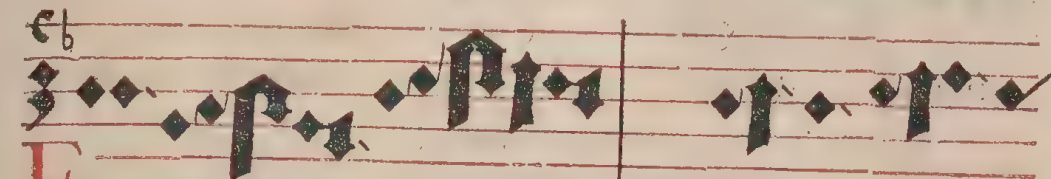

theos. **Chorus. Sanctus** De us. &c. vt supra.

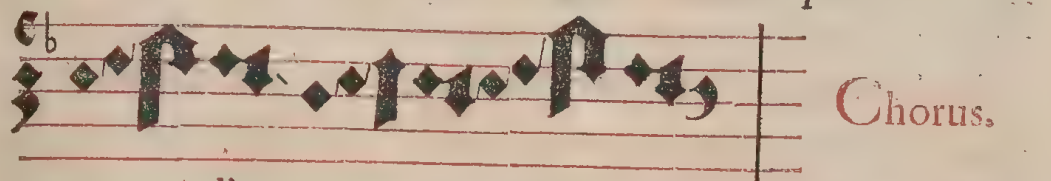
Cum peruentum fuerit ad locum circa sepulchrum, pro cruce præparatum, officians seipsum & crucem ad populum conuertens, denudata superiore eius parte, solus incipit cantu. Ecce lignum crucis. Ministri autem prosequuntur. In quo salus mundi pependit. **Chorus vero respondet: Venite adoremus.**

Deinde Sacerdos discooperta media parte crucis, & paulò sursum eleuata, eundem cantum repetit. Idem facit & tertia vice, cruce per totum denudata, & altius eleuata: ministris & choro

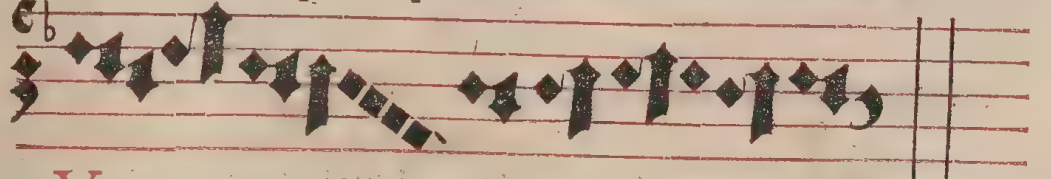
& choro prosequentibus vt supra. Choro autem cantante, Venite adoremus, omnes genuflectunt præter Sacerdotes, Crucem tenentes.

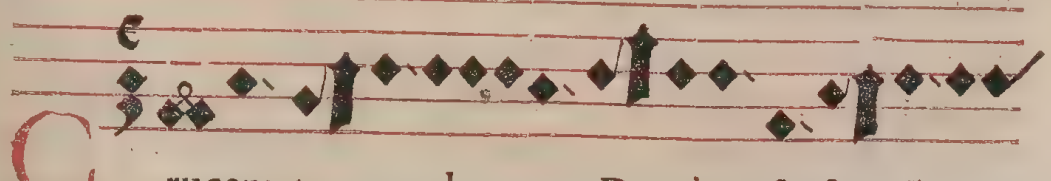
Ecce li gnum cru cis. **Mini.** In quo sa lus

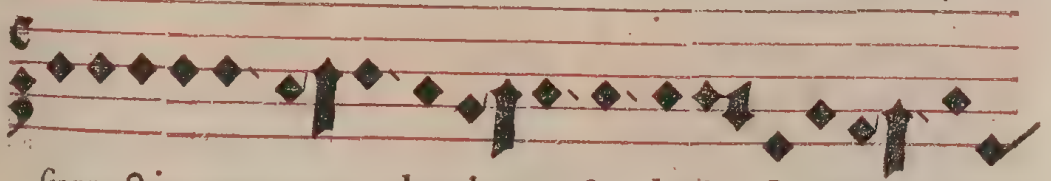
mun di pe pen dit. **Chorus.**

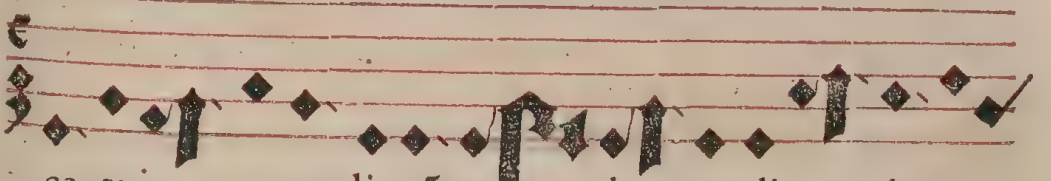
Ve ni te a do re mus.
Deposita cruce in locum apparatus, cantatur per cho-
rum Antiphona infra scripta.

Crucem tu am adoramus Domine: & sanctā re-

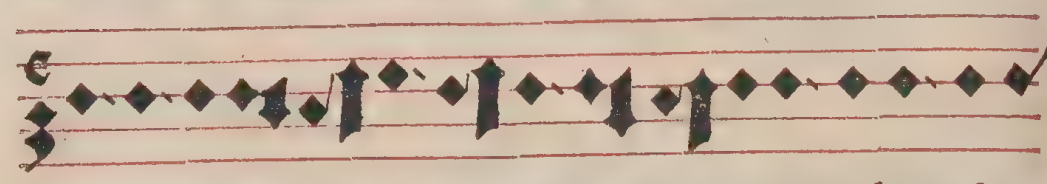
surrectionem tu am laudamus & glori fi camus. **Ec-**

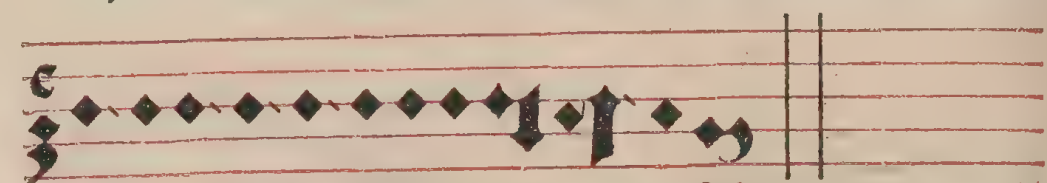

ce enim propter lignū ve nit gaudium in v-

ni-

niuerfa terra. *Psalm.* Deus mi se re a tur no-

stri, & bene di cat no bis: il lu minet vultum su-

um super nos, & mi se re a tur nostri.

Durante hoc cantu, celebrans inter duos ministros, ante crucem genuflexus, dicit sequentes orationes.

Domine Iesu Christe, qui pro nobis crucis patibulum subiisti, vt inimici à nobis expelleres potestatem, & sanguinis tui pretio nos liberares: miserere mei famuli tui, & veniam peccatorum meorum mihi concede, ac coram adoranda cruce tua prostratum me ab omnibus malis eripe, bonisque tuis misericorditer refice, qui cum Deo Patre & Spiritu sancto, viuis, & regnas Deus, Per omnia secula seculorum. *Resp.* Amen.

Domine Iesu Christe, qui hora diei tertia ad crucis poenam pro salute mundi ductus es: te suppliciter deprecamur: vt nostra deleas peccata: vt de prateritis malis apud te inueniamus veniam: & de futuris iugiter habeamus custodiam, saluator mundi, rex eterne: Qui viuis & regnas cum Deo Patre in vnitatem Spiritus sancti Deus, Per omnia secula seculorum. *Resp.* Amen.

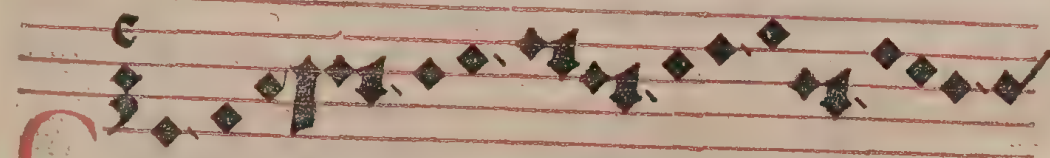
Domine Iesu Christe, qui dum hora diei sexta pro redemptione mundi crucis lignum ascenderes, vniuersum mundum

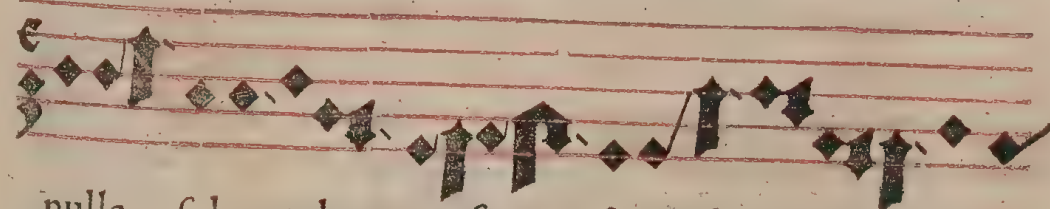
mundum in tenebras conuertisti: illam nobis lucem in anima nostra & corpore nostro concede semper, per quam ad eternam vitam peruenire mereamur. Qui cum Patre & Spiritu sancto viuis & regnas Deus, Per omnia secula seculorum. *Resp.* Amen.

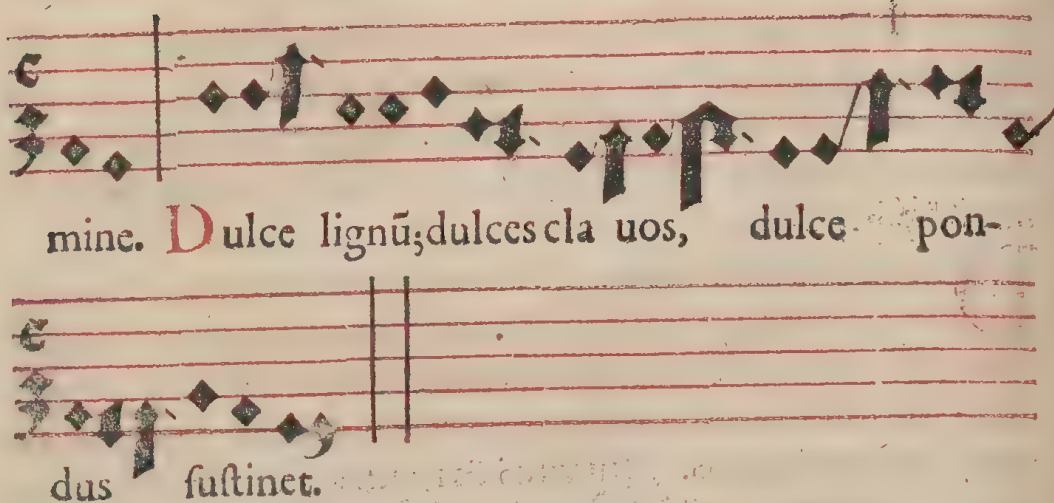
Domine Iesu Christe, qui hora diei nona in crucis patibulo confitentem latronem intra amena paradyfi transferre iussisti: te suppliciter, confitentes peccata nostra, precamur; vt post obitum nostrum paradyfi gaudia nos introire gaudentes concedas. Qui viuis & regnas cum Deo Patre in vnitatem Spiritus sancti Deus. Per omnia secula seculorum. *Resp.* Amen.

Quibus dictis, vnica genuflexione (cum plures antehac precesserint) adorat crucem, osculando faciem, aut vulnus lateris, vel etiam reliqua vulnera, secundum suam deuotionem. Idem faciunt ordine suo ministri: deinde clerus, successiue chorus cantorum: denique vniuersus populus: ad quod per concionatores est exhortandus. Si quid autem nomine oblationis, vel potius eleemosynae (vt in vicis & pagis fit) à populo vltro tunc offertur, non relinquatur circa crucem.

Dum adoratio populi absoluitur: decantatur à choro Hymnus, Crux fidelis, cum reliquis suis repetitionibus, vt sequitur.

Cru x fi de lis, inter omnes arbor vna nobilis:

nulla sylua talem pro fert fron de, flo re, ger mi-

Pange lingua gloriosi praelium certaminis, & super crucis trophæo dic triumphum nobilem, qualiter redemptor orbis immolatus vicerit. **Repetitur. C**ruce fidelis. **vsque Dulce lignum. Et sic fit quoties repetitur, C**ruce fidelis.

De parentis protoplasti fraude factor condolens: quando pomi noxialis mortu in mortem corruit: ipse lignum tunc notauit, damna ligni ut solueret. **Repetitur. Dulce lignum.**

Hoc opus nostræ salutis ordo depoposcerat, multiformis proditoris ars ut artem falleret: & medelam ferret inde hostis unde læferat. **Repetitur. C**ruce fidelis.

Quando venit ergo sacri plenitudo temporis, missus est ab arce patris natus, orbis conditor: atq; ventre virginali caro factus prodiit. **Repetitur. Dulce lignum.**

Vagit infans inter arcta conditus præsepia: membra panis inuoluta, virgo mater alligat: & manus, pedesque crura stricta cingit fasciæ. **Repetitur. C**ruce fidelis.

Lustris sex, qui iam peractis, tempus implens corporis: se volente natus ad hoc, passioni deditus: agnus in cruce leuatur immolatus stipite. **Repetitur. Dulce lignum.**

Hic acetum, fel, arundo, sputa, clauis, lancea: mite corpus perforatur: sanguis, vnda profluit: terra, pontus, astra, mundus, quo lauantur flumine. **Repetitur. C**ruce fidelis.

Flecte ramos arbor alta: tensa laxa viscera, & rigor len-
tescat

tescat ille, quem dedit natiuitas: ut superni membra regis miti tendas stipite. **Repetitur. Dulce lignum.**

Gloria & honor Deo vsquequaque altissimo, vnà patri filioque, inclyto paraclete, cui laus est & potestas, per æterna secula. Amen.

Finite adoratione crucis & hymno prædicto, secundum temporis opportunitatem, accenduntur candelæ in altari: & à loco crucis, commodius quàm ab altari, cum eadem cruce, ordinetur processio iuxta Missale Rom. secundum sufficientiam ministrorum, & apparatus, primo quidem ad locum Sacramenti, exinde verò accepta vtraque hostia, & aliis pro sufficientia communicantium, ad maius altare. In egressu autem à loco sacramenti, canitur à choro hymnus. **Vexilla regis prodeunt, cum aliquot aliis, præsertim vltimis versibus. Postea perficiuntur reliqua Missæ, ex eodem Missali Romano ut sequitur.**

Cum venerit sacerdos ad altare, posito super illud Sacramento, genuflexus rursus incensat: & vnâ hostiam maiorem in suo loco relinquit: alteram verò ponit super patenam, quam Diaconus tenet. Deinde accipiens patenam cum Sacramento de manu Diaconi, hostiam sacrâ ponit super corporale nihil dicens: interim Diaconus imponit vinum in calicem & Subdiaconus aquam: Sacerdos accipiens calicem à Diacono, ponit super altare, nihil dicens, & Diaconus illum cooperit: deinde imponens incensum in thuribulo, incensat oblata & altare, more solito, dicens:

Incensum istud à te benedictum, ascéndat ad te, Dómine: & descéndat super nos misericórdia tua.

Cum incensat altare, dicit:
Dirigatur, Dómine, oratio mea sicut incensum in conspectu tuo: eleuatio manuum mearum sacrificium vespertinum. Pone, Dómine, custódiam ori meo, & ostium circústantiæ labiis meis: ut non declinet os meum in verba malitiæ, ad excusandas excusationes in peccatis.

Quando reddit thuribulum Diacono, dicit :

Accendat in nobis Dóminus ignem sui amoris, & flammam æternæ charitátis. Amen.

Postea lauat manus, nihil dicens : deinde in medio altaris inclinatus, dicit :

IN spíritu humilitátis & in ánimo contrito suscipiámur Dómine à te : & sic fiat sacrificium nostrum in conspéctu tuo hódie, vt pláceat tibi Dómine Deus.

Deinde versus ad populum dicit :

ORâte fratres, vt meum ac vestrum sacrificium, acceptabile fiat apud Deum patrem omnipoténtem.

Consequenter, omíssis aliis, dicit :

ORe mus. Præcéptis salu tá ribus móniti, &

diuína instituti ó ne formáti, audémus dicere. **P**ater

noster qui es in cælis : sanctificétur nomen tuum. Adué-

niat regnū tuum. Fiat volúntas tua : sicut in cælo &

& in terra. Panem nostrū quotidianum da nobis hódie.

Et dimitte nobis debita nostra : sicut & nos dimittimus debito ri bus nostris. Et ne nos inducas in

tentati o nem. **Resp.** Sed libera nos á ma lo.

Sacerdos, sub silentio dicto Amen. in eadem voce qua dixit Pater noster. absolutè sine Oremus, in tono Orationis Missæ dicit :

Libera nos, quæsumus, Dómine, ab ómnibus malis, præteritis, præsentibus, & futuris : & intercedente beáta & gloriósa semper vírgine Dei genitríce Maria, cum beátis apostolis tuis Petro & Paulo, atque Andréa, & ómnibus sanctis : da propítius pacem in diébus nostris : vt ope misericórdiæ tuæ adiúti, & à peccáto simus semper líberi, & ab omni perturbatióne secúri : Per eundem Dóminum nostrum Iesum Christum filium tuum : qui tecum viuit & regnat in vnitáte Spíritus sancti, Deus : per ómnia sécula seculorum. **Resp.** Amen.

I i 3 **Tunc**

Tunc Celebrans facta reuerentia vsque ad terram, Sacramentum in dexteram accipit, & eleuat, vt videri possit à populo: & statim diuidit in tres partes: quarum vltimam mittit in calicem more solito, nihil dicens. Pax Domini, non dicitur, nec Agnus Dei, neque pacis osculum datur. Postmodum prætermissa Oratione, Domine Iesu Christe, qui dixisti, quia facit mentionem de pace: & Oratione, Domine Iesu Christe fili Dei viui, quia facit mentionem de sanguine: dicit tantum Orationem sequentem.

Percéptio corporis tui, Domine Iesu Christe, quod ego indignus sumere præsumo, nō mihi proueniat in iudicium & condemnatiōem: sed pro tua pietate profit mihi ad tutamentum mentis & corporis, & ad medelam percipiendam. Qui viuis & regnas cum Deo patre, in vnitāte Spīritus sancti Deus: Per omnia.

Accipit patenam cum corpore Christi: & cum maxima humilitate & reuerentia dicit: Panem cælestem accipiam, & nomen Domini inuocabo. Percuciat pectus suū, ter dicens: Domine non sum dignus, vt intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, & sanabitur anima mea. Postea signat se sacramento dicens: Corpus Domini nostri Iesu Christi, custodiat animam meam in vitam æternam, Amen. Tunc sumit corpus reuerenter. Deinde omissis omnibus quæ dici solent ante sumptionem calicis, immediatè particulam hostiæ cum vino reuerenter sumit de calice. Postea, more solito facta ablutione digitorum, stans in medio altaris, dicit: Quod ore sumpsimus, Domine, pura mente capiamus: & de munere temporali fiat nobis remedium sempiternum. Non dicitur, Corpus tuum Domine, nec Postcommunio, nec Placeat, nec datur benedictio: sed facta purificatione, Sacerdos cum Ministris discedit: & dicuntur Vespere sine cantu: & denudatur altare.

Post Missam finitis vespers sine cantu, Sacerdos accipit hostiam maiore relictam, honestè inclusam & velatam. Aliquis

quis autem cum ministris præcedit cum cruce, & reliquo apparatu sicut prius: & progrediuntur ad sepulcrum præparatum, in quo cum reuerentia & thurificatione, reponit primò corpus Christi, deinde loco competenti crucem ipsam, & signat sigillo vel aliqua clausura: denique disceditur relicto cantu continuo Psalmorum, vbi fieri potest, vbi prius Eucharistia, quæ à communione remansit, fuerit reuerenter in locum suum reposita. Initio autem talis processionis canitur à choro: **R**ecessit pastor noster &c. Ecce quomodo moritur iustus &c. Sepulto Domino &c. vt sequitur.

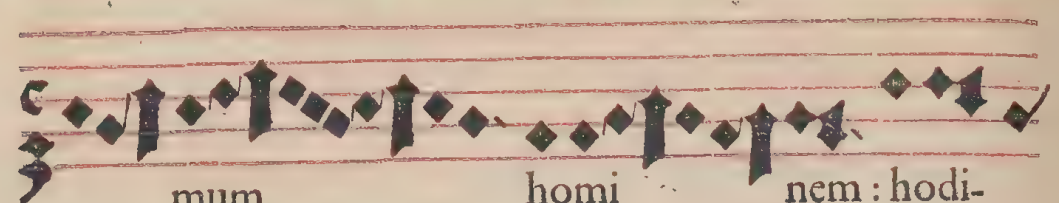
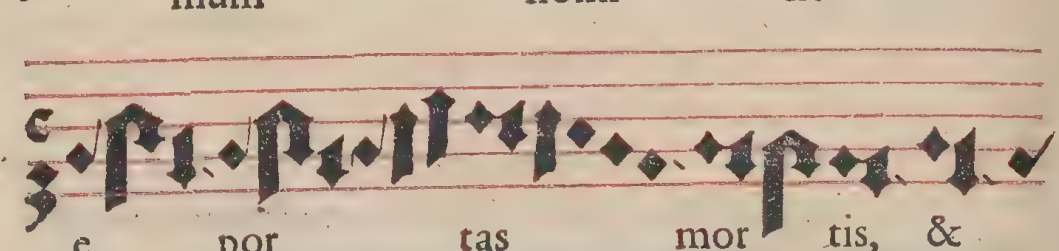
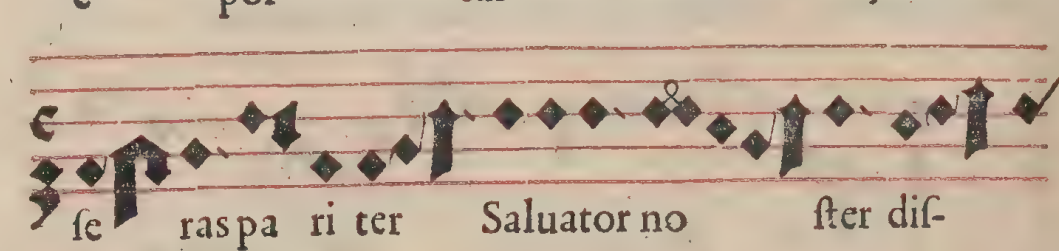
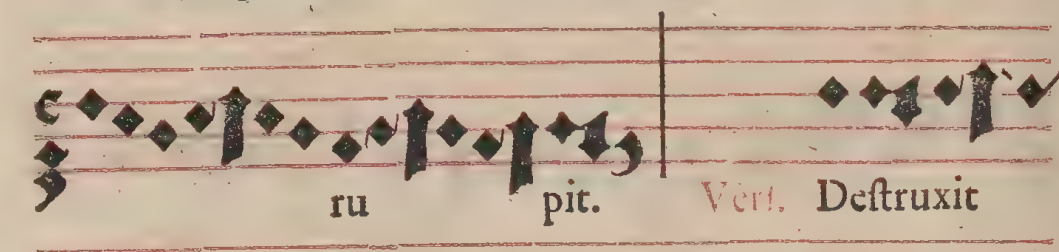
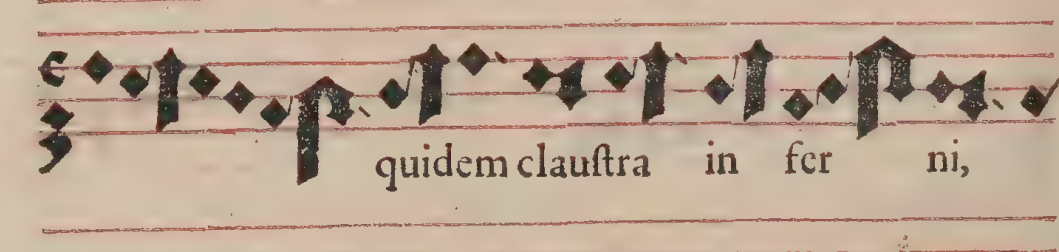
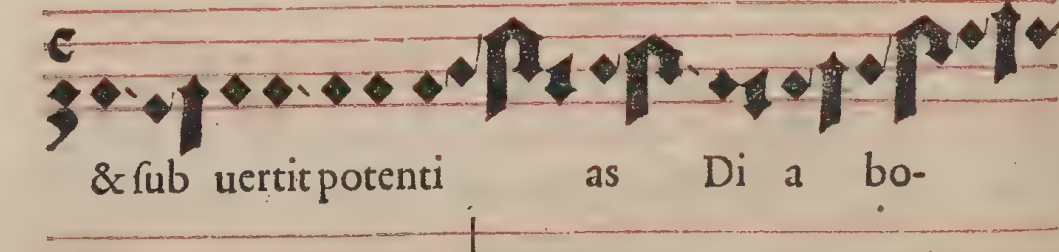
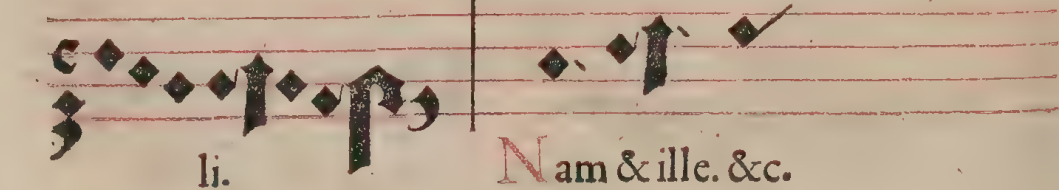
Recessit pastor noster, fons a-

quæ vi uæ, ad cuius

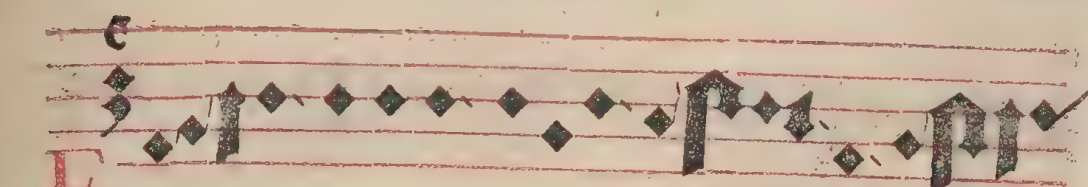
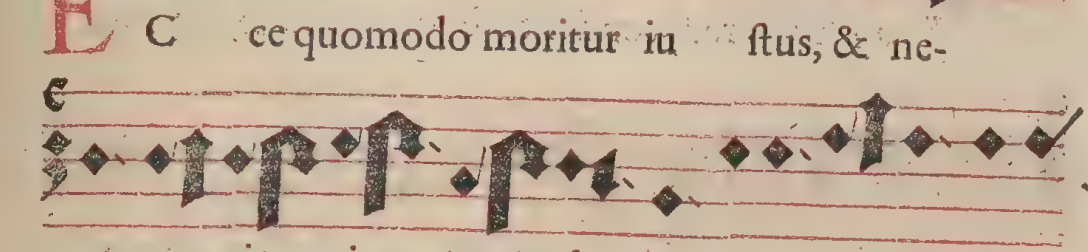
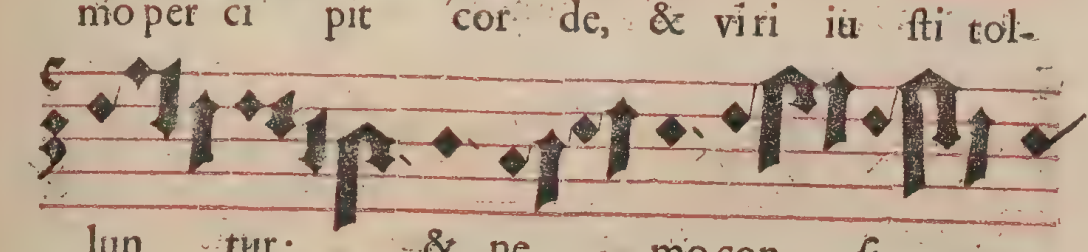
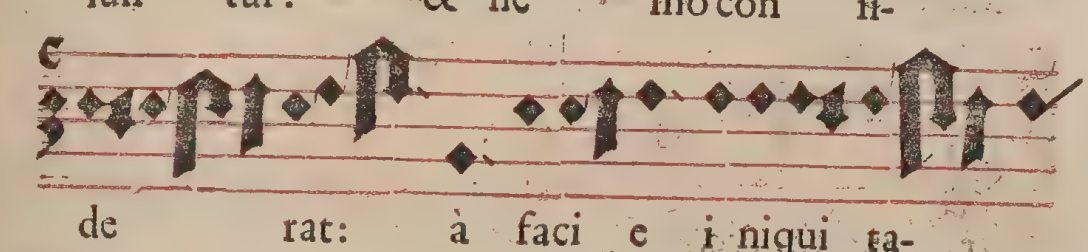
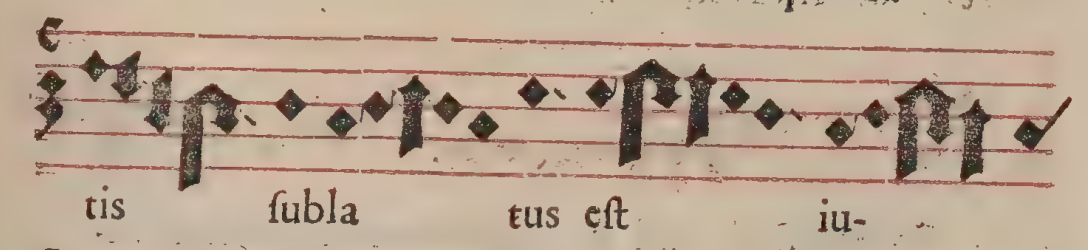
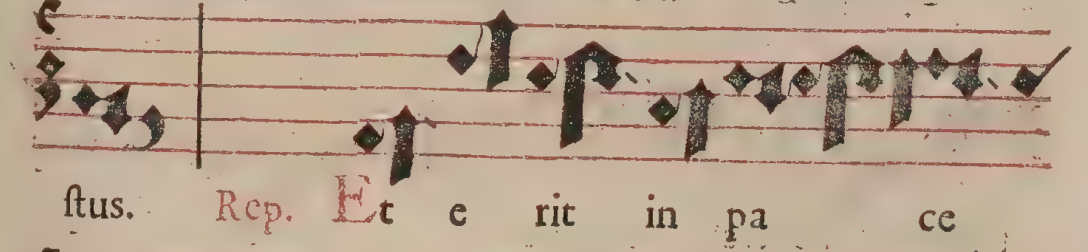
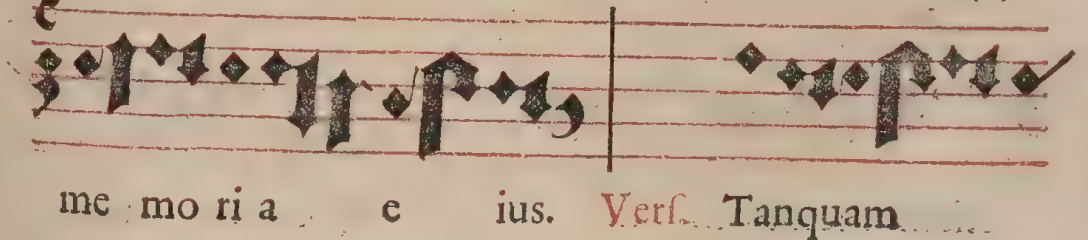
transitum Sol ob scura-

tus est. Rep: Nam & ille captus

est, qui capti uum tene bat pri-

 mum homi nem : hodi-

 e por tas mor tis, &

 fe ras pa ri ter Saluator no ster dif-

 ru pit. *Vert. Destruxit*

 quidem claustra in fer ni,

 & sub uertit potenti as Di a bo-

 li. *Nam & ille. &c.*

Ec-

E C ce quomodo moritur iu stus, & ne-

 mo per ci pit cor de, & vi ri iu sti tol-

 lun tur: & ne mo con fi-

 de rat: a faci e i niqui ta-

 tis subla tus est iu-

 stus. *Rep. Et* e rit in pa ce

 me mo ri a e ius. *Vers. Tanquam*

agnus coram tondente se obmu tu it, & non

a pe ru it os fu um: de an gusti a & de

iudici o subla tus est.

Et c rit. &c.

Sepulto Do mi no signatum est monumen-

tum; vol uentes la pi dem ad o-

stium monumen ti. Rep. **P**o nen tes mi-

mi li tes, qui custodi rent

il lud. **Verf.** Acceden tes Prin ci pes

Sacerdotum ad Pi la tum peti c-

runt il lum. **P**o nen tes mi-

li tes qui custodi rent il-

lud.

Vel si videbitur in cātu figurali vt sequitur

Feria Sexta
SUPERIVS.

S Epulto domino signatū est monumentū, voluētes lapidē ad ostium
monumēti, ponētes milites qui custodirēt illud. Secunda
pars.

N E fortè veniant discipuli eius, & furentur eum, & dicant
& dicāt plebi, surrexit a mortuis, ponētes milites qui cu-
stodirēt illud.

TENOR.

S Epulto domino signatū est monumentū, voluētes lapidem ad osti-
um monumenti, ponentes milites qui custodirent illud. Secūda
pars.

N E fortè veniant discipuli eius & furentur eum, & dicant
& dicant plebi, surrexit à mortuis, ponentes milites qui cu-
stodirent illud.

ALTUS

Parascenes.
ALTUS.

S Epulto domino, signatum est monumentū, voluētes lapidē ad ostium
monumenti, ponentes milites, qui custodirent illud. Secūda
pars.

N E fortè veniant discipuli eius & furentur eum, & dicant
& dicant plebi, surrexit à mortuis: ponentes mili-
tes, qui custodirent illud.

BASSVS.

S Epulto domino, signatū est monumentū, voluētes lapidē ad ostium monu-
menti, ponentes milites, qui custodirēt illud. Secunda
pars.

N E fortè veniant discipuli eius & furentur eum, & dicant
plebi surrexit à mortuis: ponentes milites
qui custodirent illud.

Kk

SVPE

Feria Sexta.
S V P E R I V S.

E Cce quomodo moritur iustus, & nemo percipit corde:
viri iusti tolluntur, & nemo cōsiderat: à faci e iniquitatis sub-
latus est iustus, & erit in pace memoria eius. Secūda pars.

I N pace fact' est locus eius, & in Sion habitatio eius:
& erit in pace memoria eius. ij.

T E N O R.

E Cce quomodo moritur iustus, & nemo percipit corde:
viri iusti tolluntur, & nemo cōsiderat: à faci e iniquitatis
sublatus est iustus, & erit in pace memoria eius. ij.

Secūda pars. **I** N pace fact' est locus eius, & in Sion habitatio eius:
& erit in pace memoria eius.

A L T V S.

Parascenes.
A L T V S.

E Cce quomodo moritur iustus, & nemo percipit corde,
viri iusti tolluntur & nemo cōsiderat, à faci e iniquitatis sub-
latus est iustus, & erit in pace memoria eius. Secūda pars.

I N pace fact' est locus eius, & in Sion habitatio eius:
& erit in pace memoria eius. ij.

B A S S V S.

E Cce quomodo moritur iustus, & nemo percipit corde:
viri iusti tolluntur, & nemo cōsiderat, à faci e iniquitatis sublatus
est iustus, & erit in pace memoria eius. ij.

Secunda pars. **I** N pace fact' est locus eius, & in Sion habitatio eius:
& erit in pace memoria eius. K k 2

SABBATHO SANCTHO.

Hæc dies, sicut præcedens, nullum habet officium diurnum. Nam quod in ea dicitur, noctis sequentis potius est, quam huius diei: quia de Resurrectione, non de Sabbatho, in ea agitur. In benedictione enim cærei dicitur, Hæc nox est. & item, Suscipe sancte pater incensi huius sacrificiū vespertinum. & in Oratione Missæ, Deus qui hanc sacratissimam noctem. & in Præfatione, Sed in hac potissimum nocte gloriosius prædicare Et infra actionem, Communicantes, & noctem sacratissimam. Vnde & in quibusdam locis post occasum solis, diuina fiunt officia. Hodie item ante inchoationem officij, Altaria, quæ hactenus nuda fuerunt, rursum pallis lotis sunt tegenda & adornanda. Cæreus etiam paschalis paulò post benedicendus, ad dextrum summi altaris cornu est statuendus. Omnia præterea luminaria, in Ecclesia extinguantur, & nouus ignis mox benedicendus, ex filice excutiat, ac ad succendendum nouum ignem samentis & lignis foueatur. Interim etiam baptisterium opportuno tempore, recenti aqua impleatur.

BENEDICTIO NOVI IGNIS ET CÆREI.

Hora competenti cooperiuntur altaria, & dicuntur Horæ. Interim excutitur ignis de lapide, & accenditur. Dicta verò Nona, Sacerdos indutus Amictu, Alba, Cingulo, Stola, & Pluiali violaceo, astantibus sibi ministris cum Cruce, aqua benedicta, & incenso, benedicit nouum ignem, dicens,

Vers. Dominus vobiscum:

Resp. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Deus, qui per Filium tuum, angularem scilicet lapidem, claritatis tuæ fidelibus ignem contulisti, productum ex filice, nostris profuturum vñibus: nouum hunc ignem sancti **✠**fica: & concède nobis ita, per hæc festa Paschalia, cœlestibus desideriis inflammari: vt ad perpetuæ claritatis, pu-

ris

Sabbatho sancto

ris mētib, valeamus festa pertingere. Per eundem Dōminum nostrum. **Resp.** Amen. **Oremus.** **Oratio.**

Domine Deus, pater omnipotens, lumen indeficiens, & sancte cōditor omnium luminum: bene **✠**dic hoc lumen, quod à te sanctificatum atque benedictum est: qui illuminasti omnem mundum, vt ab eo lumine accendāmur, atque illuminemur igne claritatis tuæ: vt sicut illuminasti Moysen exeuntem de Ægypto: ita illumines corda & sensus nostros: vt ad vitam æternā mereāmur peruenire. Per Christum Dñm nostrum. **Resp.** Amen. **Oremus.** **Oratio.**

Domine sancte Pater omnipotens, æterne Deus: benedicentibus nobis hunc ignem in nōmine tuo, & vnigēniti filij tui, Dei ac Dōmini nostri Iesu Christi, & spīritus sancti cooperari dignēris: & adiuua nos. Qui viuis & regnas cū eodem vnigēnito tuo & spīritu sancto, Deus: per omnia sēcula seculōrum. **Resp.** Amen.

Deinde benedicit quinque grana incensi, ponenda in Cæreo: dicens hanc Orationem. **Oratio.**

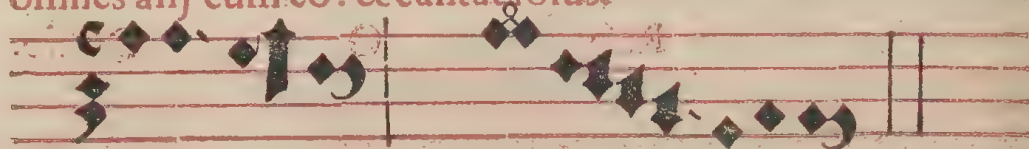
Veniat, quæsumus, omnipotens Deus, super hoc incensum larga tuæ bene **✠**dictiōnis infusio: & hunc nocturnum splendorem inuisibilis regenerātor accēde: vt non solum sacrificium, quod hac nocte litatum est, arcana luminis tui admistiōne refulgeat: sed in quocunque loco huius sanctificatiōnis mystērio fuerit deportatum, expulsa diabōlicæ fraudis nequitia, virtus tuæ maiestātis assistat. Per Christum Dōminum nostrum. **Resp.** Amen.

Dum benedicit incensum, Acoluthus assumens de carbonibus benedictis ponit in thuribulo. Finita verò benedictione incensi, Sacerdos incensum & ignem benedictum aspergit aqua benedicta: & de nauicula posito incenso in thuribulo, inde adolet prædicta grana incensi, & ignem benedictum. Interim omnia luminaria Ecclesiæ, extinguuntur, vt de igne benedicto postmodum accendantur. Deinde Diaconus indutus dalmatica albi coloris, accipit arundinē cum

Kk 3

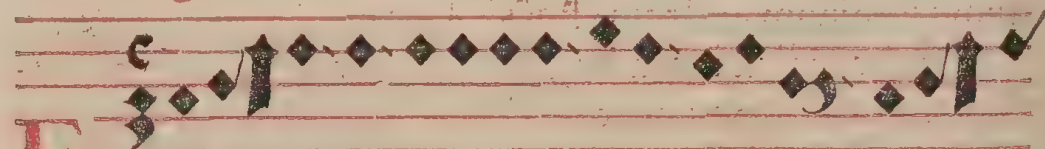
tribus

tribus candelis in summitate illius triangulo distinctis. Præcedit Thuriferarius cum Acolutho deferente in vase quinque grana incensi. Sequitur Subdiaconus cum cruce, & Clerus per ordinem: deinde Diaconus cum arundine, post eum Celebrans. Cum Diaconus ingressus est Ecclesiam, inclinat arundinem, & Acoluthus deferens candelam accensam de nouo igne, accendit vnam ex illis tribus candelis desuper positis: & Diaconus eleuans arundinem genuflectit, similiter & omnes alij cum eo: & cantat solus.

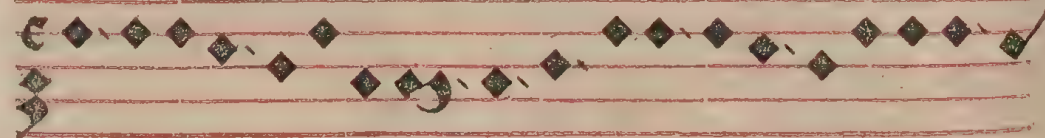

Lumen Christi. Resp. De o gratias.

Procedens deinde ad medium Ecclesiæ, ibi accenditur alia candela: & iterum genuflexus ut supra altius cantat, Lumen Christi. Resp. Deo gratias. Tertio procedit ante altare, ubi accenditur tertia candela: & rursus genuflexus ut prius, adhuc altius dicit, Lumen Christi. Resp. Deo gratias. Deinde dat arundinem vni Acolutho: & accipiens librum, petit à Celebrante benedictionem, ut fit ad Euangelium: postea vadit ad pulpitum, & ponit super eo librum, & incensat. A dextris Diaconi stent, Subdiaconus cum cruce, & Thuriferarius: à sinistris duo Acoluthi, ille qui tenet arundinem & alius tenes in vase quinque illa grana incensi benedicti figenda in Cære. Tunc surgentibus & stantibus omnibus, Diaconus cantat.

Exultet iam angelica turba cælorum: Exul-

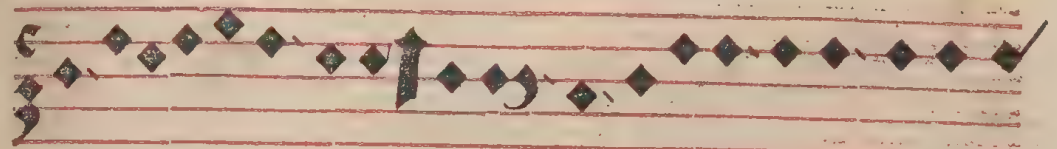

tent diuina mysteria, & pro tanti regis victoria,

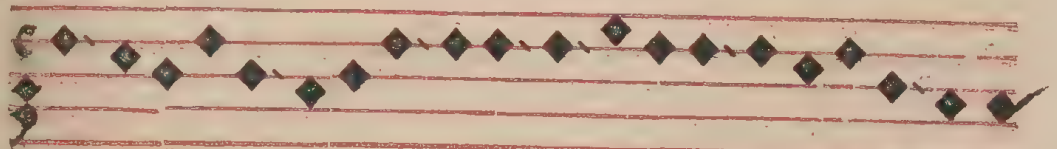
tu-

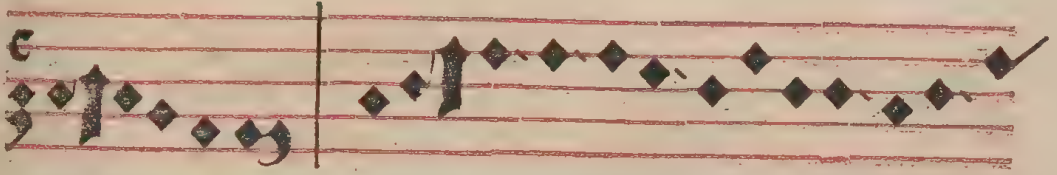
tuba in sonet salutaris. Gáudeat & tellus tan-

tis irradia fulgoribus: & æterni Regis splendô-

re illustrata, totius orbis sentiat amissæ ca-

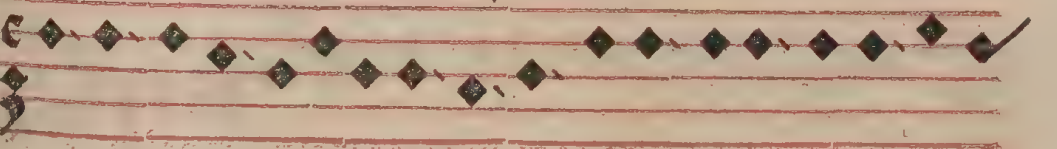
lingem. Latetur & mater Ecclesiæ tanti

luminis adornata fulgoribus, & magnis populorum

vocibus, hæc aula resulset. Quapropter astan-

tes vos fratres carissimi, ad tam miram huius sancti lú-

Kk 4

mi-

minis claritatem, vna mecum, queso, Dei omnipotén-

tis misericordiam inuocare. Ut qui me non

meis meritis intra Leuitarum numerum dignatus est:

aggregare, luminis sui claritatem infundens, Cere-

ihuius laudem implere perficiat. Per Dó-

minum nostrum Iesum Christum filium suum, qui cum eo

viuit & regnat, in unitate Spiritus sancti De-

us.

us. **P**er omnia secula seculorum. **Resp.** Amen.

Vers. Dóminus vobiscum. **Resp.** Et cum spiritu

tu o. **Vers.** Sursum corda. **Resp.** Habé-

mus ad Dóminum. **Vers.** Grátias agamus

Dómino Deo nostro. **Resp.** Dignum &

iustum est. **V**erè dignum & iustum

est: inuisibilem Deum patrem omnipotentem, fili-

um-

umq; eius vni genitū, Dōminū nostrū Iesum Christum,

toto cordis ac mentis af fectū, & vo cis mini-

stērio per so nā re. Qui pro nobis ætēr-

no pa tri, A dæ dēbi tum sol uit: & vete ris

pi ā culi cauti ō nem pi o cruō re detēr-

fit. Hæc sunt enim festa Pa schā li a, in quibus ve-

rus il le Agnus oc ci di tur, cuius sūn guine postes
fi-

fi de li um cōn se cran tur. Hæc Nox est, in

qua primū patres nostros fi li os Isra ēl e dūctos de Æ-

gy pto, mare rubrū sicco ve stī gio transi re

fe ci sti. Hæc i gi tur Nox est, quæ peccatō-

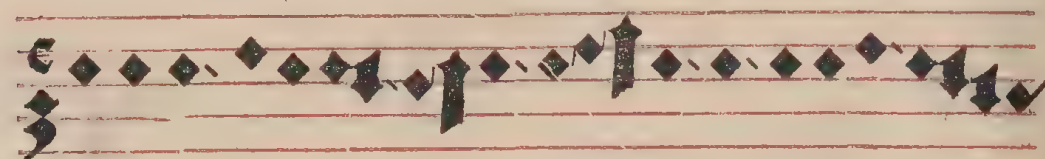
rum tē nebras, colūnæ il luminati ō ne purgā-

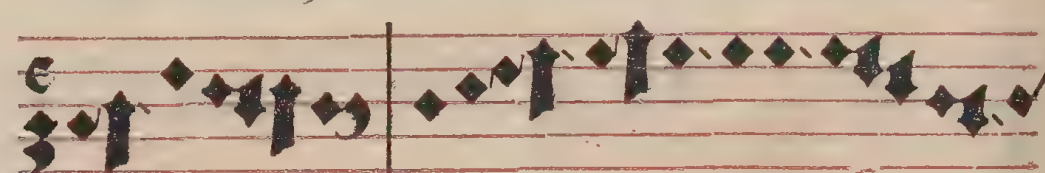
uit. Hæc Nox est, quæ hōdie per v ni uersum mun-

dum in Christo cre dēn tes, à vī ti is sæ cu li, & calī-
gi-

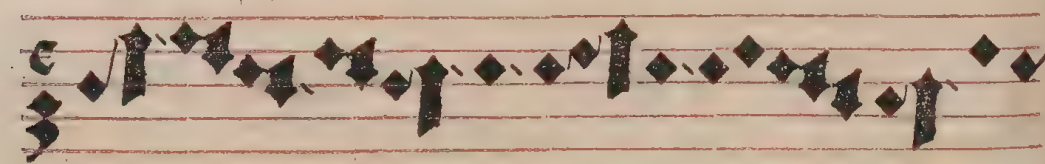

gine peccatorum segre gá tos, reddit grá ti æ, só-

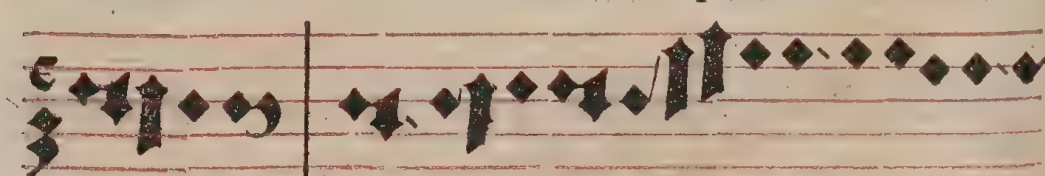

ciat sancti tá ti. Hæc Nox est, in qua

destrúctis vinculis mortis, Chri stus ab ín fe ris vi-

etor ascéndit. Nihil e nim nobis na fci

pró fuit, ni si ré dimi pro fu ís set.

O mi ra cir ca nostu æ pie tá tis di-

gná tio. O in æ sti má bilis di léctio
cha-

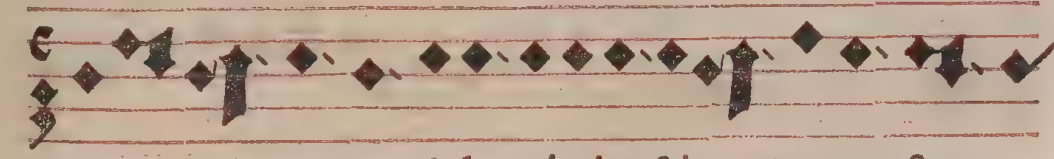

cha ri tá tis: vt fer uum re dí meres fi li um

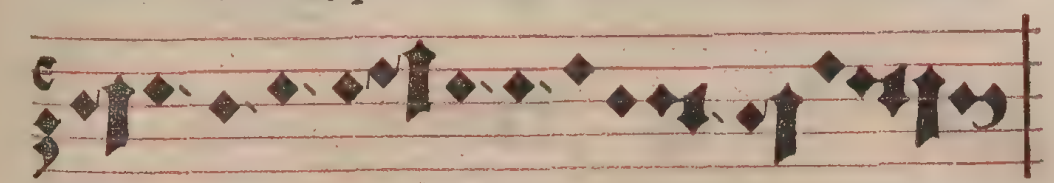

tra di dí fti. O cer tè neccssárium

A dæ peccá tum, quod Chri sti mor te delê tum

est. O felix cul pa, quæ talem ac tantū mé-

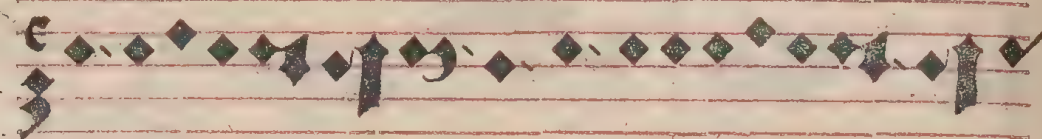

ru it habêre re demptôrem. O ve rê

beá ta Nox, quæ so la méruit scire tempus &

ho ram, in qua Chri stus ab Inferis re furré xit.
Ll Hæc

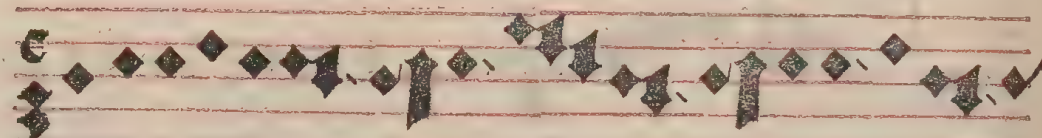
Hæc Nox est, de qua scriptum est: & Nox sicut Di-

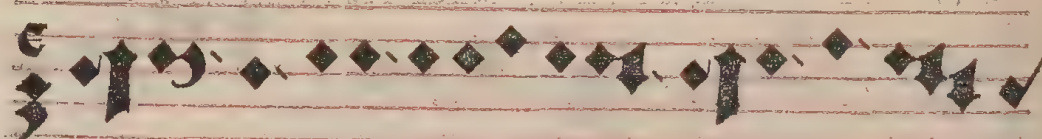
es il luminá bi tur: & Nox il lumináti o me-

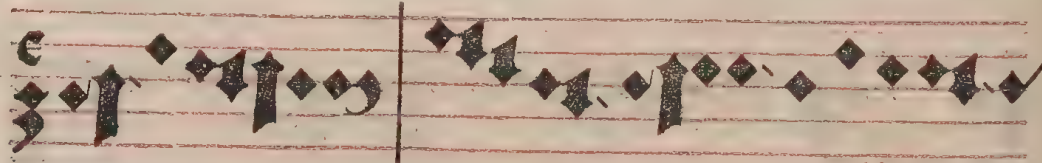
a, in delí cin is me is. Huius í gi tur

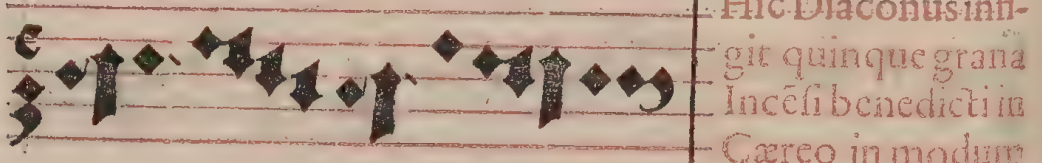
sanctifi cá ti o Noctis, fu gat scé le ra, culpas

la uat: & reddit innocénti am la pñs, & mœ-

ftis lætí tiam. Fu gat ó dia, concórdiam

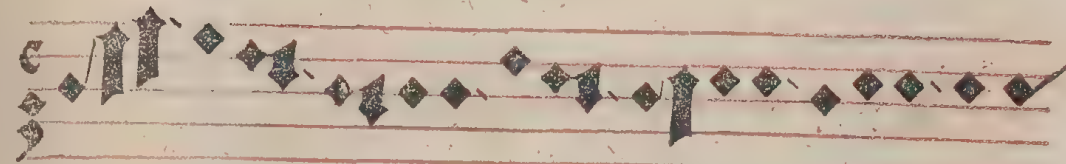

pa rat, cur uat impé ri a

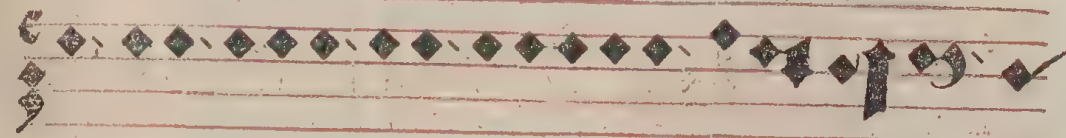
Hic Diaconus infi-
git quinque grana
Incensum benedicti in
Cære in modum

Crucis.

In

In huius í gitur Noctis grá ti a, fúsci pe fan-

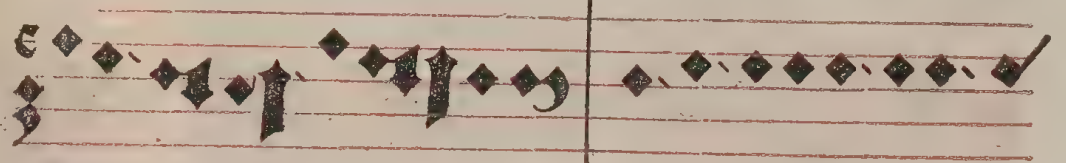
cte Pater incensi huius sacri fi ci um vesper tí num:

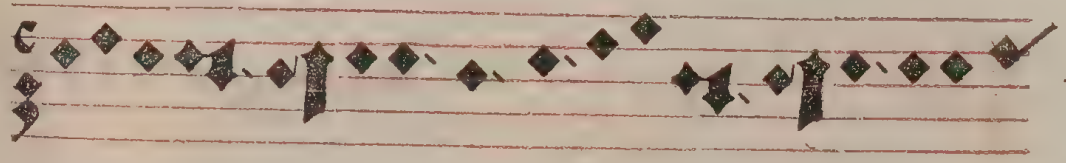
quod tibi in hac Cære obla ti ô ne so lém ni, per

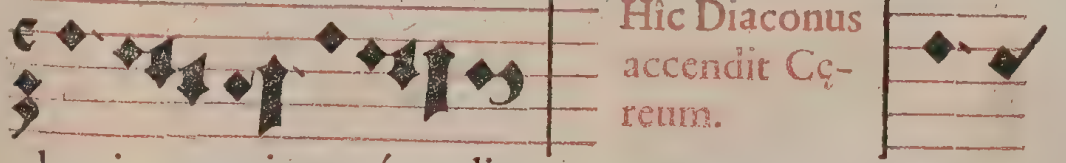
ministrorum manus de o pèri bus a pum, sacro-

sancta red dit Ecclé si a: Sed iam colūnæ huius

præcónia nó uimus, quā in honorem De i rúti-

lans i gnis accén dit.

Hic Diaconus
accendit Cæ-
reum.

Ll 2

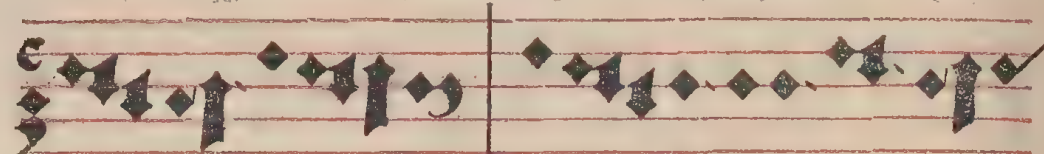
Qui
li-

li cēt fit diuī sus in par tes, mutuā ti tamen lū-
 minis detrimēn ta non no uit. Ali tur e-
 nim liquāntibus cæ ris, quas in substāti am precio sæ
 huius lāmpadis apis ma ter e dū xit.
 O ve rè beā ta Nox, quæ expoli ā uit Æ-
 gy ptios, ditā uit Hebræ os. Nox, in qua terrē-
 nis cæ lé sti a, humānis di ui na iungūn tur. Ora-

Orā mus ergo te Dó mine: vt Cæreus i ste in
 honōrem tui nóminis conse crā tus ad Noctis huius
 ca lí ginem destru én dam, inde fi ciens per se ué-
 ret. Et in odōrem sua ui tā tis ac cé ptus, super-
 nis luminá ribus mi sceā tur. Flammæ e-
 ius Lú ci fer matutí nus inué ni at. Il-
 le inquam, Lúci fer, qui ne scit occá sum.
 L1 3 Ille

Il le qui regréssus ab In fe ris, humano géneri fe-

rê nus. il lú xit. Precâ mur ergo te Dó-

mine: vt nos fámulos tu os, omnémque clerum, &

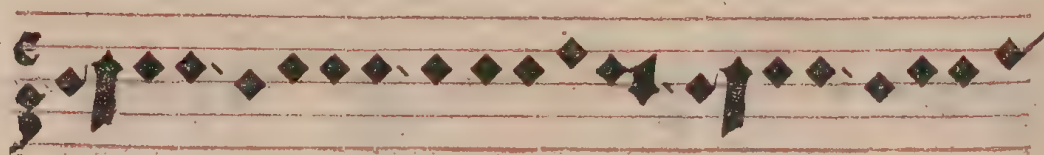
deuotíssi mum pó pulum: v ná cum bea tíssi mo Pa-

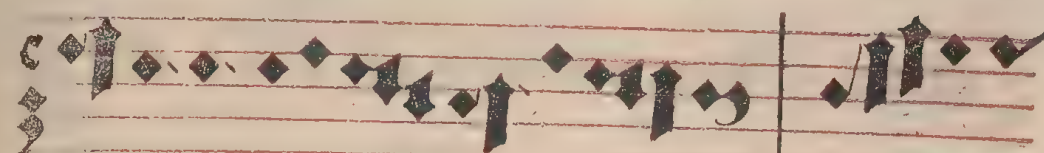
pa nostro **N.** & Antístite nostro **N.**

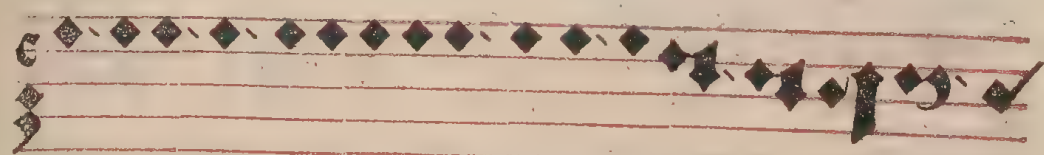
quiê te témporum con céssa, in his Paschálibus

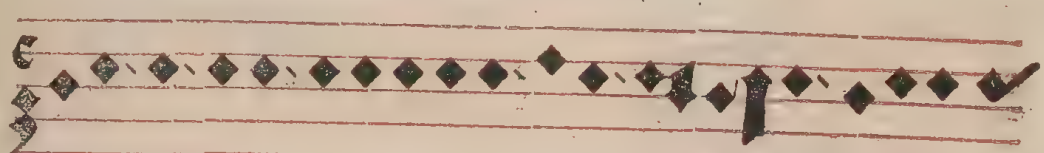
gáudi is, así dua protecti ô ne ré gere, gubernâ-
re,

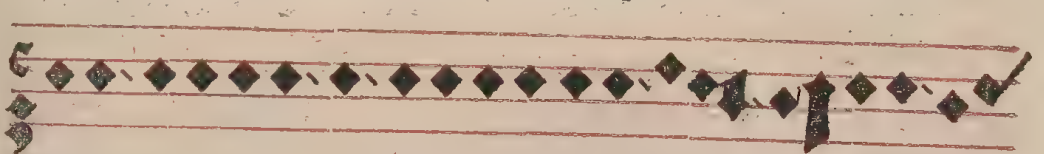
re, & conseruâ re dignê ris. Ré spi-

ce etiam ad Sereníssimum Regē nostrum **N.**

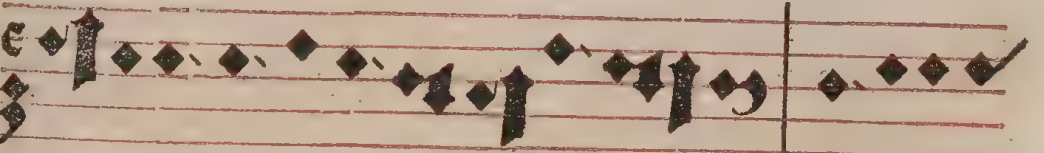
cuius tu Deus de fi dé ri j vota præ nóscens: ineffa-

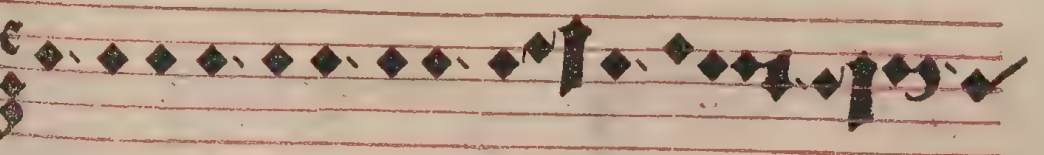
bili pi e tâ tis, & miseri córdi æ tu æ mú nere, tran-

quillū perpé tu æ pacis accómmoda: & cæléstē victó-

riam cum omni pó pu lo su o. Per cun-

dem Dóminum nostrū Iesum Christum si lium tu um:
Ll 4 qui

qui tecum viuit, & regnat, in vniuersitate Spiritus sancti

Deus: per omnia secula seculorum.

Resp. Amen.

Postea leguntur Prophetiae sine titulo: vt in Missali Rom.

BENEDICTIO FONTIS.

Post duodecimam Prophetiam ex Daniele, & eius orationem, vbi Ecclesia habet fontem baptismalem, chorus canit Tractum Sicut ceruus desiderat &c. vt infra. Interea Sacerdos benedicturus fontem, accipit pluuiale violaceum, vel simile: & procedit ad fontem, praecedentibus Ministris cum Cruce & Cereo accenso, thuribulo, & vexillis: & praemittunt septennem circuitum fontis; in hac prouincia tot seculis continuatum; nec a mysterio & exemplo antiquitatis alienum: qui etiam seruandus erit Sabbatho Pentecostes. Reliquis autem diebus Paschae, sicut & ipsa statio ad fontem omittatur: cum nulla tunc fiat fontis benedictio vel officium. Poterit tamen Psalmus, In exitu, vbi est consuetudo, per distinctos Choros decantari.

Sicut ceruus desiderat ad fontem

fontes aquarum: i-

ta desiderat anima mea ad te

Deus. Vers. Sitiuit anima

mea ad Deum fontem

viuum quando ve-

niam, & apparebo

ante faciem Dei mei?

Vers.

Verf. Fue runt mihi lachrymæ me-
æ panes die ac no-
cte, dum di ci tur
mi hi per singulos di es, v-
bi est De us tu us?

Deinde Sacerdos antequam intret ad benedictionem fontis, dicit hanc orationem ibi iuxta fontem.

Verf. Dominus vobiscum:

Resp. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens sempiternus Deus, respice propitius ad deuotionem populi renascentis, qui, sicut ceruus, aquarum tuarum expetit fontem: & concede propitius: ut fidei ipsius

ipsius sitis, baptismatis mysterio animam corpusque sanctificet. Per Dominum nostrum. Resp. Amen.

Postea procedit ad benedictionem fontis, dicens:

Verf. Dominus vobiscum:

Resp. Et cum spiritu tuo.

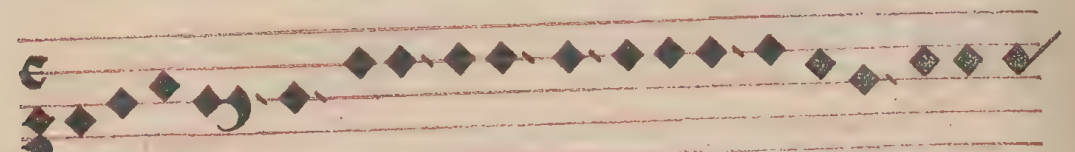
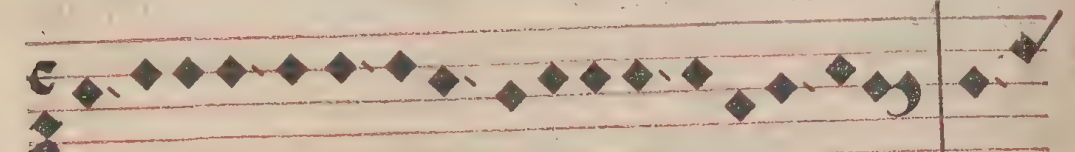
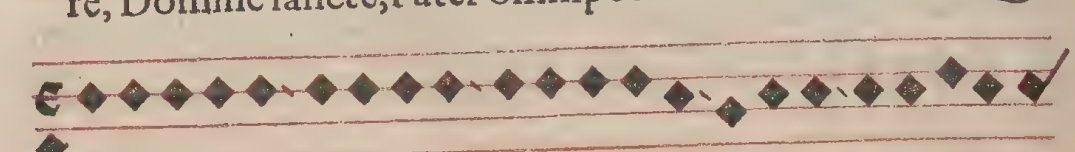

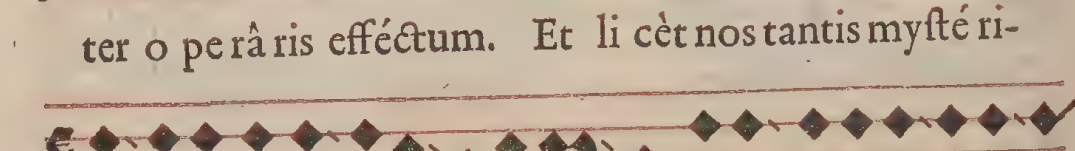
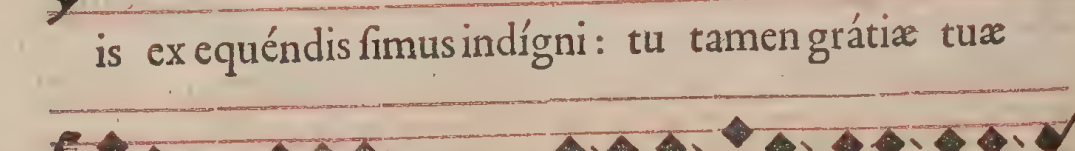
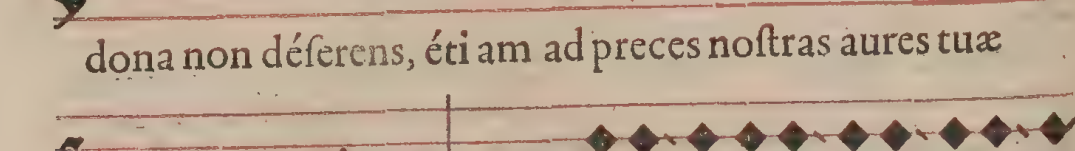
Oremus.

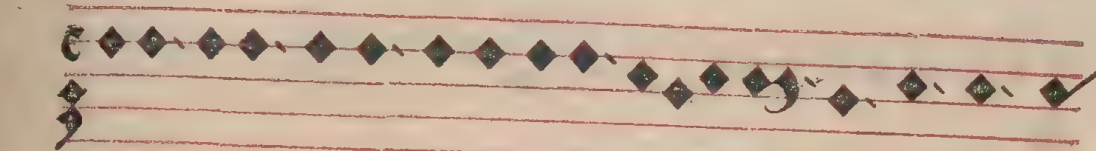
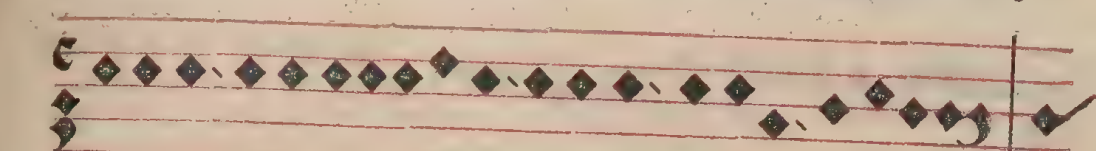
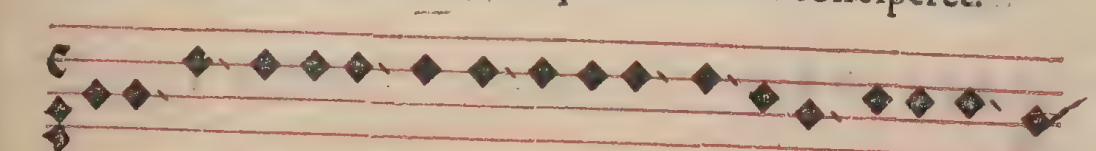
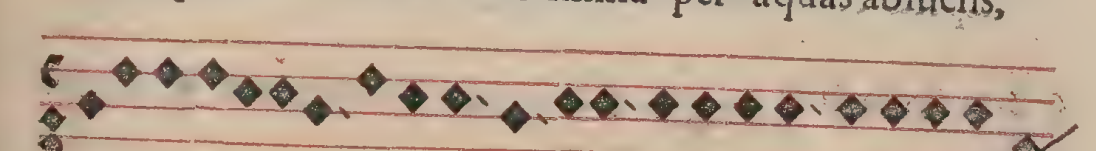
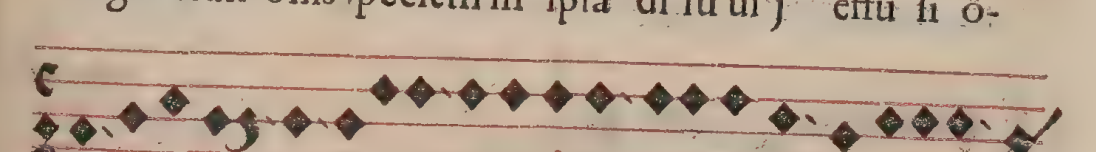
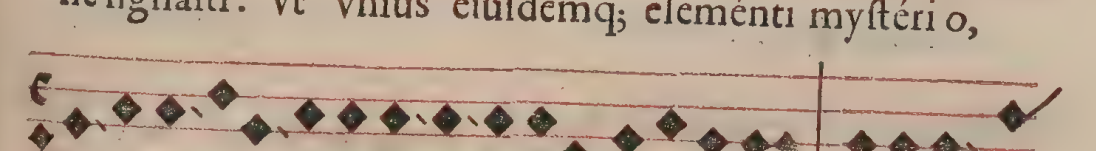
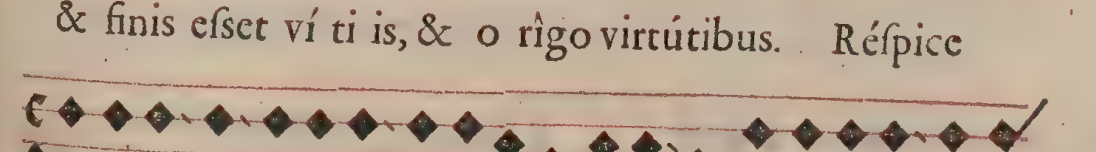
Oratio.

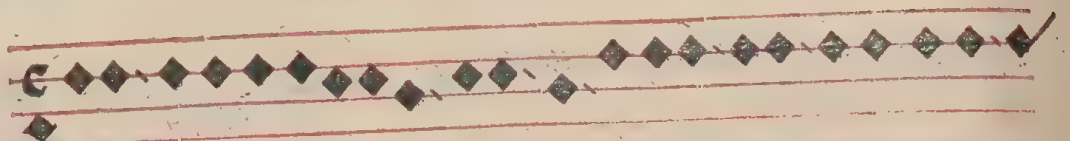
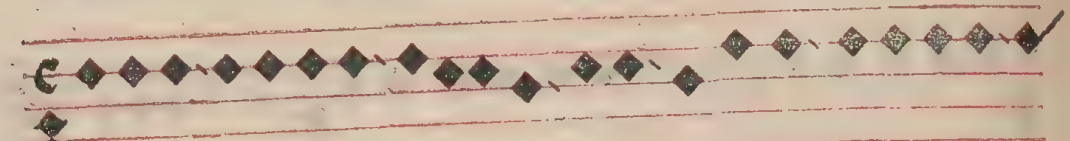
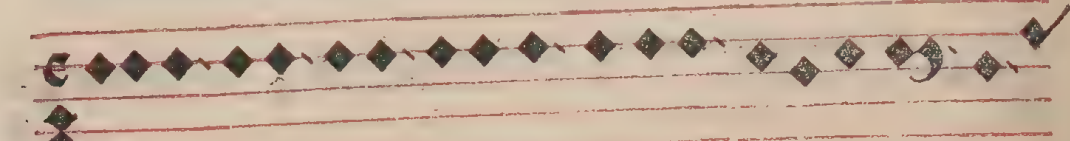
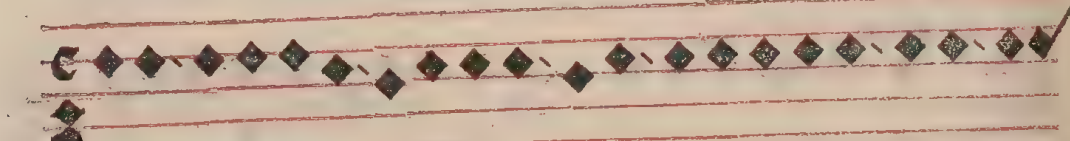
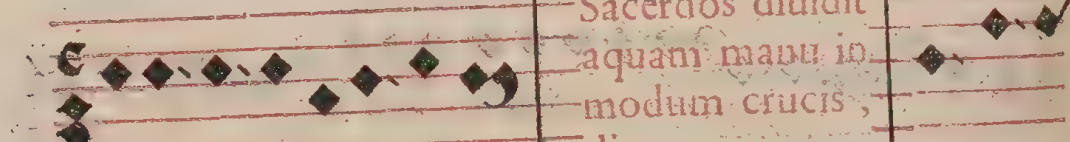
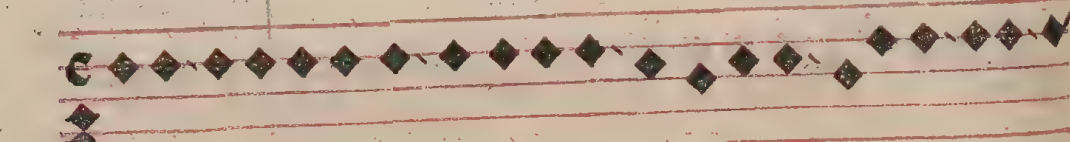
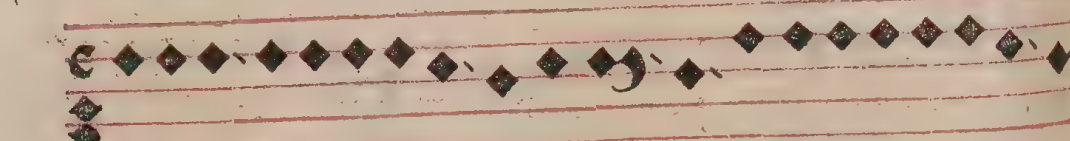
Omnipotens sempiternus Deus, adesto magnæ pietatis tuæ mysteriis, adesto sacramentis: & ad recreandos novos populos, quos tibi fons baptismatis parturit, spiritum adoptionis emitte: ut quod nostræ humilitatis gerendum est ministerio, virtutis tuæ impleatur effectu. Per Dñm nostrum.

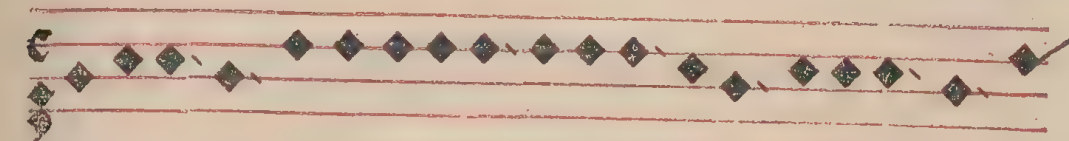

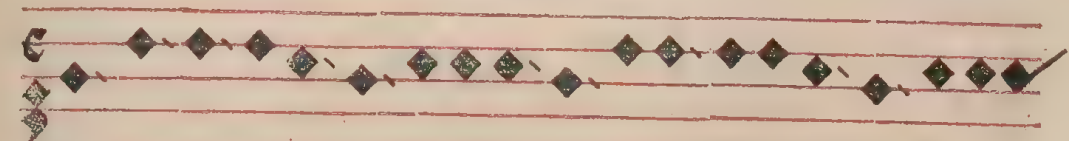

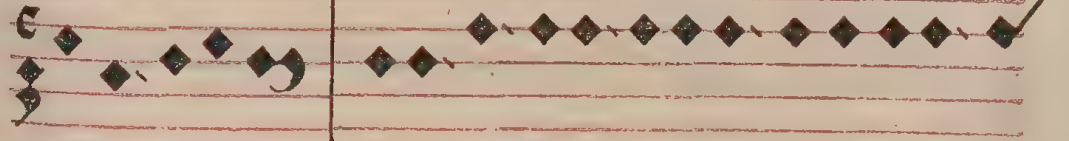
Eleuans vocem in modum Præfationis prosequitur.

Per omnia sæcula sæculorum. Resp. Amen. Verf.
Dóminus vobiscum. Resp. Et cum spírítu tuo. Verf.
Sursum cor da. Resp. Habemus ad Dóminum Verf.
Grátias agámus Dómino Deo nostro. Resp. Dignum
& iustum est. Verè dignū & iustum est, æquū & fa-

 fa lu tá re: nos ti bi semper & v bique grátias á ge-

 re, Dómine san cte, Pater omní potēs æ térne Deus. Qui

 in ui si bi li po téntia sa cra men tó rú tu ó rum mi ra bí li-

 ter o pe rá ris efféctum. Et li cét nos tan tis my sté ri-

 is ex equé ndis si mus in dí gni: tu ta men grátia æ tu æ

 dona non dé ferens, éti am ad preces nos tras aures tu æ

 pi e tá tis in clí nas. Deus, cuius spí ri tus su per aquas,
 in-

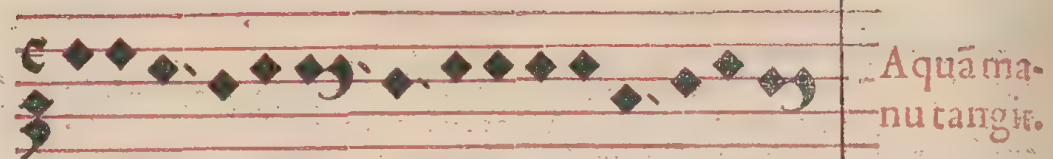

 inter ip sa mun di primór di a fe rebâ tur: vt iam tunc

 vir tú tem san cti fi ca ti ó nis, aquâr ú na tú ra con cí pe ret.

 Deus, qui no céntis mun di crí mi na per aquas á bluens,

 re ge ne ra ti ó nis spé ci em in ip sa di lú ui j effu si ó-

 ne sig ná sti: vt vní us ei us dem q; ele mén ti my sté ri o,

 & fi nis es set ví ti is, & o rí go vir tú ti bus. Ré spí ce

 Dó mine in fá ci em Ec clé si æ tu æ, & mul tí pli ca in-
 M m ca

 ea regenera ti ónes tuas, qui grátiae tuæ afflu éntis

 impetu læ tí fi cas ciuitâtem tuam, fontēque baptismatis

 áperis toto orbe terrârum géntibus innouândis: vt

 tu æ maiestatis impéri o, sumat v nige ni ti tu i grá-

 ti am de Spíri ru sancto. *Sacerdos diuidit
aquam manu in
modum crucis,
dicens.* Qui hanc

 aquā regenerândis homínibus preparatā, arcána sui

 núminis admisti ô ne fœcundet: vt sanctifi ca ti ô ne
 con-

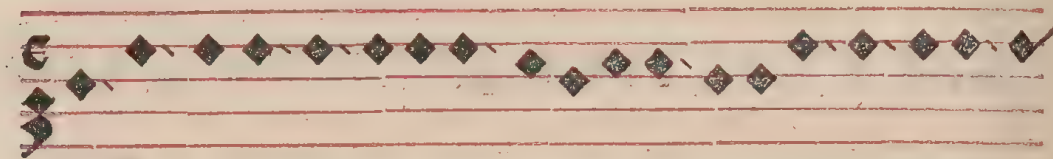

 concépta, ab immacu lá to di uí ni fontis v tero, in

 nouā re nâ ta cre atúram, progénies cæléstis emér gat.

 Et quos aut sexus in córpore, aut ætas discérnit in tēpo-

 re, omnes in vnam páriat gráti a mater infántiam.

 Procul ergo hinc, iubénte te Domine, omnis spíritus im-

 mūdus abscedat: procul to ta nequíti a di a bó li cæ

 fraudis absistat. Nihil hic lo ci hábeat contrári æ
 Mm 2 vir-

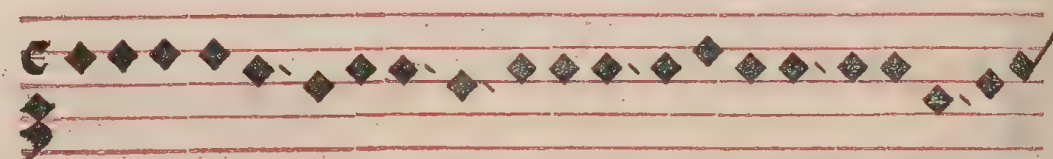
virtutis admitti o: non in fi di an do circūmuolet: non

latendo surrepat: non in fi ci endo corrūpat.

Sit hæc sancta & innocens creatū ra, lí be ra ab omni

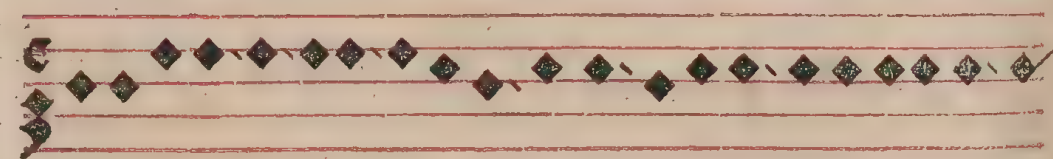
impugnatoris incursu, & to ti us nequiti æ purgata di-

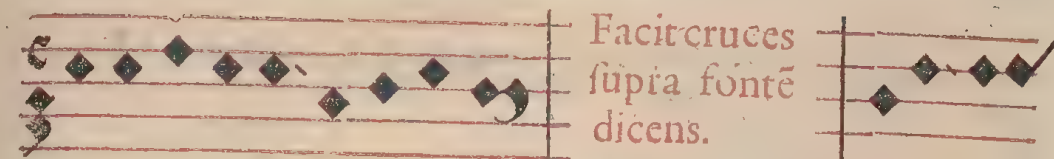
scéssu. Sit fons viuus, aqua regénerās, vnda puri-

ficans: vt omnes, hoc lauacro sa lu tí fe ro diluén di,

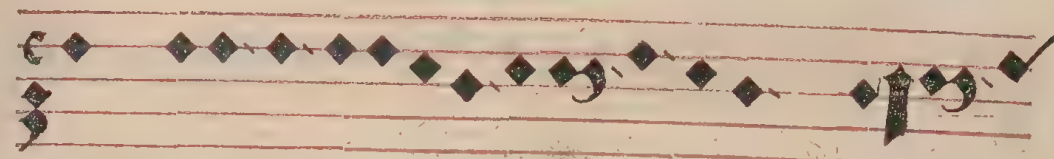

ope rante in e is Spíritu sancto, perféctæ purgatiōnis in-

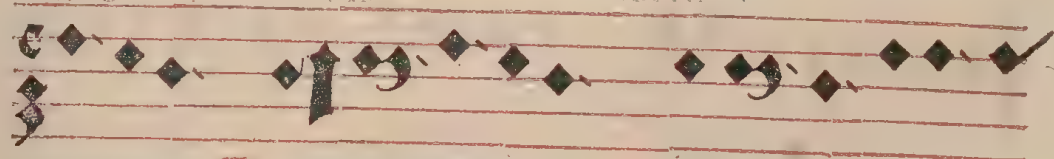

indulgén tiam consequántur.

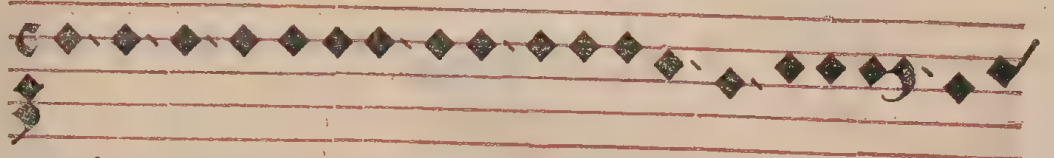
Vnde be-

ne ✠ dí co te creatū ra aquæ: per Deum ✠ viuum:

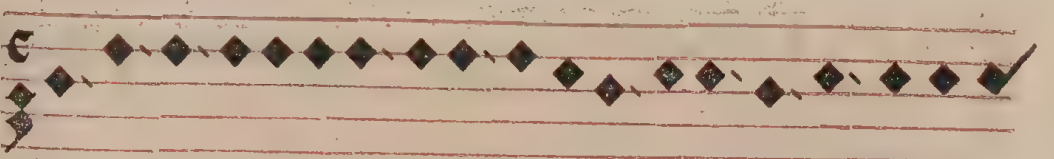
per Deum ✠ ve rum: per Deum ✠ sanctū: per Deum,

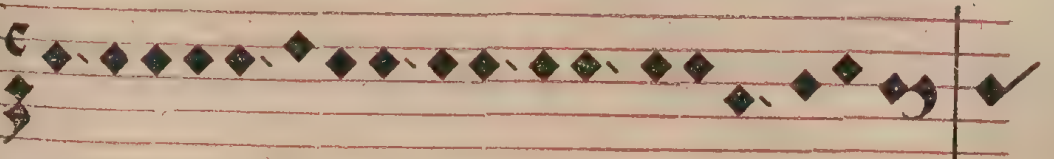
quite in prínci pio verbo se parauit ab á ri da: cu-

ius Spíritus super te fere batur.

Qui te de Para dí si fonte manāre fecit, & in quātu-

or flumínibus dí uidēs, totam terram rigāre præcepit.

M m 3

Qui

Qui te in deserto amaram suam uitam in diuina fecit

esse potabilem, & si tibi enti populo de petra produ-

xit. Bene **✠** dico te, & per Iesum Christum filium

eius unicum Dominum nostrum: qui te in Cana Galilee

ex signo admirabili, sua potentia conuertit in vi-

num. Qui pedibus super te ambulauit, & a Ioanne in

Iordane in te baptizatus est. Qui te vna cum sangui-
ne

ne de latere suo produxit, & Discipulis suis iussit,

ut credentes baptizarentur in te, dicens: In te, docete

omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, &

Filii, & Spiritus sancti.

Mutat vocem, & prosequitur in modum lectionis.
Hec nobis precepta seruantibus, tu Deus omnipotens, cle-
mens adesto: tu benignus adspira.

Alat ter in aquam, in modum crucis, dicens:
Tu has simplices aquas tuo ore benedicito: ut prae-
naturalem emundationem, quam lauandis possunt adhibere
corporibus, sint etiam purificandis mentibus efficaces.

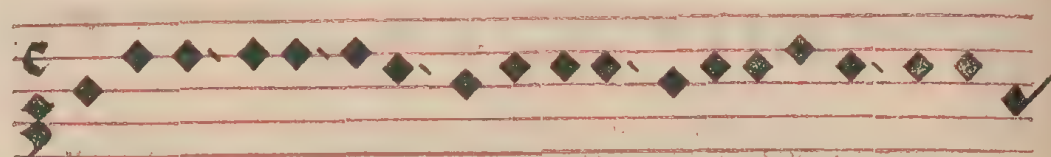
**Hic Sacerdos ponit Cereum parum intus in aquam: & re-
sumens tonum Praefationis dicit:**

Descendat in hanc plenitudinem fontis, virtus Spiritus sancti.

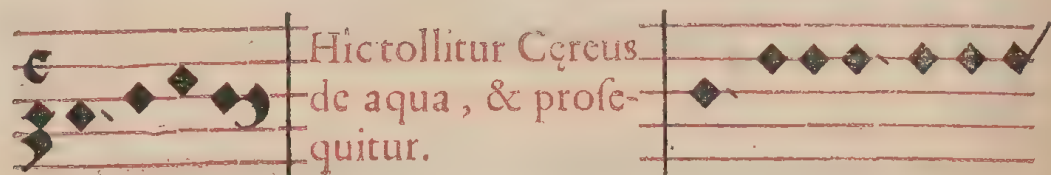
M m 4

Deinde

Deinde extractum Cæreum de aqua, iterum profundius mergit, aliquanto altius repetens, D escendat in hanc. Postea extractum rursus Cæreum de aqua, tertio immergens vsque ad fundum, altiori adhuc voce repetit, D escendat, vt supra. Et deinde sufflans ter in aquam, prosequitur.

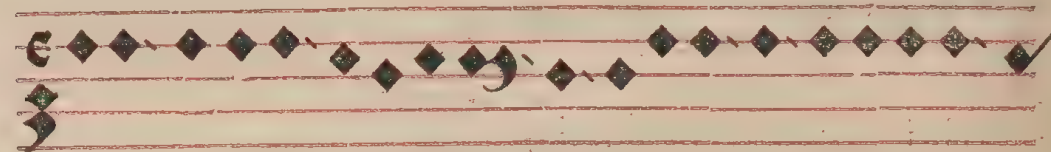

Totamque huius aquæ substantiam regenerandi fœcun-

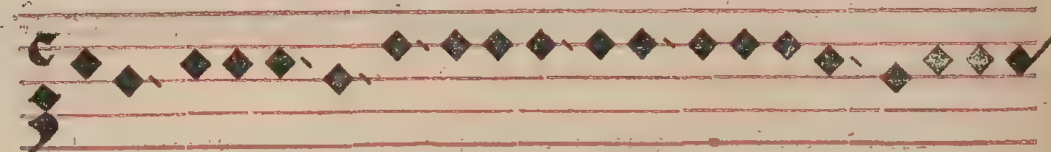

det effectū.

Hic omnium pecca-

tōrum maculæ deleantur: hic natura ad imaginem

tuam cōdita, & ad honōrem sui reformata principi-

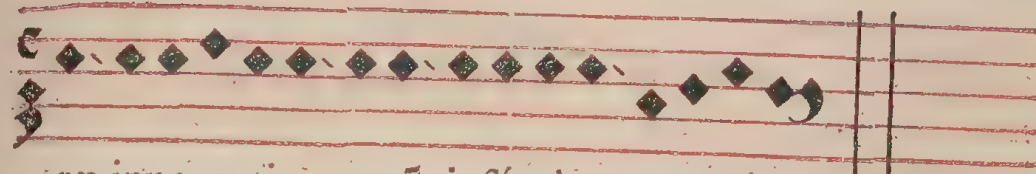

j, cunctis vetustatis squāloribus emundetur: vt omnis

homo Sacramētū hoc regene rā ti ō nis ingressus, in ve-

ra

ra innocentia nouā infāntiam renascatur.

Sequentia dicit legendo.

Per Dōminum nostrum Iesum Christum filium tuum, qui venturus est iudicare viuos & mōrtuos, & sēculū per ignem. Resp. Amen.

Deinde per assistentes Sacerdotes spargitur de ipsa aqua benedicta super populum. Et interim vnus ex ministris Ecclesiæ, accipit in vase aliquo de eadē aqua, ad aspergendum in domibus, & aliis locis. His peractis, Sacerdos, qui benedixit fontem, infundit de oleo Catechumenorum in aquam in modum crucis, intelligibili voce dicens: Sanctificetur & fœcundetur fons iste oleo salutis renascētibz ex eo, in vitam æternam. Resp. Amen.

Deinde infundit de chrismate, modo quo supra, dicens: Infusio chrismatis Dōmini nostri Iesu Christi, & Spīritus sancti paracleti, fiat in nōmine sanctæ Trinitatis. Resp. Amen.

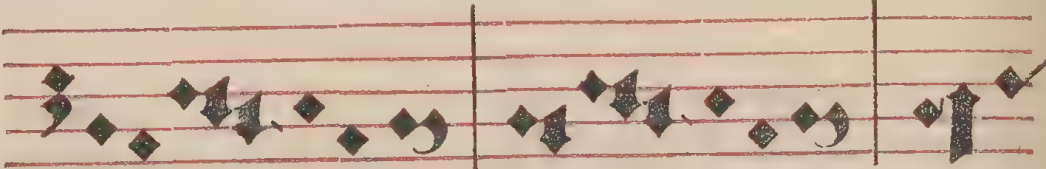
Postea accipit ambas ampullas dicti olei sancti & chrismatis, & de vtroque simul in modum crucis infundendo dicit, Commistio chrismatis sanctificationis, & olei vnctionis, & aquæ baptismatis, pariter fiat, in nōmine Patris, & Filij, & Spīritus sancti. Resp. Amen.

Tunc miscet ipsum oleum cum aqua, & spargit eum manu sua per omnem fontem. Si aderunt baptizandi, baptizat more consueto. Deinde dicuntur Litaniæ. Postea rediens, pręparat se pro Missa solemniter celebranda.

Vbi verò non sunt Fontes baptismales, finita vltima Prophetia cum sua Oratione, Celebrans casula deposita, cum ministris ante altare procumbit: & aliis omnibus genuflexis, cantantur Litanię in medio chori à duobus cantoribus, vtroque Choro idem simul respondente.

Circa

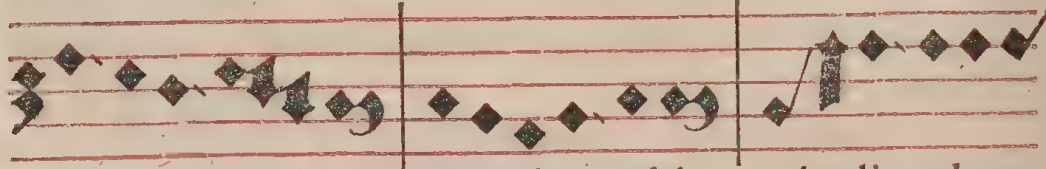
Circa finem Litaniarum, Sacerdos & ministri induuntur paramentis albi coloris: & interim accenduntur luminaria in altari. In fine Litaniarum cantantur solemniter Kyrie eleison. & repetuntur, vt in Missa moris est.

Kyríe e léison. **C**hríste e léison. **C**hrí-

ste audi nos. **C**hríste exáudi nos. **P**a ter

de cælis De us. Míserere nobis. **F**i li redem-

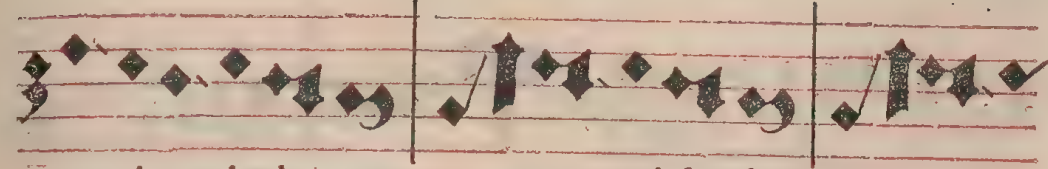
ptor mundi De us. **S**pí ritus fancte De us.

San cta Trinitas vnus De us. **S**an cta Mari-

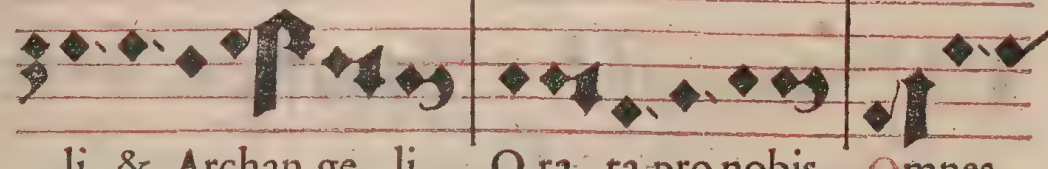
a. Ora pro nobis. **S**ancta Dei geni trix. **S**an-
cta

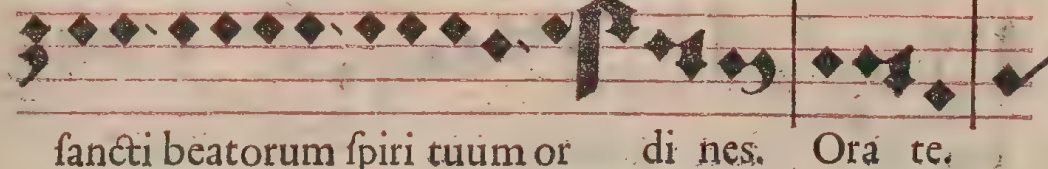
cta vigo virginum. **S**an cte Michaël. **S**ancte

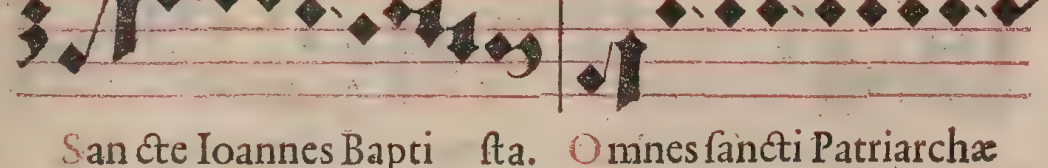
Gabri el. **S**an cte Rapha el. **O**mnes sancti Ange-

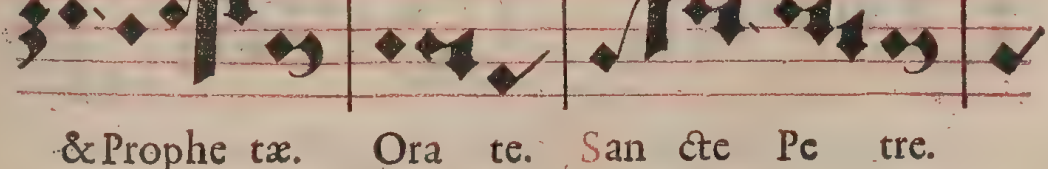
li & Archan ge li. **O**ra ta pro nobis. **O**mnes

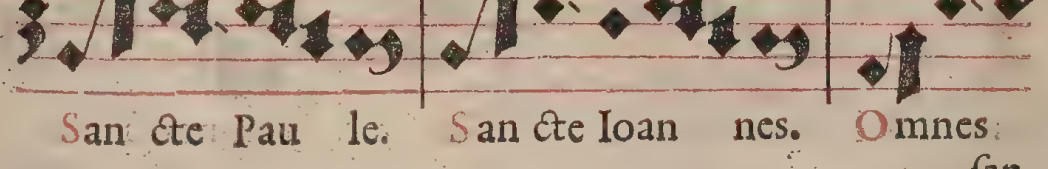
sancti beatorum spiri tuum or di nes. **O**ra te.

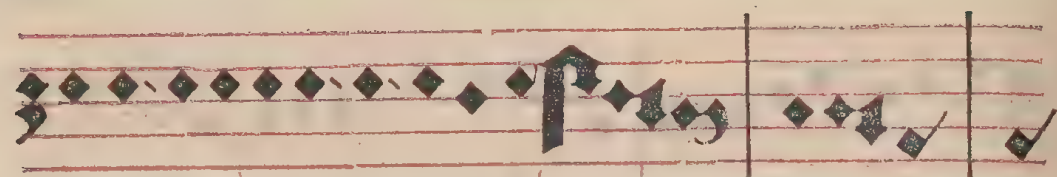
San cte Ioannes Bapti sta. **O**mnes sancti Patriarchæ

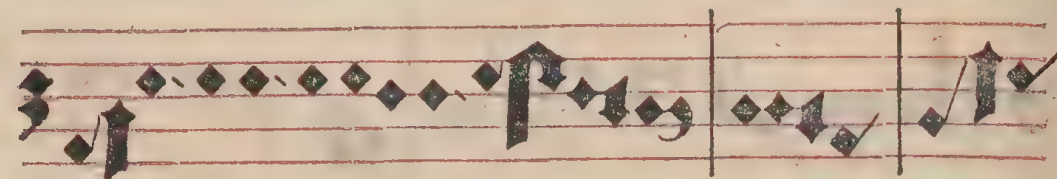
& Prophe tæ. **O**ra te. **S**an cte Pe tre.

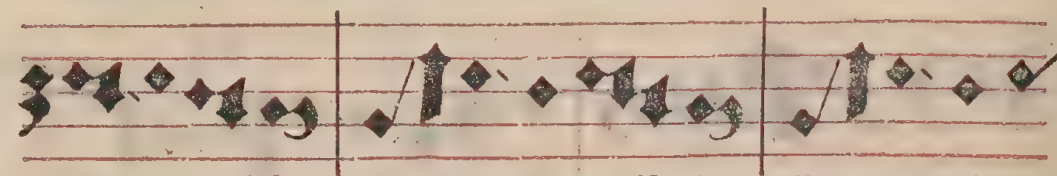
San cte Pau le. **S**an cte Ioan nes. **O**mnes fan-

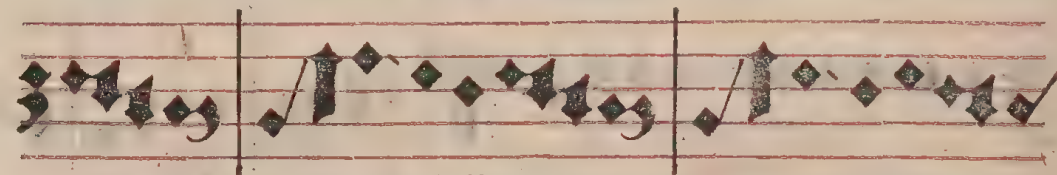
sancti Apostoli & Euange li ste. Orate.

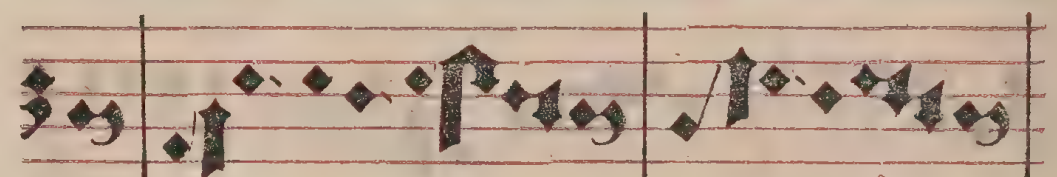
Omnes sancti Discipuli Do mi ni. Orate. San-

cte Stepha ne. San cte Lauren ti. San cte Vin-

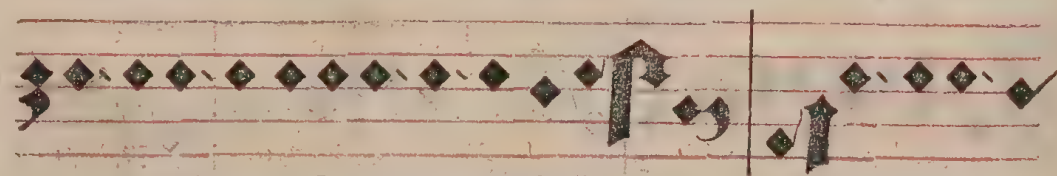
cen ti. San cte Adalber te. San cte Stanisla-

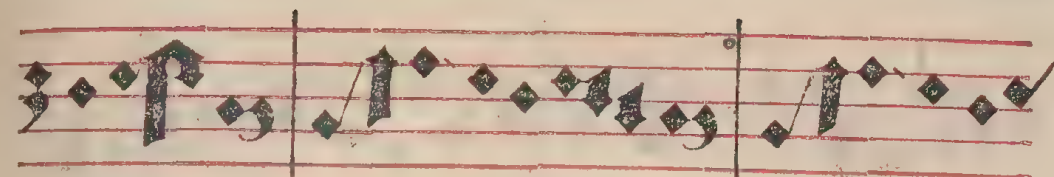
e. Omnes sancti Mar ty res. San cte Sylue ster.

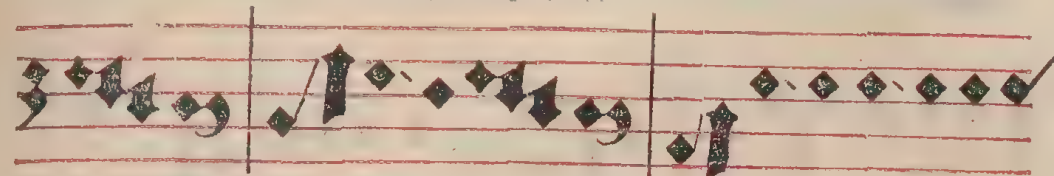
San cte Grego ri. San cte Augusti ne. Om-

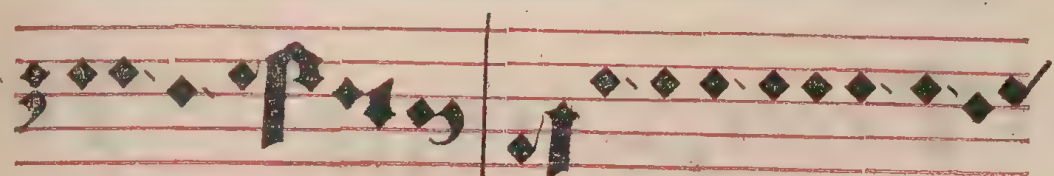
nes sancti Pontifi ces & Confesso res. Omnes sancti Do-

Docto res. San cte Benedi cte. San cte Domi-

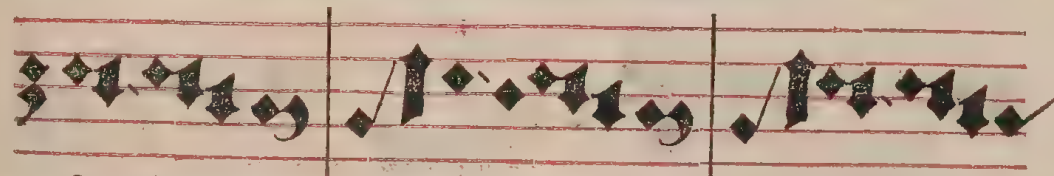
ni ce. San cte Franci sce. Omnes sancti Sacer-

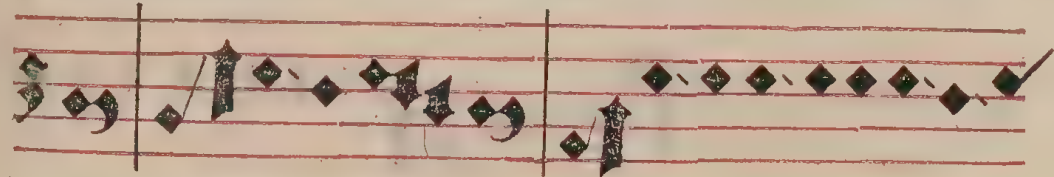
dotes & Le ui ta. Omnes sancti Monachi & E-

re mi te. San cta Maria Magdale na. San-

cta An na. San cta Aga tha. San cta Ag-

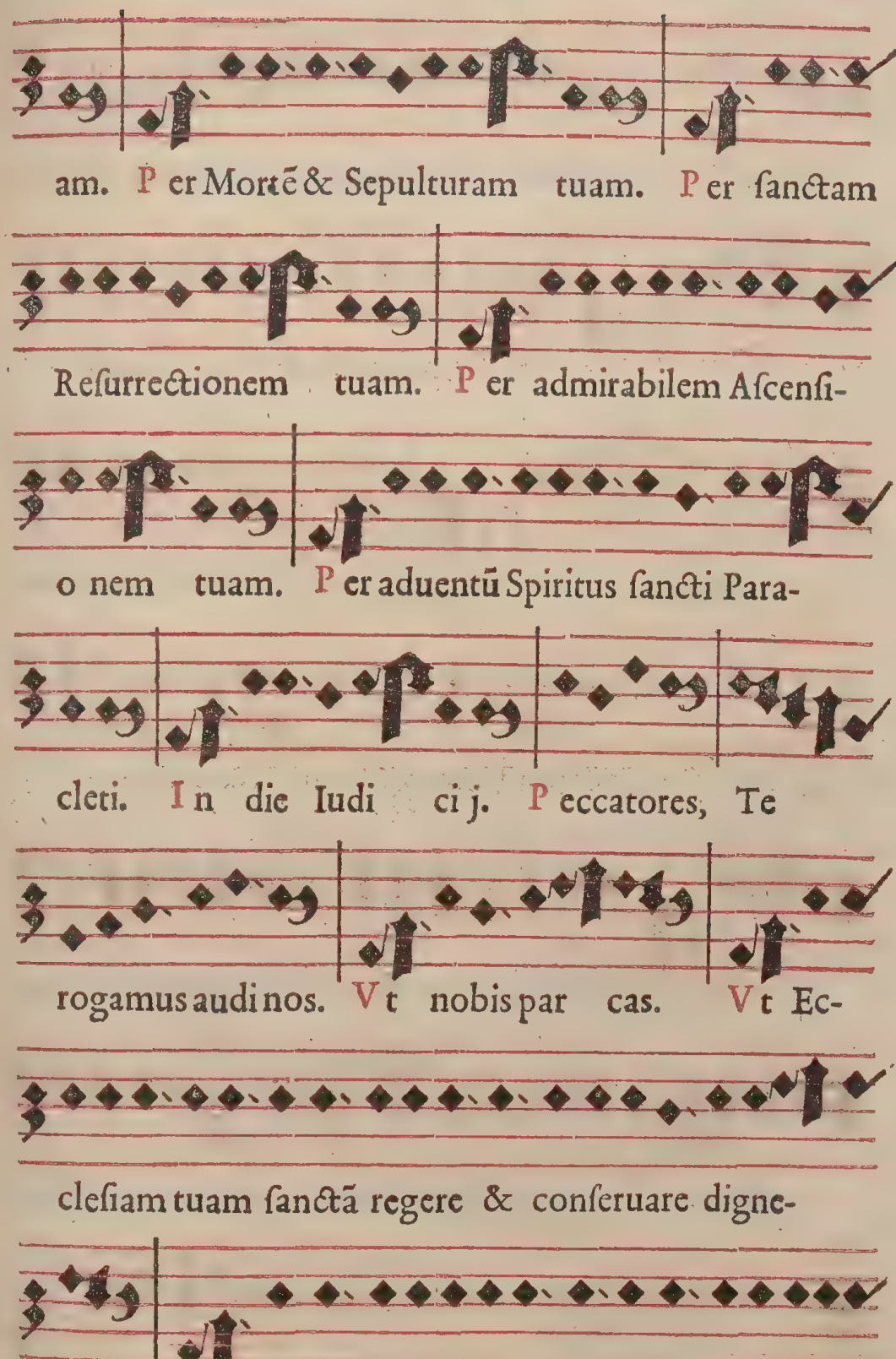
nes. San cta Hedui gis. Omnes sanctæ virgines &

vi du æ. Omnes san cti. Intercedi te pro no-
bis.

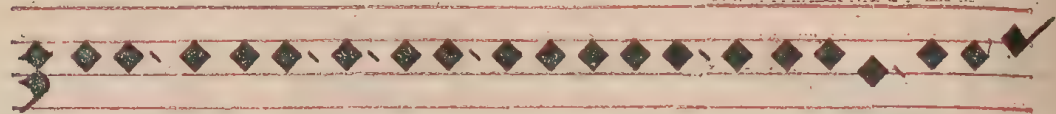

bis. **P**ro pi ti us e fto, Parce nobis Domine. **P**ro-
 pi ti us e fto, Exaudi nos Domine. **A**b omni
 ma lo, Libera nos Domine. **A**b omni pecca-
 to. **A** morte perpe tua. **P**er myſterium ſan-
 ctę Incarnatio nis tuę. **P**er Aduentū tu um.
 Per Nati ui ta tem tuam. **P**er Baptiſmū & ſanctum
 ie iu ni um tuum. **P**er Crucē & Paſſi o nem tu-
 am.

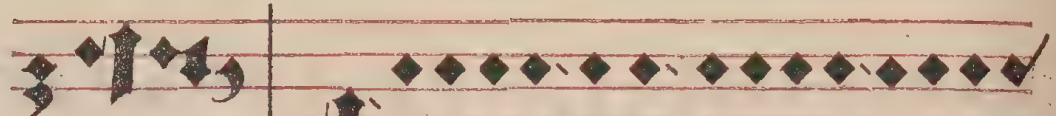

am. **P**er Mortē & Sepulturam tuam. **P**er ſanctam
 Reſurrectionem tuam. **P**er admirabilem Aſcenſi-
 o nem tuam. **P**er aduentū Spiritus ſancti Para-
 cleti. **I**n die Iudi ci j. **P**eccatores, Te
 rogamus audire nos. **V**t nobis par cas. **V**t Ec-
 cleſiam tuam ſanctā regere & conſeruare digne-
 ris. **V**t domnū Apoſtolicum, & omnes eccleſi a-
 ſti-

Nn 2

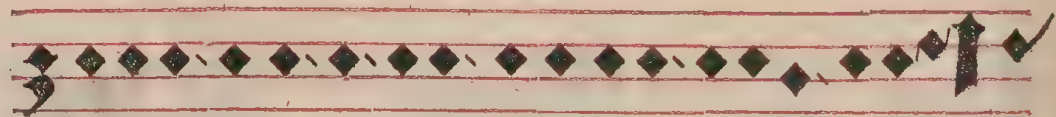
sticos Ordines in sancta reli gione conseruare digne-

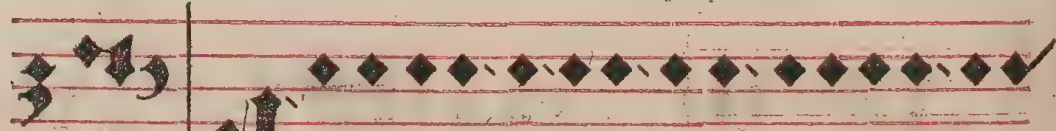
ris. **V** t i nimicos sanctæ Ecclesiæ humili-

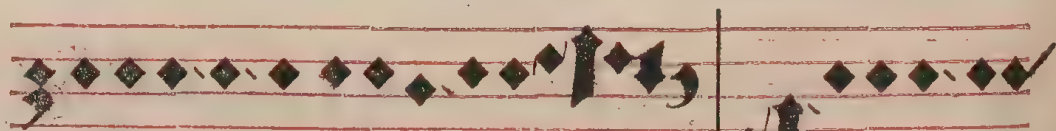
a re digne ris. **V** t Regibus & Principibus Chri-

sti a nis, pacem & verā concordiam donare digne-

ris. **V** t nosmetipsos in tuo sancto serui ti o con-

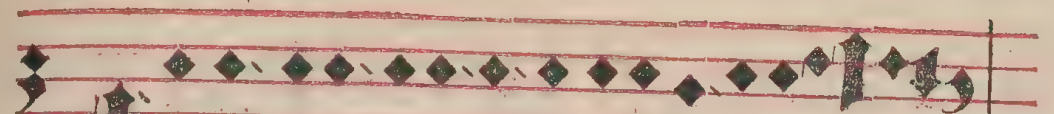

fortare & conseruare digne ris. **V** t omnibus be-

nefactoribus nostris sempiterna bona re tri buas.

V t

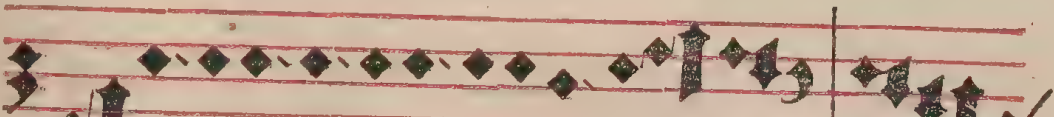
V t fructus terræ dare & conseruare digne ris.

V t omnibus fi de libus defunctis requiem æternā do-

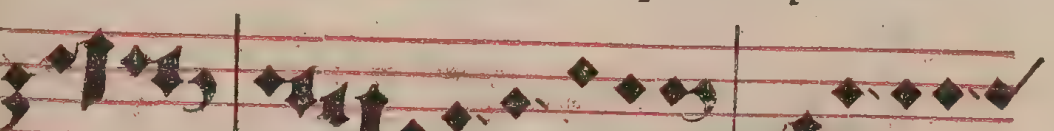
nare digne ris. **V** t nos exaudire digne ris.

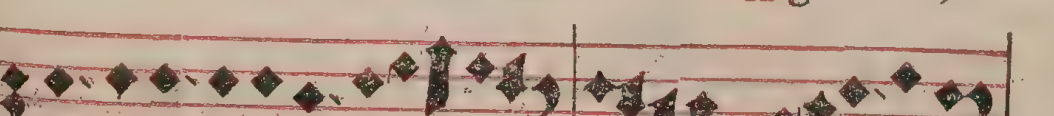
A gnus Dei, qui tollis peccata mun di: Par-

ce nobis Domine. **A** gnus Dei, qui tollis peccata mun-

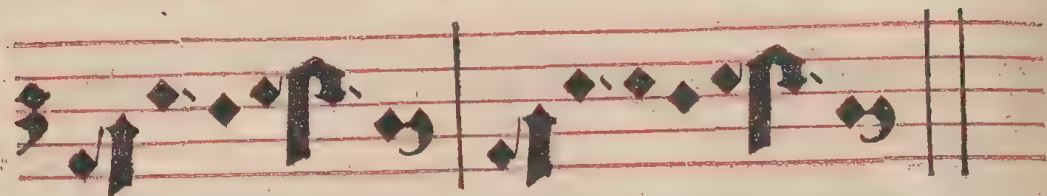
di: Ex audi nos Domine. **A** gnus Dei,

qui tollis peccata mun di: Mi se re re nobis.

N n 3

C hri-

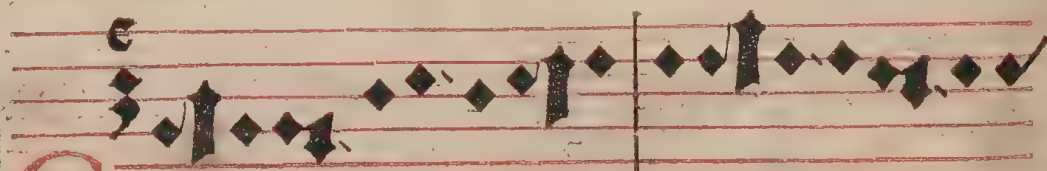
Christe audi nos. Christe exaudi nos.

Hic Cantores solemniter incipiunt: Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison, & ter singula repetuntur, ut latius in Missali Romano.

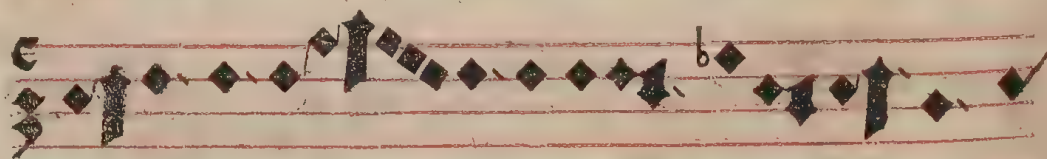
DOMINICA RESURRECTIONIS.

Apertio Sepulchri, & Processio.

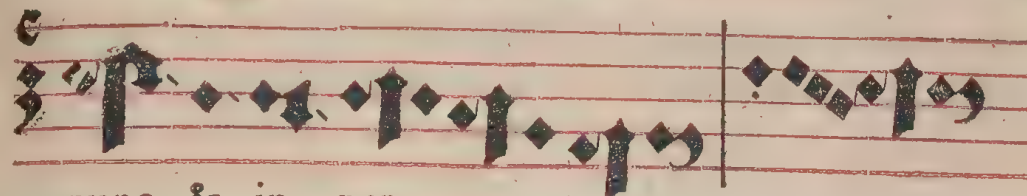
IN nocte Resurrectionis Dominice circiter medium noctis, vel secundum exigentiam officiorum Diuinorum, antequam ad Maturinas vel quispiam alius pulsus sit, Prælati cum aliis Presbyteris induti albis solenioribus, vel superpiliceis, stolis, & pluuiialibus seu cappis, cum ministris incensum & aquam benedictam ferentibus, vexillis præterea & accensis candelis præcedentibus, ex Choro in silentio recta ad sepulchrum vadunt. Ad quod cum peruenerint, flexis genibus, sequentem Antiphonam cum Psalmis cantent, voce primo submissa.

Gloria tibi Trinitas, æqualis, vna De-

itas: & ante omnia secula, & nunc

nunc & in perpetuum.

Laudate Dominum omnes gentes: laudate eum omnes populi.

Quoniam confirmata est super nos misericordia eius: & veritas Domini manet in æternum. Gloria Patri.

Domine quid multiplicati sunt qui tribulant me, multi insurgunt aduersum me, multi dicunt animæ meæ: non est salus ipsi in Deo eius.

Tu autem Domine susceptor meus es: gloria mea & exaltans caput meum.

Voce mea ad Dominum clamaui: & exaudiuit me de monte sancto suo.

Ego dormiui & soporatus sum & exurrexi: quia Dominus suscepit me.

Non timebo millia populi circumdantis me, exurge Domine: saluum me fac Deus meus.

Quoniam tu percussisti omnes aduersantes mihi sine causa: dentes peccatorum contriuisisti.

Domini est salus: & super populum tuum benedictio tua.

Gloria patri. Repetitur Antiphona. Deinde dicit prælati, Kyrie eleison. Resp. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster. Ave Maria. Et ne nos.

Vers. In resurrectione tua Christe, alleluia:

Resp. Coelum & terra latantur, alleluia.

Vers. Dominus vobiscum:

Resp. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Domine Iesu Christe, Rex gloriæ, humilis in passione, potens in resurrectione, mortis infernique destructor, quod olim per Prophetas in scripturis promisisti, hodie deuicta morte resurgendo implisti, propter quod omnis cœlestis militiæ Spiritus, & totus terrarum orbis profuso mentis

tis gaudio, exultando te resurgentem adorant, & glorificant: Tartaræ quoque, nimirum formidant, at tremunt potestates. Nos autem tuæ dignationis humiles seruuli, gloriosæ resurrectionis tuæ memoriā vnānī voto deuotissime celebrātes, ecce frequētes assumus, & exuberantis tuæ in nos charitatis mēores, pias non continemus lachrymas. Rēspice quæsumus humilitatis nostræ obsequia, & præsta: vt detēsis peccatorum nostrorum sordibus, in his paschālibus solēniis tibi resurgere, ac sanctissimæ passionis ac resurrectionis tuæ fructus capaces esse mereāmur. Qui viuis & regnas Deus, in secula seculorum. Amen.

Finis Oratione, & semotis sigillo & linteis, Sacerdos aspergit & incensat sepulchrum, ac promit crucem seu imaginem resurrectionis, & tradit deferendas in processione ministris: ipse verò eleuans sacrosanctam Eucharistiam, incipit sequens Responsorium.

C Vm Rex gloria.

Choro apertis ac iucundis vocibus ad finem prosequente, per Ecclesiam semel vel ter, donec cantus finitur, processione peragendo, nec non campanularum per præcedentes pueros superpiliceis indutos, tinnitu, & maiorum in turri, pro cuiusque loci consuetudine, campanarum pulsu resonantia, clero præcedente, & populo candelis accensis sequente.

Finis Responso, populus cantat, *Krystus zmartwych wstał iest* / *rc.* vel Germanicè, *Christ ist erstanden* / *rc.* & reliqua secundum locorum consuetudinem.

Facto circuitu, crucifixum in summo summi altaris gradu Sacerdotes tenentes, & sursum eleuantes, ter incipiunt Antiphonam, Surrexit Dominus de sepulchro. Chorus prosequitur. Qui pro nobis pendit in ligno, alleluia.

Verf.

Verf. In resurrectione tua Christe, alleluia:

Resp. Coelum & terra lætantur, alleluia.

Oremus.

Deus, qui nos resurrectionis Dominicæ annua solennitate lætificas: concède propitius: vt per temporalia festa, quæ agimus, peruenire ad gaudia æterna mereāmur. Per eundem Dōminum nostrum.

Sub finem Antiphonæ, Sacerdos reponat Eucharistiam in medio altari, inchoato Matutino, ad Ciborium, cum reliqua, reuerenter deportandam. Alij etiam statuunt crucifixum vnā cum imagine resurrectionis (vbi habetur) in altari, vel in aliquo honorato & edito loco circa altare: Quibus peractis, Matutinæ solenniter continuentur.

Vbi autem vnus tantum Sacerdos fuerit, solus perficiat suprà dicta.

Finis Matutino, canitur Antiphona de beata Virgine.

Regina cœli lætare alleluia, &c.

Verf. Gaude, & lætare virgo Maria, alleluia.

Resp. Quia surrexit Dōminus verè, alleluia.

Oremus.

Oratio.

Deus, qui per resurrectionem filij tui Dōmini nostri Iesu Christi, familiam tuam lætificare dignatus es: præsta quæsumus, vt per eius genitricem virginem Mariam, perpetuæ capiamus gaudia vitæ. Per eundem &c. *Resp.* Amen.

Finaliter canitur sequentia seu Prosa Victimæ pascali laudes, &c. Post quemlibet versum populus in vulgari suo canit canticum lætitie de Resurrectione Domini.

Krystus zmartwych wstał iest / *rc.* *Christ ist erstanden* / *rc.*

PROCESSIO PASCHATIS ANTE maiorem Missam.

Quo pacto horæ Canonice dicantur, & huius diei officium fiat, Breuiaria & Missalia consulenda sunt.

Processio verò sic peragitur: Prælatus cum ministris ad maius altare accedit, & facit reuerentiam ante illud, & statim

tim fit asperſio cum cantu Reſponſorij. Vidi aquam, ſuiſq;
Verſu & Oratione, vti dictum eſt in principio huius libri. De-
inde ſtatim incipitur Reſponſorium, Cum Rex glorie, quam
canit chorus ſtando vſque dum dicitur Adueniſti. Tunc e-
grediatur proceſſio e chore in coemiterium cœlo ſereno (a-
liàs per Eccleſiam fit proceſſio) præcedentibus vexillis, cru-
cifixo, & ceroferariis, & in ſolito loco ſubſiſtat. Vbi finita
Antiphona, ſcholares cantant hymnum.

Salue feſta dies toto venerabilis æuo, qua Deus infernum vi-
cit, & aſtra tenet:

Ecce renaſcentis teſtatur gratia mundi, omnia cum Domino
dona rediſſe ſuo.

Namque triumphanti poſt triſtia tartara, Chriſto vndique
fronde, nemus, gramina, flore fauent.

Legibus inferni oppreſſis, ſuper aſtra meantem laudant rite
Deum, lux, polus, araa, frerum.

Qui crucifixus erat Deus, ecce per omnia regnat, dantque
creatori cuncta creata precem.

Dum hi verſus canuntur, tota proceſſio ſubſiſtit. Poſt quẽ-
libet autem verſum progrediente proceſſione, populus vul-
garem cantum lætitiæ de reſurrectione Chriſti ſuccinit.

Deinde fit ſtatio in medio Eccleſiæ, vbi canitur Antipho-
na, Sedit Angelus, cum ſuis verſibus, quos alteinacim canũt
Sacerdotes & Chorus, iuxta cõſuetudinem cuiusq; Eccleſiæ,

Hic ordo proceſſionis ſeruatur omnibus Dominicis die-
bus vſque ad feſtum Aſcenſionis Domini.

BENEDICTIO CIBORVM ET POTVS, in eodem feſto.

Sacerdos benedicturus, ſuperpilicio & ſtola indutus, vel
extra Eccleſiam ad minus ſtola vtens, dicat:

Verſ. Adiutorium noſtrum in nomine Domini:

Reſp. Qui fecit cœlum & terram.

Verſ.

Verſ. Dominus vobiſcum:

Reſp. Et cum ſpiritu tuo.

BENEDICTIO AGNI PASCHALIS.

Deus, qui per famulum tuum Mõyſen, in liberatione
põpuli tui de Ægypto agnum occidi iuſſiſti in ſimilitu-
dinem Dõmini noſtri Ieſu Chriſti, & vtrõſque poſtes domo-
rum de ſanguine huius agni perũngi præcepſti: ita bene
dicere & ſancti ficare digneris hanc creaturam carnis,
quam nos famuli tui ad laudem tuam ſumere deſideramus:
per reſurrectionem Dõmini noſtri Ieſu Chriſti. Qui tecum
viuit & regnat in ſæcula ſæculõrum. Reſp. Amen.

BENEDICTIO PANIS.

Domine Ieſu Chriſte, panis angelõrum, panis viuus & æ-
ternæ vitæ, bene dicere dignare panem iſtum: ſicut
benedixiſti quinque panes in deſerto: vt omnes ex eo dignè
guſtantes, inde cõporis & animæ deſiderabilem percipiant
ſanitatem. Per Chriſtum Dõminum noſtrum. Reſp. Amen.

BENEDICTIO NOVORVM FRVCTVVM.

Bene dic, Dõmine, hunc nouum fructum N. & præ-
ſta: vt qui ex eo in tuo ſancto nõmine veſcetur, cõporis
& animæ ſalũte potiatur. Per Dõminum.

BENEDICTIO AD QVODCVNQVE comeſtibile.

Bene dic, Dõmine, creaturam iſtam N. vt fit remedi-
um ſalutare generi humano: & præſta per inuocationem
ſancti nominis tui: vt quicũque ex ea ſumpſerint, cõporis
ſanitatem, & animæ tutelam accipiant. Per Dõminum.

Et mox aſpergit aqua benedieta.

IN

IN FESTO S. MARCI Euangelistæ.

DE LITANIÆ MAIORIS ET MINORIS *differentia, institutione, causis, effectibus, & modo: ex Rationali Diuinorum officiorum Du- randi lib: 6. cap: 102.*

In tribus diebus ante festum Ascensionis Domini, fiunt Rogationes, quæ dicuntur Litanie: *λειτουργία* autem Græcè, apud nos supplicatio seu rogatio est. In qua, Ecclesia sancta Deum rogat, ut qui destruxit consilium Achitofel, destruat consilium eorum, qui volunt viuere super pacem eius. Tunc etiam supplicamus Deo, ut nos à morte subitanea, & ab omni infirmitate defendat. Rogamus verò sanctos, ut pro nobis apud Deum intercedant. Et denominatur Græco vocabulo *λειτουργία*, propter authoritatem linguæ Græcæ, prout dictum est sub Pascha. Est autem duplex Litania, scilicet Maior & Minor. Maior est in festo beati Marci, quæ inuenta fuit à beato Gregorio propter pestem inguinariam, siue inflaturam inguinum. Cuius institutionis causas Paul. Montiscasini monachus, Longobardorum Historiographus, ita describit, dicens: Quòd tempore Pelagij Papæ, tanta fuit inundatio aquarum per Italiam, quòd aquæ ascenderant vsque ad superiores fenestras templi Neronis, quod erat Romæ: nec aquæ intrabant templum. Tunc per Tyberim effluxit multitudo serpentum, inter quos fuit maximus draco: ex quorum flatibus aer corruptus, & inde emerfit pestis inguinaria, qua homines passim & subito moriebantur. Et cum penè totus Romanus populus deleteretur, Pelagius Papa omnibus ieiunium, & processionem indixit. Sed in ipsa processione, ipse cum septuaginta aliis, expirauit: Cui substitutus est Gregorius primus, qui & Magnus dictus est, & hanc Litaniam vbique terrarum seruari præcepit. Litania hæc ideoque, dicitur Gregoriana vel Romana. Vocantur etiam Cruces nigræ, quoniam in signum incineroris, ex tanta hominum strage, & in signum poenitentiae homi-

nes

nes nigris vestibus induebantur, & cruces & altaria nigris velabantur. Tertio etiam modo dicitur processio septiformis, eò quòd beatus Gregorius septeno ordine iri in ea, in maioribus ecclesiis ordinauit. In primo ordine sunt clerici: in secundo religiosi: in tertio sanctæ moniales: in quarto pueri: in quinto laici perfectæ ætatis: in sexto viduæ & continentes: in septimo coniugati. in aliis verò ecclesiis, quod non possumus in numero personarum, supplemus in numero Litaniarum. Nam septies Litaniam dicere debemus prius, quàm insignia deponamus. Contigisse autem dicitur Romanis, præmissa inguinaria pestis; pro eo, quòd cum in quadragesima continenter vixissent, & in Pascha corpus Domini recepissent; postmodum ludis, commensationibus, & luxuriæ frena laxabant. Fuit siquidem tam sæua hæc pestis, ut vbique homines subito perimeret: ita quòd, sicut dicitur, cum aliquis sternutabat, sæpè spiritum emittebat. Vnde cum aliquis sternutabat, audiens statim accurrens dicebat, Deus te adiuuet. Et abinde, ut dicunt, hæc adhuc consuetudo seruatur, ut audiens aliquem sternutantem, statim dicat: Deus te adiuuet. Rursus, ut fertur, cum tunc aliquis oscitabat, frequenter subito spiritum emittebat. Vnde cum aliquis se velle oscitare sentiebat, continuo signum crucis sibi imprimere festinabat: quæ consuetudo similiter vsque hodie obseruatur. Minor verò Litania, quæ etiam Rogationes, & processiones vocantur, fit tribus diebus ante Ascensionem. Quæ, sicut legitur in Bucardo lib. 13. Capitulo. exigentibus inuenta est, apud Viennam à beato Mamerto Episcopo Viennensi. qui propter pestem luporum, & aliarum ferarum in Galliis acriter homines perimentium, & propter periculosos terræ motus, illic crebrò contingentes, induxit populis ieiunium triduanum, & litanias instituit. Cessante verò illa persecutione, ieiunium illud in consuetudinem annuæ obseruationis deuenit: & sicut quidam referunt, fuit per ecclesiam confirmatum, ut vniuersaliter obseruetur. Dicitur autem hæc Litania minor, quia à minori, scilicet à simplici Episcopo, & in minori loco, scilicet in Vienna inuenta est. Illa verò dicitur maior, quia in maiori loco, scilicet Romæ, & à maiori, scilicet à magno Gregorio,

O o

& pro

& pro magno & grauissimo morbo inuenta est. Minor tamen antiquior est tempore: nam instituta fuit, tempore Zenonis Imperatoris: Maior verò tempore Mauritij Imperatoris. Fiunt etiam Litaniae, propter plures alias causas: vnde Liberius Papa statuit, vt pro guerra, pro fame, pro pestilentia, & huiusmodi aduersitatibus imminentibus semper Litania fiat, vt sic ista per supplicationes, orationes, & ieiunia effugiamus. Quia ergo hoc tempore, maxime bella emergere solent, & fructus terræ, qui adhuc in teneritate vel flore sunt, pluribus modis facile corrumpi solent; ideò hoc tempore fiunt Litaniae, vt rogemus Deum, qui talia à nobis auertat, & ab aëris intemperie, & à bellis, & ab hostibus Christianæ religionis nos eripiat & defendat: super hoc patrocinia sanctorum specialiter & generaliter implorantes: & ideo Rogationes vocantur. dicuntur etiam Processiones, quia tunc Ecclesia processionem facit generalem. Et est notandum, quòd rogamus sanctos propter nostram inopiam, propter eorum gloriam, & propter Dei reuerentiā. Quando autem Litaniā pro imminentibus periculis in poenitentiali, & flebili habitu facimus, illam vltimā processionē mulierum plangentium post Dominum, quando ducebatur ad crucem, repræsentamus, plangentes iuxta mandatum Domini super nos, & super filios nostros. Fiunt etiam hoc tempore Litaniae, quia Christo ascēdente, qui dixit, Petite, & accipietis, confidentius Ecclesia petit. Ieiunat enim tunc & orat, vt parum habeat de carne, propter carnis macerationem, & acquirat sibi alas per orationem; quæ est ala, qua animā volat in coelum, vt sic Christum ascendentem liberè sequi valeat, qui ascendit pandens iter ante nos, & volauit super pennas ventorum. Et hæc est causa, quare vltimā Litaniā, siue vltimum ieiunium Ascensionis continuamus, vt videlicet propter ieiunia & orationes, deposita mole carnis, Christum ascendentem sequi possimus.

In Litanis ergo fit processio, & cantatur in quibusdam Ecclesiis in principio processionis. *Exurge Domine &c.* Frequentandum etiam esse, & à pueris dicendum illud canticum Euangelicum, Sancte Deus, Sancte fortis, & sancte immortalis, miserere nobis.

nobis. Nam Ioan. Damascenus refert in libro tertio, eum apud Constantinopolim propter quandā tribulationem fierent Litaniae: quidam puer è medio populi raptus est in coelum, & hoc canticum ibidem edoctus, demum ad populum rediens, illud in conspectu omnis populi decantauit, & mox omnis tribulatio cessauit, quod canticum Calcedon. synodus approbavit. Huius ergo cantici laus & autoritas colligitur, Primò ex eo, quia angelus illud docuit: Secundò ex eo, quia ex eius prolatione illa tribulatio cessauit: Tertio ex eo, quia tantum concilium approbavit: Quarto ex eo, quia dæmones illud valde timent. Hæc Durandus.

Ex concilio Moguntinensi, cap. 6.

Placuit nobis, vt Litania maior sit obseruanda à cunctis Christianis, die 7. Calend. Maij (sicut in Romana ecclesia constitutum reperimus, & sicut sancti Patres constituerunt) non equitando, non preciosis vestibus indutis, sed cinere respersis, & cilicio indutis, nisi infirmitas impedierit. Hactenus Canon.

Hæc ideo inseruimus, vt Parochi, seu Concionatores sciant commone populum, vt quantum maxime potest, ad eam quæ sic præscripta est, deuotionis formam sese componat, si cupit percipere eiusmodi supplicationis alioqui efficacissimæ fructum, qui fortasse propter tales defectus, rarò apud nos subsequitur. Exacta tamen supplicatione, poterit populus ad negotia & labores suos redire, & ieiunium cum ouis & laeticiniis more Paschali absolvere.

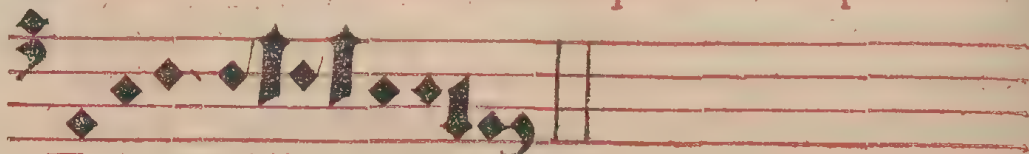
MODVS LITANIÆ MAIORIS
& Processionis.

Finita maiori Missa, vel tempore quod commodius videbitur, Sacerdos officians, super albam & stolam pluuiāli violaceo, vel simili indutus, tenens reliquias, cum duobus ministris, sicut ad Missam ministrare solent, ante maius altare genuflexus, voce sonora, in vnifono vel cantu aliquo ad hoc apto, dicit sequentem exhortatoriā Antiphonā.

O Remus, dilectissimi nobis, Deum Patrem omnipotentem: vt cunctis mundum purget erroribus: morbos

auferat: famem depellat: apériat cárceres: vñcula dissoluat: peregrinantibus rēditum, infirmantibus sanitatem, nauigantibus portum salutis indulgeat: & pacem tribuat in diebus nostris: insurgentesq; depellat inimicos: & de manu infēni liberet nos propter nomen suum. Alleluia.

Postea inchoat in cantu solito sequentem Antiphonam.

Exurge Domine.

Prosequitur chorus eodem cantu: Adiutua nos, & libera nos propter nomen tuum, Alleluia. Psalm. Deus auribus nostris audiuius, patres nostri annunciauerūt nobis. Vers. Gloria patri. &c. Postea repetatur Antiphona ad Psalmum ut prius. Vers. Peccauimus Domine cum patribus nostris. Resp. Iniuste egimus, iniquitatem fecimus. Oremus.

Miserere quæsumus Domine familiæ tuæ: & intercedentibus omnibus sanctis tuis, mūnera compunctiōnis aperire: & largitate pietatis exaudi. Per Christum Dñm nostrum.

Deinde chorus incipit Litaniam supra in die Cinerum positam genuflexis omnibus, vsque ad locum Sancta Maria: tunc enim assurgitur. Cum verò dicitur Sancte Petre, &c. proceditur ordine processionis consueto, præcedentibus vexillis & cruce Paschali, subsequente choro, & ordine puerorum, cantorum, sacerdotum, & ultimo populi. Processiones autem dirigantur ad ecclesias seu loca, secundum locorum consuetudinem. Cum autem appropinquatur alicui ecclesie vel oratorio, intermissa Litaniam, canitur Responsorium, vel Antiphona, quæ ex officio Romano maxime quadrat Patrono vel Patronis eiusdem ecclesie. Si autem fuerint ex Apostolis, Euangelistis, vel martyribus tempore Paschali, cantetur Antiphona, Filia Ierusalem venite. &c.

Congruum autem esset, ut tunc in eadem Ecclesia ordinaretur Missa, cui processio tota interesset, ad minus per Canonem

nem maiorem, si tempus patitur. Finito cantu, officians depositis reliquijs super altare, ante illud inter ministros genuflectat, similiter & reliqui; & per chorum decantentur suffragia sequentia, vel aliqua eorum, pro ratione & temporis opportunitate. Si verò non habentur propria, substituantur de communi, ex officio Romano.

ANTIPHONÆ SUFFRAGIORVM COMMUNIVM, cum suis versibus & collectis.

De S. Spiritu,	Veni sancte Spiritus.
De sancta Cruce,	Per signum Crucis.
De B. Virgine,	Regina cœli.
De eadē extra tēpus Paschale,	Sancta Maria succure miseris.
De Apostolis,	Gloriosi principes terræ.
Pro S. Marco,	Sancti tui Domine floreant
sicut lilium alleluia: & sicut odor balsami erunt apud te, alle.	

Si patronus vel patrona ecclesie, in qua est statio, non est ex sanctis hucusque positus, inseratur hoc loco eius commemoratio per Antiphonam, Versum, & Collectam, infra sibi competentem. Idem fiat immediate post, de sancto vel sancta, si cuius reliquie celebres habentur in eadem ecclesia.

De S. Adalberto,	Per merita sancti Adalberti.
De S. Stanislao,	Vir inclyte Stanislac.
De S. Venceslao,	Corde lingua.
De S. Floriano,	In Floriano latuit.
De S. Sigismundo,	O beate Sigismunde.
De S. Heduigi,	Heduigis sancta inclyta.
Contra hostes Ecclesie & Hæreticos,	Contere Domine.
Pro Rege,	Quoniam Rex noster.
Pro serenitate vel pluuiā,	Domine Rex, &c. serenitatem, benignitatem, pluuiam.
Tempore pestis,	Media vita.
Pro pace,	Da pacem Domine.

Pro sanctis tempore Paschali, In coelestibus regnis.
Extra tempus Paschale, Sancti Dei omnes.

*Finitis suffragiis, Sacerdos officians, prosequitur versus
infra scriptos; ita ut suffragiis respondeant.*

- Verf. Emitte Spiritum tuum & creabuntur, alleluia.
Verf. Adoramus te Christe & benedicimus tibi, alleluia.
Verf. Gaude & lætare virgo Maria, alleluia.
Verf. In omnem terram exiuit sonus eorum, alleluia.
Verf. Sancti & iusti in Domino gaudent, alleluia.
Resp. Vos elegit Deus. &c. *Hic inseratur versus de Patrono, vel reliquiis ut supra.*
Verf. Gloria & honore coronasti eum Domine, alleluia.
Verf. Posuisti Domine super caput eius, alleluia.
Verf. Iustus ut palma florebit, alleluia.
Verf. Preciosa in conspectu Domini, alleluia.
Verf. Magna est gloria in salutari tuo:
Verf. Diffusa est gratia in labiis tuis, alleluia.
Verf. Exurgat Deus, & dissipentur inimici eius.
Verf. Domine saluum fac Regem nostrum.
Verf. Dominus dabit benignitatē, *vel* (serenitatē) alleluia.
Verf. Adiuua nos Deus salutaris noster.
Resp. Et propter gloriam nominis tui libera nos.
Verf. Fiat pax in virtute tua.
Verf. Exultent iusti in conspectu Dei, alleluia.
Resp. Et delectentur in lætitia, alleluia.
Verf. Lætamini in Domino, & exultate iusti, alleluia.
Verf. Domine exaudi orationem meam:
Resp. Et clamor meus ad te veniat. *Deinde Sacerdos surgens, dicit sequētes orationes sub vna conclusione. Oremus.*

DA quæsumus ecclesię tuę misericors Deus, ut Sp̃ritu sancto cōgregata, hostili nullatenus incursiōne turbetur.
DEus qui pro nobis filium tuum crucis patibulum subire voluisti, ut inimici à nobis expelleres potestatem: concède

concède nobis famulis tuis, ut resurrectionis gratiam consequamur.

Alia extra tempus Paschale.

DEus, qui sanctam crucem ascendisti, & mundi tenebras illuminasti: tu quoq; corda & corpora nostra per virtutem sanctæ crucis illuminare & visitare digneris.

De B. Virgine, tempore Paschali.

DEus qui per resurrectionem filij tui, Domini nostri Iesu Christi, familiam tuam lætificare dignatus es: præsta quæsumus, ut per eius genitricem virginem Mariam, perpetuæ capiamus gaudia vitæ.

Alia extra tempus Paschale.

Concède nos famulos tuos Domine Deus: perpetua mentis & corporis sanitate gaudere, & gloriōsa Beatae Mariæ semper virginis intercessiōe, à præsentī liberari tristitia, & æterna perfrui lætitia.

De Apostolis.

Protege Domine pōpulum tuum: & Apostolorum tuorum Petri & Pauli, & aliorum Apostolorum & Euangelistarum patrocinio confidentem, perpetua defensione conserva.

De S. Marco.

DEus qui beatum Marcum Euangelistam tuum, Evangelice prædicationis glória sublimasti: tribue quæsumus, eius nos sēper eruditiōe proficere, & oratione defendi.

Hic inferenda oratio, de patrono loci, vel reliquiarū, ut supra.

De S. Adalberto.

TVam nobis indulgentiam quæsumus Domine: beatus Adalbertus episcopus, & martyr imploret, ut beneficia desiderata concedas.

Pro S. Stanislao.

POpulum tuum quæsumus Dómine, intercedente beáto Stanisláo mártire tuo atque Pontífice, dextera virtutis tuæ potenter defénde: & solem maiestatis tuæ irreuerberáto mentis rádio, gloriánte intuéri concède.

De S. Venceslao.

DEus, qui beáti Vencesláii nobilitátem, in meliorem mu-
tásti dignitátem: & cum per mártirij palmam, ad cœ-
léstem perduxísti glóriam: eius quæsumus précibus nos ab
omni aduersitate libera, & æternæ beatitudinis glória per-
frui concède.

De S. Floriano.

ADesto Dómine pópulo tuo, & sancti Floriáni mártiris
tui præclára mérita suscipiens, ad impetrándam miseri-
córdiam tuam, semper eius patrociniis adiuuétur.

De S. Sigismundo.

Propitiare nobis quæsumus Dómine famulis tuis, per be-
áti Sigismúndi, Regis & mártiris mérita gloriósa, vt eius
pia intercessióne ab ómnibus semper muniámur aduersis.

De S. Hedwig.

DEus grátiae dator & glóriæ, tuæ nobis propítius sinum
pietátis áperi: & presta, vt qui híc manentem ciuitátem
non habémus, ad futúram quam quærimus, beátæ Hedwigis
suffrágio perducámur.

Contra hostes Ecclesiæ.

Ecclesiæ tuæ quæsumus preces placátus admítte, vt de-
strúctis aduersitatibus & erróribus vniuersis, secúra tibi
féruat libertáte.

Alia contra infideles & hæreticos.

OMnipotens sempitérne Deus, in cuius manu sunt óm-
nium potestates, & ómnium iura regnórū, respice quæ-
sumus

sumus in auxílium Christianórum, vt gentes infidelium &
hæreticórum, quæ in sua feritate confidunt, dextera tuæ po-
téntiæ conterántur.

Pro Rege.

Quæsumus omnipotens Deus, vt famulus tuus Rex no-
ster **N.** qui tua miseratione suscepit regni gubernácu-
la, virtutum étiam ómnium percípiat incrementum: quibus
decénte ornátus, & vitiórum monstra deuitáre: & ad te, qui
via, veritas, & vita es, gloriósus valeat peruenire.

Pro serenitate.

AD te nos Dómine clamántes exáudi, & aëris serenitátem
(benignitátem) tribue supplicántibus: vt qui iuste pro
peccátis nostris affligimur, misericórdia tua præueniente,
cleméntiam sentiámus.

Pro pluuia.

DEus, in quo víuimus, mouémur, & sumus: plúuiam
nobis tribue congruentem: vt præsentibus subsidiis
sufficiénte adiúti, sempitérna fiduciáliter appetámus.

Tempore pestis vel famis.

DA nobis quæsumus Dómine piæ supplicatiónis efféctū:
& pestilentiam famémq; propítius auerte: vt mortáli-
um corda cognóscant, & te indignante talia flagella prodire,
& te miserante cessare.

Pro Pace.

DEus, a quo sancta desidéria, recta consilia, & iusta sunt
ópera: da seruis tuis illam quam mundus dare non po-
test pacē: vt & corda nostra mādatis tuis dedita: & hostium
sublata formidine, témpora sint tua protectiōe tranquilla.

De omnibus sanctis tempore Paschali.

DA quæsumus Dómine, fidelibus pópulis, ómnium san-
ctórum tuórum semper veneratiōe latári, & eórum
perpétua supplicatiōe muniri.

Alia

Alia de omnibus Sanctis conclusiva.

OMnes sancti tui quæsumus nos ubiq; adiuvant, ut dum eorum merita cecolimus, patrocina sentiâmus: & pacem tuam nostris concède temporibus: & ab ecclesia tua, cunctam repelle nequitiam: iter, actus & voluntates nostras, & omnium famulorum tuorum, in salutis tuæ prosperitate dispone: benefactoribus nostris sempiterna bona retribue: & omnibus fidelibus defunctis requiem æternam concède. Per Dñm nostrum.

Si in defectu ecclesiarum, processionem oporteret dirigi extra vicum, vel pagum, ad imaginem crucifixi: curet inprimis Parochus, ut tales imagines sint integræ, honestæ, & si fieri potest, benedictæ. Ad quas primò debet præcedere Antiphona, cum suo Versu & Collectis de S. Cruce: deinde reliquæ, secundum necessitatem, vel opportunitatem.

Cum receditur ab ecclesia vel loco stationis, resumitur Litania, ubi ante desierat, in eodem tono. Et repetatur donec ad aliam stationem, vel propriam Ecclesiam redeatur. Vel si placet sub simili tono cantetur Litania, de nomine Iesu, vel B. Virgine, quæ infra ponuntur.

In reditu & ingressu ad propriam ecclesiam, canendū est Responsoriū vel Antiphona de proprio patrono eiusdē ecclesiæ, & per Versum & Collectā, per officiantem processio finienda.

LITANIÆ SANCTISS: NOMINIS IESV.

Kyrie eleyson. **C**hriste eleyson. **K**yrie eleyson. **C**hriste audi nos. **C**hriste exaudi nos.

Pater de coelis Deus.	Miserere nobis.
Fili redemptor mundi Deus.	Miserere nobis.
Spiritus sancte Deus.	Miserere nobis.
Sancta Trinitas vnus Deus.	Miserere nobis.
Iesu fili Dei viui:	Mise. Iesu gloriosissime. Mise.
Iesu potentissime.	Mise. Iesu mirifice. Mise.
Iesu perfectissime.	Mise. Iesu charissime. Mise.
Iesu glo-	Iesu

Iesu clarior sole.	Mise.	Iesu magister Apostolorū. Mi.
Iesu pulchrior luna.	Mise.	Iesu fortitudo Martyrum. Mis.
Iesu splendidior stellis.	Mise.	Iesu lumen confessorū. Mise.
Iesu admirabilis.	Mise.	Iesu decor virginum. Mise.
Iesu delectabilis.	Mise.	Iesu corona omnium sancto-
Iesu honorabilis.	Mise.	rum. Mise.
Iesu humilime.	Mise.	Propitius esto. Parce nobis
Iesu mitissime.	Mise.	Domine.
Iesu patientissime.	Mise.	Ab omni malo. Libe. nos Do.
Iesu obedientissime.	Mise.	Ab omni peccato. Lib.
Iesu amator castitatis.	Mise.	Ab insidiis diaboli. Lib.
Iesu amator noster.	Mise.	Ab incurfu omnium malorū.
Iesu amator pacis.	Mise.	Libera nos Domine.
Iesu speculum vitæ.	Mise.	Per incarnationem tuā. Lib.
Iesu exemplar virtutū.	Mise.	Per natiuitatem tuam. Lib.
Iesu decus morum.	Mise.	Per circumcisionē tuam. Lib.
Iesu amator animarū.	Mise.	Per labores tuos. Lib.
Iesu zelator animarū.	Mise.	Per flagella tua. Lib.
Iesu refugium nostrum.	Mise.	Per mortem tuam. Lib.
Iesu exaltatio cordium.	Mise.	Per resurrectionē tuam. Lib.
Iesu dulcis pater pauperū.	Mi.	Per ascensionem tuam. Lib.
Iesu cōsolator afflictorū.	Mi.	Per gaudia tua. Lib.
Iesu thesaurus fidelium.	Mise.	Per gloriam tuam. Lib.
Iesu gemma preciosa.	Mise.	Agnus Dei qui tollis peccata
Iesu armariū perfectionis.	Mi.	mundi. Parce nobis Dñe.
Iesu bone pastor ouium.	Mis.	Agnus Dei qui tollis peccata
Iesu stella maris.	Mise.	mundi. Exaudi nos Dñe.
Iesu lux vera.	Mise.	Agnus Dei qui tollis peccata
Iesu sapientia æterna.	Mise.	mundi. Miserere nobis.
Iesu bonitas infinita.	Mise.	Christe audi nos.
Iesu gaudium Angelorū.	Mis.	Christe exaudi nos.
Iesu Rex Patriarcharū.	Mise.	Kyrie eleyson.
Iesu inspirator Prophetarum.		Christe eleyson.
Miserere nobis.		Kyrie eleyson.

LITA-

LITANIA DE BEATA VIRGINE.

Kyrie eleyson. **C**hriste eleyson. **K**yrie eleyson. **C**hriste audi nos. **C**hriste exaudi nos.

Pater de cœlis Deus.

Fili redemptor mundi Deus.

Spiritus sancte Deus.

Sancta Trinitas vnus Deus.

Sancta Maria.

Sancta Dei genitrix.

Sancta Virgo virginum.

Mater Christi.

Mater diuinæ gratiæ.

Mater purissima.

Mater castissima.

Mater inuiolata.

Mater intemerata.

Mater amabilis.

Mater admirabilis.

Mater creatoris.

Mater saluatoris.

Virgo prudentissima.

Virgo veneranda.

Virgo prædicanda.

Virgo potens.

Virgo clemens.

Virgo fidelis.

Speculum iustitiæ.

Sedes sapientiæ.

Causa nostræ lætitiæ.

Vas spirituale.

Vas honorabile.

Vas insignæ deuotionis.

Miserere nobis.

Rosa mystica.

Turris Dauidica.

Turris Eburnea.

Domus aurea.

Fœderis arca.

Ianua cœli.

Stella matutina.

Salus infirmorum.

Refugium peccatorum.

Consolatrix afflictorū.

Auxilium christianorū.

Regina Angelorum.

Regina Patriarcharum.

Regina Prophetarum.

Regina Apostolorum.

Regina Martyrum.

Regina Confessorum.

Regina Virginum.

Regina sanctorū omniū.

Agnus Dei qui tollis peccata

mundi. Parce nobis Dñe.

Agnus Dei qui tollis peccata

mundi. Exaudi nos Dñe.

Agnus Dei qui tollis peccata

mundi. Miserere nobis

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

Ora.

DE LITANIA MINORI, DIEBUS Rogationum.

Tribus diebus immediatis, ante festum Ascensionis Domini, fiunt similes processiones & Litanie, vt supra in festo S. Marci, nisi quod vltima die, hoc est feria quarta, in vltimo regressu ad propriam ecclesiam, vbi est cōsuetudo, debet decantari sequentia, Victimæ Paschali: *interferendo versibus patriū canticū: Kristus zmartwych wstal iest/rc. vel Germanice, Christ ist erstanden/rc. Quæ processio & Litania non debent omitti, quamuis in aliquē eorum dierū inciderit festū celebre. Tempore autem pluuioso potest in ecclesia absolui.*

Modus supplicationum supra positus, obseruabitur etiam accidentibus vel ingruentibus malis, vel periculis: famis, pestis, belli, tempestatis, ac inundationis: & similium publicarum calamitatum. Licebit etiam Antiphonas, Psalmos, cum versibus & collectis, necessitati illi congruentibus, ex Sacrodotali Romano, vel aliunde depromptas & examinatas addere: Quod ipsi hoc loco præstitissemus, nisi ingrata fortasse voluminis magnitudo deterreret. Quasdam tamen orationes selectiores, ad eum vsum inferuimus.

Notandum deniq; est, extra tempus Paschale, Antiphonis, Responsoris, Versiculis, non addendum esse, Alleluia, nisi, vbi eodem tempore inueniretur esse appositum in officio Rom.

In graui Ecclesiæ, vel Reipublicæ necessitate.

Deus refūgium nostrum, & virtus, adesto Ecclesiæ tuæ precibus, auctor ipse pietatis, & præsta: vt quod fideliter petimus, efficaciter consequamur. *Alia.*

Domine, ne in ira tua nos arguas, neq; in furōre tuo corripas: sed austeritati verberis, largire misericordiam lenitatis, vt non contritiōne pœna, sed eruditiōnem nobis conferat disciplina. *Tempore interregni.*

Deus regnōrum omnium auctor, & protēctor, & custos: respice quæsumus in noui Regis nostri electionem: vt

Pp

dexte-

déxtera tua interueniente eligatur, qui Ecclesiæ tuæ fidélis, te dirigente, tibi plácita cúpiat, & tota virtúte perficiat.

Pro omni gradu Ecclesiæ, & Reipublicæ.

OMnipotens sempitérne Deus, cuius spírítu totū corpus Ecclesiæ sanctificatur & régitur: exaudi nos pro uniuérsis ordinibus supplicantes, vt grátia tuæ múnere, ab ómnibus tibi grádibus fidéliter seruiatur.

Tempore pestis & aegritudinum.

EXaudi nos Deus salutáris noster, & intercedéntibus B. Virgine, Dei genitrice Mária, beáto Petro Apóstolo tuo, beáto Sebastião mártire tuo, atque beáto Vincéntio confessoré tuo, pópulum tuum, ab iracúndiæ tuæ terróribus liberum, & misericórdiæ tuæ fac largitáte secúrum.

Tempore belli.

Deus, qui cónteris bella, & impugnatóres in te sperántiū poténtia tuæ defensiónis expúgnas: auxiliáre fámulis tuis implorántibus misericórdiam tuam, vt ómnium inimicórum suórum feritáte depréssa, incessábili te gratiárum actione laudémus.

Pro victória gratiarum actio.

Deus, cuius misericórdiæ non est númerus, & bonitátis infinitus est thesaurus: tuæ piíssimæ maiestati pro collátis nobis donis grátias ágimus, tuam semper cleméntiam exorántes, vt qui te inuocántibus postuláta cócedis, eosdem non déferens ad præmia futura dispónas.

Alia.

ORationum nostrárum petitióem cum gratiárum acti-
onibus súscipe Dómine, quæsumus, & præsta: vt quos exaudire, & incólumes seruáre dignátus es, ab omni in pósterum animæ & córporis aduersitate custódias: vt semper in tuo seruitio & amore concreúcant.

Deus, qui néminem in te sperántem nímium áffligi permíttis: sed pium précibus præstas auditum: pro petiti-
onibus

tionibus nostris votisque súscéptis optátis, grátias ágimus, & dona libámus, te piíssimè deprecántes: vt per hæc tua beneficia, quæ nobis conférre dignátus es, tuum semper magnificáre nomen cónedas: Per Dóminum. Benedicamus Dómino. *Resp.* Deo gratias.

Reliquæ id genus orationes, ex Missali, vel Sacerdotali Romano petantur.

IN F E S T O

ASCENSIONIS DOMINI.

IN die Ascensionis Domini, processio peragatur hoc modo: Incipiat chorus absolute Antiphonā: *Cum rex gloriæ Christus, quam prosequatur stando: Et dum dicitur: Aduenisti desiderabilis. tunc egrediatur processio e choro in cimiterium, præcedentibus vexillis, & in solito loco subsistat. Vbi finita Antiphona, scholares ad hoc ordinati cantent hymnum, Salue festa dies: chorus prosequatur: Toto venerabilis æuo, qua Deus cælos ascendit, & astra tenet. Et statim populus progrediendo subiungat: *Przez twé świeté w niebo wstąpie-
nie. Chorus cum clero subsistat, & cantet versum:**

Ecce renascentis.

Namque triumphanti.

Legibus inferni.

Qui crucifixus erat.

*Post quemlibet versum populus progrediendo repetat.
Przez twé świeté w niebo wstą-
pienie.*

Intrando Ecclesiam canitur Responsorium: *Ite in orbem. Deinde fit statio in medio ecclesiæ, ubi prælatus officians incipit hos versus.*

Oramus Domine conditor inclyte, Chorus prosequitur, deuotos famulos respice, protege, ne nos liuor edax dæmonis obruat, demergat vel in inferos.

Officians. Vt cum flammis nube reuerteris, Chorus: occulta hominum pandere iudicans, ne des supplicia horrida noxiis, sed iustis bona præmia.

Pp 2

Officians.

Officians. Præsta hoc genitor optime maxime: **Chorus** Hoc tu nate Dei, & bone Spiritus, Regnans perpetuo fulgida Trinitas, Per cuncta pie secula. Amen.

Intrando chorum, hæc Antiphona tribus vicibus per presbyteros cantatur: Ascendo ad patrem meum, & patrem vestrum, Deum meum, & Deum vestrum, Alleluia.

Post decantatos in statione versus hymni, per celebrantem dicitur versus cum oratione.

Vers. Ascendens Christus in altum, alleluia.

Resp. Captiuam duxit captiuitatem, alleluia. **Oremus.**

Deus cuius filius in alta cælorum potenter ascendens, captiuitatem nostram sua duxit virtute captiuam: tribue quaesumus, vt dona, quæ suis participibus contulit, largiatur & nobis Iesus Christus Dominus noster, qui tecum viuit & regnat in vnitæte Spiritus &c.

In parochialibus ecclesiis hic mos obseruatur. Sacerdos officians ad altare accedens cum ministris, si adsunt, & accipiens imaginem crucifixi, eam cum reuerentia paulatim ter attollit, cantando Antiphonam, Ascendo ad patrem meum: & patrem vestrum. **Chorus** prosequitur. Deum meum, & Deum vestrum, alleluia. Et post singulas intonationes, crucem iterum parum demittit: quam, Antiphona finita, in altari collocat, Sacro finito, ad sacristiam reuerenter deferendam.

Representatio autem Ascensionis Domini, per receptionem imaginis eiusdem ad superiora, est abolenda: præsertim si post illam imago cacodæmonis deiiciatur, & alia supersticiosa fiant cum scandalo & tumultu.

DE VIGILIA PENTECOSTES.

Sicut totum officium, & Missa, sic alias ceremoniæ eiusdem diei, fiant ex Missali Romano: nisi quod in benedictione fontis reservandus est septennis circuitus, vt supra de Sabbatho sancto dictum est.

IN DIE

IN DIE S. PENTECOSTES.

Ad asperionem canitur Responsorium, Vidi aquam, cum versu & oratione, vt in principio huius libri dictum est.

Deinde ad processionem canitur: Cum rex gloriæ Christus: qua finita, scholares incipiunt hymnū, Salue festa dies, **Chorus** prosequitur, Toto venerabilis æuo, qua Deus Spiritum S. misit, & astra tenet. **Populus** progrediendo cantat, *Przez two święte Duchy zestanie / etc.* **Chorus cum clero** subsistit, & cantat reliquos versus, vt supra signatum est.

Intrando ecclesiam, canitur Responsorium, Aparuerunt Apostolis dispartitæ linguæ. Deinde fit statio in medio ecclesiæ, vbi prælatus officians, incipit hos versus hymni.

Veni creator Spiritus } **Chorus** { Mentis tuorum visita, &c.
Da gaudiorū præmia } **prose-** { Da gratiarum munera &c.
Per te sciam⁹ da patrē } **quitur.** { Noscamus atq; filium &c.

Vers. Emitte Spiritum tuum & creabuntur, alleluia.

Resp. Et renouabis faciem terræ, alleluia. **Oremus.**

Præsta quesumus omnipotens & misericors Deus, vt sanctus Spiritus adueniens, templū nos gloriæ suæ, dignanter inhabitando perficiat. Per Christum Dñm nostrum.

Intrando chorum, canitur Antiphona, Accipite Spiritum sanctum, quorū remiseritis peccata, remittuntur eis, alleluia.

IN FESTO SS. TRINITATIS.

Hac die, & sequentibus Dominicis per annum, peragatur Asperio & processio cum suis Responsoris, vt initio huius libri dictum est.

IN SOLENNITATE CORPORIS CHRISTI.

Corporis Domini solennitatis, siquidē die Cœnæ Domini, propter lugubre tempus Passionis Dominicæ, & alias continua-

Pp 3

tas festi-

tas festiuitates, celebrari dignè non poterat: Ecclesia huic rei assignauit commodissimè feriam quintam post festum SS. Trinitatis, cum septem aliis continuis diebus. Per quod tempus adhortentur Pastores populum, tam doctrina, quàm exemplo, ad ardentem & continuum tanto Sacramento honorem præstandum: admonentè idipsum ecclesia, dum sic canit: *Quantum potes, tantum aude: quia maior omni laude, nec laudare sufficis*. Proferant ergo tantquam boni patres familias ex thesauris scientiæ & prudentiæ suæ, noua reformatorum adorandi rituum, multis locis prouinciæ iam explorata: nec minus retineant vetera patriarum consuetudinum, modò talia sint, ne contumeliam potius quàm honorem inferant Christo in sacramento præsentis. Admoneatur populus de quotidianis per octauam indulgentiis, quas lucrantur, qui interfunt horis Canonicis in ecclesia, vel ubi eæ non decantantur Missæ, Vesperis & processionibus, quæ circa illas quotidie fiunt.

PRidè igitur eiusdè festi, in Missa, reseruandæ sunt, & in sacristia honorificè deponendæ duæ maiores hostiæ consecratæ, ne fortè alteram illarum frangi contingat. Ante inchoationem verò vespèrarum, adornetur templum, & eius partes, maximè verò altare & tabernaculum, in quo Eucharistia collocari debet. Sacerdos igitur sacris vestibus ad vespèras indutus, cū suis ministris, candelis, & thuribulo accensis, veniunt ad hostias repositas, easq; genuflexi adorant. Postea officians *vnam* ex eis ponit in tabernaculum seu monstratorium, & reuerenter thuribulo incensat. Demum præcedentibus vexillis, candelis accensis, ministris, thuribulo, campanarum tinnitu, profert illud ex sacristia: & stans versus populum, inchoat versum, *O salutaris hostia*: Choro reliqua vsque ad finem hymni prosequente. Sacerdos autem cum alijs progreditur ad altare maius, in quo Eucharistiam reuerenter deponit: & cum omnibus alijs genuflexus adorat: donec chorus cantu si fieri potest, figurati, absoluat aliquam Antiphonam temporis congruentem. Postea Sacerdos resumat Sacramentum: & ad altare versus populum stans, incipit Responsorium. *Ho-*
mo qui-

mo quidam fecit: quam canendo prosequitur chorus, ordine suo procedens, quem sequi debent pueri ecclesiastico vel honesto habitu induti, tenentes in manibus non calices (vt magno & periculoso abusu fieri solet) sed candelas vel faces accensas, & vt fieri potest adornatas. Conuenit autem, vt reliqui Sacerdotes, & populus ipse lumina deferant. Ministri autem, vel vnus illorum præfert thuribulum ante Eucharistiam incensando. Perficitur circuitus intra vel circa ecclesiam, secundum opportunitatem. Quod si circuitui non sufficit Responsorium, addatur aliqua Antiphona, vel hymnus temporis deseruiens. Exacto circuitu, Sacerdos reponit super altare Eucharistiam: & dum finitur cantus, cum reuerentia resumat, faciendo cum illa benedictionem versus populum: deniq; reposita in locum suum, incipit Vespèras. Quibus, vel etiam (vbi decantatur) Completorio finitis, officians accepta Eucharistia incipit cantu, *Tantum ergo Sacramentum*. Deinde, Genitori, genitoque: Choro autem reliqua ad finem prosequente, in illis verbis (*sit & benedictio*) benedicit populum cum venerabili Sacramento in formam crucis: Et eadem qua prius reuerentia, reportat ad solitum depositoryum: nisi in altari de more, & secure sit relinquendum. Quem proferendi, & reponendi modum seruabit, quoties per annum vsus venerit: & præcipue in hac solennitate. In qua insuper retinenda, & vbi desit, reuocanda est laudabilis consuetudo, vt officians in Prosa, vel Sequentia, adorationem sacramenti in populo excitet, per inchoationem Versuum: *Eccc panis Angelorum*. In figuris præsignatur. Bone pastor, panis vere. Et statim post, ad verba (*Iesu nostri miserere*) facit consuetam benedictionem in formam crucis.

DE PROCESSIONE SOLENNIORI eiusdè festi.

VLtrà processionem ordinariam, de qua iam dictum est, ipso die, vel in octaua, vel Dominica infra octauam eiusdem

dem festi, secundum locorum consuetudinem, processio ante, vel post maiorem Missam, cum maxima, quæ adhiberi potest, solennitate, & fidelium applausu, aduersariorum vero confusione, progreditur ad forum, vel nobiliorem ciuitatum, vicorum, aut pagorum partem, vbi locis aptioribus, debitæq; ab inuicem distantia, instruuntur quatuor mensæ instar altarium, imaginibus, & mundis pannis sacris, ad minus autem vno superiori adornatæ. Exeundo ex ecclesia, inchoat officians Responsorium, Homo quidam fecit, Eoq; cum suis partibus finito, si vltior restat progressus, cantari debent hymni temporis seruientes, vel Antiphonæ: quod etiam in aliis processionibus huius festi, finitis Responsoris fieri debet. Vbi ad primum altare peruentum fuerit, sacerdos reuerenter deponit super illud Eucharistiam, & adorans incenso benedicto adolet. Deinde Diaconus vel ministrans, accepta benedictione consueta, cantat in solito tono, Initium Euangelij secundum Matthæum, vt infra ponitur. Quo finito, officians reuerenter osculato libro, recipit Eucharistiam: & conuersus ad populum inchoat Responsorium. Et hoc cantu fit progressus ad secundum altare, vbi sicut in reliquis, similem priori stationem faciet, Euangelis tantum & Responsoris mutatis, vt sequitur.

In prima statione Euangelium.

Verf. Dominus vobiscum: **Resp.** Et cum spiritu tuo.

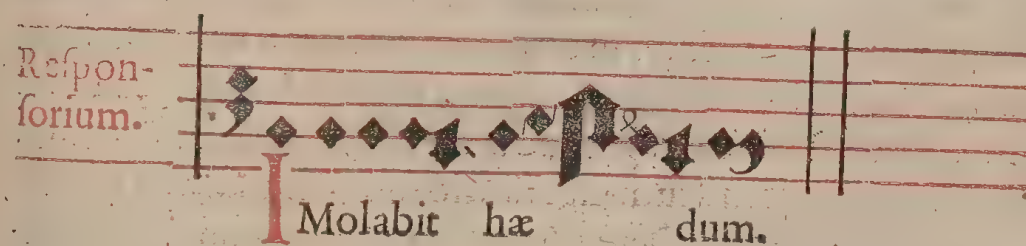
Verf. Initium sancti Euangelij, secundum Matthæum:

Resp. Gloria tibi Domine.

Liber generationis Iesu Christi filij Dauid: filij Abraham. Abraham genuit Isaac: Isaac autem, genuit Iacob: Iacob autem, genuit Iudam & fratres eius: Iudas autem, genuit Phares & Zaram de Thamar. Phares autem, genuit Efron: Efron autem, genuit Aram: Aram autem, genuit Aminadab: Aminadab autem, genuit Naafon: Naafon autem, genuit Salmon: Salmon autem, genuit Booz de Raab: Booz autem, genuit Obeth ex Ruth: Obeth autem, genuit Iesse:

Iesse

Iesse autem, genuit Dauid regem: Dauid autem rex, genuit Salomōnem ex ea quæ fuit Vriæ. Salomon autem, genuit Roboām: Roboām autem, genuit Abiam: Abias autem, genuit Afa: Afa autem, genuit Iosaphat. Iosaphat autem, genuit Ioram: Ioram autem, genuit Oziam: Ozias autem, genuit Ióathan: Ióathan autem, genuit Achaz. Achaz autem, genuit Ezechiam: Ezechias autem, genuit Manassem: Manasses autem, genuit Amon: Amon autem, genuit Iosias, Iosias autem, genuit Iechoniam & fratres eius in transmigratione Babylōnis. Et post transmigrationem Babylōnis, Iechonias genuit Saláthiel: Saláthiel autem, genuit Zorobabél: Zorobabél autem, genuit Abiud: Abiud autem, genuit Eliachim. Eliachim autem, genuit Azor: Azor autem, genuit Sadoc: Sadoc autem, genuit Achim: Achim autem, genuit Eliud: Eliud autem, genuit Eleazar: Eleazar autem, genuit Mathan: Mathan autem, genuit Iacob. Iacob autem, genuit Ioseph virum Mariæ. De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus.

In secunda statione Euangelium.

Verf. Dominus vobiscum: **Resp.** Et cum spiritu tuo.

Verf. Initium sancti Euangelij secundum Marcum:

Resp. Gloria tibi Domine.

Initium Euangelij Iesu Christi filij Dei, sicut scriptum est in Isaia Propheta (Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te.) Vox clamantis in deserto, Parate viam Domini, rectas facite semitas eius. Fuit Ioannes in deserto baptizans, & prædicans baptismum poenitentiae in remissionem peccatorum. Et egrediebatur ad eum omnis Iudæe regio, & Hierosolymite vniuersi: & baptizabantur

bántur ab illo in Iordánis flúmine, confiténtes peccáta sua. Et erat Ioánnes vestítus pilis caméli, & zona pellicea circa lumbos eius, & locústas & mel syluéstre edébat. Et prædicábat dicens, Véniet fórtior me post me, cuius non sum dignus procúmbens sóluere corrígiám calciamentórum eius. Ego baptizáui vos aqua: ille verò baptizábit vos Spíritu sancto.

Respon-
sorium.

R E spe xit.

In tertia statione Euangelium.

Vers. Dominus vobiscum: **Resp.** Et cum spiritu tuo.

Vers. Initium sancti Euangelij, secundum Lucam:

Resp. Gloria tibi Domine.

F Vit in diébus Heròdis regis Iudææ, sacerdos quidam nómine Zacharias, de vice Abia: & vxor illius de filiabus Aaron, & nomen illius Elisabéth. Erant autem iusti ambo ante Deum, incedéntes in ómnibus mandátis & iustificatió-nibus Dómini sine queréla, & non erat illis filius: eò quòd Elisabéth esset stérilis: & ambo processissent in diébus suis. Factum est autem, cum sacerdotio fungerétur Zacharias, in órdine vicis suę ante Deum, secundum consuetudinem sacerdotij: forte éxiit, vt incénsus póneret, ingressus in templum Dómini. Et omnis multitúdo pópuli erat orans foris, hora incénsi. Appáruit autem illi ángelus Dómini, stans à dextris altáris incénsi. Et Zacharias turbátus est, videns: & timor írruit super eum. Ait autem ad illum ángelus. Ne tímeas Zacharia: quóniam exaudita est deprecátio tua. Et vxor tua Elisabéth páriet tibi filium: & vocábis nomen eius Ioánnem. Et erit tibi gáudium & exultátio: & multi in natiuitáte eius gaudébunt. Erit enim magnus coram Dómino: vinum & ficeram non bibet. Et Spíritu sancto replébitur adhuc ex vtero matris suę: & multos filiòrum Israhél conuertet ad Domi-num

num Deum ipsórum. Et ipse præcédet ante illum in spíritu & virtúte Eliæ: vt conuértat corda patrum in filios: & incredulos ad prudéntiam iustórum, parare Dómino plebem perfectam.

Respon-
sorium.

M I fit me vi uens Pater,

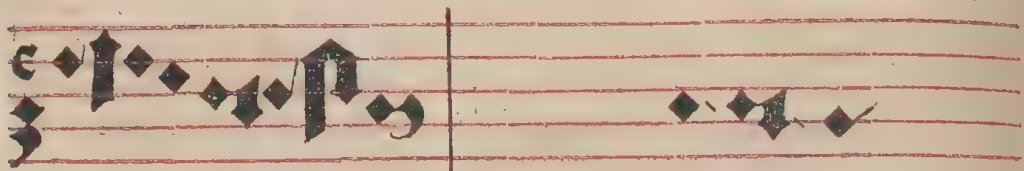
& e go vi uo pro pter

Pa trem. **E**t qui man ducat

me, vi uet pro-

pter me. **Vers.** Ci ba uit e-

um Do mi nus pa ne vi tæ, & in-

tel le ctus. Rep. Et qui.

In quarta statione Euangelium.

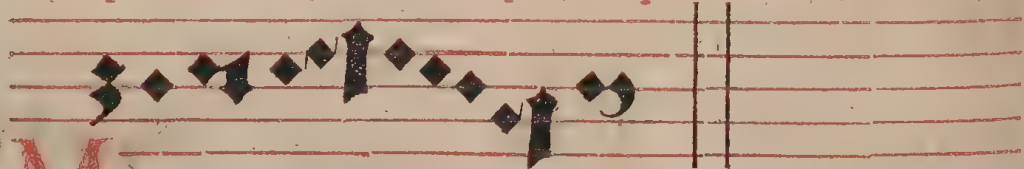
Vers. Dominus vobiscum: Resp. Et cum spiritu tuo.

Vers. Initium sancti Euangelij secundum Ioannem:

Resp. Gloria tibi Domine.

IN principio erat verbum: & verbum erat apud Deum: & Deus erat verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt: & sine ipso factum est nihil, quod factum est. In ipso vita erat: & vita erat lux hominum: & lux in tenebris lucet: & tenebrae eam non comprehenderunt. Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Ioannes. Hic venit in testimonium: ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum. Non erat ille lux: sed ut testimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera, quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat: & mundus per ipsum factus est: & mundus eum non cognovit. In propria venit: & sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri: his qui credunt in nomine eius. Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. ET VERBUM CARO FACTUM EST: & habitauit in nobis (& vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti a patre) plenum gratiae & veritatis.

Responsorium (observata prius sequenti annotatione.)

Mel chi fe dech.

Quae quidem Responsoria, suo ordine, vel ut commodius vide-

videbitur, in Processionibus quotidianis per hanc octauam erunt decantanda. Quando autem genuflexio est commoda, in Responsorio Melchisedech, ad prima verba, *Olesu*, Sacerdos paululum subsistens, dat cum Sacramento benedictionem clero, & aliis praecedentibus genuflexis: postea ad ultimam eorundem verborum repetitionem, idem facit versus sequentem populum.

In ultima statione, finito Euangelio, omnibus genuflexis canitur Antiphona, O sacrum conuiuium, &c. usque ad finem. Postea Sacerdos dicit.

Vers. Posuit fines tuos pacem, alleluia.

Resp. Et adipe frumenti satiat te, alleluia.

Oremus.

Deus, qui per praesentiam arcae foederis, domui & vniuersae substantiae Obededom fidelis tui, largam benedictionem contulisti: concede propitius, ut arca redemptionis nostrae Christus Iesus filius tuus, hodierno corporis sui mysterio nos visitans, temporali & aeterna nos benedictione muneretur. Qui tecum viuit & regnat in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorum. Resp. Amen.

Responsorium, ut supra.

In reditu: ante ingressum propriae Ecclesiae inchoatur hymnus. Te Deum laudamus.

Interim reposito in altari venerabili Sacramento, & omnibus genuflexis: cum peruentum fuerit ad versum, *Saluum fac populum tuum Domine, &c.* Sacerdos incipiens Sacramentum, conuersus ad populum ter illum inchoat, choro perficiente: ita tamen, ut tertia vice addat reliqua verba: *Et benedic hereditati tuae.* Et tunc Eucharistia more solito populum benedicat. Dumque chorus reliqua absoluit, deponat Sacramentum in tabernaculum altaris: vel si asseruandum erit, solito comitatu & reuerentia, ad locum praeparatum deferat. Idem finiendi & asseruandi modus teneatur in conclusione huius solennitatis: & quoties in aliqua solennitate, vel gratiarum actione publica profertur venerabile Sacramentum.

tum. Reliquis temporibus, vel in supplicationib. lugubribus, ante asseruationē immediatē canterur Antiphona. O quam suauis est Domine Spiritus tuus, &c. Deinde Sacerdos genuflexus dicit:

Vers. Panem de cælo præstitisti eis, alleluia.

Resp. Omne delectamentum in se habentem, alleluia.

Oremus.

Deus, qui nobis sub sacramento mirabili passionis tuæ memoriā reliquisti: tribue quæsumus, ita nos corporis & sanguinis tui sacra mysteria venerari: ut redemptionis tuæ fructum in nobis iugiter sentiamus. Qui uiuis.

Denique inchoato vers. Tantum ergo Sacramentum, &c. asseruat Eucharistiam, ut suo loco dictum est.

Tempore aduentus & Quadragesimæ, omittitur Alleluia, ubi alioquin in tali officio est appositum.

IN FESTO DIVISIONIS APOSTOLORVM.

Hoc festum quamuis in officio Romano non ponatur, fortasse ideo, quia eius historia certa & vniuersali traditione non firmatur. Tamen quia prorsus obscura non est, retineatur eiusdem festi celebritas, ubi est consuetudo: maxime verò in nostra prouincia propter memorabilem victoriā per Polonos ex Pruthenis & Cruciferis eo die reportatā. Ideo post Missam maiorem (cui alia Missa gratiarum actoria præmittenda: vel ubi fieri non potest, oratio ad id propositum inferenda est) fit secundum locorum consuetudinem processio, per inchoationem Responsorii de festo: *Ite in orbem vniuersum, vel, Ecce ego mitto vos, &c.* quod est primum de communi Apostolorum. Cui succedit Litaniam cum aliis suffragiis, memorię eidem tempori, & loco congruentibus, ut in processione die S. Marci positum est. Quibus interseri poterunt suis locis sequentes proprię orationes.

Oremus.

Deus,

Deus, qui hodierna die Apostolorum tuorum, per orbem terrarum diuisionem, tua prouidentia fieri præstitisti: ut in vnam fidei gratiam, ex gentibus passim dispersis vocaretur Ecclesia: da nobis meritis & suffragiis eorum, veniam nostrorum consequi peccatorum, per quorum veram predicationem, ad tui nominis peruenimus agnitionem.

Omnipotens sempiternus Deus, moestorum benignissime consolator, & tutum refugium in te sperantium: qui hodiernam diem huic populo de tua protectione confidenti, triumpho mirabili cælitus præstito, celebrem fieri voluisti: præsta quæsumus tuæ protectionis abundantiam, ut populus meritis ac precibus sanctorum Apostolorum tuorum, quorum solennia agimus, ab omni semper hostium impugnatione tueatur, & securus tibi deseruiendo permaneat.

Deus, qui credentes in te populos nullis finis concuti terroribus: dignare preces, & supplicationes plebis tibi dicatæ suscipere: ut pax à tua pietate concessa, christianorum fines, ab omni hoste faciat esse securos. Per Dominum.

Postremo in reditu ad propriam ecclesiam, concluditur hymno, Te Deum laudamus.

IN FESTO ASSUMPTIONIS Beatæ Mariæ virginis.

BENEDICTIO HERBARVM, & Processio.

Absoluta aspersione, si festum venerit in Dominica, alioqui immediatē ante maiorem Missam, officians pluuiali solenni indutus, ante altare, conuersus ad populum tenentem herbas, vel fructus, incipit voce intelligibili.

Vers. Adiutorium nostrum in nomine Domini:

Resp. Qui fecit cælum & terram.

Deinde dicat Psalmum 64.

Q 9 2

Te decet

TE decet hymnus Deus in Sion: & tibi reddetur votum in Ierusalem. **E**xaudi orationem meam: ad te omnis caro veniet. **V**erba iniquorum præualuerunt super nos: & impietatibus nostris tu propitiaberis. **B**eatus quem elegisti, & assumpsisti: inhabitabit in atriis tuis. **R**eplebimur in bonis domus tuæ: sanctum est templum tuum, mirabile in æquitate. **E**xaudi nos Deus salutaris noster: spes omnium finium terræ, & in mari longè. **P**ræparans montes in virtute tua, accinctus potentia: qui conturbas profundum maris, sonum fluctuum eius. **T**urbabuntur gentes, & timebunt, qui habitant terminos à signis tuis: exitus matutini & vespere delectabis. **V**isitasti terram, & inebriasti eam: multiplicasti locupletare eam. **F**lumen Dei repletum est aquis: parasti cibum illorum, quoniam ita est præparatio eius. **R**iuos eius inebrians multiplica genimina eius: in stillicidiis eius lætabitur germinans. **B**enedices coronæ anni benignitatis tuæ: & campi tui replebuntur vbertate. **P**inguescent speciosa deserti: & exultatione colles accingentur. **I**nduti sunt arietes ouium, & valles abundabunt frumento: clamabunt etenim hymnum dicent. **G**loria patri, &c.

Verf. Dominus dabit benignitatem:

Resp. Et terra nostra dabit fructum suum.

Verf. Rigans montes de superioribus suis:

Resp. De fructu operum tuorum satiabitur terra.

Verf. Producens foenum iumentis:

Resp. Et herbam seruituti hominum.

Verf. Ut educas panem de terra:

Resp. Et vinum lætificet cor hominis.

Verf. Ut exhilaret faciem in oleo:

Resp. Et panis cor hominis confirmet.

Verf. Misit verbum suum, & sanauit eos:

Resp. Et eripuit eos de omnibus interitionibus eorum.

Verf. Domine exaudi orationem meam:

Resp. Et clamor meus ad te veniat.

Oremus.

Omnipo-

OMnipotens sempiternus Deus, qui cælum, terram, mare, & omnia visibilia & inuisibilia verbo tuo ex nihilo creasti: quique herbas arboresque ad vsus hominum animaliumque terram gignere, & vnumquodque iuxta seminem in semetipso fructum habere præcepisti: atque non solum, ut herbae animantibus ad victum, sed agris etiam corporibus prodessent ad medicamentum, tua ineffabili pietate concessisti: te supplici mente & ore deprecamur, ut has diuersi generis herbas & fructus, tua clementia bene **+** dicas, & supra naturalem à te inditam virtutem, eis benedictionis tuæ nouæ gratiam infundas: ut ad vsum hominibus & iumentis in nomine tuo applicatæ, omnium morborum & aduersitatum efficiantur præsidium. Per Dñm, &c. **O**remus.

DEus, qui per Moysen famulum tuum, mandasti filiis Israël: ut manipulos nouorum fructuum benedicendos deferrent ad Sacerdotes, tollerentque fructus arboris pulcherrimæ, & lætarentur coram te Dño Deo suo: adesto propitius inuocationibus nostris, & effunde tuæ bene **+** dictiōnis abundantiam super nos, & super hos manipulos nouarum frugum, vuarum, herbarum, & fructuum collectionem, quæ cum gratiarum actione tibi representamus, & in nomine tuo in hac solennitate bene **+** dicimus: & concede, ut hominibus, pecoribus, pecudibus, & iumentis, contra morbos, pestes, vlcera, maleficia, incantationes, veneficia, serpentum & aliarum venenosorum animalium & bestiarum morsus, necnon quæcunque venena, remedium præstent: atque contra diabolicas illusiones & machinationes & fraudes tutamen ferant: in quocunque loco positum, vel portatum, aut habetur aliquid ex eis. Quatenus cum manipulis bonorum operum, meritis B. Mariæ virginis, cuius assumptionis festum colimus, quo ipsa assumpta est, suscipi mereamur. Per Dñm nostrum Iesum Christum filium tuum. **O**remus.

DEus, qui virgam Iesse, genetricem filij tui Dñi nostri Iesu Christi, hodierna die ad cælorum fastigia ideò eue-

Q 9 3

xisti;

xisti, vt per eius suffragia & patrocínia fructum ventris illius, eundem filium tuum, mortalitati nostræ communicáres: te supplices exorámus, vt eiúsdem filij tui virtúte, eiusq; genitricis glorióso patrocínio, istórum terræ fructuum præsiðiis, per temporálem, ad ætérnam salútem disponámur. Per eundem Christum Dóminum nostrum.

Et benedíctio Dei omnipoténtis Pa **✠** tris, & Fí **✠** lij, & Spíritus **✠** sancti descéndat super has creatúras, & máneat semper. *Resp. Amen.*

Postea thurificentur herbæ, & aqua benedicta aspergantur: & succedat processio cum cantu Responsorij, Vidi speciosam, &c. vel alio festo & officio congruenti.

IN F E S T O O M N I V M S A N C T O R V M, & proprij Patroni Ecclesiæ.

Vbi sine scandalo subitæ desuetudinis omitti non potest, fiat Processio circa propriam Ecclesiám cum reliquiis & cantu Responsorij: Beati pauperes spiritu: aut alio festo illi competenti: additis antiphonis vel hymnis ad explendum circuitum sufficientibus. Quo peracto, post versum & collectam festo propriam, addatur sequens Oratio. *Oremus.*

Ineffabilem magnitudinis tuæ poténtiam, omnipotens Deus exorámus, vt nos Patriarcharum fides ædificet, Prophetarum sciéntia illúminet, Apostolorum charitas, ad Dei nostri, & mútuam fraternam dilectiónem inuitet, Martyrum tolerantia corróbores, Confessorum perseuerántia cōfirmet, Virginum continéntia emúndet, & ómnia exémpa Sanctorum ínstruant: propriórum, étiam patronórum nostrórum suffragia ádiuuent: vt tua miseratione eórum autem coniúctis precibus & méritis, per temporálem grátiam, in ætérna tua glória, illis associári mereámur. Per Christum Dóminum nostrum. *Resp. Amen.*

DE-

DE PROCESSIONE GENERALI, pro fidelibus defunctis.

Commemoratio vniuersalis omnium fidelium defunctorum, ex vetustissimo Ecclesiæ instituto, optimaq; ratione celebratur postridie festi omnium Sanctorum. Memoria verò minus vniuersalis propriorum mortuorum, cum secundum locorum consuetudinem in trinos, septenos, tricesimos, & vsque in centesimos dies partiri soleat: nostra Prouincia satis commodè, in quatuor æquales anni partes illam reduxit. Quibus temporibus in Ecclesia fit officium pro defunctis, cum Missa & processionibus, ad hunc qui sequitur modum.

Die omnium Sanctorum, & singulis Dominicis post quatuor tempora proximis, absoluto officio dici vespertino, Sacerdos officians lugubri pluuiali indutus, ordinet Processionem circa, vel si incommodum erit, intra ecclesiám: cui omissis vexillis præferatur primò crux: & si fieri potest, duo céroferarij cū luminibus eam præcedant: sequatur consueto ordine chorus puerorum, cantorum, & vbi adsunt sacerdotum. Succedant ante ipsum officiantem duo ministri, quorum vnus aqua benedicta aspergat obuia sepulchra, alter thuribulo prius benedicto quatenus commodum erit, incenset: sequatur vltimò populus, qui de eiusmodi officio maturius præmoneri debet. In primo progressu cantetur Antiphona, Absolue Domine, cum pulsu campanarum: quod in reliquis Responsorijs seruetur. Cantu finito subsistendo officians cum aliis omnibus genuflexus, canit tono consueto lugubri: Kyrie eleyson. *Resp. Christe eleyson. Kyrie eleyson.* Deinde voce intelligibili inchoat sacerdos, Pater noster. Finita ab omnibus in silentio oratione Dominica, prosequitur: Et ne nos inducas in tentationem. *Resp. Sed libera nos à malo.*

Vers. A porta inferi:

Resp. Erue Domine animas eorum.

Q 9 4

Vers.

Vers. Requiescant in pace: *Resp.* Amen.

Vers. Domine exaudi orationem meam:

Resp. Et clamor meus ad te veniat.

Vers. Dominus vobiscum:

Resp. Et cum Spiritu tuo, *Deinde surgendo.* Oremus.

Deus, qui inter Apostólicos sacerdotes, famulos tuos pontificali seu sacerdotali, & clericali fecisti dignitate vigere: presta, quaesumus, ut eorum quoque perpetuo aggregentur consortio. Per Dominum nostrum, &c. *Resp.* Amen.

Simili modo fiant reliquæ quatuor stationes, mutatis tantum Responsoris & orationibus hoc ordine.

Ad secundam stationem, Responsorium. Credo quod redemptor meus viuit *Oratio.* Oremus.

Deus, qui nos patrem & matrem honorare præcepisti, miserere clementer animabus patris ac matris meæ, eorumque peccata dimitte, meque eos in æterna claritate fac videre. Per Christum Dominum nostrum.

Ad tertiam stationem, Responsorium, Qui Lazarum, &c. *Oratio.*

Deus, veniæ largitor, & humanæ salutis amator: quaesumus clementiam tuam, ut nostræ congregationis fratres, propinquos, & benefactores, qui ex hoc seculo transierunt, beata Maria semper virgine intercedente, cum omnibus sanctis tuis, ad perpetuæ beatitudinis consortium pervenire concedas. Per Christum Dñm nostrum. *Resp.* Amen.

Ad quartam stationem, Responsorium, Peccantem me quotidie, &c. *Oratio.*

Deus, cuius miseratione animæ fidelium requiescunt; famulis & famulabus tuis omnibus, hic & ubique in Christo quiescentibus, da propitius suorum veniam peccatorum: ut à cunctis reatibus absoluti, tecum sine fine lætentur. Per Christum Dominum nostrum. *Resp.* Amen.

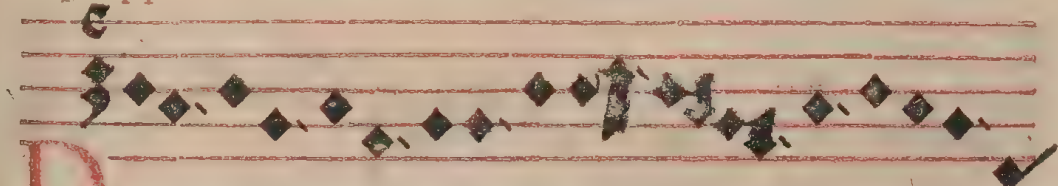
Ad ultimam stationem, quæ ad altare maius terminari debet, Responsorium, Libera me Domine, &c. Oremus.

Fidelium

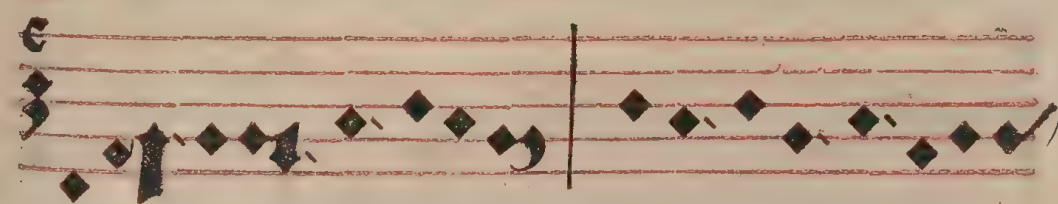
Fidelium omnium Deus conditor & redemptor, animabus famulorum, famularumque tuarum, remissionem cunctorum tribue peccatorum, ut indulgentiam quam semper optauerunt, piis supplicationibus consequantur. Qui vivis & regnas in secula seculorum. *Resp.* Amen.

Demum concludat sacerdos tono consueto. Requiescant in pace. *Resp.* Amen. *Postremo canitur Antiphona, Salve regina, cum suo Versu & Collecta.*

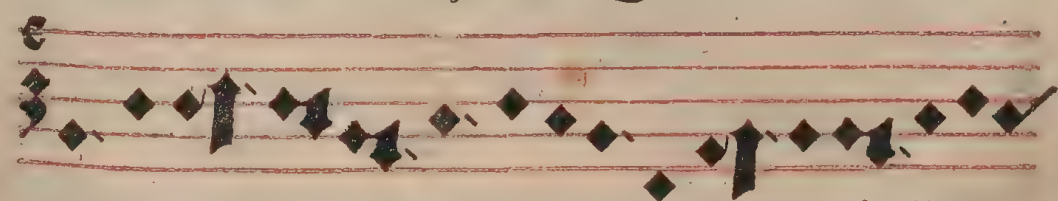
Sequentibus diebus, hoc est die Animarum (nisi in diem Dominicum incidat, tunc enim transfertur in sequentem) & primis feriis secundis post quatuor tempora, nisi festum duplex similiter transferre cogat, ante Missam pro defunctis, in qua oblationes fieri debent, fiat similis processio, & ubi est consuetudo vel obligatio, vigiliæ seu matutinum cum laudibus defunctorum: servatis omnibus supra scriptis. Quia vero Missale Romanum continet sequentiam in Missa pro defunctis, maxime die Animarum, & in die depositionis defuncti dicendam: operæpretium visum est, eam cum suis notis hoc loco apponere.

DIes i ræ, di es il la, soluet sæ clum in fauilla:

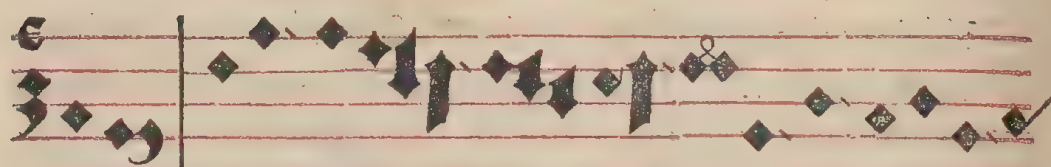

te ste David cum Sibylla. Quantus tremor est futu-

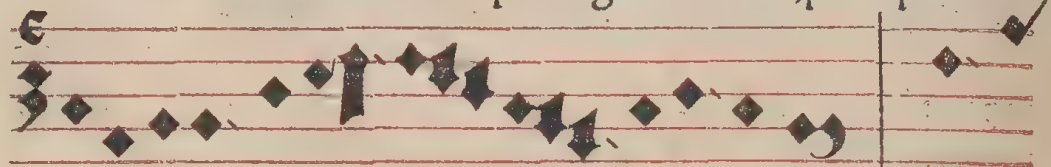

rus, quando iu dex est venturus, cuncta strictè discuf-

fu-

furus. Tuba mirum spar gens sonum, per sepulchra

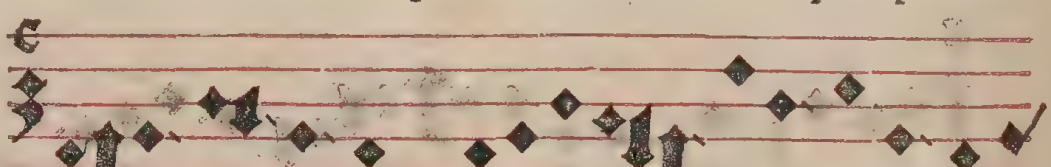
regionum, coget om nes ante thronum. Mors

stupebit & natu ra, cum resurget crea tu ra, iu-

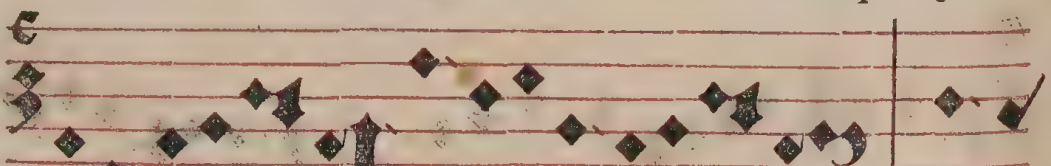
di can ti responsura. Liber scriptus profe-

re tur, in quo totu contine tur, vn de mundus iu-

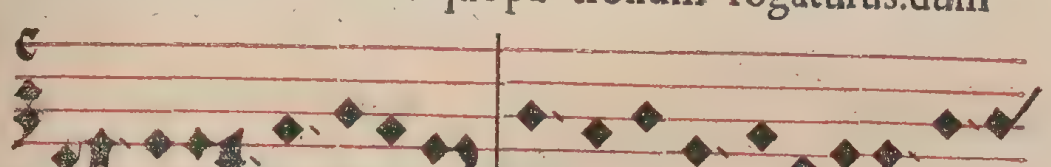
dice tur. Iudex er go cum se de bit, quicquid

latet appare bit: nil inultum remane bit. Quid
sum

sum miser tuc dicturus: que pa tronum rogaturus: dum

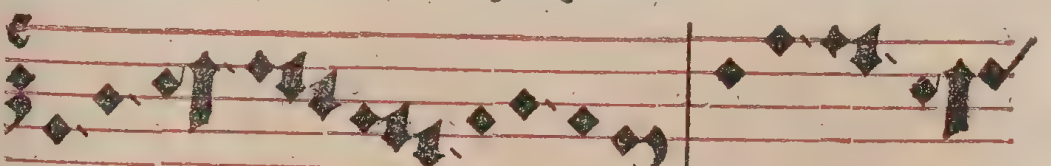
vix iustus sit securus. Rex tremēdæ maiestatis, qui

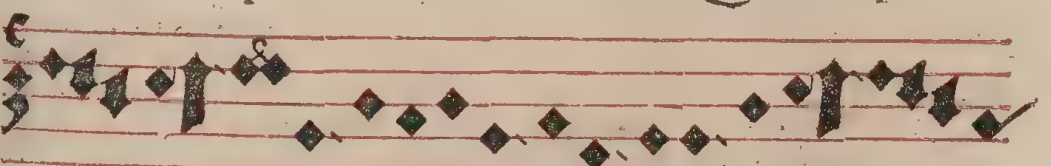
sal uan dos saluas gratis, salua me fons pi e ta tis.

Recorda re Ie su pie, quod sum causa tu æ vi-

æ, ne me per das il la di e, Quæres me, se-

di fti lassus: redemisti, crucē passus: tantus la-

bor non sit cassus. Iuste iudex vl ti o nis,
do-

donum fac remissi o nis, ante diem ra ti o nis.

Inge misco tanquam re us: culpa rubet vul tus

me us: supplicanti paret De us. Qui Mariam ab-

soluisti, & la tro nem exaudisti: mihi quoq; spem

dedisti. Preces meæ nō sunt digne: sed tu bo nus

fac benigne: ne pe renni cremer igne. Inter oues

lo cum præsta, & ab hædis me sequestra, statu-

ens

ens in parte dextra. Confutatis ma le-

di ctis, flāmis a cribus addictis: voca me cum

benedictis. Oro supplex & accli uis: cor contri-

tum quasi ci nis: gere curam mei fi nis. La-

chrymosa di es il la, qua resurget ex fauilla,

iudicandus ho more us. Huic er go

par ce Deus: pi e Iesu Domine, dona e is

Rr

re-

CONDUCTVS FVNERIS MINOR & communis.

DEfuncto aliquo, qui non habeat impedimentum sepul-
turae ecclesiae, ut inferius dicitur: ante omnia praecedat
campanarum solitus pulsus, quo populus ad orandum pro
anima defuncti excitetur. Postea tempore assignato (quod
matutinum esse convenit, propter Missas pro defuncto dice-
das) rector Ecclesiae, vel alius Sacerdos, superpilicio & lugu-
bri stola indutus, & comitatu secundum facultates fune-
ris instructus, ordinata cum cruce processione, ad corpus defun-
cti in silentio accedunt. Erubi, si fuerint requisiti, vigiliis de-
functorum iuxta officium Romanum absoluunt. Quibus fi-
nitis aspergitur defunctus aqua benedicta, & effertur proce-
dente processione cum cantu Responsorij, *Libera me Dñe.*
Quod si distantia loci non sufficit, addantur alia Responsoria
ex officio Romano, vel aliqui ex Psalmis Poenitentialibus ad-
libitum.

Cum peruentum fuerit ad sepulchrum, Sacerdote ad ca-
put, feretro autem ad latus sepulchri, reliquis verò circa idem
sepulchrum constitutis, canitur Responsum, *Qui Laza-
rum, &c. cum suo Versu, &c. Requiem aeternam, &c.* Quo fi-
nito, Sacerdos cum aliis, si commodè poterit genuflexus, di-
cit tono consueto lugubri: *Vers. Kyrie eleyson. Res. Chri-
ste eleyson. Kyrie eleyson. Pater noster, &c.*

Vers. Et ne nos inducas in tentationem:

Resp. Sed libera nos à malo.

Vers. A porta inferi:

Resp. Libera Domine animas eorum.

Vers.

Vers. Requiescant in pace. Resp. Amen.

Vers. Domine exaudi orationem meam:

Resp. Et clamor meus ad te veniat.

Vers. Dominus vobiscum:

Resp. Et cum Spiritu tuo.

Deinde assurgendo prosequitur.

Oremus.

OMnipotens sempiternus Deus, qui humano corpori ani-
mam inspirare dignatus es, dum te iubente pulvis redit
in pulverem: tu imaginem tuam eidem corpori, virtute re-
surrectionis tuae reddendam, cum sanctis, & electis tuis, æ-
ternis sedibus precipias sociari. Per Dñm nostrum. *Res. Amen.*

*Deinde defuncto in tumulum demisso, Sacerdos aspergat
illum aqua benedicta, & parum terrae iniiciendo dicat.*

De terra formasti me Domine, & carne induisti me: resu-
scita me in novissimo die, redemptor meus Domine. *Postre-
mo dum perficitur sepultura, canitur per chorum Antiphona,
Salve regina, &c.*

CONDUCTVS MAIOR.

Corpore defuncti ad Ecclesiam perlato, & loco compe-
tenti constituto, fiant una vel plures Missae: quibus fini-
tis, officians deposita casula, accepto libro Agendae: ministri
verò si adsunt, cum thuribulo & aspersorio praecedentes, ve-
niunt ad feretrum: In cuius capite officians, ministri autem
ad pedes ad officiantem conuersi: reliquis verò sacerdotum
(si adest) vel cantorum chorus à lateribus sistantur. Tunc
officians stando incipit:

NON intres in iudicium * cum seruo tuo (cum famula
tua) Domine: Quia nullus apud te iustificabitur ho-
mo, nisi per te omnium peccatorum tribuatur ei remissio.
Non ergo * eum (eam) quaesumus tua iudicialis sententia
premat, * quem (quam) tibi vera supplicatio fidei Christi-
anae commendat, sed gratia tua illi succurrente mereatur e-
uadere iudiciū ultionis: * qui (quae) dum viueret * insigni-

R r 2

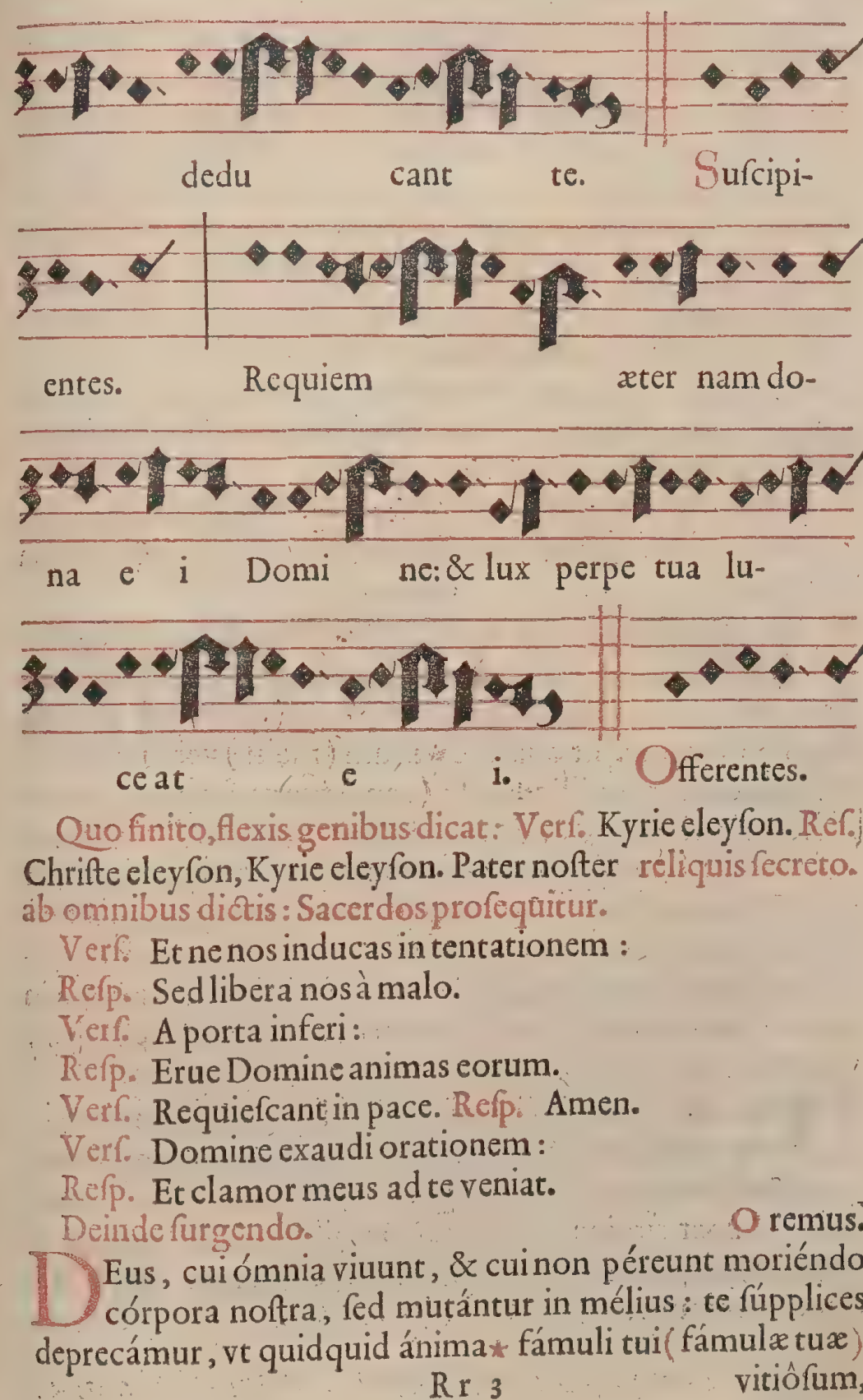
tus

tus (insignita) est signaculo sanctæ Trinitatis. Per Christum
Dóminum nostrum. *Resp.* Amen.

Deinde canitur *Responsorium*: Credo quòd redemptor
meus viuit. Si verò in vigiliis antè decantatum est, substitu-
atur sequens *Responsorium*.

S Vbue ni te sancti De i, oc cur-
ri te Ange li Domi ni. **S** usci-
pientes a nimam e ius. **O**fferentes e-
am, in conspe ctu al tissi-
mi *Vers.* Suscipi at te Christus, qui
vo ca uit te: & in si nu Abrahæ Angeli

dedu cant te. **S**uscipi-
entes. Requiem ater nam do-
na e i Domi ne: & lux perpe tua lu-
ce at e i. **O**fferentes.
Quo finito, flexis genibus dicat: Vers. Kyrie eleyson. *Ref.*
Christe eleyson, Kyrie eleyson. Pater noster *reliquis secreto.*
ab omnibus dictis: Sacerdos prosequitur.
Vers. Et ne nos inducas in tentationem:
Resp. Sed libera nos à malo.
Vers. A porta inferi:
Resp. Erue Domine animas eorum.
Vers. Requiescant in pace. *Resp.* Amen.
Vers. Domine exaudi orationem:
Resp. Et clamor meus ad te veniat.
Deinde surgendo. **O**remus.
Deus, cui omnia viuunt, & cui non pèreunt morièdo
còrpora nostra, sed mutàntur in mèlius: te sùpplices
deprecàmur, vt quidquid ànima* fàmuli tui (fàmulæ tuæ)
vitiòsum,
R r 3

vitiōsum, tuæq; voluntati contrarium, fallēte diabolo, aut propria iniquitate atque fragilitate contraxit: tu pius & misericors indulgēdo abluas, eamq; suscipi iubeas per manus Sanctōrum Angelōrum tuōrum deducendam in sinum Patriarcharum tuōrum: Abrahā, scilicet, amici tui, & Isaac electi tui, atque Iacob dilecti tui, vnde fugit dolor & tristitia atque suspirium: fideliū quoque animæ felici iucunditate lætantur: & in nouissimo magni iudicij die inter sanctos & electos tuos eam facias perpētue glorię percipere portionem: quam oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparasti Deus diligentibus te. Per Christum Dōminum nostrum. *Resp.* Amen.

Postea chorus canit Responsorium. Qui Lazarum, &c. cum suo versu: Quo finito, dicitur Kyrie eleyson, & reliqua vt supra.

Oratio.

FAc, quæsumus Dñe, hanc cum * famulo tuo defuncto (famula tua defuncta) misericordiam, vt factorum suorum in pœnis non recipiat vicem * qui (quæ) tuā in votis tenuit voluntatē. Et quia hic * illum (illam) vera fides iunxit fideliū turmis, illic * eum (eam) tua miseratio societ angelicis choris: Per Christum Dominū nostrum. *Ref.* Amen.

Post hoc Sacerdos feretrum aspergit aqua benedicta, & thuribulo antē benedicto incensat in modum crucis. Et effertur ad tumulū defunctus, choro interim canente Responsorium, Libera me Domine. reliqua perficiuntur vt supra in minori Conducto. Quando autem simul plures sepeliuntur, vt fit tempore pestis, addatur alia Oratio, vt sequitur.

DEus, vita viuētiū, spes moriētiū, salus omniū in te sperantiū: præsta quæsumus, vt animæ famulorum famularūque tuorum, à nostræ mortalitatis nexibus exutæ; Beata semper virgine Maria, cum omnibus sanctis tuis intercedente, perpētua luce tecum sine fine lætentur. Per Christum Dōminum nostrum. *Resp.* Amen.

CON-

CONDUCTVS SACERDOTIS vel Clerici defuncti.

SAcerdote, & reliquis, vt supra dictum est, circa feretrum constitutis: Diaconus vel ministrans, si verò defunt, ipse met officians, incipit absolute voce intelligibili.

ORemus, fratres charissimi, pro spiritu fratris nostri **N.** quem Dōminus de laqueo huius sæculi, liberare dignatus est, cuius corpusculum hodie sepulturæ traditur, vt cum pietas Dei nostri in die iudicij, resumpto gloriōso corpore ad dexteram suam, & in sinu Abrahæ, Isaac & Iacob, omniumq; beatōrum numero collocare dignetur.

Deinde Sacerdos dicit: Non intres in iudiciū, &c. & omnia reliqua, vt in Conducto maiori: addita in fine sequenti propria oratione.

PRæsta, quæsumus Dōmine, vt anima famuli tui **N.** Sacerdotis, quem in hoc sæculo commorantem, sacris muneribus decorasti, in cælesti sede gloriōsa superexultet. Per Christum Dōminum nostrum. *Resp.* Amen.

CONDUCTVS PARVULORVM baptizatorum.

PVeri baptizati, qui in vsu rationis decesserunt, sepeliendi sunt modo supra dicto. In quibus autem vsu rationis mors præuenit, eorum exequiæ, laudes potius diuinas, & solatia patentum, quàm preces & suffragia continere debent.

Sacerdos igitur veniens cum solita processione, aspergat corpusculum, vel eius urnam aqua benedicta: & si commodum est thurificet. Deinde dicat alternatim cum choro vel ministris Psalm. 120.

LEuaui oculos meos in montes: vnde veniet auxilium mihi. Auxilium meum à Domino: qui fecit cælum & terram. Non det in cōmotionem pedē tuum: neq; dormitet, qui custodit te. Ecce non dormitabit: neq; dormiet, qui

R r 4

qui

Conductus Paruulorum.

qui custodit Israël. Dominus custodit te, Domine protectio tua: super manum dexteram tuam. Per diem sol non vret te: neque luna per noctem. Dominus custodit te ab omni malo: custodiat animam tuam Dominus. Dominus custodiat introitum tuum, & exitum tuum: ex hoc nunc & usque in seculum. Gloria patri.

Postea effertur paruulus cantando sequens Responsorium.

Non timebis anima, quia Christus passus est. Per cuius passionem nos redempti sumus. **Vers.** Dominus custodiat te ab omni malo: custodiat animam tuam Dominus. **Per cuius.**

am Dominus. **Quod si non sufficit, addatur Responsorium, Si bona suscepimus, cum suo versu & repetitionibus: vel Psal. 121. Lætatus**

Sepultura Ecclesiastica

tatus sum in his quæ dicta sunt mihi, &c. **Psal. 123.** In convertendo Dominus captiuitatem Sion, &c. **Circa sepulchrum dicatur ut supra alternatim Psal. 130.**

Domine non est exaltatum cor meum: neque elati sunt oculi mei. Neque ambulavi in magnis: neque in mirabilibus super me. Si non humiliter sentiebam: sed exaltaui animam meam. Sicut ablactatus est super matrem suam: ita retributio in anima mea. Speret Israël in Domino: ex hoc nunc & usque in seculum. Gloria patri.

Quo finito, Sacerdos cum reliquis genuflexus, ubi commodum erit, dicit: Vers. Kyrie eleyson. **Resp.** Christe eleyson. Kyrie eleyson. Pater noster, &c. **Quo in silentio absoluto,**

Vers. Et ne nos inducas in tentationem:

Resp. Sed libera nos à malo.

Vers. Me autem propter innocentiam suscepisti:

Resp. Et confirmasti me in conspectu tuo in æternum.

Tunc surgendo, Oremus.

Omnipotens & mitissime Deus, qui omnibus paruulis renatis fonte baptismatis, dum migrant à seculo, sine vili eorum meritis, vitam illico largiris æternam: sicut animæ huius paruuli te credimus fecisse: concede propitius B. virginis Mariæ, & omnium Sanctorum intercessione, ut nos quoque in hac vita malitiæ, non sensu paruuli effecti, in viros perfectos occurramus tibi, ad mensuram ætatis plenitudinis Christi filij tui Domini nostri: Qui tecum cum Spiritu sancto, vivit & regnat in secula seculorum **Resp.** Amen.

Immisso in sepulchrum corpusculo, & aqua benedicta asperso, finitur per Antiphonam, Salve regina.

SEPULTURA ECCLESIASTICA

quibus denegatur.

Quindecim generibus personarum, interdicitur sepultura ecclesiastica. **Primò, excommunicatis cle. 1. de sepul.** Et hoc verum, nisi absoluantur etiam in extremis: sed hæredes pro eis satis-

fatisfacere tenentur: vt in c. parochiano. eo. ti. Et secundum Guil. idem est de excommunicatis minori, si notoriè excōmunicati sunt. Idem de excommunicatis etiam iniuste, vt no. glo. in c. literas. de restit. spolia. Sepelientes verò nominatim excommunicatos maiori sunt ipso facto excommunicati, vt in clem. 1. de sepul. **Secundò**, manifestis vsurariis, d. clem. 1. & c. quanquam. de vsuris. lib. 6. hoc verum nisi poeniteant, & faciant cautionem. **Tertiò**, qui in torneamentis moriuntur. c. 1. de torneam. Et exponit Host. etiam si quis ibi lethale vulnus acceperit, licet postea superuixerit: qui quamuis poeniteat, & ei Eucharistia non negetur, carebit tamen ecclesiastica sepultura. Hoc intellige secundum Guil. tam de militibus, quam de armigeris eorum, qui ibidem in armis se exercent. Secus de illis, qui illuc vadunt causa curiositatis, vel ad videndum, vel alia quacunque de causa. Adde etiam prædictis, quod no. Ricar. in 3. dist. 37. quod illi, qui hastiludia faciunt, peccant mortaliter; cum simili ratione videantur esse prohibita, vt torneamenta. Et ex hoc innuitur, quoniam morientes in illis non sepelientur in sacrato. Et hoc videtur verum per rationem d. c. 1. ibi. vnde mortes hominum & animarum pericula sæpè proueniunt: nam in talibus hastiludiis sæpè prædicta proueniunt. Secus dicendum videtur in currentibus ad brauium, vt Viennæ, & in multis ciuitatibus: nam raro vel nunquam eueniunt in tali cursu mortes hominum. **Quartò**, nominatim interdictis. d. cle. 1. & sub hoc excōmunicatio- nis poena. Alij autem interdicti similiter priuantur. Quod intellige de interdictis à diuinis & participatione sacramentorū secundum Panor. quia interdicti à iurisdictione, vel ab aliquo officio non priuantur sepultura. **Quintò**, raptoribus, qui pertinaciter, cum possint, in vita non satisfaciunt, & in morte non possunt c. 2. de rapt. Archiepiscopus Flor. dicit, quod si raptor potuit restituere, & non restituit, nec securitatem dedit, denegabuntur ei Sacramenta & sepultura. Si verò cum haberet vnde redderet, distulit vsq; ad mortem poenitere, & tunc est impotēs ad restituendum, si posset, debentur ei sacramenta, sed priuabitur ecclesiastica sepultura ad terrorem aliorum: nisi parentes, vel amici eius vellent restituere pro eo; quia

quia tunc sepelietur in sacrato. Panor. verò in c. super eo. de rapt. dicit de mente glo. quæ communiter tenetur. Quod autem decessit quis in peccato rapinæ, nec poenituit: & tunc etiam sibi coemeterium denegatur: quia decessit in mortali. aut poenituit in morte & satisfecit: & tunc ex toto conceditur sepultura: & clerici debent interesse sepulturæ: & ita propriè loquitur tertius casus d. c. super eo. Et ista interpretatio, tanquam benignior, tenenda est. **Sextò**, blasphematoribus Dei, & qui sancta contemnunt. **Septimò**, illis qui se occidunt. 13. q. 2. Quibus. 23. q. 5. placuit. Et hoc intelligendum est secundum Guil. si se peremerunt ex desperatione, vel indignatione, aut iracundia. Secus, si ex furore, vel à casu. Vnde, si quis propter fugam præcipitaret se in aquam, quia sic credebat euadere posse; non imputatur ei, si contrarium eueniat, arg. c. nerui 13. dist. & d. c. ex parte. in gl. Concordat Hosti. Nota tamen secundum quosdam, quod si ille, qui occidit se ex desperatione, aliquandiu post vulnus viueret, ita quod eum poeniteret, & confiteretur, & ostenderet signa contritionis in morte; tali non est deneganda ecclesiastica sepultura, ex quo nō decedit in peccato mortali. **Octauo**, prohibetur ei sepultura, de quo certum est & manifestum, non fuisse confessum, vel non communicasse semel in anno: iuxta c. omnis vtriusque. de poe. & remis. Quidam hoc limitant, nisi se super hoc emendasset in articulo mortis, confitendo, & communicando: vel saltem signa contritionis ostendisset in fine: quia tunc non negabitur sepultura secundum eos. Contrarium tamen puto verum, scilicet, quod per illam etiam non euadit poenam d. c. omnis. Propter rationes, quas adduxi supra c. 4. in secunda partic. primæ par. ibi vide. Si verò occultum est: quod qui non est confessus infra annum; non negabitur ei sepultura: quia ex quo est occultum, non debet publicari peccatum; aut si dubitetur, quia fortè confessus alicui mendicantium, & de eius consilio abstinuit ab Eucharistia. **Nonò**, illi, cui interdictus est ingressus Ecclesiæ. c. is qui. de sen. exc. lib. 6. **Decimò**, monacho proprium habenti: vt in c. super quodam. de sta. mo. **Vndecimò**, illi, qui sacerdotem tutorem filiis suis instituit. 98. dist. c. neque apud glo. ibi contrarium tenet. **Duodeci-**

Duodecimò, Iudæis, paganis & hæreticis. de conf. dist. 1. c. ecclesiam, & c. seq. **T**ertiodecimò, corporibus exenteratis vel diuisis, vt ossa ad sepulturam deportentur, vt in extrauag. Bonif. viij. detestandæ sub tit. de sepul. **Q**uartodecimò, illis, qui post mortem de hæresi conuincuntur: vt in cap. si quis episcopus. de hære. **Q**uintodecimò, generaliter nullus notorius decedens in ipso notorio mortali peccato, sepeliendus est. d. c. quibus. & c. non æstimemus. & c. pro obeuntibus. & c. cum grauius 13. q. 2. omnes. n. casus supra dicti locum habent in notoriis: peccatores. n. occulti sunt sepeliendi: habent etiam locum in non reconciliatis. Si enim confiteantur, sicut eis conceditur corpus Christi, ita ecclesiastica sepultura 13. q. 3. quæsitum. Si etiam signa poenitentiae apparuerunt, si loquelam amiserant; tunc post mortem sunt absoluendi, & ad orationes, & ad alia Ecclesiastica suffragia recipiendi & sepeliendi: sed hæredes pro eis satisfacere tenentur proximis: vt in d. c. parochiano. eo. ti. & de rapt. c. literis. & c. à nobis. 2. de sent. exc. Et ad probandum huiusmodi signa, sufficit in hoc casu vnus testis. 26. q. 6. qui recedunt. & c. seq. Fallit tamen hoc in raptoribus, & violatoribus ecclesiæ, & illis, qui moriuntur in torneamentis, & aliis similibus supra recitatis, quibus ecclesiæ sepultura interdicitur. Adde etiam prædictis quod no. Panor. in c. ex parte. præalle. quod decedens sine confessione exteriori in extremo vitæ facta, debet sepeliri in cœmeterio ecclesiæ: ex quo confessione non contempsit, sed morte præuentus est. Non est enim credendum, quod decesserit in mortali peccato: de quolibet enim præsumendum est bonum, nisi contempsisset per annum confessionem: vt dictum est supra, etiam si mors fuisset casualis. Quid fiet, si tales, de quibus dictum est, de facto sepeliuntur in ecclesia vel cœmeterio? Solutio. Si corpora eorum discerni possunt, exhumandi sunt, aliàs non c. sacrum. eo. ti. & ecclesia vel cœmeterium est reconciliandum, vt in c. consulisti. de conse. eccle. vel alt. Quid fiet, si dubitetur de cadauere: vtrum fuerit cuiusdam christiani, pagani, vel hæretici, vel excommunicati? Solutio. videtur in meliorem partem interpretandum d. c. sacrum. Sed qua poena puniendi sunt, qui ad sepultu-

sepulturam aliquem recipiunt in casu non concesso? Solutio. tenentur ad restitutionem corporis si petatur, & omnium, quæ occasione illius receperunt. c. fraternitatem. & c. ex parte. 1. & cum liberum. eo. ti. & aliis poenis, vt supra dictum est. Vtrum suspensi & huiusmodi sint sepeliendi? Solutio secundum Panor. in c. ex parte. 2. eo. ti. quod sic quacunq; poena moriantur, dummodò poenituerint. Et possunt sepeliri in cœmeterio cum solennitate Missæ, & aliorum officiorum. Nec sacramenta ecclesiæ talibus sunt deneganda, vt in c. fi. 13. q. 2. Tales tamen non sunt deponendi de furcis sine licentia principis: qui tamen debet se in hoc facilem redere, vt in l. 1. & 2. ff. de cadauere pu.

DE INTERDICTO ECCLESIASTICO præcipue obseruando.

Interdictum Ecclesiasticum, est separatio à certis Sacramentis, & omnibus diuinis officiis, & ab Ecclesiastica sepultura: & fertur quandoque à iure, quandoq; ab homine. Est autem in genere triplex interdictum: quoddam personale tantum, quo interdicatur persona, & non locus, nec habitatio personæ: Aliud est locale tantum, quo interdicatur locus vel habitatio, & non persona loci: Aliud personale & locale simul, quo & persona & locus interdicatur.

Item. Interdictum quodlibet, est aut generale, aut speciale seu particulare. Interdictum locale generale, est, quo interdicatur regnum vel prouincia, ciuitas, castrum, villa, & huiusmodi: Interdictum verò locale speciale, est, cum interdicatur aliqua Ecclesia, ac etiam cum interdicuntur omnes Ecclesiæ vnius ciuitatis aut prouinciæ.

Interdictum personale generale, est, quo interdicuntur homines regni, prouinciæ, ciuitatis, castri, villæ. Interdictum verò personale speciale, vel particulare, est, quo interdicatur pars vnius ciuitatis, vel castri, aut villæ, vtpotè certa persona, vel certæ personæ, aut etiam in certa persona. Vt, cum dicitur: Qui fecerit, vel quia fecit hoc vel illud, sit interdictus.

Ss

Porro

Porro in Ecclesiis interdictis, diuina officia celebrari non debent, nec in Capella aliqua illius Ecclesiæ, nec in cœmeterio, si sunt contigua illi Ecclesiæ. Si verò non sunt contigua, sed extra posita, illa non censentur interdicta in tali casu. Et celebrans in Ecclesia interdicta, vel loco interdicto, nisi sit specialiter priuilegiatus in hoc, & nisi à casibus à iure concessis, irregularitatem incurrit, à qua non poterit absolui, nisi per summum Pontificem, vel eius legatum: nec potest eligi, nec eligere. Quapropter si Ecclesiæ Parochiales tantum interdicuntur in aliquo Archipresbyteratu seu Decanatu, vel Diœcesi, Capellæ & Oratoria seiuncta, & non contigua Ecclesiis interdictis, non sunt interdicta. Vbi verò omnes Ecclesiæ Capellæ & Oratoria fuerint interdicta, in eis semel tantum in hebdomada, cum quatuor conditionibus infra scriptis, diuina officia celebrari poterunt, causa conficiendi corpus domini, quod decedentibus in pœnitentia non denegatur.

Hoc verò casu, illis, qui habent indulta Apostolica, in domibus suis permissum est audire diuina: quandoquidem interdictis Ecclesiis alicuius ciuitatis Diœcesis vel Prouinciæ, alia loca non censentur interdicta, nec homines loci illius.

Cæterum interdicto Clero alicuius Ecclesiæ, ipsa Ecclesia propter hoc non censetur interdicta. Itaq; alij Clerici in tali Ecclesia licet celebrare possunt.

DE HIS, QUÆ TEMPORE INTERDICTI sunt licita, quæ minus licita.

IN loco interdicto singulis diebus in Ecclesiis & Monasteriis possunt Missæ, & alia officia diuina celebrari, cū his quatuor conditionibus. **P**rima, quod celebrentur submissa voce: **S**ecunda, quod ianuis clausis: **T**ertia, quod non pulsatis campanis: **Q**uarta, quod exclusis excommunicatis & interdictis. Vnde non seruata aliqua vna ex conditionibus predictis, seruatis aliis tribus, interdictum violatur, & ibi sic celebrans, vel aliquid agens ex suo officio in aliquo ordine, efficitur irregularis. **I**nterdi-

Interdicto loco generaliter vel specialiter & singulariter, non sunt interdicti Clerici, vel homines illius loci, tunc enim extra illa loca possunt audire diuina & sepeliri: Quia nō sunt interdicti nisi fuerint in culpa, & dederint causam interdicto.

Laici, qui sunt interdicti, non possunt admitti ad diuina, quæ celebrantur cum dictis conditionibus in loco interdicto, nisi sint super hoc specialiter priuilegiati.

Non venientes ad diuina officia tam Canonici quàm Clerici Ecclesiarum amittunt distributiones, perinde ac si non esset interdictum.

Missæ peculiare siue votiuæ, possunt celebrari tempore interdicti in Ecclesiis conuentualibus & Collegiatis, modo supra dicto.

In quatuor festiuitatibus, videlicet Natiuitatis Domini, Paschæ, Pentecostes & Assumptionis B. M. à primis vesp. incipiendo vsque ad secundas vesp. inclusiuè, ac insuper in festo Corporis Christi, & per totam octauā à primis vesp. festi vsque ad vltimas vesp. octauæ diei inclusiuè, diuina officia ianuis apertis, alta voce, campanis pulsatis, & interdictis admissis (excommunicatis verò exclusis) celebrari debent: ita tamen, quod illi, quorum causa interdictum fulminatum est, altari non appropinquent.

IN SVPRADICTIS FESTIUITATIBVS quæ fieri debeant.

Corpus Christi in loco interdicto non licet dare (sicuti nec in aliis diebus interdicti) fanis hominibus, nisi solis infirmis decedentibus, vel in periculo mortis constitutis.

Extrema vnctio (sicuti & in aliis diebus interdicti) denegatur tam Clericis quam Laicis.

Missa principalis de festo est celebranda, possunt tamen & aliæ Missæ votiuæ celebrari solenniter.

Aqua solenniter benedici, & aspersio fieri, panisque seu esculenta necnon herbæ & fructus benedici possunt, & Lai-

cis etiam interdictis ministrari. Quæ tamen extra hæc festa tempore interdicti prohibentur fieri.

Virgines & Altaria, calices & paramenta, Abbates & Abbatissæ, consecrari vel benedici possunt.

Sepultura mortuorum Laicorum non admittitur, sed Clerici possunt sepeliri cum campanis & aliis consuetis solennitatibus.

In festo Assumptionis Mariæ, & (secundum Sylvestrum) Corporis Christi, nuptiæ possunt solenniter benedici, quod aliis diebus, durante interdicto, fieri non debet.

ITEM ALIO TEMPORE INTERDICTI.

Baptisma non solum paruulorum, sed etiam adultorum admittitur omni tempore interdicti, uti & Catechismus, qui baptismum præcedit.

Confirmatio admittitur omni tempore.

In die cœnæ Domini admittitur (sub silentio tamen) consecratio Chrismatis, quo utendum est in baptismo & confirmatione propter necessitatem.

Pœnitentia non solum infirmis, sed & sanis admittitur, dummodò nō sint excommunicati, qui non possunt admitti, nisi in morte: exceptis illis, quorum culpa vel dolo lata est sententia interdicti, nisi primo satisfecerint, vel de satisfaciendo dederint idoneam cautionē, aut saltem iuratoriam, quod cum poterint satisfacient.

Eucharistia permittitur dari decedentibus, sanis damnatis ad mortem omni tempore interdicti, quia censentur tunc fore in articulo mortis.

Corpus Christi potest ad infirmos cum campanula & candelâ ardente & cantu portari: Et astantes possunt admitti ad videndum Corpus Christi, infirmo communicante.

Matrimonia tempore interdicti permittuntur, quæ contrahi possunt quolibet tempore per legitimū consensum viri & mulieris, etiam si contrahentes essent interdicti, dummodò fuerint extra Ecclesiam.

Solen-

Solennis benedictio nuptiarum non potest dari.

Sponsa non debet introduci solenniter, ut consuetum est.

Prægnantibus mulieribus partui proximis, non debet dari Eucharistia, nisi Confessarius consideret periculum mortis in eis.

Sacri ordines etiam minores non possunt conferri in loco interdicto Clericis vel Laicis.

Sepultura Ecclesiastica Laicis denegatur tempore interdicti generalis, etiam si poenitentiam egerint: cessante tamen interdicto, corpora eorum ad Ecclesiam seu cœmeterium transferuntur.

Clericis non interdictis non denegatur sepultura Ecclesiastica, ita tamen, quod fiat sine pulsu campanarum & sine omni solennitate: potest tamen officium funerale dici circa talem sepulturam voce submissa, & ianuis clausis.

Clerici celebrâtes officium diuinum circa sepulturam extra ecclesiam vel cœmeterium alicuius personæ interdictæ, vel in loco interdicto personæ non interdictæ, sunt irregulares, sed sine officio diuino possunt interdicti extra cœmeteriū sepeliri. Et si laici de facto sepeliuntur in cœmeterio, clerici peccant, dantes ei crucem & aquā benedictam & incensum.

Mulieres post partum non debent induci cum solennitate, sed cum Orationibus & Psalmis, neque aspergantur aqua benedicta, sed simpliciter intrent Ecclesiam Sacerdote præsentem.

Verbum Dei tempore interdicti potest & debet publicè in Ecclesiis prædicari, & pro prædicatione debet campana pulsari, & post prædicationem licet Sacerdoti pronuntiare Confessionem generalem populo, & absoluere ipsum absolutione generali.

Violatur interdictum, si pulsatur ad horas, vel aliqua officia diuina; potest tamen aliquod signum fieri pro conuocandis Clericis ad eadem, scilicet tabulis.

Potest pulsari campana de mane & vespere pro salutatione B. virginis.

Ss 3

In die

In die Parasceues possunt Laici accedere ad crucem adorandam & exosculandam.

Aqua diebus Dominicis, ianuis clausis, benedici potest, sed non licet ea aspergere Laicos, exceptis festiuitatibus priuilegiatis supra nominatis.

Violatur interdictum, si Laici proprii, vel aliunde aduenientes admittuntur ad diuina, & si audiant de foris voces celebrantium in ecclesia ianuis clausis, vel si Laici perforatis parietibus templi, audiunt celebrari diuina.

Clerici beneficiati illius ecclesie possunt in ea celebrare & audire diuina, extranei verò siue aliunde aduenientes non debent.

Mensa potest benedici tempore interdicti, etiam ab interdicto.

Benedictio Episcopalis solennis non debet fieri in loco interdicto.

Potest pulsari campana tempore interdicti pro aduentu alicuius persone notabilis, vel ostensione aliquarum literarum.

Euntes per loca interdicta, si duo sunt, tunc non dicant horas canonicas in via, ita quòd ab aliis audiantur: secus si vnus solus oraret sub silentio, tunc posset bene orare eas eundo per talia loca.

Non est Laicis aperienda fenestra vel ostium Ecclesie, vt videant eleuationem corporis Christi, nec pax extra portanda, nec sunt admittendi ad offertorium post Euangelium.

Laici interdicti possunt in ecclesia orare priuata oratione, & dicere Litanias suas: vel laudes tempore illo, dum in ea diuina cessant. **P**œna violentis interdictum: **C**lerici est irregularitas, suspensio inhabilitas ad eligendum postulandum actiue & passiuè, & remouendus est ab officio. Purus verò Laicus, violans interdictum, grauiter peccat, & puniendus est pœna arbitraria per iudicem Ecclesiasticum.

SUMMARIVM SVPRADICTORVM.

Durante

Durante interdicto, diuina officia non fiant in Ecclesiis, nisi cum conditionibus: & in certis priuilegiatis diebus, Chrisma consecratur. Nulla verò Sacramenta Ecclesiastica administrantur, nisi Baptismus, Confirmatio, & Pœnitentia omnibus differenter. Eucharistia infirmis & in periculo mortis constitutis tantum. Matrimonia sine Ecclesiastica solennitate contrahuntur. Decedentes Laici in eisdem locis Ecclesiastica carent sepultura. Clerici, ea quæ sunt ordinis, exercere prohibentur, nisi in casibus expressis.

CASVS QVIBVS ECCLESIE COEMETERIA & Altaria consecranda aut reconcilandam veniunt.

Quælibet Ecclesia de nouo constructa debet consecrari, quæ licet sit consecrata, tribus casibus indiget consecratione. **P**rimò si nescitur, vel dubitatur an fuerit consecrata, nec apparet aliqua scriptura, munimentum, seu alia quæuis probatio: tali verò casu sufficit vnus testis de visu vel auditu testimonium, quandoquidem non agitur de præiudicio alicuius.

Secundò, si Ecclesia exusta, parietes sint combusti, vel in interiori parte Ecclesie notabiliter decrustati, in toto, vel in parte maiori: quia consecratio Ecclesie in interiori parte consistit, vbi linitio & cruces fiunt. Si autem solum tectum comburatur, non est consecranda.

Tertio, si parietes in toto, vel in parte maiore corruerint, ita quòd denuo oporteat eos simul reficere, etiam ex lapidibus eisdem: secus si corruerit solum tectum.

Porrò Ecclesia consecrata quinque casibus polluitur, indigens reconciliatione & nō consecratione. **P**rimò propter homicidium in ea perpetratum, etiam sine sanguine. **S**ecundò propter violentam & iniuriosam sanguinis humani effusionem. **T**ertio propter commissum in ea adulterium, vel quamlibet seminis humani effusionem voluntariam. Idem

Ss 4 est si

est si maritus ibidem vxorem cognoscat. **Q**uarto si in ea sepeliatur excommunicatus Hæreticus, vel paganus seu infidelis. Quo casu talium corpora exhumanda & proiicienda sunt, si discerni possunt ab aliis. **Q**uinto, si ecclesia (& idem de altari ac cœmeterio) ab Episcopo publice excommunicato cōsecratur, vel etiam reconcilietur, seu benedicatur: Quia ante reconciliationem nec celebrari, nec sepeliri ibi aliquis debet. Quod in omnibus casibus supradictis intelligendum, nisi in casibus à iure expressis.

Cœmeterium nouum est cōsecrandum, consecratum vero iisdem modis quibus Ecclesia violatur & reconciliatur. Si dubitatur esse consecratum, idem fit, quod circa ecclesiam de cuius consecratione dubitatur: debet enim consecrari. Porro violata ecclesia censetur etiam violatum esse cœmeterium, si ecclesiæ est contiguum: alias secus.

Si autem cœmeterium est violatum, non ideo ecclesia est execrata, ne minus dignum videatur trahere magis dignum.

Quod si duo cœmeteria sunt cōtigua, intercedente tamen pariete, vno ex illis polluto, aliud nō censetur esse pollutum, etiamsi porta esset in pariete, per quam accessus esset ab vno ad aliud. Quocunq; autem modo sit pollutum cœmeterium, nemo sepeliri in eo debet, antequam reconcilietur.

Et quoties reconciliandum erit ob sepultum in eo Hæreticum aut infidelem, prius corpus exhumandum est & proiiciendum, si discerni potest, vti de Ecclesia dictum est. Quando Ecclesia vel cœmeterium occultè polluitur, & pollutio non deuenit ad notitiam homini, non est opus reconciliatione: Polluens tamen Ecclesiam secretò, tenetur ad grauem pœnitentiam, & est casus Episcopalis.

Altare est duplex. Vnum scilicet stabile & fixum: Alterum mobile seu portatile, quod & viaticū appellatur: Vtrūque consecratur per Episcopum. Portatilis vsus est in defectu non consecratorum vel non reconciliatorum altarium stabilium. Super quo tamen in Ecclesia nō consecrata celebrare non

non licet absque licentia Episcopi. Quotiens verò Ecclesia exeratur seu polluitur, totiens etiam altare stabile consecratum in ea existens polluitur, & è contra & in tali altari sic polluto, celebrari non debet, donec reconcilietur. Altare autem reconsecrari debet, in casu fractionis vel destructionis, aut motionis, sigilli altaris portatilis, aut tabulæ seu mensæ lapidis violatæ vel effractæ, aut destructæ. De quorum aliquo ex præmissis si dubitet, aut non sit resolutus Sacerdos, consulere debet Episcopum aut eius Vicarium.

THURIFICATIONIS MODVS

in primis vespers festi.

Thurificatio altarium, fit tantum in primis vespers festorum solennium. Vnde sequitur, quod exceptis vigiliis, in tribus sequentibus diebus festis, Natalis Domini, Paschæ, & Pentecostes omitti debet: similiter & in aliis diebus festis, nisi à capitulo fiat officium de futuro festo. Fieri autem debet hoc ordine. Ad canticum Magnificat, officians in pluviali, tempori congruenti, ante maius altare, accipit à Diacono vel Ministro thuribulum accensum: & imposito ex nauicula incenso, dicente Diacono: Iube Dñe benedicere: **R**espondet benedicendo in forma crucis: Incensum istud dignetur Dñus benedicere, & in odorem suauitatis accipere. Per Christum Dñum nostrum. **R**esp. Amen. **D**einde accedit ad maius altare: ibiq; acceptò à ministro thuribulo, facta reuerentia, facit cum thuribulo tres ductus in formam crucis. Primò suprà medium altaris, postea ad chorum dextrum, postremò ad sinistrum, dicendo: Dirigatur Dñe oratio mea, sicut incensum in conspectu tuo: eleuatio manuum mearum sacrificium vespertinum. **R**ediens ad medium altaris, eleuet thuribulum modicè super altare, & tenendo prosequa-

214 Exceptio noui Archiepiscopi.

prosequatur: Ascéndat ad te Dómine incénsus istud, & de-
scéndat super nos misericórdia tua. Per Christum Dóminum
nostrum, Minister autem recipiendo thuribulum, respondet
Amen.

Si autem incensans fuerit Episcopus vel Prælatus in digni-
tate constitutus, recipiendo minister, osculetur manum eius
in prima & vltima saltem incensatione. Tunc officians oscu-
lato altari recedit. Et procedendo cum céroferariis, ministris,
& sacerdotum si adest ordine, similem incensationem facit,
ad Ciborium, si vicinum est altari maiori: alioqui viciniori-
bus absolutis; illud in suo ordine adolet: facta tamen pro-
fundiori quam in aliis inclinatione vel genuflexione. Noue-
rit autem officians plura vel pauciora altaria adolere, secun-
dum maiorem & minorem festi solennitatem, vel temporis
sufficienciam: & altaria incensanda debent esse mappis & ac-
censis candelis instructa. Absolutis altaribus, vel sacellis, of-
ficians ante maius altare, aliás in choro, stet ad populum ob-
uersus, & ante illum duo ministri: reliquus vero si adest cle-
rus à lateribus suo ordine. Quorum senior facta reuerentia,
det incensum officianti, dicens: Ignem sui amoris, accéndat
Deus in córdibus nostris. Per Christum Dóminum nostrum.
Resp. Amen. Idem facit officians, primo incensanti sese, de-
inde ministris, postea clero, denique choro cantorum, vel po-
pulo per se vel alium, secundum consuetudinē locorum: Ita
tamen, vt omnia expediat, antequam Antiphona post Ma-
gnificat finiatur. Denique prosequitur Vesperas, iuxta præ-
scriptum officij.

*Thurificatio circa Missam, habetur descripta in Missali
Romano.*

EXCEPTIO NOVI ARCHI- EPISCOPI ET EPISCOPI, AD PRIMVM ciuitatis ingressum post consecrationem.

Maior

ad primum ciuit. ingressum.

215

Maior Prælatus siue Rector Ecclesiæ, superpillicio & plu-
uiali prætiosiore indutus, cum suo clero & vniuerso
populo, præcedentibus vexillis & candelis, ac Sacerdotibus
reliquias deferentibus, nouum Antistitem ad primum ingres-
sum post consecrationem excepturus, extra ciuitatem pro-
cessionaliter vadat, vsque ad Oratorium, seu locum aliquem
decentem, in quo mensa (vbi altare nullum est) strata sit, ad
reponendum in eam sanctorum reliquias.

Tunc Prælatus seu Rector, flexis ad eandem mensam ge-
nibus, crucem aut alias reliquias Episcopo, postquam offer-
torium fecerit, similiter genua flectenti exosculandas debita
reuerentia porrigat: Et tunc cum cantu Responsorij, Posui
adiutorium super potentem, &c. (vt post lectionē quintam
de communi Confessoris Pontificis) vsque in Ecclesiam de-
ducatur.

Posui ad iu to ri um super
po ten tem, & exal ta ui e le ctum de
ple be me a: Ma nus c-
nim me a auxi li a bi tur

Dauid seruum meum, o le o sancto meo

vn xi

e.

um.

Ma nus.

Quod si non sufficiat, canatur etiam Responsorium de Patrono Ecclesiae illius, resonantibus interim Ecclesiae campanis. Ingrediente autem Episcopo Ecclesiam, mox solenniter incipiat Canticum **Te Deum laudamus**. Ibidemq; statim Prælatus offert Episcopo reuerenter aspersorium cum aqua benedicta, quo aspergit episcopus primo seipsum, deinde alios. Tum deducitur ad altare maius, ubi super faldistorio ante infimum gradum altaris parato, siue cathedra parata procumbit, vel alias ad pedem eiusdem altaris genua flectit, & orat. Finito autem cantico, Prælatus eiusdem Ecclesiae, super eo in cornu Epistolae altaris versus ad orantem dicat.

Vers. Exaltent eum in Ecclesia plebis:

Resp. Et in cathedra seniorum laudent eum.

Vers. Mitte ei auxilium de sancto:

Resp. Et de Sion tuere eum.

Vers. Esto ei Domine turris fortitudinis:

Resp. A facie inimici.

Vers. Domine exaudi orationem meam

Resp. Et clamor meus ad te veniat.

Oratio.

Oratio.

Oremus.

Deus omnium fidelium pastor & rector, famulum tuum Episcopum nostrum, quem Ecclesiae tuae praeesse voluisti, propitius respice: da ei quæsumus, verbo & exemplo, quibus praest proficere, ut ad vitam vnâ cum grege sibi credito perueniat sempiternam. Per Christum Dominum nostrum: **Resp.** Amen.

Postea surgens Episcopus assumpta stola, ascendit ad altare, illudq; in medio exosculatur, ubi stans dat benedictionem solennem populo, dicens.

Vers. Sit nomen Domini benedictum:

Resp. Ex hoc nunc & usque in seculum.

Vers. Adiutorium nostrum in nomine Domini:

Resp. Qui fecit caelum & terram.

Vers. Benedicat vos omnipotens Deus Pater, & Filius, & Spiritus sanctus. **Resp.** Amen.

Quibus sic peractis, Prælatus, Sacerdotes & alij, depositis paramentis, comitantur Episcopum ad palatium suum, seu Diuersorium.

INTRODVCTIO NOVI PLEBANI seu beneficiati.

Executor requisitus à Plebano seu beneficiato, vigore tituli sui, visis autenticis & originalibus literis Inuestiturae seu prouisionis illius, curet conuocari clerum & populum pro testimonio, per pulsum campanae maioris. Et intronizandus indutus superpillicio & stola, flectat genua ante fores Ecclesiae: & introducens ipsum similiter indutus, & genua flectens, dicat:

Vers. Adiutorium nostrum in nomine Domini:

Resp. Qui fecit caelum & terram.

Et oret cum ipso Psalmum: Misere mei Deus secundum magnam, &c. quilibet suum versum. Finito Psalmo, dicant

T t

simul,

simul. Kyrie eleyson. Christe eleyson. Kyrie eleyson. Pater noster. Ave Maria. **Et surgens introducens dicat.**

Vers. Et ne nos inducas in tentationem:

Resp. Sed libera nos à malo.

Vers. Sacerdotes tui induantur iustitia:

Resp. Et sancti tui exultent.

Vers. Saluum fac seruum tuum:

Resp. Deus meus sperantem in te.

Vers. Deus custodiat introitum & exitum tuum:

Resp. Ex hoc nunc & vsque in seculum.

Oratio.

Oremus.

Pratende Dómine famulo tuo dexteram cælestis auxiliij, vt te toto corde perquirat, & quæ digne postulat, consequi mereatur. Per Christum Dominum nostrum. **Resp.** Amen.

Postea tradat ei clauēs Ecclesiæ, dicens:

Accipe has clauēs, vt iisdem aperias ac claudas quibus & quando oportet: in nomine Domini. **Aperto posthac per eum ostio, inducat eum, porrecta ei stola, executor, dicens:**

Ingrederere in domum Dei, cuius pietate ad ministeriū ipsius vocatus es, vt cum grege tibi credito, vitam ingredi mercaris sempiternam. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Et aspergat eum aqua benedicta. Deinde præcedente clero, qui hætenus intra Ecclesiam ad fores præstolabatur, vadunt ad summū altare: vbi ambo genua flectentes, facta breui oratione, ascendunt ad planum altaris. Et tunc executor intronizando modicū inclinato ad altare, tangentiq; ambabus manibus ipsum altare in medio tradat possessionem, dicens:

Autoritate & mandato Domini nostri Reuerendissimi **N. Episcopi N.** mitto te in corporalem & actualem huius Ecclesiæ possessionem, constituens te rectorem eius, in spiritualibus & temporalibus, ac curā animarum illius tibi committens, quam ita administrabis in animam tuam, vt in die iudicij Deo rationem administrationis tuæ reddere valeas: Et propterea tibi de ipsius fructibus & obuentionibus ab his, quorum

quorum interest, responderi iubeo. In nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. Amen.

Quo peracto, intronizatus facto signo Crucis in medio altaris, exosculetur illud, & si adest clerus, cantetur Antiphona de Patrono Ecclesiæ cum versu & Collecta, quam nouus rector dicat. His peractis, pulsantur omnes campanæ, & decantetur Te Deum laudamus: Demum executor aut alius quispiam ad hoc idoneus commendet eum populo, & iubeat vt illi tanquam rectori de cætero obediant, & de omnibus prouentibus & iuribus integrè respondeant. Si verò autoritate Papæ possessio danda est, dicatur: Autoritate & mandato sanctissimi Dñi nostri Papæ, mitto te in corporalem, &c.

Postremo de Ecclesia intrando domum Plebani dicat Executor.

Vers. Pax huic domui:

Resp. Et omnibus habitantibus in ea.

Oremus.

Visita, quæsumus Dómine, habitationem istam, & omnes insidias inimici ab ea longè repelle, & Angeli tui sancti nos in pace custodiant: Et benedictio tua sit super nos semper. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

In simplicibus verò beneficiis vtpotè Vicariis, & Altaristis, ac cæteris, Executor, vt supra, & inducendus superpillicio induti, corā notario (si haberi possit) & testibus ad hoc rogatis & presentibus aliquibus eius Ecclesiæ beneficiatis, si qui sint, vadunt ad altare beneficij, vbi genua flectunt, factaq; breui oratione, Executor tradat possessionem beneficiato, dicens:

Autoritate & mandato Domini nostri Reuerendissimi Episcopi **N.** mitto te in corporalem & actualem huius vicariæ (Altaris) Sancti **N.** possessionem: committens tibi administrationem spiritualem & temporalem ipsius: cuius administrationis rationem in die iudicij te Domino redditurum scias. Iubeo præterea tibi de ipsius fructibus & obuentionibus ab his, quorum interest, responderi. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen.

T t 2

Quo

Quo peracto, intronizatus facto signo Crucis in medio altaris, exosculetur illud, postremò Executor aspergat eum aqua benedicta.

Notandum autem, si is, qui introducitur, circa suam institutionem, in manibus Episcopi, vel eius Vicarij, non fecit professionem fidei, iuxta S. Concilij Tridentini præscriptum; ut eam faciat coram altari, ante orationem supra eum ut supra dicendam. Quæ quidem Professio talis est.

Ego N. firma fide credo & profiteor, omnia & singula, quæ continentur in Symbolo fidei, quo sancta Romana Ecclesia vtitur, videlicet: Credo in vnum Deum patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, visibilium omnium, & invisibilium. Et in vnum Dominum Iesum Christum, Filium Dei unigenitum, & ex patre natum ante omnia secula: Deum de Deo: lumen de lumine: Deum verum de Deo vero: genitum, non factum, consubstantialem patri, per quem omnia facta sunt: qui propter nos homines, & propter nostram salutem, descendit de cælis, & incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria virgine, & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato; passus, & sepultus est: & resurrexit tertia die secundum scripturas: & ascendit in cælum, sedet ad dexteram patris: & iterum venturus est cum gloria iudicare vivos, & mortuos; cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum, & viuificantem, qui ex Patre, Filioq; procedit: qui cum Patre, & Filio, simul adoratur, & conglorificatur: qui locutus est per prophetas. Et Vnam, Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor vnum baptismum, in remissionem peccatorum, & expecto resurrectionem mortuorum, & vitam venturi seculi Amen. Apostolicas & Ecclesiasticas traditiones, reliquasq; eiusdem Ecclesiæ observationes & constitutiones firmissimè admitto, & amplector. Item sacram scripturam, iuxta eum sensum, quem tenuit & tenet sancta mater Ecclesia, cuius est iudicare, de vero sensu,

sensu, & interpretatione sacrarum scripturarum, admitto; nec eam vnquam, nisi iuxta vnanimem consensum Patrum accipiam, & interpretabor. Profiteor quoque septem esse verè & propriè sacramenta nouæ legis, à Iesu Christo, Domino nostro, instituta, atque ad salutem humani generis, licet nō omnia singulis necessaria, scilicet Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam vñtionem, Ordinem, & Matrimonium; illaque gratiam conferre: & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem, sine sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque & approbatos Ecclesiæ catholicæ ritus, in supradictorum omnium sacramentorum solenni administratione recipio, & admitto: omnia & singula, quæ de peccato originali, & de iustificatione in Sacrosancta Tridentina Synodo definita & declarata fuerunt, amplector, & recipio. Profiteor pariter in Missa offerri Deo, verum, proprium, & propiciatorium sacrificium, pro viuis, & defunctis: atque in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento esse, verè, realiter, & substantialiter corpus & sanguinem, vnà cum anima, & diuinitate Domini nostri Iesu Christi: fierique conuersionem totius substantiæ panis, in corpus, & totius substantiæ vini, in sanguinem; quam conuersionem Catholica Ecclesia Transubstantiationem appellat. Fateor etiam sub altera tantum specie, totum atque integrum Christum, verumq; Sacramentum sumi. Constanter teneo, Purgatoriū esse, Animasq; ibi detentas fidelium suffragiis iuuari. Similiter & Sanctos, vna cum Christo, regnantes, venerandos atq; inuocandos esse, eosq; orationes Deo pro nobis offerre, atq; eorum reliquias esse venerandas. Firmissimè assero, imagines Christi, ac Deiparæ semper virginis, necnon aliorum Sanctorum, habendas & retinendas esse, atque eis debitum honorem ac venerationem impertiendam. Indulgentiarum etiam potestatem, à Christo in Ecclesia relictam fuisse; illarumq; vsum Christiano populo maximè salutarem esse affirmo. Sanctam Catholicam, & Apostolicam Romanam Ecclesiam,

clesiam, omnium Ecclesiarum matrem, & magistram agnosco; Romanoq; Pontifici, beati Petri, Apostolorum principis successor, ac Iesu Christi Vicario, veram obedientiam spondeo ac iuro. Cætera item omnia, à sacris Canonibus, & œcumenicis Conciliis, ac præcipua à sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata, indubitanter recipio atque profiteor: simulq; contraria omnia, atq; hæreses quascunq; ab Ecclesia damnatas & reiectas, & anathematizatas, ego pariter damno, reiicio, & anathematizo. Hanc veram Catholicam fidem, extra quā nemo saluus esse potest, quam in præsentī spontē profiteor, & veraciter teneo, eandem integram & inuiolatam, vsque ad extremum vitæ spiritum constantissimè (Deo adiuuante) retinere & confiteri, atque à meis subditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit, curaturum, Ego idem N. spondeo, voueo, ac iuro: Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.

RECONCILIATIO PALLARUM, corporalium, & linteaminum sacrorum post eorum ablutionem.

Sacerdos superpillicio & stola indutus dicat:

Vers. Adiutorium nostrum in nomine Domini:

Resp. Qui fecit cælum & terram. **Oremus.**

Omnipotens sempiternè Deus, innocentiae restitutor, qui per Moysen famulum tuum præcepisti Sacerdotibus & ministris, vt sanctuarij vestes nitidæ asseruarèntur, & maculatæ mundarèntur, ne quid inèsset, quod tuæ oculos offènderent maiestatis: tibi has vestes tua benedictione consecratas referimus mundas & nitidas. Suppliciter deprecantes, vt eas in vsum ministerij tui pristinum placidus ac benignus reassumere dignèris: quatenus sacrificium tibi acceptum & nobis

nobis salutiferum super eis offerre valeamus. Per Iesum Christum filium tuum Dóminum nostrum: qui tecum viuit & regnat in vnitæte Spíritus sancti Deus, in sæcula seculorum. Amen.

Deinde aspergatur aqua benedicta dicens: Reconciliare, & ad vsum pristinum sacri ministèrii renouare. In nómine Patris, & Filij, & Spíritus sancti. Amen.

BENEDICTIO ITER INGREDIENTIUM.

Sacerdos dicat Antiphonam: In viam pacis: **Deinde canticum:** Benedictus Dñs Deus Israël, quia visitauit, &c. **in fine Gloripatri.** **Postea repetatur Antiphona:** In viam pacis & prosperitatis dirigat vos (nos) omnipotens & misericors Dominus, & Angelus Raphaël comitetur vobiscū (nobiscum) in via, vt cum pace, salute & gaudio reuertamini (reuertamur) ad propria. Kyrie eleyson. Christe eleyson. Kyrie eleyson. Pater noster.

Vers. Et ne nos inducās in tentationem:

Resp. Sed libera nos à malo.

Vers. Saluos fac seruos tuos:

Resp. Deus meus sperantes in te.

Vers. Mitte eis (nobis) auxilium de sancto:

Resp. Et de Sion tuere eos (nos.)

Vers. Esto eis (nobis) domine turris fortitudinis:

Resp. A facie inimici.

Vers. Nihil proficiat inimicus in eis (in nobis.)

Resp. Et filius iniquitatis non apponat nocere eis (nobis.)

Vers. Benedictus Dominus die quotidie:

Resp. Prosperū iter faciat eis (nobis) Deus salutarium nobis:

Vers. Vias tuas Domine demonstra nobis: (strorū.)

Resp. Et semitas tuas edoce nos.

T t 4

Vers.

224 Benedictio iter ingredientium.

Verf. Vtinam dirigantur viæ nostræ:

Resp. Ad custodiendas iustificationes tuas.

Verf. Erunt praua in directa:

Resp. Et aspera in vias planas.

Verf. Angelis suis Deus mandauit de te:

Resp. Vt custodiant te in omnibus viis tuis.

Verf. Domine exaudi orationem meam:

Resp. Et clamor meus ad te veniat.

Oremus.

Deus qui filios Israël per maris médium sicco vestigio ire fecisti, quiq; tribus magis iter ad te stella duce pandisti: tribue quæsumus famulis tuis iter prósperum, tempusque tranquillum: vt ángelo sancto tuo cómite, ad eum quo pergunt (pergimus) locum, ac demum ad æternæ salutis portum feliciter peruenire vâleant (valeamus.)

Deus qui Ahraâm púerum tuum de Vr Chaldæorum eductum, per omnes suæ peregrinationis vias illæsum custodisti: quæsumus vt hos (nos) famulos tuos custodire dignêris. Esto eis (nobis) Dómine in procinctu suffragium, in via solatium, in æstu vmbráculum, & in plúuia & frigóre tegumentû, in lassitúdine vehículum, in aduersitate præsidium, in lúbrico báculus, in naufragio portus: vt te duce quò tendunt (téndimus) prósperè perueniant (perueniamus) & demum incólumes ad própria rédeant (redeamus.)

Adésto Dómine supplicationibus nostris, & viam famulorum tuorum in salutis tuæ prosperitate dispóne: vt inter omnes viæ & vitæ huius varietates, tuo semper protegántur (protegámur) auxílio.

Præsta quæsumus omnipotens Deus, vt familia tua per viam salutis incédât: & beati Ioánnis præcursoris hortamenta sectando, ad eum, quem prædixit secûra perueniat, Dóminum nostrum Iesum Christum filium tuum, qui tecum viuit & regnat in vnitáte Spíritus sancti Deus, per ómnia secula seculorum. **Resp.** Amen.

Verf.

Bened. peregr. ad loca sacra. 225

Verf. { Procedatis in pace.

{ Procedamus in pace.

Ref. In nómine Dñi. Amen.

BENEDICTIO PEREGRINORUM ad loca sacra.

Sacerdos dicto Sacro, ad hoc propositum: alioqui super-
Spillicio & stola indutus: stans ad altare, & peregrinis ante
sefe genuflexis inchoat, signando se signo Crucis. **Verf.** Ad-
iutorium nostrum, &c. **Resp.** Qui fecit cælum & terram.
Deinde dicit Antiphonam. Dominus custodit te, Dominus
protectio tua, super manum dexteram tuam. **Psalm. 120.**

LEuauia oculos meos in montes, vnde veniet auxilium
mihi. **Auxilium meum à Domino:** qui fecit cælum &
terram. **Non** det in commotionem pedem tuum: neq; dor-
mitet qui custodit te. **Ecce** non dormitabit: neq; dormiet,
qui custodit Israël. **Dominus** custodit te, Dominus prote-
ctio tua: super manum dexteram tuam. **Per** diem sol non
vret te: neq; luna per noctem. **Dominus** custodit te ab om-
ni malo: custodiat animam tuam Dñs. **Dominus** custodiat
introitum tuum & exitum tuum: ex hoc nunc & vsq; in secu-
lum. **Gloria Patri. Repetita Antiphona:** Dominus custodit
te, &c. **dicit Sacerdos** Kyrieleyson, &c. **omnia vt supra in Iti-
nerario: quo finito, addat sequentes orationes.** **Oremus.**

Deus infinite misericordiæ, & maiestatis immensæ, quem
nec spátia locorum, nec interualla témporum, ab his,
quos tuêris abiúngunt: adésto præsentibus famulis tuis, in te
vbique fidéntibus: & per omnem, per quam ituri sunt viam,
dux eis & comes esse dignêris: nihil eis aduersitatis nóceat,
nihil dfficultátis obsistat: cuncta eis salúbria, cuncta prospé-
ra sint, vt sub ope dextere tuæ, quidquid iusto expetierint desi-
derio, céleri consequántur effectû. Per Dñm. **Oremus.**

Omnipotens sempitérne Deus, humáni géneris reformâ-
tor & author, qui Abrahæ púero tuo, ve exirét de terra
natiui-

natiuitatis suæ, & iret in terram promissionis, quam ei te daturum promiseras præcepisti: nec non & populum Israëliticum in desertum ad te adorandum, multis prodigiis venire fecisti: hos quesumus peregrinos ad beatorum Apostolorum Petri & Pauli limina (**vel N. alia loca**) te adorare pergentes, à periculis omnibus erue, & à peccatorum nexibus absolue: Et tu, qui es via vera in te confidentibus, eorum iter bene dispone, ut inter omnes huius vitæ perturbationes tuo protegantur auxilio: mitte eis Domine Angelum tuum, quem Tobie famulo tuo comitem dedisti, ut ubicunque manserint, sit illis defensor, contra insidias omnium inimicorum visibilium & invisibilium: quatenus læti & incolumes ad nos redire valeant. Per Dominum.

Postea ponat ante se eorum baculos & peras, subiungens.

Omnipotens sempiternæ Deus, qui serui & dilecti tui Iacob Patriarchæ voto, benedixisti: ut habens panem ad vescendum, & vestimentum ad operiendum, & in baculo Iordanem transiens, postmodum cum magna substantia in patriam reuerteretur: super hos quoque famulos tuos vota seruitutis sue offerentes, benedictionem tuam effundere digneris, ut subsidio tuæ providentiæ, & baculo tuæ protectionis muniti, cum spiritalibus & temporalibus votorum suorum augmentis, tibi & Ecclesiæ tuæ in hoc loco representari mereantur. Per Dominum nostrum, &c.

Postremo redditis in manus eorum peris & baculis, aspergit eos aqua benedicta dicens: Per sacram huius aquæ asperisionem, det vobis omnipotens Deus, ad eundum & redeundum, suam gratiam & benedictionem **Resp.** Amen. Et benedictio Dei omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus sancti, descendat super vos, & maneat semper. **Ref.** Amē.

Si peregrini fuerint diuersi sexus, vel vnus solus tantum: Sacerdos ad ea, superiorem formulam benedictionis accomodabit.

BENE-

BENEDICTIO NOVÆ NAVIS.

Vers. Adiutorium nostrum in nomine Domini:

Resp. Qui fecit cælum & terram.

Vers. Dominus vobiscum. **Resp.** Et cum spiritu tuo.

Propitiare Domine supplicationibus nostris, & benedic Nauim istam dextera tua sancta, & omnes qui in ea vehentur, sicut dignatus es benedicere arcam Noë ambulantem in diluuiio. Porrigere eis Domine dexteram tuam, sicut porrexisti beato Petro ambulanti supra mare: & mitte sanctum angelum tuum de cælis, qui liberet & custodiat eam semper à periculis vniuersis, cum omnibus quæ in ea erunt: & famulos tuos, repulsis aduersitatibus, portu semper cursuque tranquillo tuearis: transactisque ritibus perfectis negotiis omnibus, iterato tempore ad propria cum omni gaudio reuocare digneris. Per Dominum nostrum.

Aspergat nauim aqua benedicta.

BENEDICTIO DOMVS NOVÆ.

Vers. Adiutorium nostrum, &c. **Qui** fecit cælum & terram. **Antiphona.** Vanum est vobis ante lucem surgere, nisi Dñs ædificauerit domum, & custodiuerit eam. **Psal.** 126.

Nisi Dominus ædificauerit domum: in vanum laborauerunt, qui ædificant eam. **Nisi** Dominus custodierit ciuitatem: frustra vigilat, qui custodit eam. **Vanum** est vobis ante lucem surgere: surgite postquam sederitis, qui manducatis panem doloris. **Cum** dederit dilectis suis somnum: ecce hæreditas Domini, filij merces, fructus ventris. **Sicut** sagittæ in manu potentis: ita filij excussorum. **Beatus** vir, qui impleuit desiderium suum ex ipsis: non confundetur cum loquetur inimicis suis in porta. **Gloria patri.** **Psal.** 127.

Beati omnes qui timent Dominum: qui ambulant in viis eius. **L**abores manuum tuarum quia manducabis: beatus es,

tus es, & benè tibi erit. **V**xor tua sicut vitis abundans: in lateribus domus tuæ. **F**ilij tui sicut nouellæ oliuarum: in circuitu mensæ tuæ. **E**cce sic benedicetur homo: qui timet Dominum. **B**enedicat tibi Dominus ex Sion: & videas bona Hierusalem, omnibus diebus vitæ tuæ. **E**t videas filios filiorum tuorum: pacem super Israël. **Psalm. 132.**

Ecce quàm bonum & quàm iucundum: habitare fratres in vnum. **S**icut vnguentum in capite: quod descendit in barbam, barbam Aaron. **Q**uod descendit in oram vestimenti eius: sicut ros Hermon, qui descendit in montem Sion. **Q**uoniam illic mandauit Dominus benedictionem: & vitam vsque in seculum.

Quibus finitis, & Antiphona repetita, dicitur Vers. Domine exaudi orationem meam **Resp.** Et clamor meus ad te veniat. **Vers.** Dominus vobiscum. **Resp.** Et cum spiritu tuo. **Oremus.**

TE Deum Patrem omnipotentem suppliciter exoramus pro hac domo, & pro eius habitatoribus ac rebus: vt eam bene **✠**dicere & sanctificare, ac bonis omnibus ampliare digneris: tribue eis Dómine de rore cæli abundantiam & de pinguedine terræ, vitæ substantiam, & desideria voti eorum ad effectum tuæ miserationis perducas: ad introitum ergo nostrum bene **✠**dicere, & sanctificare digneris hanc domum, sicut benedicere dignatus es domum Abraham, Isaac, & Iacob, & intra parietes domus istius Angeli tui lucis inhabitent, eamque, & eius habitatores custodiant. Per Christum Dominum nostrum. Amen **Oremus.**

Visita quæsumus Dómine habitationem istam, & omnes insidias inimici ab ea longè repelle: Angeli sancti tui habitent in ea, qui illos in pace custodiant, & benedictio tua sancta sit super eos semper. Per Dóminum nostrum, &c.

Vltimò aspergantur partes & anguli domus aqua benedicta, dicendo: Per sacram huius aquæ aspercionem, largiatur Dó-

tur Dóminus huic domui, & in ea contentis, suam benedictionem, & securam mansionem.

Ad idem Oratio, ab igne & alijs periculis præseruatua.
Oremus.

DEfende quæsumus Dómine domū istam, habitantesque in ea, à maioribus vsque ad minimos, à conflagratione ignis, à tempestate, ruina, peste, infirmitate, & ab omnibus periculis, & insultibus inimici: vt digna & secūra in te confidentium habitatio effici mereatur. Per Christum Dóminum nostrum. Et benedictio Dei omnipotentis Pa **✠**tris, & Fi **✠**lij, & Spíritus **✠**sancti, descendat in hunc locum & maneat semper. **Resp.** Amen.

BENEDICTIO PANIS, ET Aquæ, in festo S. Agathæ, contra ignis periculum.

Sacerdos celebrans Missam de festo in Canone maiori, antequam proferat verba illa: Per quem hæc omnia Domine semper bona creas: **conuersus ad populum panem & aquam tenentem, dicit Psalm. 66.**

Deus misereatur nostri, & benedicat nobis: illuminet vultum suum super nos, & misereatur nostri. **V**t cognoscamus in terra viam tuam, in omnibus gentibus salutare tuum. **C**onfiteantur tibi populi Deus, confiteantur tibi populi omnes. **L**ætentur & exultent gentes, quoniam iudicas populos in æquitate: & gentes in terra dirigis. **C**onfiteantur tibi populi Deus, confiteantur tibi populi omnes: terra dedit fructum suum. **B**enedicat nos Deus, Deus noster: benedicat nos Deus: & metuant eum omnes fines terræ. **G**loria patri, & Filio, & Spiritui sancto. **S**icut erat, &c. **K**yrie eleyson. **C**hriste eleyson. **K**yrie eleyson. **P**ater noster. **E**t ne nos. **Vers.** Adiutorium nostrum. **Resp.** Qui fecit.

cit. *Verf.* Sit nomen Domini benedictum. *Resp.* Ex hoc nunc, & vsque in seculum. *Verf.* Ora pro nobis beata Agatha. *Resp.* Vt digni efficiamur. *Verf.* Domine exaudi. *Resp.* Et clamor. *Verf.* Dominus vobiscum: *Resp.* Et cum spiritu tuo. *Oremus.*

Domine Iesu Christe fili Dei viui, qui es panis viuus, qui de cælo descendisti, bene *✠* dic, & sancti *✠* fica hos panes & aquam, in honorem beatæ Agathæ virginis & martyris, ut ubicumq; contra ignem comburentem missa vel posita fuerint, illico ignis euanescat, & penitus extinguatur. Qui viuis & regnas cum Deo patre, &c. Benedictio Dei omnipotentis, Pa *✠* tris, & Fi *✠* lij, & Spiritus *✠* sancti, per intercessionem beatæ Agathæ, virginis & martyris tuæ, descendat super has creaturas, & maneat semper. Amen.

Postea aspergat ea aqua benedicta: & reuersus ad altare, prosequitur in Canone, vbi desierat: Per quem hæc omnia Domine semper bona creas, &c. vsque ad finem Missæ. Hoc pane vescantur eodem die, initio commestionis, in domo constituti. Aquam vero feruent, ut tempore necessitatis in ignem iniiciatur.

TRACTATUS IV VANDI à Dæmonibus obsessos vel maleficiatos.

Quamuis quilibet fidelis verè Catholicus, postquam per fidem in baptismo sathanæ renunciauit, & Christum induit, acceperit à Christo eiusq; Ecclesia potestatem calcandi super serpentes & scorpiones infernales, eosque tum in seipsis, tum in proximis sibi charitate connexis oppugnare & deuincere: Tamen in Ecclesia, quæ est castrorum acies ordinata, ex officio tale munus propriè competit Exorcistis, eminentius autem superioribus ordinibus ecclesiasticis insignitis, videlicet Acolutis, Subdiaconis, Diaconis,

conis, & Presbyteris: quando autem fieri potest eminentissimè, propriis parochis, vel Episcopis: Proinde quilibet horum ordinum, non temerè, sed cum superiorum voluntate tale certamen aggredi debet. Ante quod cauebit inprimis à vitio superbiæ, & vanæ gloriæ, ne laboret in tentatione alicuius curiositatis, vel opinionis sanctitatis; sed habeat veram & profundam humilitatem, suiq; abiectionem: indignitatem suam agnoscens: totamq; hanc potestatem diuinæ misericordiæ, & operationi attribuens. Diabolus enim, cum sit rex super omnes filios superbiæ, à sibi similibus, vel subditis non superatur neque profligatur. Deinde caueat ab omni specie auaritiæ, & cupiditatis, ne aliquam temporalem mercedem pro suo opere accipiat, neque pactum & spem illius interponat: sed meminerit se tantam potestatem gratis accepisse; eamque vicissim gratis aliis debere impendere: illud præmij expectando, quod hoste maligno ad finem superato, nomen suum inscribatur in libro vitæ. Auaritia siquidem, teste Apostolo, est idolorum seruitus, animas habens venales: Et principis Apostolorum edicto, excluditur à sorte eiusmodi ministerij, qui donum Spiritus sancti æstimat precio temporali. Tertio caueat, ne sit peccato luxuriæ, & carnalis immundiciæ pollutus: siquidem teste Domino apud Iob, Virtus dæmonis est in lumbis eius: & fortitudo eius in vmbilico ventris eius: & super eos dæmonium habet potestatem, qui contra rationem, & legem Dei carne sua abutuntur, sicut equus & mulus, quibus non est intellectus. Quarto, habeat firmam fidem de omnibus articulis fidei Catholicæ, ne in vlllo vel minimùm dubitet: Dicit enim Dominus, eos qui crediderint, id inter alia signa esse secuturum, ut in nomine eius dæmonia eiiciant. Et princeps Apostolorum leoni huic infernali rugienti, in fide fortiter resistendum esse admonet. Maximè autem firmissima fide nitatur, se à Christo eiusque ecclesia habere potestatem superandi dæmones: & hoc officium superna virtute efficaciter exercendi. Insuper habeat firmam spem de diuina bonitate, quod illi in tam pio conatu aderit, & per se tanquam instrumentum, plasma imaginis suæ, à tyrannide hostili liberabit: nisi suæ occultæ dispositioni, ad sui gloriam, vel patientis

entis meritum, vel aliquod aliud melius bonum, secus facere vel differre videatur. Denique & supra omnia charitatem pro fundamento præcipuo huic operi supponat, in qua illius arma contra tela inimici firmiter præualebunt. Intendat igitur omnia facere ad gloriam Dei, & charitatem, & compassionem proximi, eiusque animæ & corporis salutem promouendam. Efficacius etiam opus aggredietur, si iuxta Domini sententiam, ieiunio triduo, vel sicut poterit, sese præparet: & interea versetur in oratione, & in piis meditationibus, præsertim mysterij incarnationis, passionis, mortis & resurrectionis Christi, quibus nostra à tyranno infernali redemptione parta est. Præmissa igitur medicorum exploratione, vel familiarium infirmi testimoniis: si Exorcista signa obsessionis, quæ non obscura sunt deprehenderit; die competenti (quæ quo sacratior, ad opus erit efficacior) persona obsessa ducatur in Ecclesiam ante venerabile Sacramentum, nisi grauis causa rem in priuato sacello, vel honesto domus loco peragendum dictauerit. Excludantur hæretici, schismatici, excommunicati, suspensi, & quauis censura Ecclesiastica, vel publico peccato, vel scandalo onerati, vel infamati: tum etiam curiosi & diffidentes. Siquidem ipsemet Saluator noster potentiae suae absolutæ, quorundam incredulitatem ad similem effectum obtinuisse testatus est. Si fuerit energumenus, masculus adultus, non admittantur foeminae, nisi fortè aliquæ annosæ, & spectatæ pietatis. Similiter si fuerit foemina, non admittatur frequentia virorum, nisi qui videantur ad promouendum opus esse necessarij. Adsint presbyteri, clerici & laici: qui vera compassione, & orationibus opus ex animo & sincera deuotione prosequantur.

Exorcista igitur (obsesso ante altare procidente, vel genuflexo) si est presbyter, per seipsum: si non, tunc per alium dicat ad intentionem sui operis Missam de S Trinitate: de Spiritu sancto, de passione Domini, de B. virgine, vel secundum suam deuotionem. In qua suis locis inserat sequentes orationes.

Oratio.

Deus qui per vnigenitum tuum, exclusa dominatione Diaboli, populum tuum fidelem aptasti: expelle quæsumus

sumum à famulo tuo N. cunctas Diabolicæ illusionis insidias, & eum illibatum ab omni eius impugnatione conserua. Per eundem Dominum, &c.

Secreta. Munus Dómine, humilitatis nostræ pro petitione famuli tui N. oblátum pétimus, vt grátanter assumas, & ab eius oppressione hostis maligni insidias, omnemque potestatem benignus excludas. Per Dominum nostrum, &c.

Post Communionem. Cælestis panis, quem sumpsimus Dómine, & nobis indulgentiam tribuat: & famulum tuum N. ab antiqui hostis irrisione defendat. Per Dñm nostrum, &c.

Finita Missa, si ipse celebravit, retineat eundem vestitum sacrum: si non celebravit, superpillicio & stola indutus, ita vt sui officij & ordinis habitum non excedat: conuersus ad energumenum & presentes, poterit, si commodum erit, facere ad eos aliquam præfationem, qua & circa opus propositum erudiantur, & ad feruorem orationis excitentur. Postea genuflexus cum reliquis dicat Litanias maiores. Vbi post versum, Vt animas nostras, fratrum, propinquorum, & benefactorum nostrorum ab æterna damnatione eripias. Te rogamus, &c. **immediate inferatur. Vt præsentem famulum tuum (famulam tuam) ad imaginem tuam creatum (creatam) & præciosissimo sanguine filij tui redemptum (redemptam) ab obsidione, & vexatione Satanæ liberare digneris. Te rogamus, &c.**

Vt eidem veram peccatorum suorum compunctionem, & dignam eorundem poenitentiam, & remissionem largiri digneris. Te rogamus, &c. Vt nos indignos famulos tuos ad eius liberationem cooperantes, exaudire & adiuuare digneris. Te rogamus, &c. Vt fructus terræ, &c. **& reliqua ad finem.** **Postea dicat Vers.** Domine exaudi orationem meam. **Resp.** Et clamor, &c. **Vers.** Dominus vobiscum. **Resp.** Et cum spiritu tuo. **O** remus.

Omnipotens Dómine, verbum Dei patris, Christe Iesu, Deus

& Dómine vniuersæ creaturæ: qui sanctis tuis Apóstolis dedisti potestatem calcandi super serpentes & scorpiones: qui inter cætera mirabilium tuorum ópera dignatus es docere, dæmones effugare, cuius virtute victus, tanquam fulgur de cælo Satanas cecidit: tuum nomen cum pauore & tremore supplex precor, vt mihi indignissimo seruo tuo, data venia peccatorum, fiduciam & possibilitatem donare digneris; vt hunc crudellem draconem, brachij tui munitus potentia, fideliter & securus aggrediar. Per te Iesu Christe Dómine Deus noster. Qui viuis & regnas cum eodem patre in vnitæte. **Tunc aspergat seipsum, obfessum, & astantes aqua benedicta, dicendo:** Per sacram aquæ huius asperisionem, concedat tibi Dominus ab inimico liberationem, & Ecclesiæ suæ consolationem. **Resp. Amen.**

Postea erecto obfesso, & à fortibus hominibus detento, Exorcista stans versus illum ad altare, inchoat sese signando: In nómine Pa **✠** tris, & Fi **✠** lij, & Spiritus **✠** sancti. Amē. **Deinde legat sequentia verba cum magna fiducia, & libera voce.**

Precipio vobis dæmones improbi, si qui venistis in succursum & adiutoriū istius, (vel istorum dæmonum,) hanc Dei creaturam N. vexantis, (vel vexantium,) ex parte sanctissimæ Trinitatis, Pa **✠** tris, & Fi **✠** lij, & Spiritus **✠** sancti: & sub poena detrusiōis in inférnum, & immersionis in stagnum ignis & sulphuris per centum annos; quatenus nullum adiutorium vel fauorē detis iis dæmōnibus, (vel ei dæmoni) qui vexant (aut vexat) corpus & animam huius creaturæ Dei N. sed discedatis statim, & eatis ad loca vobis diuino iudicio deputata. Ecce cru **✠** cem Dómini, fúgite partes aduersæ: Vicit Leo de tribu Iuda radix Dauid. **Postea imposita collo Energumeni extrema parte stolæ, & sacris reliquiis super petus, manuq; sua imposita super caput Energumeni, clarè ac distinctè prosequatur Ver.** Adiutorium, &c. **Ref.** Qui fecit. **Psalm. 67.**

Exurgat

Exurgat Deus, & dissipentur inimici eius: & fugiant, qui oderunt eum, à facie eius. **S**icut deficit fumus, deficient: sicut fluit cera à facie ignis, sic pereant peccatores à facie Dei. **E**t iusti epulentur, & exultent in conspectu Dei: & delectentur in letitia. **C**antate Deo, psalmum dicite nomini eius: iter facite ei, qui ascendit super occasum, Dominus nomen illi. **E**xultate in conspectu eius, turbabuntur à facie eius: patris orphanorum, & iudicis viduarum. **D**eus in loco sancto suo: Deus qui inhabitare facit vnus moris in domo. **Q**ui educit vinctos in fortitudine, similiter eos qui exasperant: qui habitant in sepulcris. **D**eus cum egredereris in conspectu populi tui: cum pertransires in deserto. **T**erra mota est, etenim cæli distillauerunt à facie Dei Sinai: à facie Dei Israël. **P**luuiam voluntariam segregabis Deus hæreditati tuæ: & infirmata est, tu verò perfecisti eam. **A**nimalia tua habitabunt in ea: parasti in dulcedine tua pauperi Deus. **D**ominus dabit verbum euangelizantibus: virtute multa. **R**ex virtutum dilecti dilecti: & speciei domus dicere spolia. **S**i dormiatis inter medios cleros pennæ columbæ deargentatæ: & posteriora dorsi eius in pallore auri. **D**um discernit cælestis reges super eam, niue dealbabuntur in Selmon: mons Dei, mons pinguis. **M**ons coagulatus, mons pinguis: vt quid suspicamini montes coagulatos? **M**ons in quo beneplacitum est Deo habitare in eo: etenim Dominus habitabit in finem. **C**urrus Dei decem millibus multiplex, millia letantium: Dominus in eis in Sinai in sancto. **A**scendisti in altum, cepisti captiuitatem: accepisti dona in hominibus. **E**tenim non credentes: inhabitare Dominum Deum. **B**enedictus Dominus die quotidie: prosperum iter faciet nobis Deus salutarium nostrorum. **D**eus noster Deus saluos faciendi: & Domini Domini exitus mortis. **V**eruntamen Deus confringet capita inimicorum suorum: verticem capilli perambulantium in delictis suis. **D**ixit Dominus, ex Basan conuertam: conuertam in profundum maris. **V**t intingat

V v 4

tur pes

tur pes tuus in sanguine: lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso. **V**iderunt ingressus tuos Deus, ingressus Dei mei: regis mei qui est in sancto. **P**ræuenerunt principes coniuncti psallentibus: in medio iuencularum tympanistiarum. **I**n ecclesiis benedicite Deo Domino: de fontibus Israël. **I**bi Benjamin adolescentulus: in mentis excessu. **P**rincipes Iuda, duces eorum: principes Zabulon, & principes Nephtholim. **M**anda Deus virtuti tuæ: confirma hoc Deus quod operatus es in nobis. **A** templo tuo in Ierusalem: tibi offerent reges munera. **I**ncrepa feras arundinis, congregatio taurorum in vaccis populorum: ut excludant eos, qui probati sunt argento. **D**issipa gentes quæ bella volunt, venient legati ex Ægypto: Ætiopia præueniet manus eius Deo. **R**egna terræ cantate Deo: psallite Domino. **P**sallite Deo, qui ascendit super cælum cæli: ad Orientem. **E**cce dabit voci suæ vocem virtutis, date gloriam Deo super Israël: magnificentia eius, & virtus eius in nubibus. **M**irabilis Deus in sanctis suis, Deus Israël ipse dabit virtutem & fortitudinem plebi suæ: benedictus Deus. **G**loria Patri, &c. **D**einde genuflectendo dicitur. Kyrie eleyson. Christe eleyson. Kyrie eleyson. Pater noster. **Quod dicant etiam astantes. Deinde:**
Vers. Saluum fac seruum tuum. (Saluam fac ancillam tuam.)
Resp. Deus meus sperantem in te.
Vers. Nihil proficiat inimicus in eo (ea.)
Resp. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.
Vers. Mitte ei Domine auxilium de sancto:
Resp. Et de Sion tuere eum (eam.)
Vers. Esto ei Domine turris fortitudinis:
Resp. A facie inimici.
Vers. Domine exaudi orationem meam:
Resp. Et clamor meus ad te veniat.
Vers. Dñs vobiscum: **Ref.** Et cum spiritu tuo. **O**remus.

Omnipotens æternæ DEVS, à cuius facie cæli distillant, montes sicut cera liquefcunt, terra tremit, cui pa-

rent

rent abyssi: quem inférnus pauéscit, quem omnis terrarum moles aspicit: humiliter te supplex deprecor dominator Domine, ut inuocatione nominis tui, anima huius famuli tui, (famulæ tuæ) N. à nefariorum dæmonum vexatione & maleficiis liberata, ad autorem suæ salutis recurrat: liberatoremq; suum diabólico depulso foetore, & odore suauissimo Spiritus S. percépto, sequatur Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum: qui tecum viuit & regnat, in vnitæte eiusdem Spiritus, &c. **Postea hac oratione completa, dicat Vers.** Dominus vobiscum: **Resp.** Et cum, &c. **Vers.** Sequentia S. Euangelij secundum Marcum. **Resp.** Gloria tibi Domine. **I**n illo tempore. Recumbentibus vndecim Apóstolis, apparuit illis Iesus, & exprobrauit incredulitatem eorum, & duritiam cordis, quia iis qui viderant eum resurrexisse, non crediderunt. Et dixit eis: Euntes in mundum vniuersum, prædicæte Euangelium omni creaturæ, qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit: qui verò non crediderit condemnabitur. Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: in nomine meo dæmonia eiicient, **Hæc dicens, tangat manu caput obfessi, & pergat in Euangelio ad finem.** Linguis loquentur nouis, serpentes tollent: Et si mortiferum quid biberint, non eis nocébit. Super ægros manus imponent, & benè habebunt. Et Dominus quidem Iesus, postquam locutus est eis, assumptus est in cælum, & sedet à dextris Dei: Illi autem profecti, prædicauerunt ubique Domino cooperante, & sermonem confirmante, sequentibus signis.

Finis Euangelio, aspergat ægrotum aqua benedicta in modum Crucis, dicendo: In nomine Pa^{tr}is, & Fi^{li}i, & Spiritus ^{san}cti. Amen. **Vers.** Domine exaudi orationem meam: **Resp.** Et clamor meus ad te veniat. **Vers.** Dominus vobiscum: **Resp.** Et cum spiritu tuo. **O**remus.

Domine sancte, pater omnipotens, æternæ Deus, virtutem tuam totis exoro gemitibus, pro huius famuli tui (famulæ tuæ) N. à diabolo oppressi (oppressæ) curatione, qui

qui etiam indignis inter pressuras præsidium donas: exurge pro huius infirmitate acer bellator, noli diu retinere vindictam, qui ante conspectum parentis filium concerni non permisisti: auxiliare quæsumus huic famulo tuo (huic famulae tuae) inimici furoris vexato (vexatae) nec finas eius animam a diabolo possideri, ut a maligni oppressionibus & maleficiis liberata, tibi referat gratias sempiternas. Per eum, qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

Postea dicat: In nomine Pa^{tris} & Fi^{lij}, & Spiritus^{sancti}. Amen.

Benedictio. Nos cum prole pia benedicat virgo Maria. **Resp.** Amen. **Vers.** Ecce crucem Domini, fugite partes aduersae. **Resp.** Vicit leo de tribu Iuda, radix David. **Vers.** Domine exaudi orationem meam: **Ref.** Et clamor meus ad te veniat. **Vers.** Dominus vobiscum. **Ref.** Et cum spiritu tuo.

Oratio. O remus.

Deus Angelorum, Deus Archangelorum, Deus Prophetarum, Deus Apostolorum, Deus Martyrum, Deus Confessorum, Deus Virginum, Deus Pater Domini nostri Iesu Christi, inuoco nomen tuum, ac præclare maiestatis tuae clementiam supplex exposco, ut mihi auxilium præstare digneris aduersus hunc nequissimum spiritum, & omnem, qui vexat hoc plasma tuum. Per eundem.

EXORCIZATIO.

EXorcizo te omnis immundissime spiritus, omnis incurfusio aduersarij, omnis ira, omne phantasma, omnis legio. **In fronte.** In nomine Domini nostri Iesu Christi eradicare, explantare, & effugare ab hoc plasmate Dei. Ipse tibi imperat diabole, qui ventis & mari imperauit, & tempestatibus. Ipse tibi imperat, qui te de supernis caelorum in inferiora terrae demergi præcepit.

Hic petit Sacerdos nomen spiritus, ac præcipit ei, hoc modo, dicens.

Præcipio

Præcipio tibi, quicumque es spiritus immunde in hoc corpore, per merita gloriosae passionis, resurrectionis & ascensionis Domini nostri Iesu Christi, per missionem Spiritus sancti, & per aduentum eius, ut ostendas & dicas mihi nomen tuum, & an vnus solus sis, an plures, & diem & horam exitus tui (vel vestri) cum signo extinctionis luminis.

Iterum præcipio tibi per merita gloriosae virginis Mariae matris Dei, Sancti Zenonis, Sancti Antonij, Sancti Hilari-
onis, Sancti Ambrosij, Sancti Geminiani, Sancti Petri Martyris, & Sanctae Catharinae de Senis, **hic addantur Patroni Prouinciae vel illius Ecclesiae**, & omnium Sanctorum & sanctarum Dei, ut ostendas & dicas mihi nomen tuum, & an vnus solus sis, an plures, & diem & horam exitus tui (vel vestri) cum signo extinctionis luminis.

Tertio præcipio tibi autoritate beatorum Petri & Pauli, & aliorum Apostolorum & successorum ipsius beatissimi Petri, ut ostendas & dicas mihi nomen tuum, & an vnus solus sis, an plures, & diem & horam exitus tui (vel vestri) cum signo extinctionis luminis.

Et si non responderit, vel responderit, se esse solum, tunc prolequere, ut sequitur.

Audi ergo maledicte Satana: audi & time, victus & prostratus abscede: In nomine Domini nostri Iesu Christi. Tu ergo nequissime Satana, inimice fidei, aduersarie generis humani, mortis adductor, vitae raptor, iustitiae declinator, malorum radix, fomes vitiorum, seductor hominum, proditor gentium, pater inuidiae, incitator nequitiae, origo auaritia, causa discordiae, excitator dolorum, dæmonum magister, quid stas & resistis, cum scias eum tuas perdere vires? Illum metue, qui in Isaac immolatus est, in Ioseph venundatus, in agno occisus, in homine crucifixus, deinde inferni triumphator extitit gloriosus. Recede, **in fronte.** in nomine Pa^{tris} & Fi^{lij}, & Spiritus^{sancti}, & da locum Spiritui sancto: & per hoc signum crucis Domini nostri Iesu Christi: qui

sti: qui cum eodem Patre in vnitatem eiusdem Spiritus sancti, viuit & regnat Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

Quod si cognouerit exorcizans à pluribus eum obsideri dæmonibus, præterita adiuratio dicenda est plurali numero ad hunc modum.

Audite ergo maledicti Satanæ, audite & timete, victi & prostrati abscedite, In nomine Domini nostri Iesu Christi. Vos ergo nequissimi Satanæ, inimici fidei, aduersarij generis humani, mortis adductores, vitæ raptores, iustitiæ declinatores, malorum radices, fomites vitiorum, seductores hominum, proditores gentium, patres inuidiæ, incitatores nequitiae, origines auaritiæ, causæ discordiæ, excitatores dolorum, dæmonū magistri, quid statis & resistitis, cum sciatis eum vestras perdere vires? Illum metuite, qui in Isaac immolatus est, in Ioseph venundatus, in agno occisus, in homine crucifixus, deinde inferni triumphator extitit gloriosus. Recedite, **in fronte**, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti: Et date locum Spiritui sancto: & per hoc signum crucis Domini nostri Iesu Christi, qui cum eodem patre in vnitatem eiusdem Spiritus sancti viuit & regnat Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

Deinde dicat Vers. Dominus vobiscum: **Res.** Et cum spiritu tuo.

Oratio.

Oremus.

Deus conditor & defensor humani generis, qui hominem ad imaginem & similitudinem formasti, respice super hunc famulum tuum (hanc famulam tuam) N. qui (quæ) dolis inuidi serpentis appetitur, quem (quam) hostis antiquus maleficiis affligit, terræ formidinis horrore circumuolat, & sensum mentis humanæ stupore defigit, terrore conturbat, & metu trepidi timoris exagitat. Repelle Domine virtutes & maleficia diaboli, fallacesque eius insidias amoue, procul impius tentator aufugiat. Sit nominis tui signum, **in fronte**, famulus tuus (famula tua) & anima tutus (tuta) & corpore: **in pectore**, Tu peccatoris huius interna custodias:

dias: tu vi scera regas: tu cor informes: in anima aduersatricis potestatis tutamenta euanescant. Da ad hanc inuocationem nominis tui gloriam, ut qui hucusque terrebatur, territus aufugiat, & victus abscedat, tibi que possit hic famulus tuus (hæc famula tua) N. & corde firmatus (firmata) & mente syncerus (syncera) debitum præbere famulatum. Per Dominum nostrum.

Hic interroga de nomine, ut supra, & præcipe. Si vero Dæmon non dicat nomen suum, vel dæmonum, qui opprimunt corpus obsessi, dic in aure obsessi ter hunc versum. Deum qui te genuit dereliquisti, & oblitus es Domini creatoris tui. Tunc siue responderit, siue non, constanter & sine intermissione prosequere adiurationem. **ADIURATIO.**

Adiuro te serpens antique, per iudicem viuorum & mortuorum, per factorem mundi, per eum, qui habet potestatem mittere te in gehennam, ut ab hoc famulo (hac famula) Dei N. qui (quæ) ad Ecclesiæ ipsius currit præsidia, festinus discedas, & maleficia tua omnia ab eo (ea) dimoueas. Adiuro te non per meam infirmitatem, sed per virtutem spiritus sancti, ut exeas ab hoc famulo (hac famula) Dei N. quem (quam) Dominus Iesus Christus fecit ad imaginem & similitudinem suam. Cede, cede, non mihi, sed mandato Christi. Illius te urgeat potestas, qui te affixus cruci suo subiugauit imperio. Illius brachium contremisce, qui de cunctis gemitibus inferni animas iustorum ad lucem perduxit. Sit tibi terror corpus hominis, sitque tibi terror imago Dei, nec resistas, nec moreris discedere ab homine isto, quia complacuit Deo, ut in homine habitaret. Et ne me infirmissimum contemnendum putes, dum me peccatorem esse cognoscis. **Imperat tibi Deus.** **Imperat tibi maiestas Christi.** **Imperat tibi Deus pater.** **Imperat tibi filius.** **Imperat tibi Spiritus sanctus.** **Imperat tibi fides Apostolorum, Petri & Pauli, & cæterorum.** **Imperat tibi sanguis Martyrum.** **Imperat tibi sacramentum.** **In fronte** crucis. **Imperat tibi**

X x

tibi

tibi mysteriorum virtus. ✠ Imperat tibi Iesus Nazarenus. ✠ Imperat tibi verbum caro factum. ✠ Exi transgressor, exi seductor plene omni dolo & fallacia, veritatis inimice. Da locum durissime, da locum impiissime, da locum Christo, in quo nihil inuenisti de operibus tuis nefandis: qui te expoliavit, qui regnum tuum destruxit: qui te victum ligauit, & vasa tua diripuit: qui te proiecit in tenebras exteriores, vbi tibi cum ministris tuis præparatus est interitus. Quid truculente recogitas? quid temerariè retractas? reus omnipotenti Deo, cuius statuta transgressus es: reus Iesu Christo filio eius, quem temerariè ausus es tentare, & crucifigere præsumpsisti: reus humano generi, cui tuis persuasionibus mortis fructum propinasti.

Quod si plures adsint dæmones, ita adiurentur.

Adiuo vos serpentes antiqui, per iudicem viuorum & mortuorum, per factorem mundi, per eum, qui habet potestatem mittere vos in gehennam, vt ab hoc famulo (famula tua) Dei N. qui (quæ) ad Ecclesiæ ipsius currit præsidia, festinanter discedatis, & maleficia vestra omnia ab eo (ea) dimoueat. Adiuo vos non per meam infirmitatem, sed per virtutem spiritus sancti, vt exeatis ab hoc famulo (hac famula) Dei N. quem (quam) Dominus noster Iesus Christus fecit ad imaginem & similitudinem suam. Cedite, cedite, non mihi, sed mandato Christi: Illius vos vrgeat potestas, qui vos affixos cruci suo subiugauit imperio. Illius brachium cōtremiscite, qui de cunctis gemitibus inferni animas iustorum ad lucem perduxit. Sit vobis terror corpus hominis, sitque vobis terror imago Dei: ne resistite, nec sitis in mora discedere ab homine isto, quia complacuit Deo, vt in homine habitaret, Et ne me infirmissimum contemnendum putetis, dum me peccatorem esse cognoscitis. ✠ Imperat vobis Deus. ✠ Imperat vobis maiestas Christi. ✠ Imperat vobis Deus Pater. ✠ Imperat vobis filius. ✠ Imperat vobis Spiritus sanctus. ✠ Imperat vobis fides Apostolorum Petri & Pauli, & cætero-

cæterorum. ✠ Imperat vobis sanguis Martyrum. ✠ Imperat vobis sacramentum in fronte, ✠ crucis. Imperat vobis mysteriorum virtus. ✠ Imperat vobis Iesus Nazarenus. ✠ Imperat vobis verbum caro factum. ✠ Exite transgressores, exite seductores pleni omni dolo & fallacia, veritatis inimici: Date locū durissimi, date locum impiissimi, date locū Christo, in quo nihil inuenistis de operibus vestris nefandis: q̄ vos expoliavit, qui regnū vestrū destruxit, qui vos victos ligauit, & vasa vestra diripuit: qui vos piccit in tenebras exteriores, vbi vobis cū ministris vestris præparatus est interitus. Quid truculenti recogitatis? quid temerarij retractatis? rei omnipotenti Deo, cuius statuta transgressi estis: rei Iesu Christo filio eius, quē temerariè ausi estis tentare, & crucifigere p̄sumpsistis: rei humano generi, cui vestris persuasionibus mortis fructū propinastis.

Si adhuc non recesserit, tu humiliter, & attentius prosequere, & nihil morare nugas, aut quæcūq; verba falsa diaboli. Vers. Dominus vobiscum Resp. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

Oremus.

Domine sancte, pater omnipotens, æternæ Deus, pater Domini nostri Iesu Christi, qui illum refugā tyrannum cum angelis ipsius gehennæ ignibus deputasti, quiq; vniuersum tuum in hunc mundum misisti, vt illum rugientem contēreret: velociter attēde, accelera, vt eruas hominem ad imaginem & similitudinem tuam creatum, à negōcio perambulante in tenebris, ab incursu & dæmonio meridiano. Da Domine terrorem super bestiam, quæ exterminauit vineam tuam: da fiduciam Domine seruis tuis contra nequissimum draconem fortissime stare. Non contēmnat Domine sperantes in te, & de tua misericordia præsumētes: nec dicat sicut in Pharaōne iam dixit: Deum non noui, & Israël non dimittam. Vrgeat illum Domine dextera tua, potens discedere à famulo tuo (à famula tua) N. ne diutius præsumat captiuū tenere hominem, quem tu ad imaginem tuam facere dignatus es. Et in fine seculorum per sanguinem filij tui redemisti. Per eundem Dñm, &c.

X x 2

Adiu-

Adiuratio.

Adiuro te itaq; draco nequissime, in nomine **✠ in fronte**, agni immaculati, qui ambulat super aspidē & basiliscum, qui conculcat leonem & draconem, vt discedas ab homine **✠ in fronte**, hoc: discedas ab Ecclesia Dei **✠** hac, **CruX fiat super circumstantes**. Contremisce & fuge inuocato nomine illius, quem inferni tremunt, cui virtutes cælorum & potestates subiectæ sunt, quem Cherubin & Seraphin indefessis vocibus laudant dicentes, Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth. Imperat tibi Iesus Nazarenus, qui te (cū discipulos eius contemneres) elisum & prostratum exire iussit ex homine. Quo præsente, cū te ab homine separasset, nec porcorum gregem præsumberas contingere. Recede ergo nunc adiuratus in nomine eius **✠ in fronte**, ab homine isto, quem ipse plasmauit. Durum est tibi Christo velle resistere, durum est tibi contra stimulum calcitrare: quia quanto tardius exis, tanto maius tibi supplicium crescit, quia non hominem contemnis, sed illum, qui est dominator viuorum & mortuorum, qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & seculum per ignem. **Resp. Amen.**

Plures autem ita adiurentur.

Adiuro vos itaq; dracones nequissimi, in nomine **✠ in fronte**, agni immaculati, qui ambulat super aspidem & basiliscum, qui conculcat leonem & draconem, vt discedatis ab homine **✠ in fronte**, hoc: discedatis ab Ecclesia Dei **✠** hac, **CruX fiat super circumstantes**. Contremiscite & fugite inuocato nomine illius, quem inferni tremunt, cui virtutes cælorum & potestates subiectæ sunt, quem Cherubin & Seraphin indefessis vocibus laudant dicentes, Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth. Imperat vobis Iesus Nazarenus, qui vos (cū discipulos eius contemneretis) elisos & prostratos exire iussit ex homine. Quo præsente, cū vos ab homine separasset, nec porcorum gregem præsumberetis contingere. Recedite ergo nunc adiurati in nomine eius **✠ in fronte**,

fronte, ab homine isto quem ipse plasmauit: durum est vobis Christo velle resistere, durum est vobis contra stimulum calcitrare: quia quanto tardius exitis, tanto magis vobis supplicium crescit, quia non hominem contemnitis, sed illum, qui est dominator viuorum & mortuorum, qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & seculū per ignem. **Resp. Amen.**

Si adhuc non recesserit spiritus malignus, aut prius non responderit, præcipe denuo, vt supra. Item interroga, quæ de causa venit, & quare opprimit eum. Interroga etiam, si sint alij spiritus opprimentes, & quot, & omnes eiiciantur. Esto prudens & circumspectus in interrogationibus, ne decipiaris. Magis stude cum humilitate mentis (quæ ad talia est necessaria) liberare creaturam Dei, quam loqui cum dæmonibus, vel cum aliquo eorum, sicut fecerunt sancti. Demum factis interrogationibus, si non recesserit, siue responderit, siue non, prosequere confidenter adiurationem sequentem.

Adiuratio.

ADiuro te omnis immundissime Spiritus, omne phantasma, omnis incurio Satanæ, in nomine Ie **✠** su Christi Nazareni, qui post lauacrum Iordanis in desertum ductus est, & te in tuis sedibus vicit, vt quem (quam) ille de limo terræ ad honorem gloriæ suæ formauit, tu desinas impugnare, & in homine miserabili non humanam fragilitatem, sed imaginem omnipotentis Dei contremiscas. Cede **✠** ergo Deo, qui te humiliato famulo suo Iob in seruitutem redegit: Cede **✠** Deo, qui te per Daniele puerū suum perdidit, & Draconem prostravit. Cede **✠** Deo, qui te per fidelissimum seruum Dauid de rege Saule spiritualibus canticis pulsum fugauit. Cede **✠** Deo, qui te propter malitiam tuam in Pharaone & eius exercitu per Moysen seruum suum in abyssum demersit. Cede **✠** Deo, qui te in Iuda Iscarioth proditore damnauit. Ille enim te diuinis angit verberibus, in cuius conspectu cum tuis legionibus tremens & clamans dixisti: quid nobis & tibi Iesu fili Dei? venisti ante tempus torquere nos. Ille

X x 3

te flam-

te flammis perpetuis vrget, qui in fine temporum dicturus est impiis: Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis eius. Tibi enim impie, & angelis tuis vermes erunt, qui nunquam morientur. Tibi & angelis tuis inextinguibile præparatur incendium, quia tu es princeps maledicti homicidij. Tu author incestus: Tu sacrilegiorum caput: tu artium pessimarum magister: tu hæreticorum doctor: tu totius obscenitatis inuentor. Exi ✠ ergo impie: Exi ✠ scelerate: Exi ✠ cum omni fallacia & maleficiis tuis, quia **in fronte ✠** hominẽ templum suum voluit esse Deus. Sed quid diutius moraris hic? da honorem Deo ✠ patri omnipotenti, cui omne genu flectitur: da locum Domino Iesu ✠ Christo, qui pro homine sanguinem suum sacratissimum fudit: Da locum Spiritui ✠ sancto, qui per beatũ Apostolum Petrum manifeste te strauit in Simone mago, qui fallaciam tuam in Anania & Saphira condemnauit, qui te in Herode rege honorem Deo non dante percussit, qui te in Elyma mago per Apostolum suum Paulum cæcitatis caligine perdidit, & per eundem de Pythonissa verbo imperans exire præcepit. Discede ergo nunc ✠ discede seductor ✠ vnà cū maleficiis tuis. Tibi eremus sedes est: tibi habitatio serpens est: humiliare & prosterne. Iam non est differendi tempus. Ecce enim dominator Dominus proximat citò: & ignis ardebit ante ipsum, & præcedet & inflammabit in circuitu inimicos suos. Si enim homines fallis, Deum non poteris irridere. Ille te eiicit, cuius oculis nihil occultum est: ille te expellit, cuius virtuti vniuersa subiecta sunt: ille te excludit, qui tibi & angelis tuis præparauit æternam gehennam, de cuius ore exit gladius bis acutus. Qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & seculum per ignem. **Resp. Amen.**

Si adhuc his dictis fatigatur oppressus, tunc sequere & dic
Vers. Domine exaudi orationem meam. Resp. Et clamor
meus ad te veniat. Vers. Dominus vobiscum: Resp. Et cum
spiritu tuo.

Oratio.

Oremus.
Omni-

OMnipotens sempiternus Deus, pater Dómini nostri Iesu Christi, te suppliciter precámur, vt imperes diabolo, qui hunc famulum tuum (hanc famulam tuam) N. detinet, vt ab eo (ea) discédar, & libera eum (eam) qui (quæ) credit in verum liberatorem Dóminum nostrũ Iesum Christum; vt purgatus (purgata) ab omni labe iniquitatis, maiestati tue pura mente deséruiat. Per eundem Dominum.

His expletis, si spiritus immundus non recesserit, reincipiendum est ab illo loco supra in hoc exorcismo, vbi sic habetur. Omnipotens æterne Deus, à cuius facie, &c. & ordine prædicto proseguendum vsque ad finem. Nec propter hoc exorcista diffidat: Quia sæpè probatum est, quòd duobus vel tribus diebus consecuta est victoria, quæ vna vice non successit. Interea verò non intermittat obsessum, inter deuotas personas, piis meditationibus & colloquiis distineri: & Sacramento Pœnitentiæ & Eucharistiæ, quando ad illa percipienda habet sana interualla, spiritualiter confouere.

MALEFICIORVM ET INCANTATIONVM DEPULSIO.

S. Hilarion Eremitarum Abbas, Dæmonum acerrimus exagitator, expertus dicere solebat, dæmones tanto in homines flagrare odio, vt non solum ipsos, sed etiam animalia, & alias creaturas eis ad vsum destinatas, impetere soleant. Exemplum in B. Iob, quem spiritus nequam in corpore à vertice ad plantam, non prius afflixit, quam omnia eius bona, vno quasi momento, perdidisset. Quod plerumque dæmones faciunt, per malignos homines, veluti sua instrumenta. Non tamen vltra quàm Deus permiserit: vt patet in maleficiis magorum Pharaonis. Et si autem Deus, eiusmodi plagas sæpè permittat propter probationem & coronam, in bonis & innocentibus; sæpius tamen eas infligit, in pœnam delinquentibus. Initium ergo remedij est, in talibus calamitatibus,

Xx 4

ad ipsum

ad ipsum recurrere, per veram poenitentiam, & satisfactionem eorum quæ ad Deum, & proximum pertinent. Deinde recurrendum est, ad orationem Ecclesiæ, per sacrificia, orationes, eleemosynas, & ieiunia. Licet etiam maleficia abscondita inquirere, & inuenta comburere. Non tamen licet, maleficium maleficio auertere & tollere. His remediis, ubi malum non desierit, vtendum erit sequenti formula.

Igitur sacerdos depulsurus eiusmodi maleficia, firma fide, & integritate vitæ præditus esse, & vel pridie tantum ieiunare, ipsa verò die depulsionis Missam accommodatam negotio celebrare prius debet. Ac in templo quidem veste lineæ & stola, extra templum autem stola tantum amictus, & incantatum siue maleficio affectum hominem, vel animalia ante se habens, aut si locus incantatus est, in eo stans, parata aqua, & thure, vel herbis benedictis, deuotè sic orat.

Vers. Adiutorium nostrum in nomine Domini. **Resp.** Qui fecit cælum & terram. Kyrie eleyson. Christe eleyson. Kyrie eleyson. Pater noster. Ave Maria. Credo. **Vers.** Domine exaudi orationem meam: **Resp.** Et clamor meus ad te veniat. **Vers.** Dominus vobiscum. **Resp.** Et cum spiritu tuo.

Oratio. **Oremus.**

Deus cælorum, terræ, maris, & omnium quæ in eis sunt, Conditor & moderátor: qui Satanam extollentem sese aduersus mentem tuam vnà cum asseclis ipsius sicut fulgur de cælo præcipitasti: & ministrorum eius magorum Pharaonis Moyse seruo tuo resistentium, incantationes & maleficia inefficacia redidisti: te supplices oramus, vt incantationes, præstigias & maleficia huic famulo tuo (huic famulæ tuæ) (vel huic loco) (vel his creaturis tuis) improba fraude demonum (meritis peccatorum nostrorum fortassis) intenta & inflicta, omnipotenti virtute tua & clementi bonitate dimoueas, auertas, & itidem inefficacia reddas, quo tyrannide eorum liberati, tibi Domino Deo nostro expeditius seruiamus,

uiamus, & nomen sanctum tuum studiosius celebremus. Per Dominum.

Oratio.

Oremus.

Domine Iesu Christe fili Dei viui, qui de sinu patris in terras descendisti, vt opera diaboli dissolueres, & discipulis tuis dedisti potestatem calcandi serpentes, & scorpiones: te supplices precamur, vt eos ipsos antiquos serpentes atque dracones diabolos, qui in hoc famulo tuo (hac famula tua) (vel in hoc loco) (vel in his creaturis tuis) tyrannidem sibi usurpant, pedibus familiæ tuæ potenter subiicias, & opera eorum, quæ adducti incantationibus & maleficiis hominis mente corrupti & sibi dediti, in perniciem serui tui (vel seruorum tuorum) machinantur & exercent, diuina clementia & virtute tua dissoluas, & inefficacia reddas. Qui cum eodem Patre tuo & Spiritu sancto Deus vnus regnas in secula seculorum. Amen.

EXORCISMVS.

Exorcizo & adiuro vos maledicti diaboli, quicunque & quotquot estis, qui incantationibus, maleficiis, & nefariis artibus addicti vobis hominis adducti, hominem hunc (vel locum hunc) (vel has Dei creaturas) perniciosè vexatis & exagitatis: vt hinc statim cum omnibus præstigiis & maleficiis vestris discedatis, nec vllam vobis deinceps potestatem in hunc hominem (vel in hunc locum) (vel in has Dei creaturas) usurpetis. Hoc autem non mea virtute vel meritis vobis præcipio: sed in nomine Dei omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus sancti: & in virtute sanctæ crucis, & mortis Christi Domini nostri, per quā potestas omnis tenebrarum, & tyrannis vestra in homines, & omnes creaturas Dei, eneruata & exinanita est. Recedite ergo, & fugite hinc illic, & date locum Dei potentia, dissoluentis opera vestra maligna, per immensam misericordiam suam. Increpet in vos digitus Dei, qui magorum Pharaonis incantationes inefficaces reddidit, & cuius virtutem tunc agnouistis, cum Pauli Apostoli

Apostoli imperio vim vestram in Elymam magum & mancipium vestrum (ad cuius nutum multis nocebatis) conuertistis, & cum in S. Iustinam, incantante, & vos urgente Cypriano, nihil profecistis. Sit super vos etiam nunc terror Dei omnipotentis, qui vos in ignem æternum præcipitaturus est: **Pa**ter, & **Fi**lius, & **S**piritus **s**anctus. Amen.

His dictis aspergatur homo, vel locus, vel iumenta, & pecudes incantatæ & maleficiatæ aqua benedicta: Et suffraguris vel herbarum benedictarum lustrentur siue incensentur.

PRECATIONES AD AVERTENDAM INGRUENTEM TEMPESTATEM.

Si locus & tempus patitur, Sacerdos pulsu campanarum (qui etiam sua ad hoc efficacia non vacat) conuocet populum ad Ecclesiam, cum careis benedictis accensis, ibique superpillicio & stola indutus, supplicationes infrascriptas peragat: Quod si fieri non potest, domi, vel in quocunq; loco, & cum quibuscunque personis deuotis, contra nubem infestam, si erit commodum, obuersus, signando se signo crucis dicat: **Vers.** Adiutorium nostrum in nomine Domini:

Resp. Qui fecit cælum & terram. **Psalm.** 92.
Dominus regnauit, decorem indutus est: indutus est Dominus fortitudinem, & præcinxit se. Etenim firmavit orbem terræ: qui non commouebitur. Parata sedes tua ex tunc: à seculo tu es. Eleuauerunt flumina Domine: eleuauerunt flumina vocem suam. Eleuauerunt flumina fluctus suos: à vocibus aquarum multarum. Mirabiles elationes maris: mirabilis in altis dominus. Testimonia tua credibilia facta sunt nimis: domum tuam decet sanctitudo Domine, in longitudine dierum. Gloria Patri, &c. **Deinde dicat.**

Vers. Ostende nobis Domine misericordiam tuam:

Resp. Et salutare tuum da nobis.

Vers.

Vers. Adiua nos Deus salutaris noster:

Resp. Et propter gloriam nominis tui Domine libera nos.

Vers. Saluum fac populum tuum Domine:

Resp. Et benedic hæreditati tuæ.

Vers. Fiat misericordia tua Domine super nos:

Resp. Quemadmodum sperauimus in te. **Orémus.**

Omnipotens sempiternè Deus, parce metuèntibus, & propitiare supplicibus, vt post nòxios ignes núbium, & vim procellarum, in misericórdiam tránseat laudis comminatio tempestatis. Per Christum Dominum nostrum. **Resp.** Amen. **Postea dicatur:** Pater noster. Ave Maria. Credo. **Premissa exhortatione ad populum, vt idem faciat.**

Vers. A fulgure & tempestate:

Resp. Libera nos Domine.

Vers. Emitter verbum suum & liquefaciet ea:

Resp. Flabit spiritus eius, & fluent aquæ.

Vers. Dominus dabit benignitatem:

Resp. Et terra nostra dabit fructum suum. **Orémus.**

Adomo tua, & locis habitatiónis, fidélium tuórum: quæsumus Dómine, spirituáles nequitie repellantur, & a creárum discédant malignitas tempestátum. Per Christum Dominum nostrum. **Resp.** Amen. **Deinde addat sequentem orationem.** **Orémus.**

Rex æterni imperij omnipotens Deus, qui das escam omni carni, qui óperis cælum núbibus, & paras terræ plúuiam: qui mandas núbibus desuper, & iánuas cæli áperis: qui transfers Austrum de cælo, & inducis in virtute tua Africum: qui rigas montes de superioribus suis, & de fructu óperum tuórum satiátur terra: qui ángelo præcepisti, ne terræ, mari, neque arbóribus noceret. Parce Dómine metuèntibus, & propitiare supplicantibus: te enim Dómine supplices exoramus, vt procul abscedat incúrso tórbinum, calamitas tempestátum, fragórq; grándinum, percússio flúminum, & quælibet insidiæ inimici temperentur: infesta tonítrua, nòxiæ plúuiæ,

pluuiæ, ventorum flamine fiant moderatè suspensa: omnis quoq; spiritus procellarum, & aereæ potestates virtutis tuæ dextera prosternantur. Descendat, quæsumus Dñe, desuper Spiritus sanctus: & sicut Samuéli cornigerū agnum in holocaustum tuum mactanti fragor aurarum turbam repulit aduersantem; ita fugatis omnibus contrariæ potestatis virtutibus, fruges, mentes & corpora fidelium, manus seruet angelica protectione superna: Et post sopitos nubium impetus, in laudis & deuotionis, ac spiritualis amoris augmentum transeat comminatio potestatis. Per Dñm.

Oremus.

Domine Iesu Christe, qui fecisti cælum & terram, mare & omnia quæ in eis sunt: quique flumini Iordani benedixisti, atque in eo baptizari voluisti, & tuas sanctissimas manus & brachia sacratissima in cruce extendisti, quibus aërem sanctificasti: obsecramus immensam pietatis & bonitatis tuæ abundantiam: quatenus has nubes, quas ante me, & post me, & supra, & à dexteris, & à sinistris, video aërem perturbare, dissoluere, & annihilare digneris: ut alligata potestas dæmonum, ipsis sæuiens deficiat, & turbetur: ad laudem tui sanctissimi nominis, & omnipotentissimæ maiestatis tuæ. Qui, &c.

Postea spargat aquam benedictam in modum crucis, per quatuor latera: & si adhuc perseverauerit tempestas, dicantur Litanix, ut supra fol. 21.

Ultimò Sacerdos benedicat nubes, dicens: Benedictio Dei omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus sancti, descendat super has nubes, & omnem vim inimici ab eis repellere dignetur. **Resp.** Amen.

Poterint Parochi prohibitis superstitionibus in aliquot diuersis tuæ Parœciæ locis aliquas ex suprascriptis orationes, personis aliquibus vtriusq; sexus, grauitate & deuotione potioribus, etiam vulgari sermone communicare: ut in defectu sacerdotis, accenso cereo benedicto, à suis quoq; locis, posset tempestates, & similia pericula depellere.

FORMV-

FORMVLÆ TONORVM
Psalmi xciiij. ad Inuitatoria
Festorum.

IN FESTO NATIVITATIS, CIRCUM-
cisionis, & in Epiphania Domini nostri
IESV CHRISTI.

V E nite exultemus Do mino, iubilemus De-

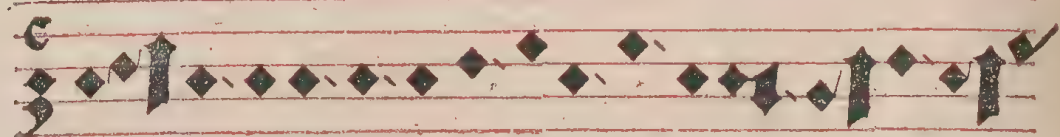
o sa lu ta ri no stro: præo cupe mus faciem

e ius in confes si o ne, & in psalmis iu-

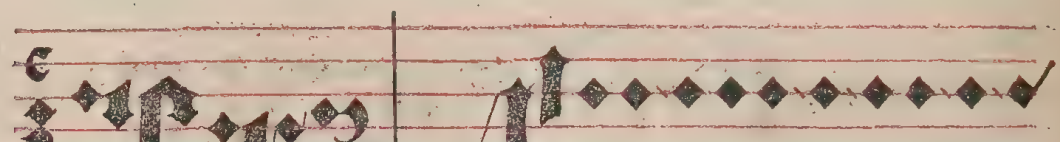
bi le mus e i. **Q**uo niam

Deus magnus Do minus, & Rex magnus super om-
nes

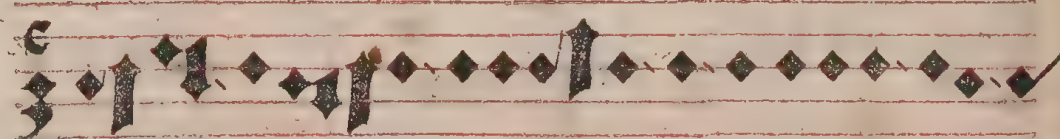

nes De os: quoniam non repel let Dominus plebem

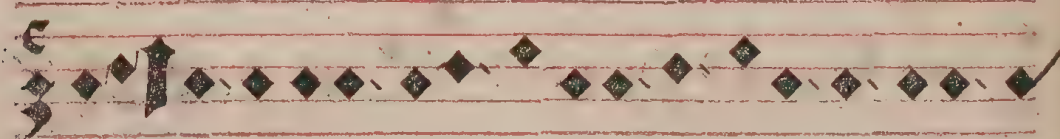

fu am, quia in manu eius sunt omnes fi nes ter-

ra, & al ti tudines montium i pse con-

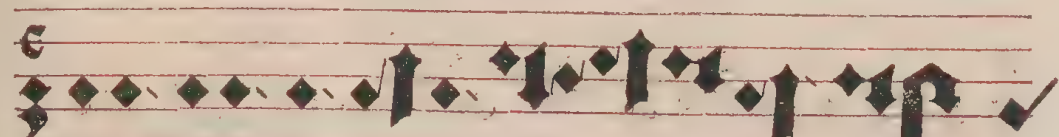

spi cit. **Q**uo niam ip si us est mare, &

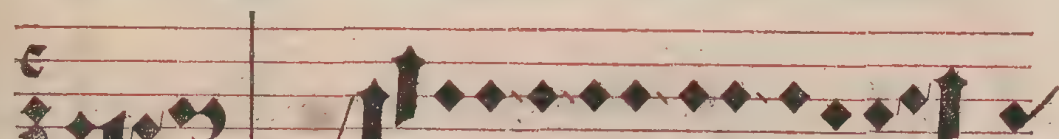

ipse fecit il lud, & a ridam fundauerunt manus

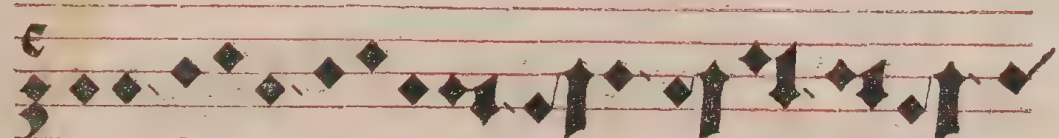

e ius: veni te a dore mus, & procidamus ante

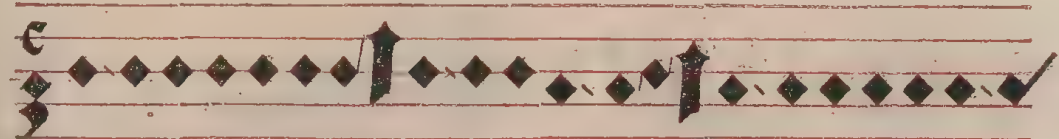

De um: ploremus corā Domino qui fecit nos, quia
ipse

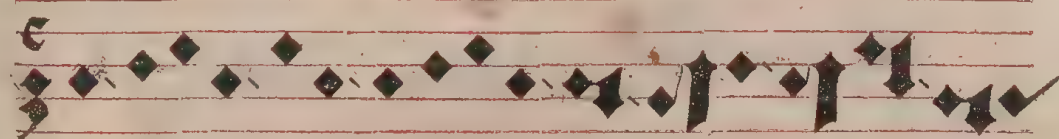

ip se est Dominus De us no ster, nos autem po-

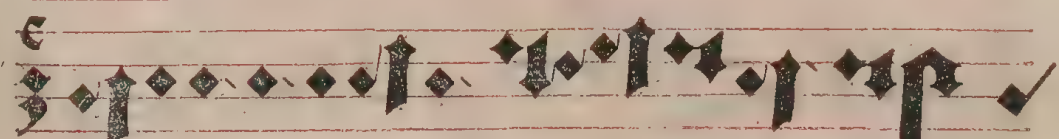

pulus e ius, & o ues pa scu æ e-

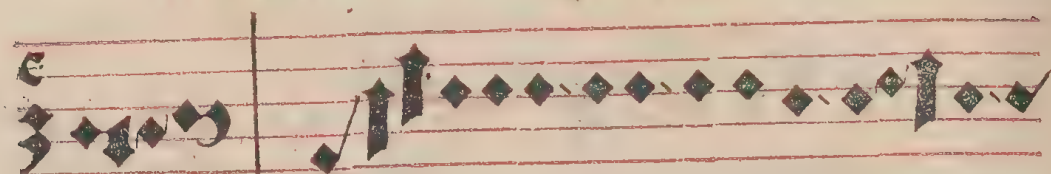

ius. **H**o die si vocem eius audie-

ri tis, noli te obdurare cor da ve stra, si cut

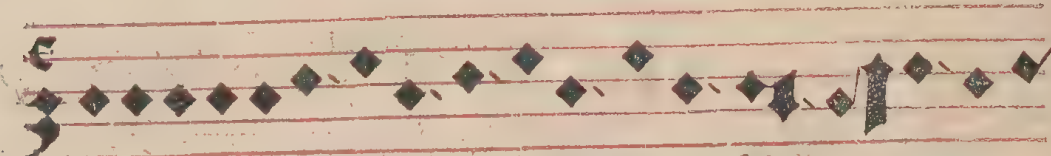

in ex a cerbati o ne secundū di em tentati o nis

in deserto: v bi tentauerunt me pa tres ve stri, pro-

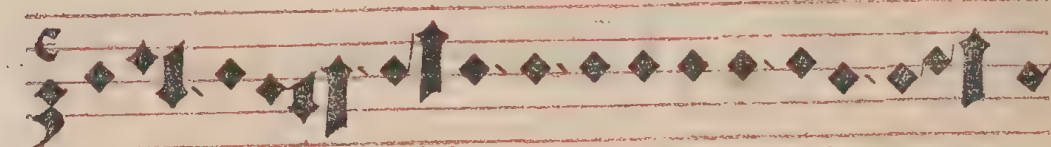

ba uerunt, & vi de runt o pe ra me-
Yy 2 a.

a. **Q**ua draginta annis proximus fu i

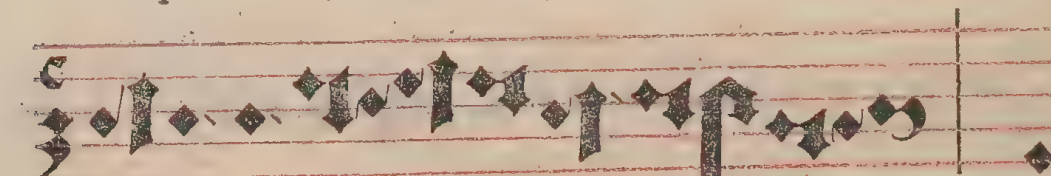
generati o ni huic, & dixi, semper hi er rant cor-

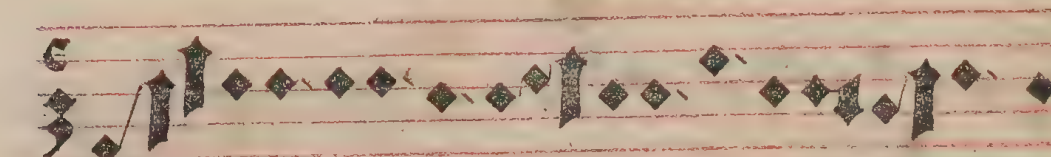
de, ipsi ve rò nō cognouerunt vias me-

as, quibus iura ti in i ra me a, si in tro-

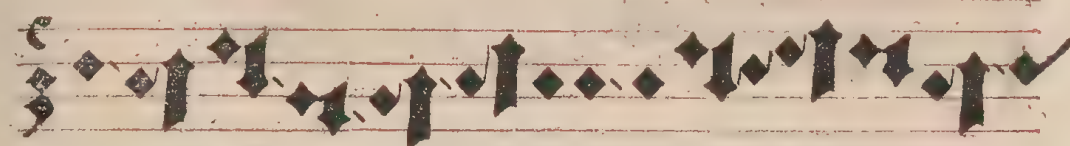
i bunt in re qui em me am.

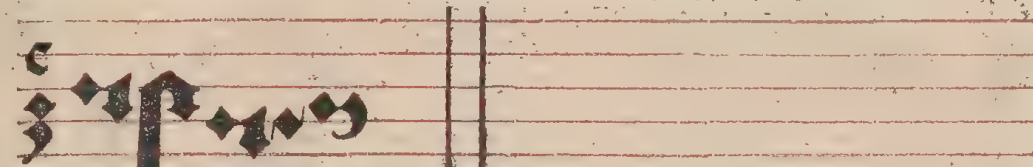
Glo ri a Patri, & Fi li o, & Spi ri tu i

san cto: Si cut e rat in princi pi o, & nunc, &

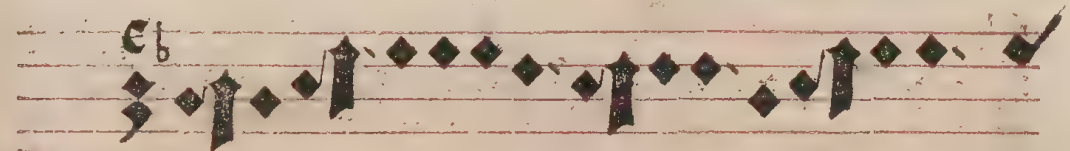

& sem per, & in se cula se cu lo rum,

A men.

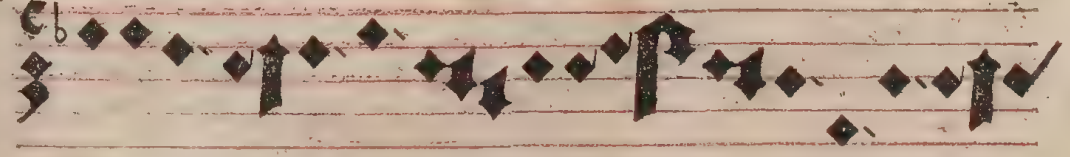
IN FESTO LAETISSIMAE RESVRRECTIONIS Domini nostri Iesu Christi, & toto tempore Paschali,
super Inuitatorium: Surrexit Dominus
verē, Alleluia.

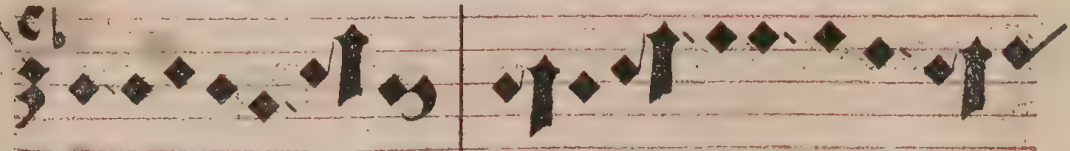
V E ni te exultemus Do mino, iubi lemus

Deo sa lu ta ri no stro: prae occu pemus

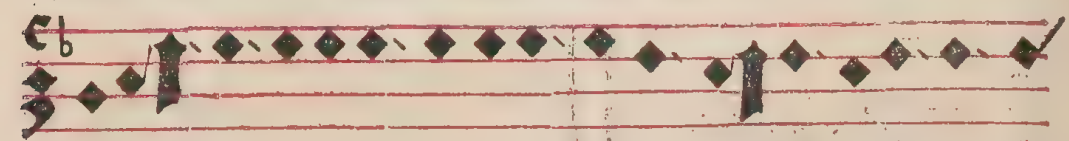
fa ci em e ius in con fessi o ne, & in psal-

mis iubilemus e i. **Q**uoniam Deus magnus Do-
mi-
Yy 3

minus, & Rex magnus super omnes De os: quo-

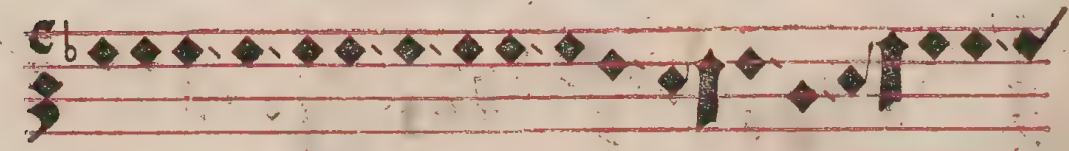
ni am non repellat Dominus plebem su am, quia in

manu e ius sunt omnes fi nes ter ræ, & al titu-

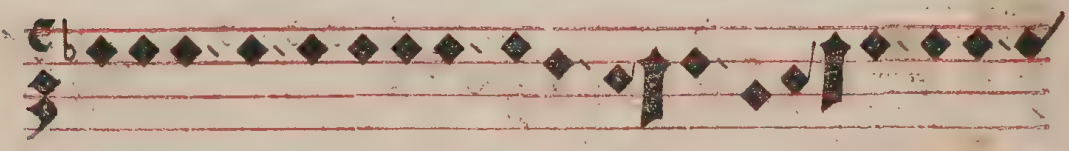
dines montium ipse conspi cit. Quoniam

ip si us est mare, & ipse fecit il lud, & a ridam

fundaue runt manus e ius: ve nite a-

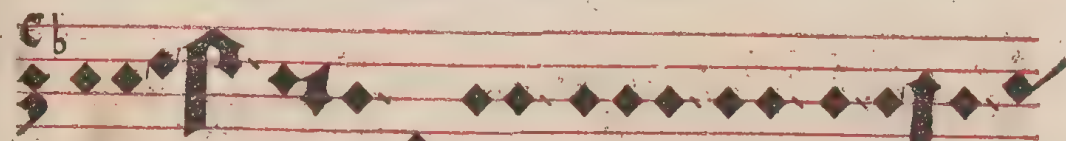

doremus, & procidamus ante De um, ploremus coram

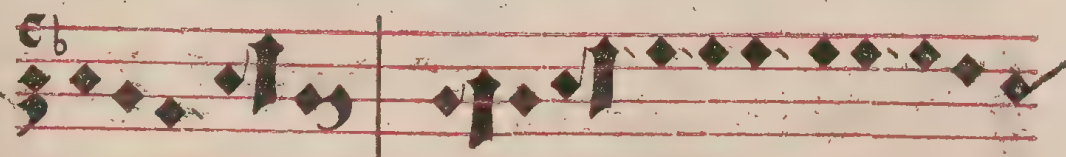
Do-

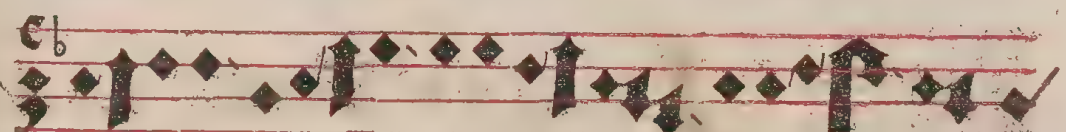
Domino qui fe cit nos, quia ipse est Do minus.

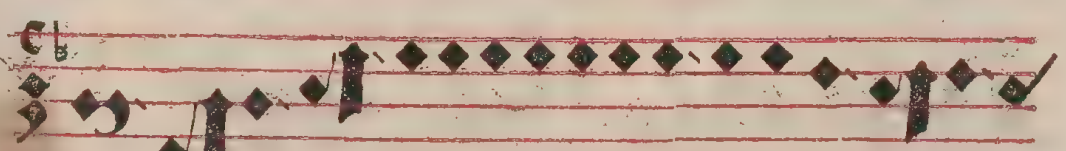
Deus noster, nos autem populus eius & o ues

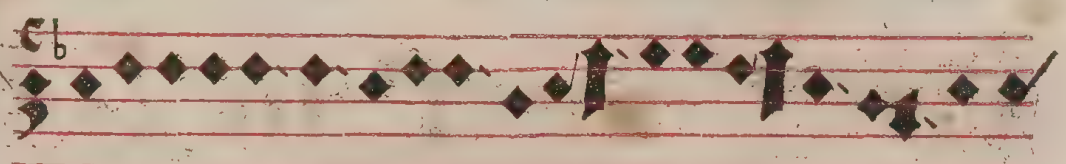
pascue e ius. **H**o die si vocem e ius audi-

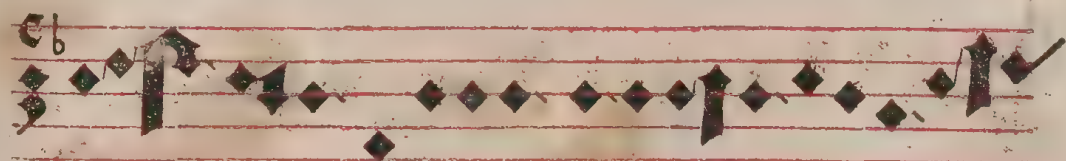
e ri tis, noli te obdura re corda ve-

stra: si cut in exacerbatio ne secundū di em

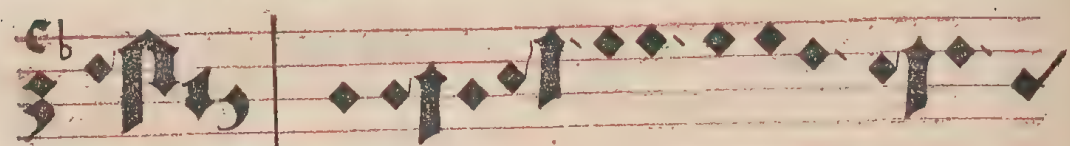
tenta tio nis in deserto: vbi tenta ue runt me pa-

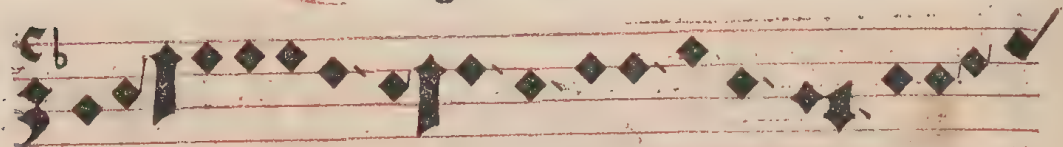
tres ve stri, probauerūt, & viderunt opera me-

Yy 4

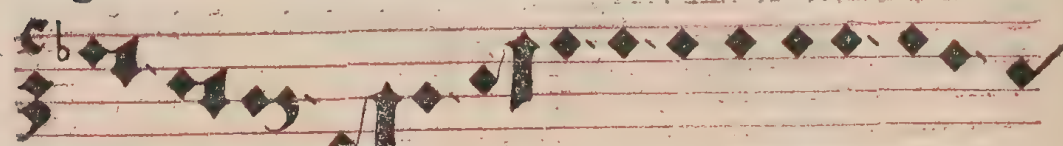
a.

a. Quadra ginta annis proximus fu i

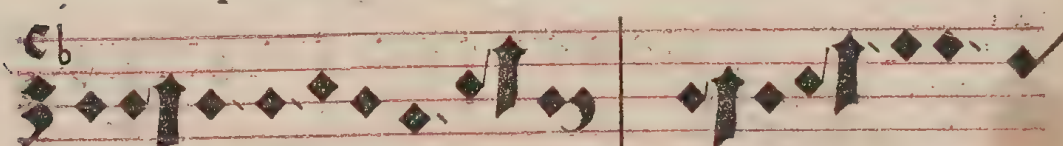
gene ra ti o ni hu ic, & di xi, semper hi errant

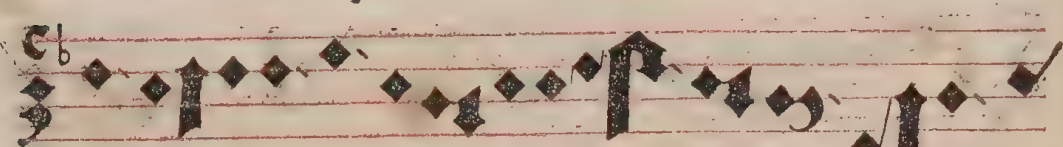
cor de: i p si ve rò non cognouerunt vias.

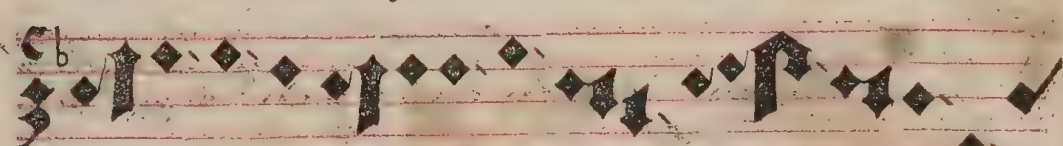
me as, quibus iura ui in i ra me a, si in-

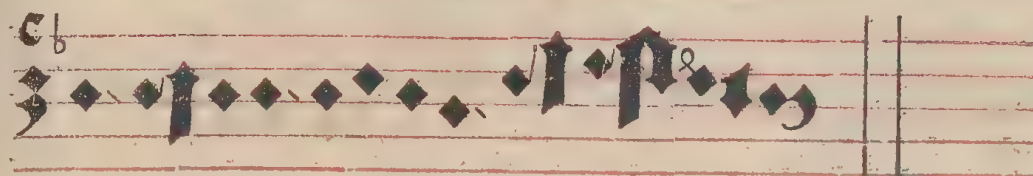
troi bunt in requiem me am. **G**lori a Patri,

& Fi li o, & Spi ri tui san cto: si cut

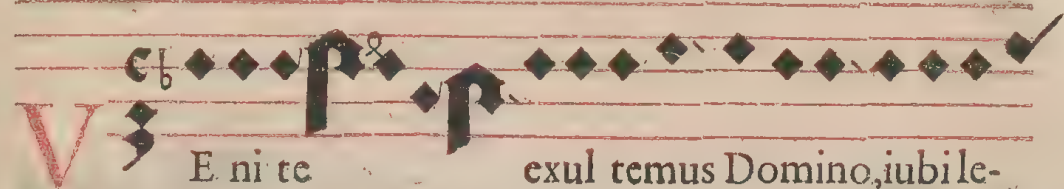

e rat in princi pi o, & nunc, & semper, & in

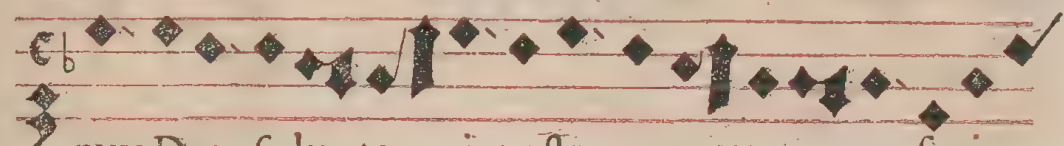

in se cula se culorum, A men.

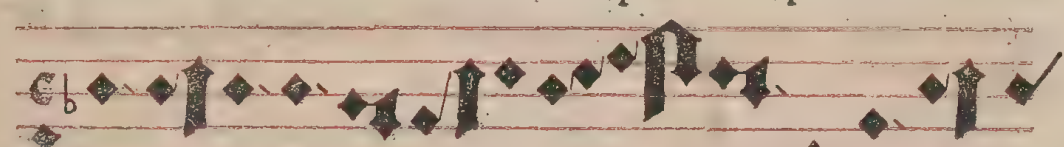
IN FESTO ASCENSIONIS DOMINI,
& Pentecostes.

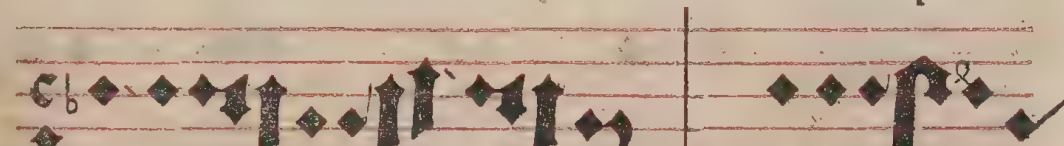
E ni te exul temus Domino, iubile-

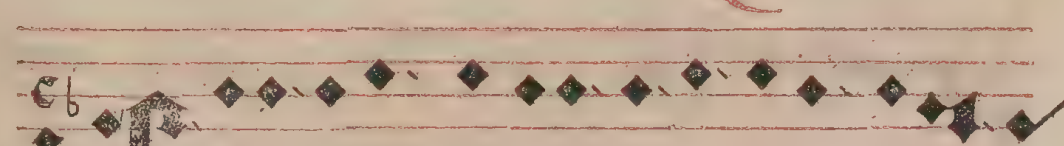
mus Deo sa lu ta ri nostro, præoc cu pemus faci-

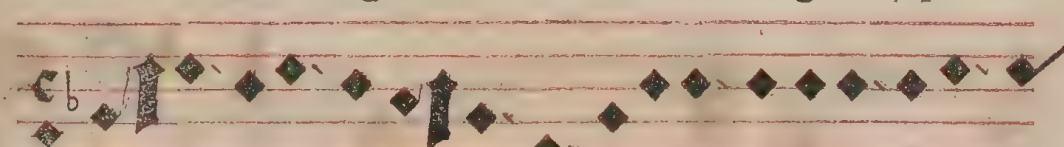
eme ius in confes si o ne, & in psal-

mis iubi lemus e i. **Q**uoniam

Deus magnus Dominus, & Rex magnus super

om nes Deos: quoni am non repellet Dominus plebem su-

suam, quia in manu eius sunt omnes fines ter-

rae, & altitudines montium ipse con-

spicit. **Q**uoniam

ipsi us est mare, & ipse fecit illud, & aridam fun-

dauerunt manus eius: venite adoremus, & pro-

cidamus ante Deum: ploremus coram Domino qui fe-

cit nos, quia ipse est Dominus Deus no-

ster,

ster, nos autem populus eius, & oves pastuæ

eius. **H**odie si vocem eius audi-

eritis, nolite obdurare corda vestra, sicut in-

exacerbatio ne secundum diem tentationis in de-

serto: ubi tentauerunt me patres vestri, pro-

bauerunt, & viderunt opera mea.

Quadraginta annis pro-

proximus fui genera ti o ni huic, & di xi, semper

hi er rant cor de: ip si ve rò non cognouerūt vi-

as meas, quibus iura ui in i ra me a,

si introi bunt in re quem me am. **G**lo-

ri a Patri, & Fi li o, & Spi ri tu i

sancto: si cut e rat in princi pi o, & nunc, &

sem per, & in se cula se cu lo rum,

A-

A men.

IN FESTO SANCTISSIMÆ TRINITATIS
& corporis Christi.

V Enite exultemus Do mi no, iu blemus De-

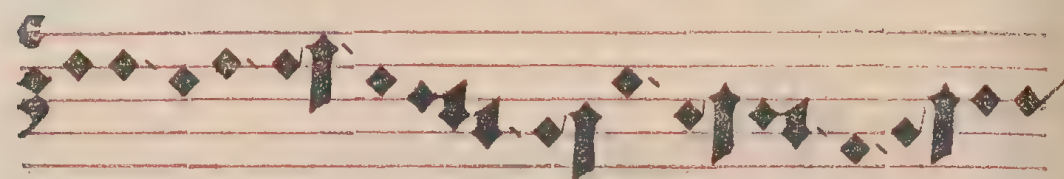
o sa lu ta ri nostro: preoccupe mus faciem e-

ius in con fes si o ne, & in psalmis iu-

bilemus e i. **Q**uoniam Deus magnus Do-

mi nus, & Rex magnus super om nes Deos: quoni-

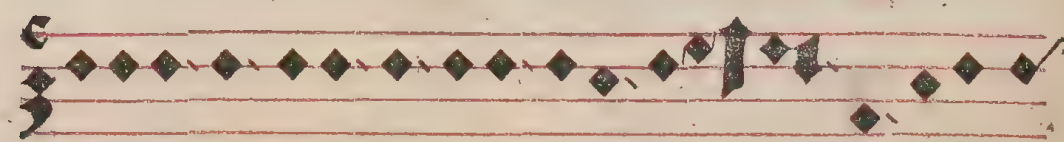
am non repellet Dominus plebem su am, quia in
Z z ma-

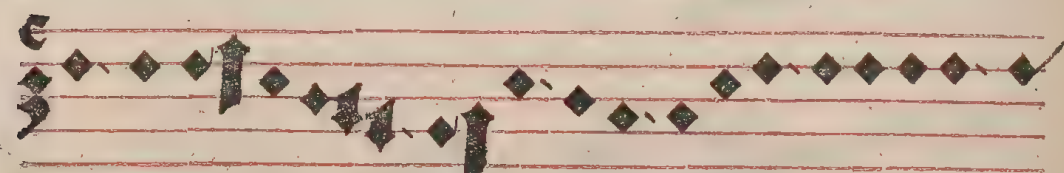
manu e ius sunt omnes fi nes ter ræ, & al ti-

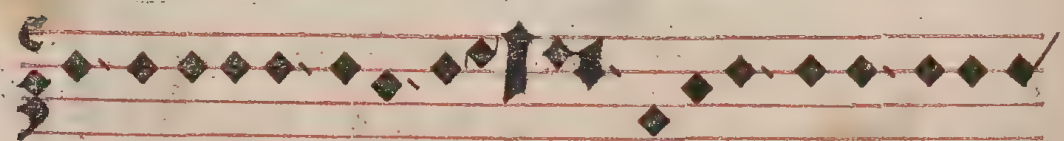
tudines montium ipse con spicit. **Q**uoniam

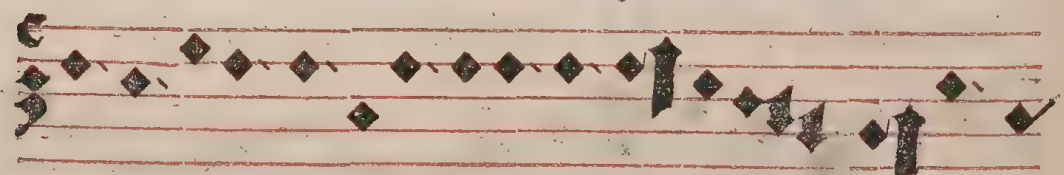
i psius est mare, & i pse fecit il lud, & a ri-

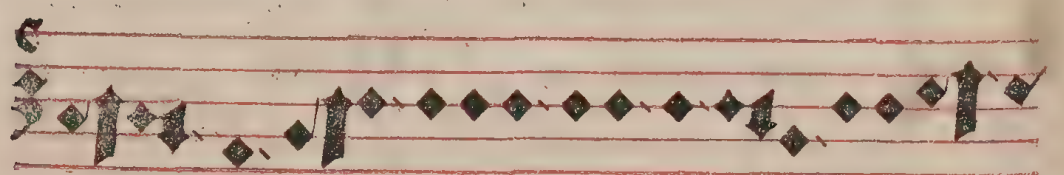
dam funda uerunt manus eius: venite a doremus,

& pro cidamus ante De um, ploremus coram Domi-

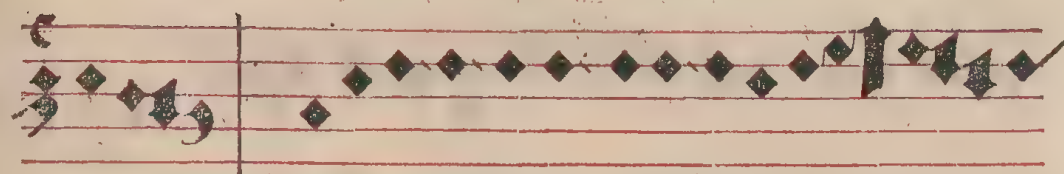

no qui fecit nos, quia ipse est Do minus De us

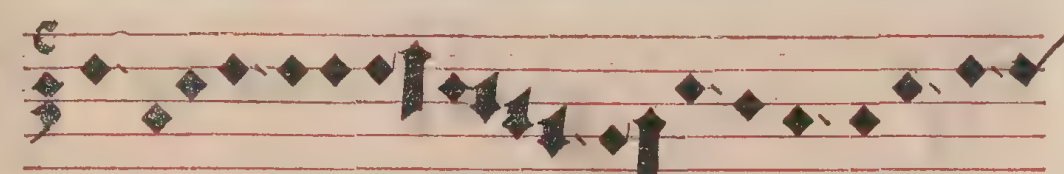

no ster, nos au tem populus eius, & oves pascuæ

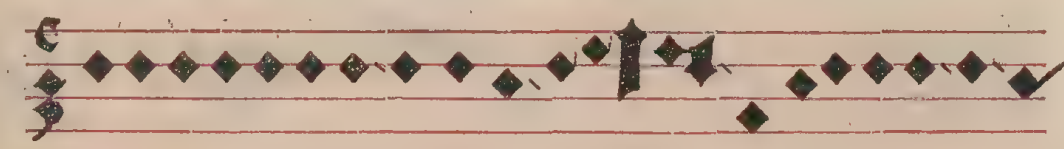
c-

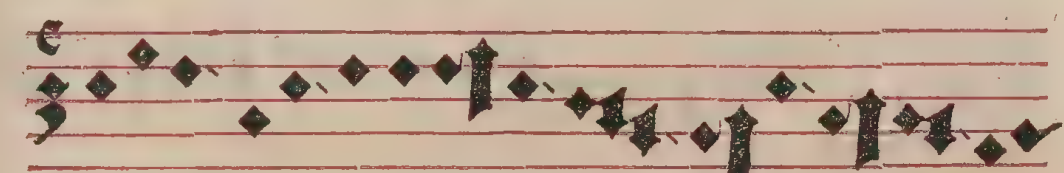
e ius. **H**odie si vocem e ius audie ri-

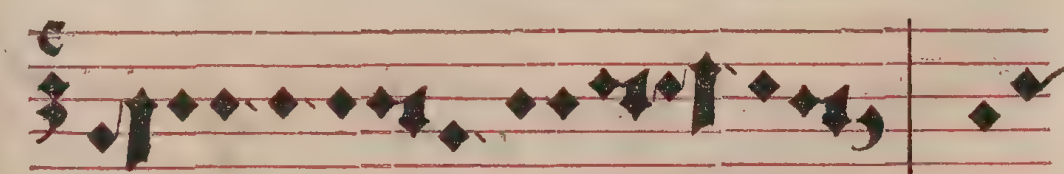
tis, noli te obdura re cor da vestra: si cut in

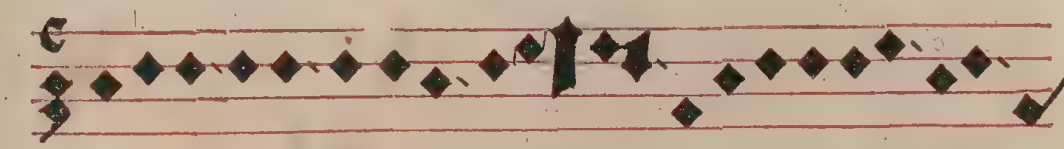
ex a cerba ti o ne, secundu di em tentati o nis in

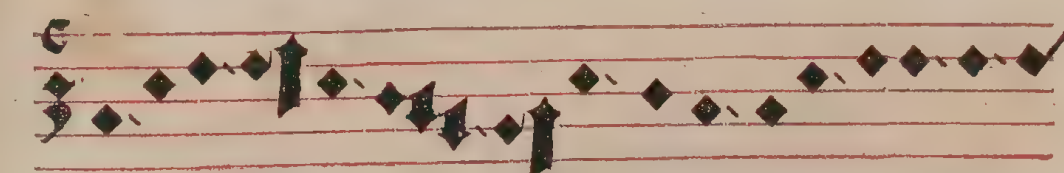
deserto: v bi tenta ue rūt me pa tres ve stri, pro-

ba uerūt, & vi de runt o pera mea. **Q**ua-

draginta annis proximus fui i genera ti o ni huic,

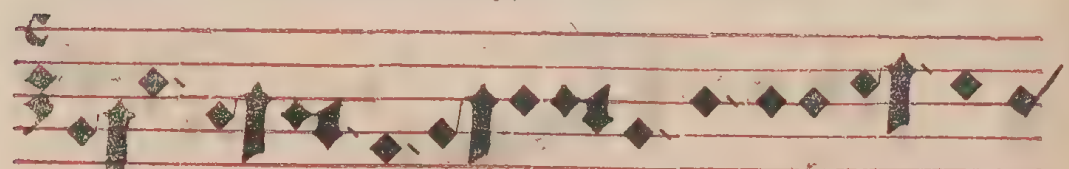
& di xi, sem per hi er rant corde, i psi verò non

Zz 2

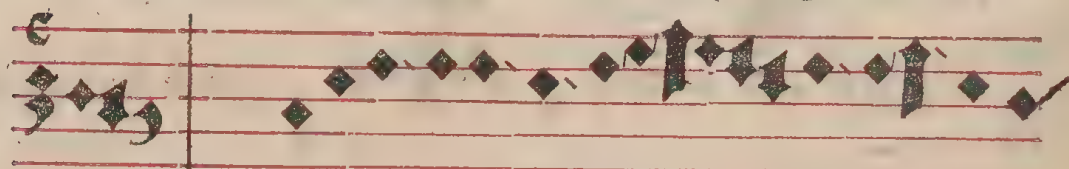
co-

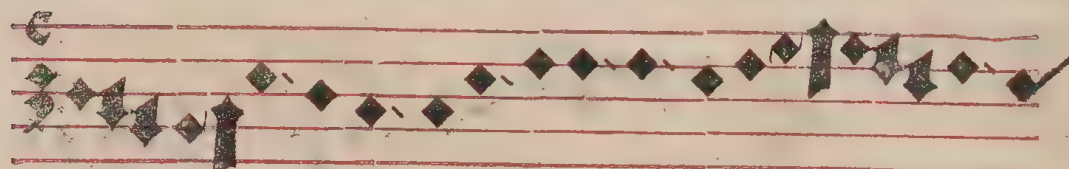
cognouerūt vias me as, quibus iu ra ui in

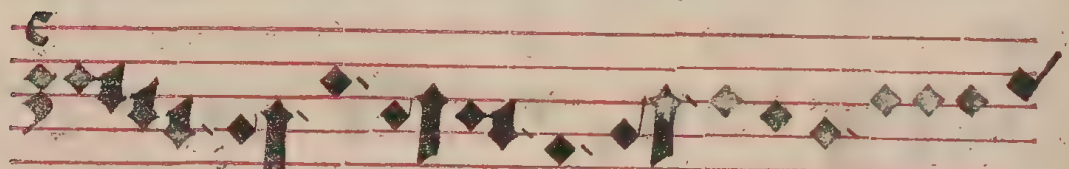
i ra me a, si in tro i bunt in requiem me-

am. **G**lori a Patri, & Fi li o, & Spi-

ri tu i fan cto: sicut e rat in princi pi o,

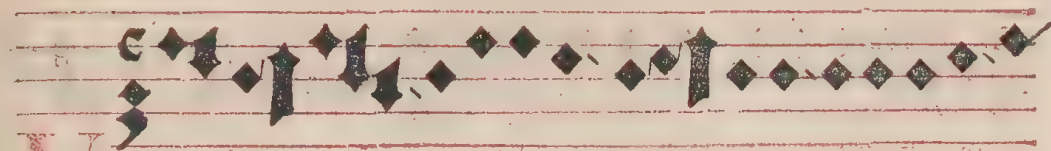
& nunc, & semper, & in se cula se culo-

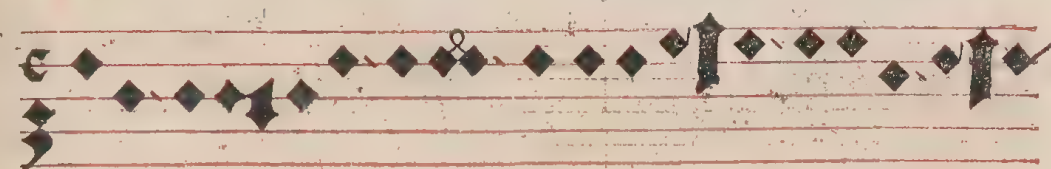
rum, A men.

IN FESTO S. IOANNIS BAPTISTAE,
exaltationis S. Crucis, S. Michaelis Archangeli,
& in aliquibus Festis principalioribus.

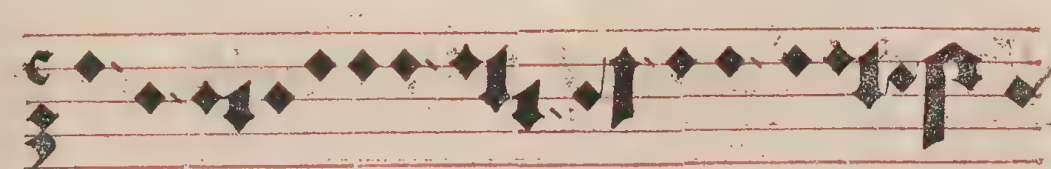
Venite

V E ni te exul temus Do mino, iu bi le mus

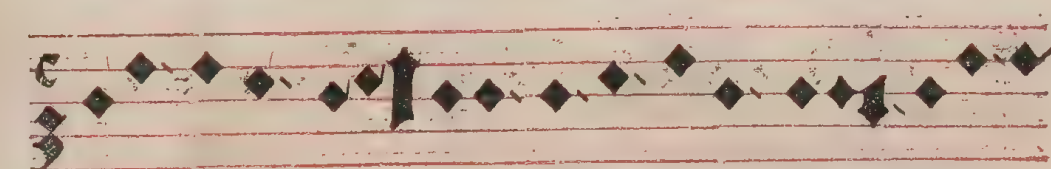
Deo sa lu tari nostro, præ oc cu pemus fa ciem e-

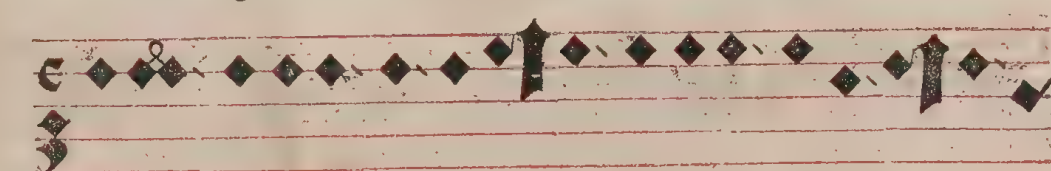
ius in confessi o ne, & in psalmis iubi-

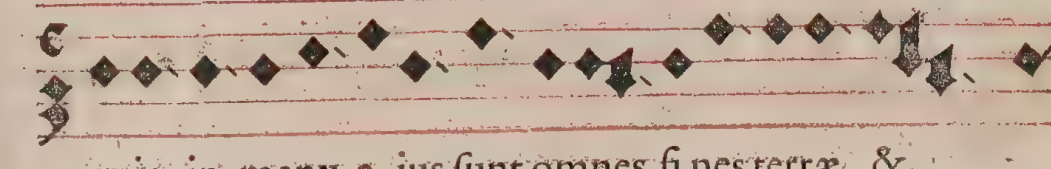
le mus e i. **Q**uoni am

Deus magnus Do minus, & Rex magnus super omnes

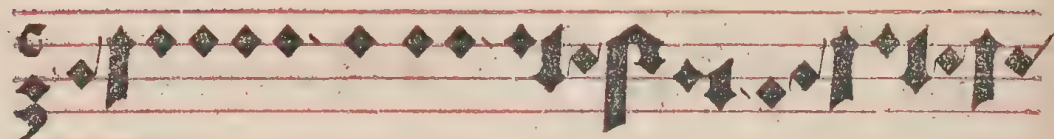
Deos: quoniam non re pel let Dominus plebē su am,

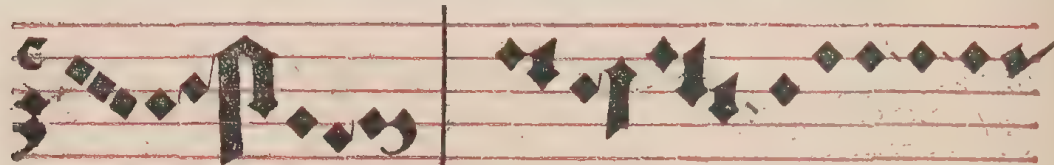
quia in manu e ius sunt omnes fi nes terræ, &

Z z 3

al-

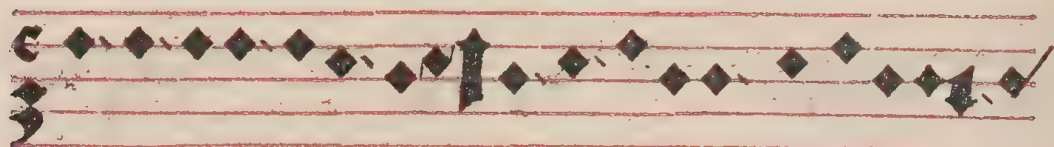

al ti tu dines montium ip se con spi-

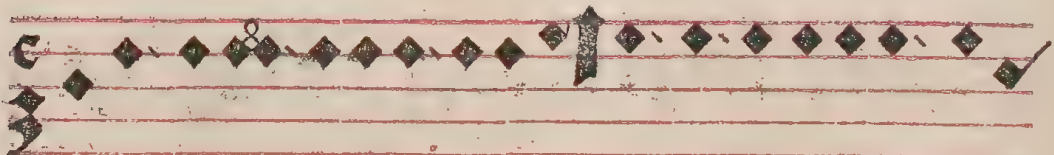

cit.

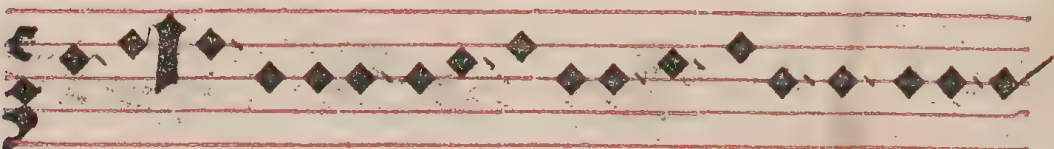
Quoni am ip si us est ma-

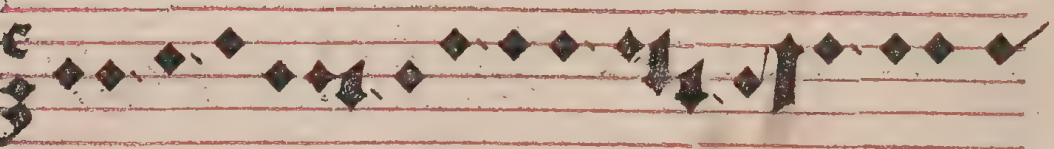
re, & ip se fe cit il lud, & a ridam fundauerunt

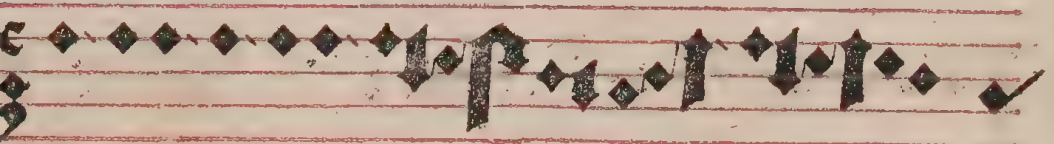
manus eius: venite a dore mus, & procidamus an-

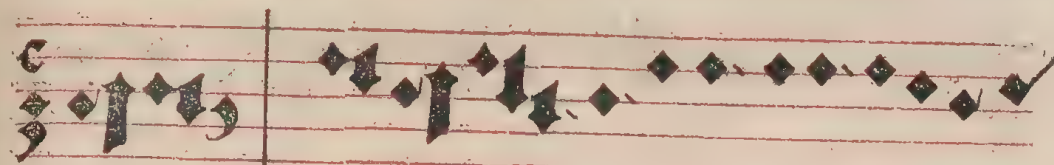
te Deum: ploremus corā Domino qui fe cit nos, quia

ip se est Dominus Deus noster, nos au tem popu-

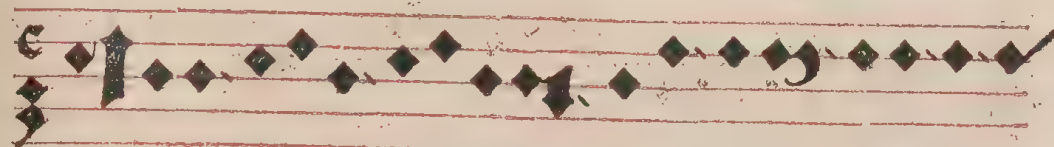

lus eius, & oves pa scu æ e-

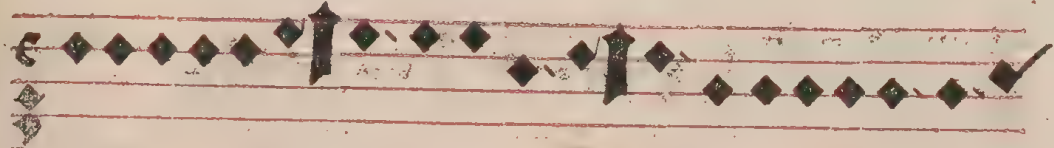

ius.

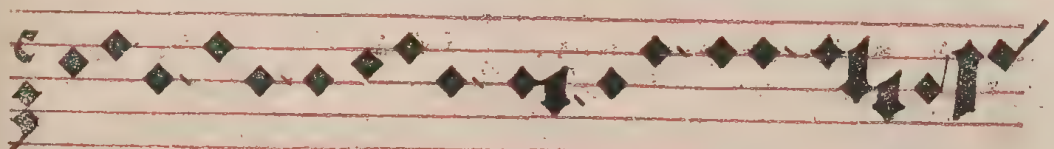
Hodi e si vocem eius audie-

ri tis, noli te obdurare corda vestra, si cut in

exa cerbati o ne secundū di em tenta ti o nis in

deserto: v bi tentauerunt me patres vestri, pro ba-

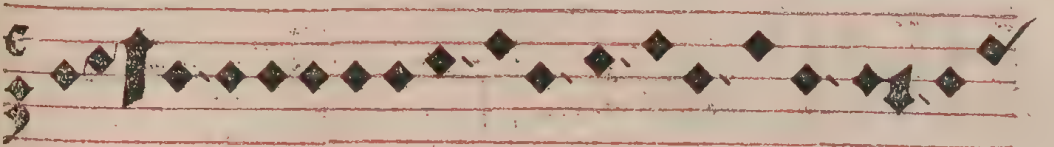

uerunt, & viderunt o pe ra me-

a.

Quadra gin ta annis proximus

fu i generati o ni huic, & dixi, semper hi er-
rant

rant corde, i p̄si ve rò non cognouerūt vias meas,

quibus iuravi in ira mea; si in troi bunt

in re qui em me am. **G**lo-

ri a Patri, & Fi li o, & Spiri tu i fan-

cto: Sicut erat in princi pio, & nunc, & semper,

& in secula se cu lo rum, A-

men.

IN

IN FESTO VISITATIONIS, NATIVITA-
tis, Præsentationis, Conceptionis Beatae Mariæ semper
Virginis: Mariæ Magdalene, Annæ matris
Mariæ, & aliarum Mulierum
sanctarum.

V E nī te exultemus Domino, iubilemus Deo fa-

lu ta ri no stro: præoccupemus faciem eius in

con fessi o ne & in psalmis iubilemus ei.

Q uoniam Deus magnus Dominus & Rex magn⁹ super

omnes De os: quoniam non repellet dominus plebē

suam, quia in manu eius sunt omnes fines ter ræ, &

& altitudines montium in ipse con spi-

cit. **Q**uoniam in ipse est mare, & in ipse fecit il-

lud, & a ridam fundauerunt manus eius: venite

adoremus & procidamus ante Deum: ploremus coram

Domino qui fecit nos, quia in ipse est Dominus Deus

noſter, nos autem populus eius, & oves pascuæ

eius. **H**odie si vocem eius audieritis, no-

nolite obdurare corda vestra, sicut in exa-

cerbatione secundum diem tentationis in deserto:

ubi tentauerunt me patres vestri, probauerunt, &

viderunt opera mea. **Q**uadragin-

ta annis proximus fui generationi huic, & di-

xi, semper hi errant corde: ipsi vero non cogno-

uerunt vias meas, quibus iuravi in ira mea, si

fi in troi bunt in requiem me am. **G**lori-

a Patri, & Fi li o, & Spiri tu i sancto: sicut

erat in principi o, & nunc, & semper, & in se-

cula seculorum A men.

IN FESTO ANNUNCIATIONIS BEATAE
 Mariae semper Virginis, & in dedicatione Ecclesiae,
 super Inuitatorium: Domum tuam
 decet sanctitudo.

Veni te exulemus Do mi no, iubilemus

Deo salu ta ri no stro: praeoc cupe mus fa ciem

e-

e ius in con fessi o ne, & in psal mis iu-

bi le mus e i. **Q**uo ni am Deus

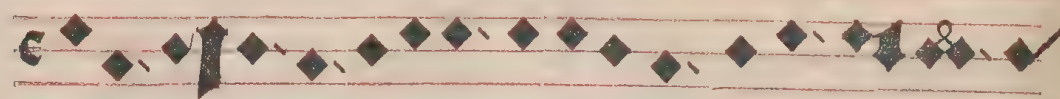
magnus Dominus, & Rex magnus super omnes De os:

quoni am non repellet Dominus plebem su am, quia

in manu e ius sunt omnes fi nes ter ra, & al-

ti tu dines mon ti um i pfe con spi cit.

Quo ni am i pfi us est mare & i pfe
 A a a fe-

fe cit il lud, & a ridam fundauerūt manus eius:

veni te a doremus, & procidamus ante De um, plo-

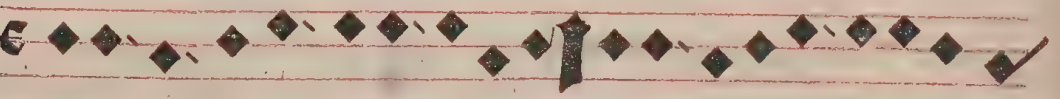
remus coram Domino, qui fe cit nos, quia i pse est

Dominus Deus no ster, nos au tem populus eius,

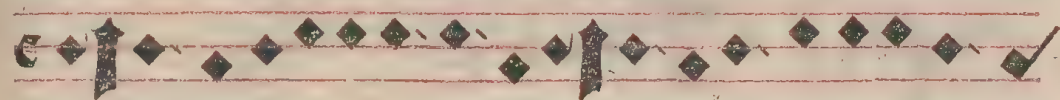
& o uespa scu æ e ius **Ho-**

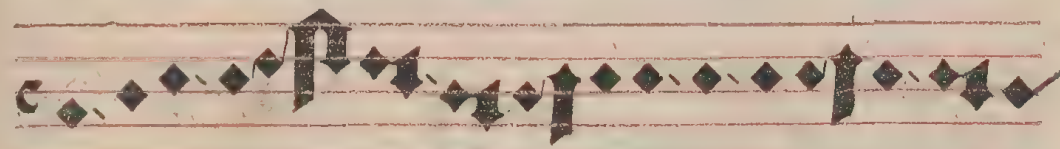
di e si vocem eius audi e ri tis, noli te obdura-

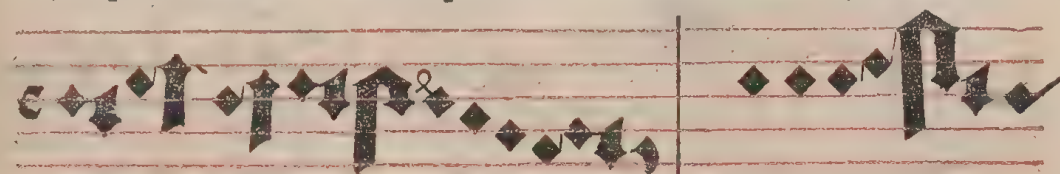
re corda ve stra: si cut in exa cerbati o ne secundum di-

di em tentati o nis in deser to: v bi tenta uerunt

me patres ve stri, proba uerūt, & vi de runt o-

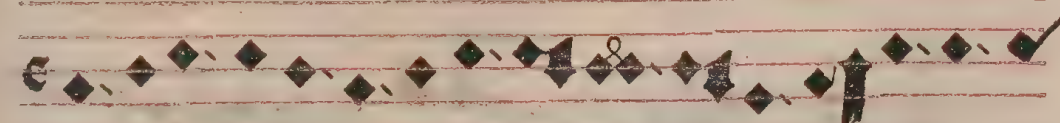

pe ra me a.

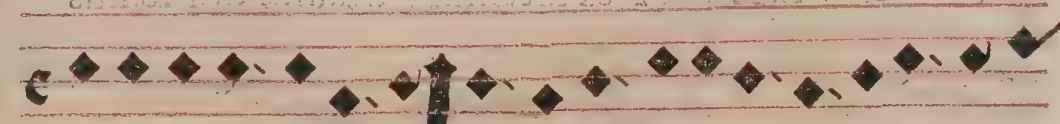
Quadragin-

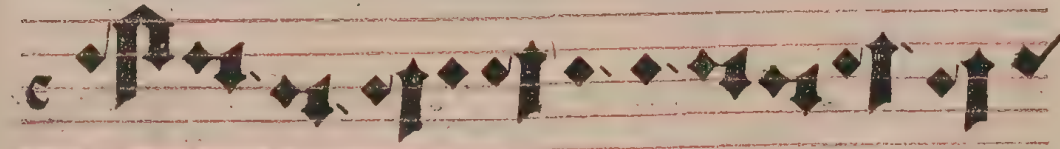
ta an nis proximus fu i generati o ni hu ic,

& dixi, semper hi errant cor de, i psi ve rò non

cognouerunt vi as me as, quibus iu ra ui in i ra me-

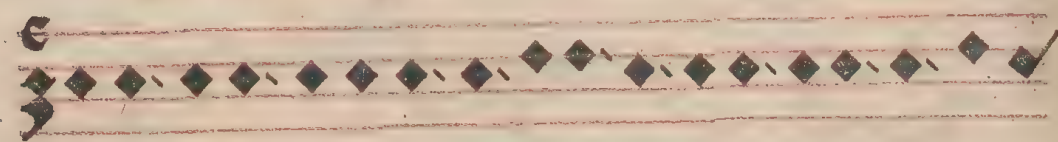
a, si in troi bunt in re qui em me-
Aaa 2 am

am. **G**lo ri a Pa tri, & Fi li o, &
 Spi ri tui fan cto: si cut e rat in princi pi o,
 & nunc, & sem per, & in se cula se cu-
 lo rum, A men.

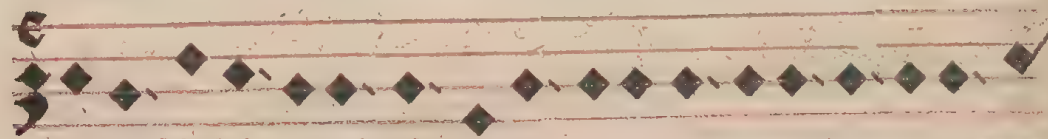
INFESTIS APOSTOLORVM, MARTYRVM,
 Confessorum, Virginum, & in Dominicis per annum.

V E ni te ex ul temus Do mi no, iu bi le mus
 Deo sa lu ta ri nostro: prae oc cu pe mus faci em
 e ius in con fessi o ne, & in psalmis iu bi le mus

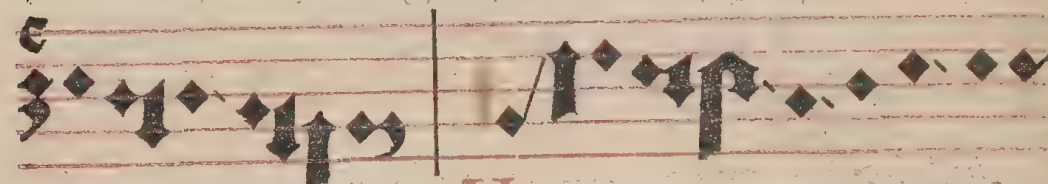
e i. **Q**uo ni am Deus magnus Dominus,
 & Rex magnus super omnes Deos: quoni am non re-
 pellet Dominus plebem suam, quia in manu e ius sunt
 omnes fines terrae, & al ti tu dines montium i pse con-
 spi cit. **Q**uo ni am i p sius est mare, &
 i p se fecit illud, & a ri dam fundauerunt manus e ius:
 ve ni te a do remus, & pro ci da mus ante Deum: plo-
 re-

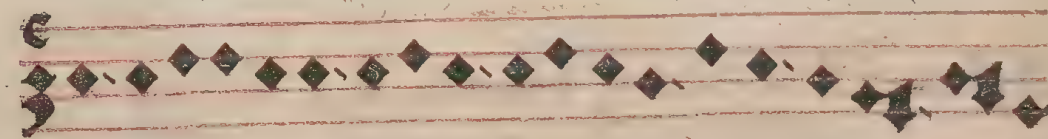
remus coram Domino qui fecit nos, quia ipse est Do-

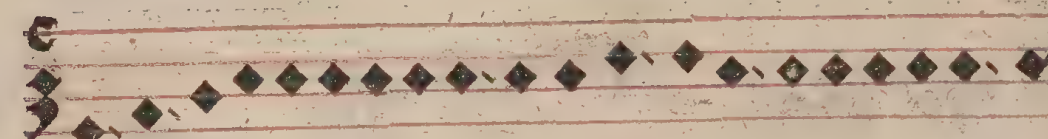
minus Deus noster, nos autem populus eius, & oves

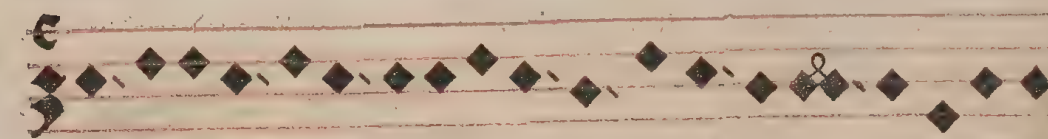
pascuæ eius. **H**odie, si vocem e-

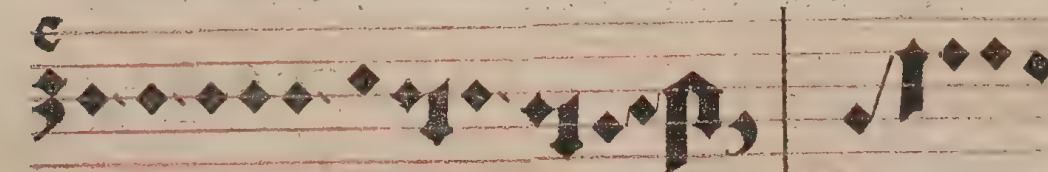
ius audieritis, noli te obdurare corda vestra, si-

cut in exacerbatione secundum diem tentationis

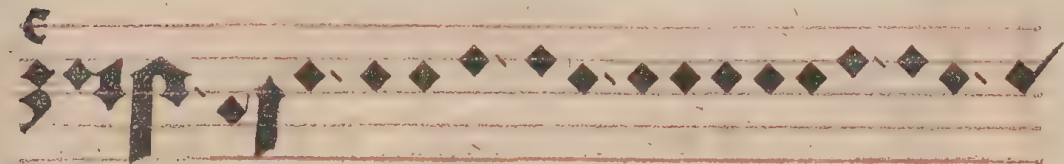

in deserto: vbi tentauerunt me patres vestri, probaue-

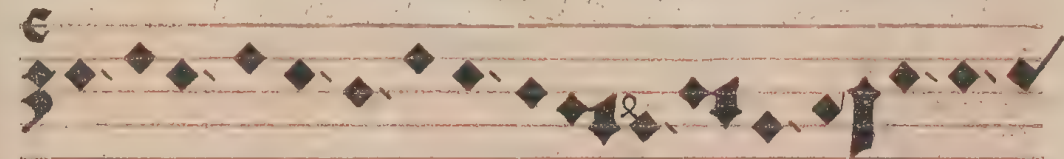

runt & viderunt opera mea.

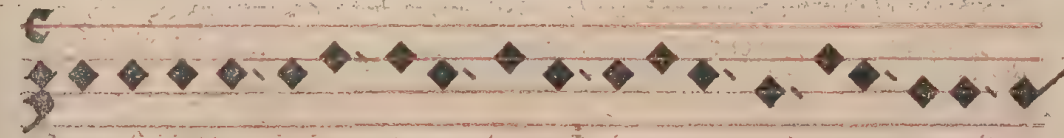
Quadragesima

ta annis proximus fui generationi huic,

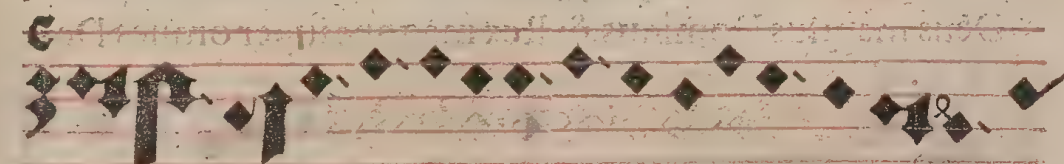
& dixi, semper hi errant corde: ipsi vero non

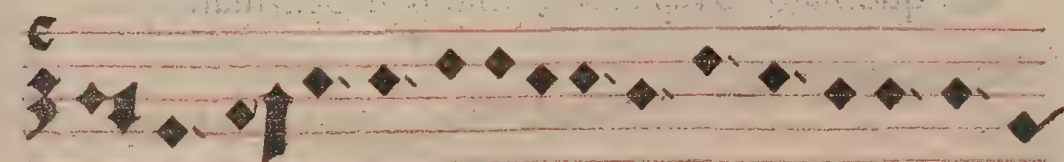
cognouerunt vias meas, quibus iuravi in ira mea,

si introibunt in requiem meam. **G**lori-

a Patri, & Filio, & Spiritui sancto:

sicut erat in principio, & nunc, & semper, &

in secula seculorum, Amen.

Aaa 4

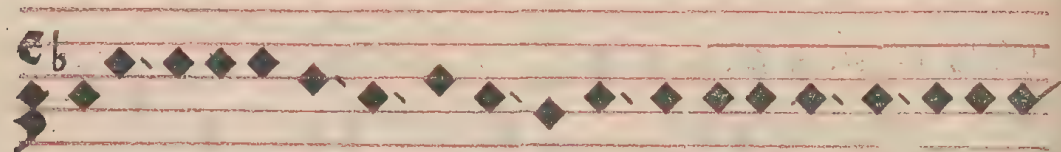

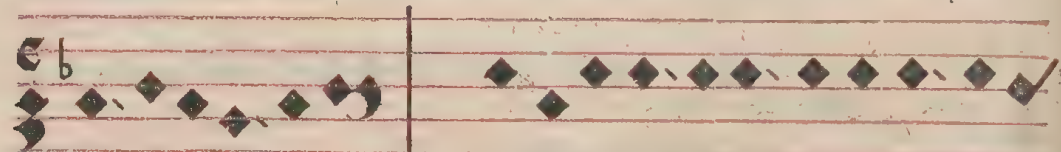
IN OFFICIO FERALI PER ANNVM.

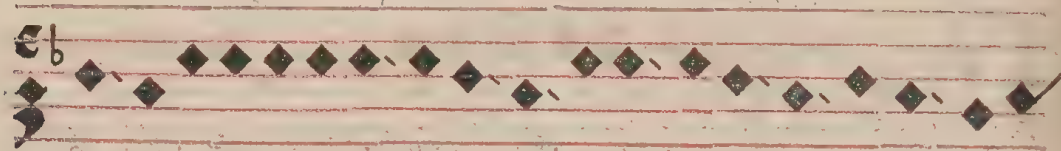
V E ni te exultemus Domino, iubi lemus Deo fa-
lu tari nostro: preoccupemus fa ciem e ius in confes-
si o ne, & in psalmis iu bilemuse i. **Q**uoniam
Deus magnus Dominus, & Rex magnus super omnes De-
os: quoniam nō repellet Dominus plebem suam, quia
in ma nu e ius sunt omnes fines terræ, & al ti tudi-
nes mōti um i pse conspicit. **Q**uoniam i psius est ma-

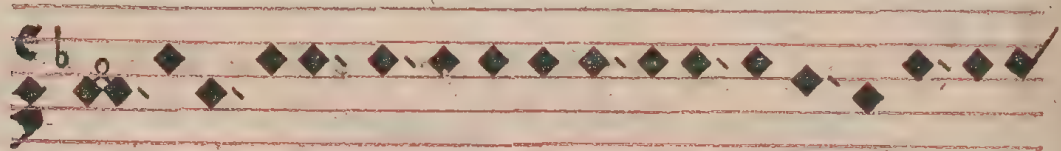
In officio feriali per annum.

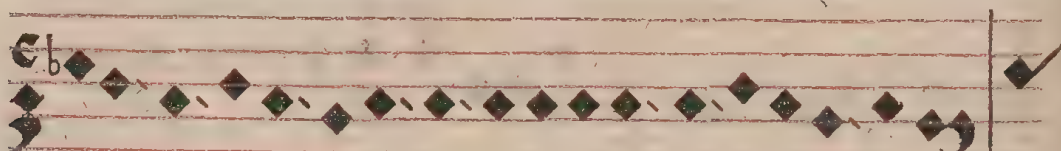
mare, & i pse fecit il lud, & a ridam fundauerūt ma-
nus e ius: ve ni te a doremus & procidamus ante De-
um: ploremus co rā Domino, qui fecit nos, quia i pse est
Dominus Deus noster, nos autem populus e ius, & o-
ues pascuæ e ius. **H**odie si vocem e ius audi e-
ri tis, nolite obdurare corda vestra: sicut in ex a cer-
bati o ne secundū diem tentati o nis in deserto:
vbi

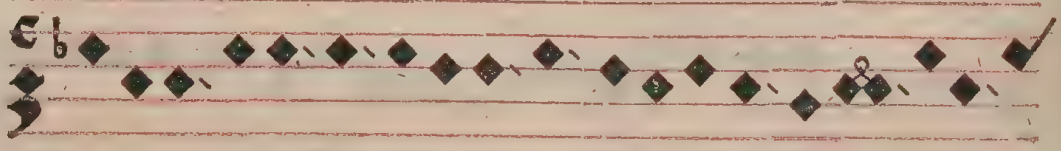

vbi tentauerunt me patres vestri, probauerunt & vi de-

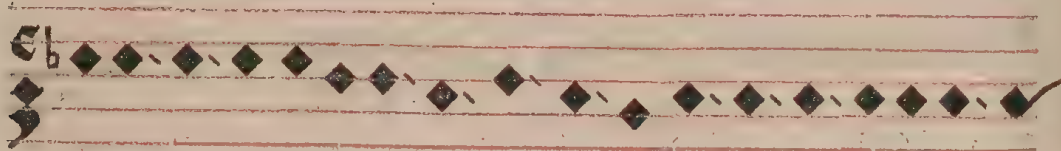

runt opera mea. **Q**uadraginta annis proximus fu-

i generati o ni huic, & dixi semper, hi errant cor-

de: i psi verò non cognouerūt vi as meas, quibus iu-

raui in i ra mea, si introibunt in requiē meam.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto: Sicut

erat in principio, & nunc, & semper, & in secula
se-

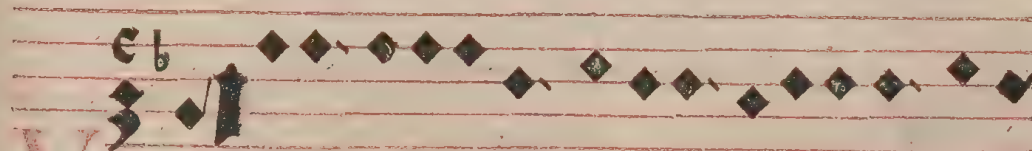

seculorum Amen.

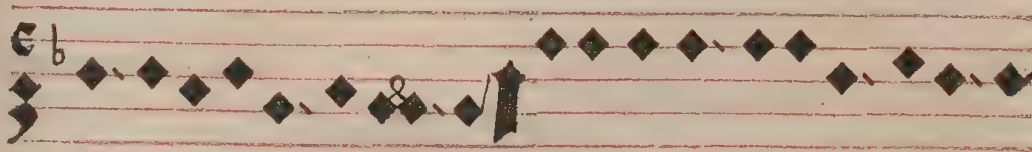
IN OFFICIO MORTVORVM.

Inuitatorium.

Regem cui omnia vi uunt. Rep. Veni-

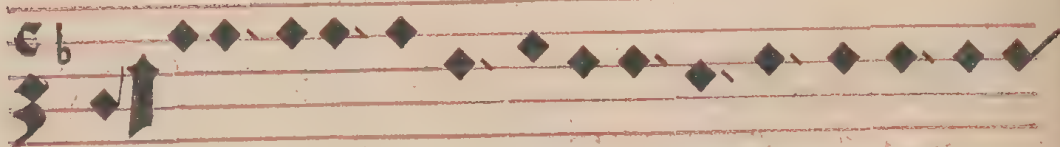

te a dore mus. **PSALMVS.**

Veni te exultemus Domino, iubilemus De-

o salu tari nostro: præ occupemus faciē eius

in confessi o ne, & in psalmis iubilemus ei.

uo-

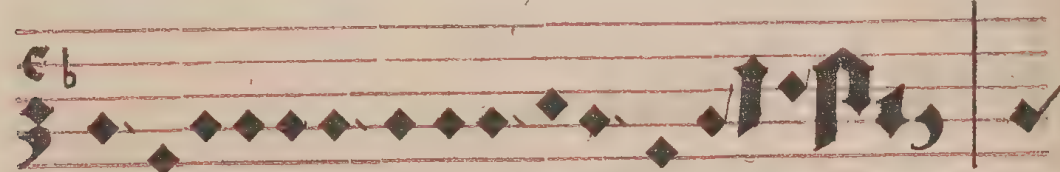
Quo ni am Deus magnus Dominus, & Rex magnus su-

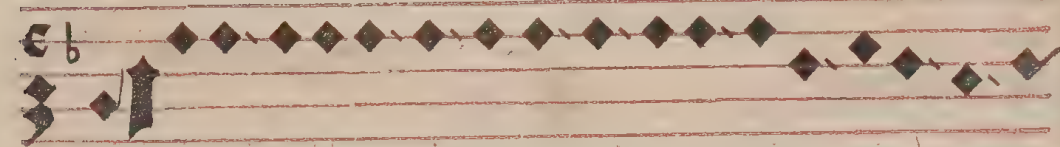
per omnes Deos: quo niam non repellat Dominus ple-

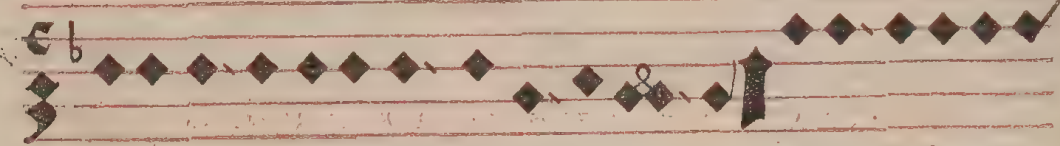
bem suam, quia in manu eius sunt omnes fines terræ,

& al ti tudines montium i pse conspi cit.

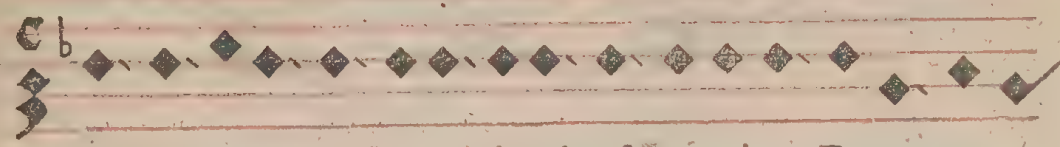
Quo niam i psi us est mare, & i pse fecit illud, &

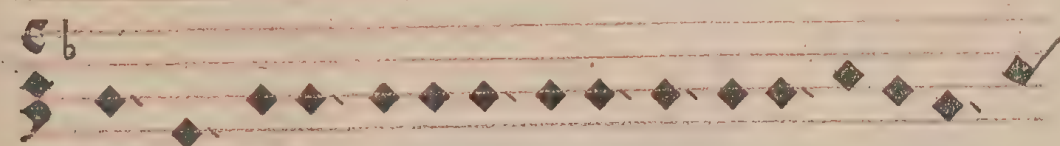
a ridam fundauerūt manus eius: ve ni te a do re-

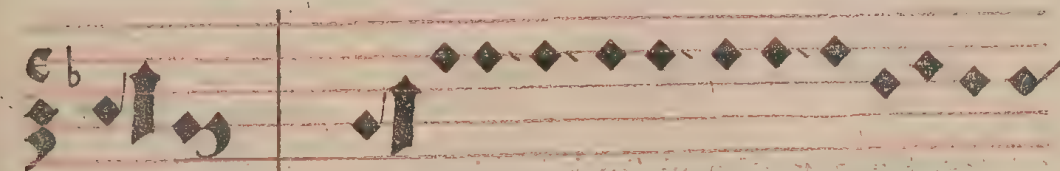
mus & procidamus ante Deum: ploremus coram Domi-
no

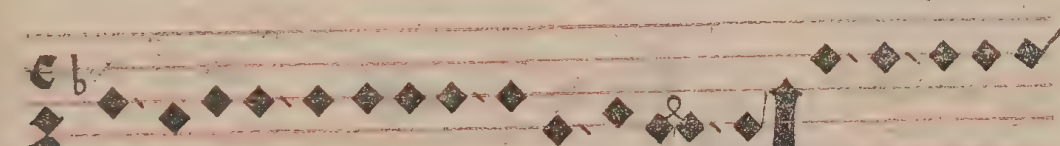
no qui fecit nos, quia i pse est Dominus De us no-

ster, nos autem populus eius, & oves pascu æ,

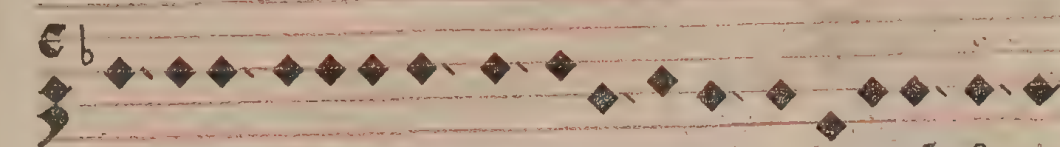
e ius. Ho die si vocem eius audi e ri-

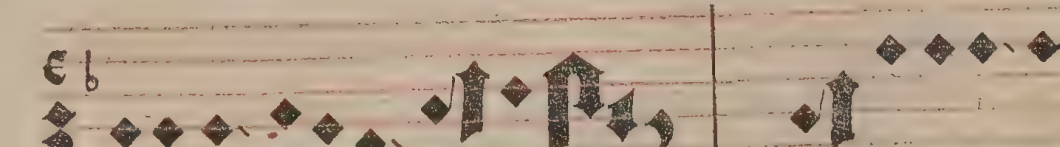
tis, no li te ob du ra re corda vestra, si cut in ex a-

cerba ti o ne, secundum di em tenta ti o nis in deser-

to: v bi ten tauerunt me patres vestri, probauerūt, &

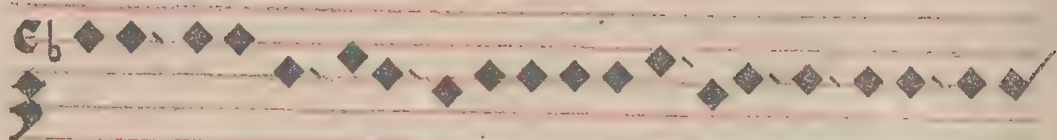

viderunt o pe ra me a.

Bbb

Qua draginta

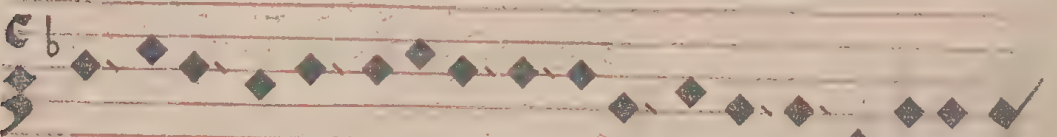
an-

annis proximus fui generati o ni huic, & dixi, fem-

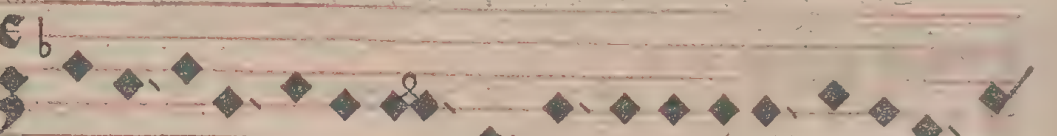
per hi errant corde: i psi verò non cognouerūt vi-

as meas, quibus iu ra ui in i ra me a, si intro i-

bunt in requiem me am. **R**e quiem æternam

dona e is Domine, & lux per pe tu a lu ce at

e is.

Agendorum Ecclesiasticorum liber, ad
vniformem Ecclesiarum per vniuersam Pro-
uinciam Regni Poloniae vsum, officio
Romano conformatus, finit
feliciter.

INDEX RER VM SPECIALIVM

vtriusq; partis Agendorum, in quo li-
tera A. numero paginae apposita, primam par-
tem, B. alteram denotat.

A.

- Absoluendi plenā facultatem quilibet Sa-
cerdos habet in articulo mortis.* 79. a
Absoluere non potest nisi Sacerdos. 78. a
*Absolui debet habens quatuor conditio-
nes.* 79. a
Absolutio duplex. 78. a
Absolutio solēnis ab excommunicatione. 86. a
*Absolutio qua vti potest Sacerdos in arti-
culo mortis.* 98. a
Absolutionis forma communis. 84. a
Absolutionis forma ab heresi. 97. a
Absolutio plenaria in iubileo modus. 97. a
Accipientis sponsam alienā poenitentia. 70. a
Adulteri & fornicarii poenitentia. 72. a
*Adulti baptismum suscipientes bifariam
distincti.* 11. a
*Adulti sani baptizandi quae habere debe-
ant.* 11. a
*Adulterum amentium baptizandum tri-
plex differentia.* 12. a
Affinitas impedit matrimonium. 48. a
Alapa in confirmatione quae suscipitur. 41. a
Altare duplex. 212. b
*Altarium in Coena Domini denudatio &
lotio.* 82. b
*Altarium resecratio & reconciliatio
quando esse debeat.* 213. b
*Antiphona in statione processionis Domi-
nicalis, Pax aeterna.* 7. b
*Antiphona suffragiorum communium cū
suis versibus & collectis in processioni-
bus Rogationum, & S. Marci.* 161. b
*Archiepiscopi & Episcopi noui exceptio
ad primum ciuitatis ingressum post cō-
secrationem.* 214. b
Aspersio Dominicalis per annum. 3. b
Aspersio Dñicalis tempore Paschali. 4. b
Aspersio & processionis modus. 173. b
Attritio quae vocetur. 65. a

*Autoritates scripturae pro Sacramēto Ex-
tremae unctionis.* 113. a

B.

- Baptismi materia.* 1. a
Baptismi forma. 10. a
*Baptismi condicionali forma quando veni-
dum.* 10. a
*Baptismi minister quis esse debeat, quis
non.* 10. a
*Baptismi caeremoniarum integra debet esse
administratio.* 14. a
Baptismus suscipientium duo ordines. 11. a
Baptismus priuatus vel dubius. 26. a
Benedictio salis ad usum baptismi. 14. a
*Benedictio brevis aquae pro baptismo, quan-
do in necessitate ex fonte sacro haberi
non potest.* 14. a
Benedictio auenae in festo S. Stephani. 9. b
Benedictio vini in festo S. Ioannis. 10. b
*Benedictio auri, myrrhae & thuris in festo
Epiphaniae.* 11. b
*Benedictio candelarum in festo Purifica-
tionis.* 12. b
*Benedictio Cinerum feria quarta in Capite
Ieiunii.* 18. b
Benedictio Palmarum. 27. b
*Benedictio noui ignis & cerei sabbatho san-
cto.* 112. b
Benedictio fontis sabbatho sancto. 128. b
*Benedictio ciborum & potus in festo Pa-
scha.* 154. b
Benedictio fontis in vigilia Petecostes. 172. b
*Benedictio herbarum, & processio in festo
Assumptionis B. V. M.* 183. b
Benedictio iter ingredientium. 223. b
Benedictio peregrinorum ad loca sacra. 225. b
Benedictio nouae nauis. 227. b
Benedictio domus nouae. 227. b
*Benedictio panis & aquae in festo S. Aga-
the contra ignis periculum.* 229. b
Bbb 2 Blasph-

Index.

Blasphemantis Deum & sanctos poenitentia. 71. a

C.

Canon Concilii Lateranen. de precepto confitendi, & communicandi saltem semel in anno. 105. a
Cantantis Missam & non communicantis poenitentia. 70. a
Cantici, Sancte Deus, sancte fortis, sancte immortalis, origo & autoritas. 158. b
Casus circa materiam confirmationis. 40. a
Casus reservati Papae in Bulla Coenae Domini. 79. a
Casus Episcopales. 79. a
Catechesis de baptismo. 154. a
Polonica. 193. a
Germanica. 231. a
Catechesis de sacrificio Missae. 182. a
Polonica. 221. a
Germanica. 264. a
Catechesis de unctione extrema. 186. a
Polonica. 224. a
Germanica. 268. a
Catechesis de exequiis funebribus. 188. a
Polonica. 227. a
Germanica. 271. a
Celantis se cognovisse mulierem, quae contraxit cum fratre eius poenitentia. 70. a
Celebrantis excommunicati. 71. a
Clerici furis poenitentia. 74. a
Coemeterium quando consecrandum, quando reconciliandum. 212. a
Coeuntis cum aliq cognata poenitentia. 70. a
Cognatio impedimentum matrimonii, eaq; triplex. 45. a
Cognoscentis uxorem adulteratam poenitentem ante poenitentiam peractam poena. 70. a
Cognoscentis uxorem adulteram antequam poeniteat poena. 71. a
Cognoscentis ignoranter duas sorores poenitentia. 70. a
Comburentis ecclesiam poenitentia. 71. a
Commendatio animae. 146. a
Communicantis haeretico inscienter poenitentia. 74. a
Communio sacra in Ecclesia quis ritus ser-

uandus. 106. a
Compulsi conditionaliter deierantis. 74. a
Conditio quando est impedimentum matrimonii. 45. a
Conductus funeris minor & communis. 194. b
Conductus maior. 195. b
Conductus sacerdotis defuncti. 199. b
Conductus paruulorum baptizatorum. 199. b
Confessario antequam confessionem audiat, septem sunt observanda. 82. a
In ipsa confessione tria. 83. a
Post confessionem tria. ibid.
Confessio sacramentalis quid. 66. a
Confessio sacramentalis in octo casibus iteranda. 66. a
Confessio generalis. 98. a
Confessio generalis polonica. 99. a
Confessio generalis germanica. 100. a
Confessionis sacramentalis proprietates tres. 66
Confessionis sacramentalis proprietates 16. ex decentia adhibenda. 66. a
Confessionis generalis usus post conciones tantum. 101. a
Confirmandorum Catechesis. 155. a
Polonica. 195. a
Germanica. 234. a
Confirmandorum quales debent esse praemonitiones. 42. a
Confirmatio simpliciter ad salutem non est necessaria. 42. a
Confirmationem suscepturus tria habebit de necessitate. 42. a
Confirmationem suscepturo ex decetia quae sunt habenda. 42. a
Confirmationem non suscipiens quando peccat mortaliter. 42. a
Confirmationis materia. 40. a
Confirmationis forma & minister. 41. a
Confirmationis sacramentum quare unctione perficitur. 41. a
Constitens enumerare tenetur circumstantias peccatorum. 67. a
Confiteri Christianus quisq. de iure diuino debet in articulo mortis. 66. a
Confiteri saltem semel in anno de iure diuino tenemur. 67. a
Consecratur ecclesia tribus casibus. 211. b
Contra

Agendorum.

Contra iuramentum in mortem Domini machinantis, vel in eius regnum poenitentia. 74. a
Contrahentis cum polluta per adulterium poenitentia. 70. a
Contritio quid sit, & quae requirat. 65. a
Crimina tria matrimonium impediunt. 47. a

D.

Damones Dei creaturas per malignos homines solent impetere. 247. b
Degradati celebrantis poenitentia. 71. a
Deierantis pro persona & rebus, vel pro aliqua necessitate poenitentia. 74. a
Deprecatio pro fuganda sterilitate mulieris. 59. a
Dicentis coacto falsum testimonium poenitentia. 72. a
Discrepantis ab ecclesia Metropol. in dicendo horas canonicas poenitentia. 71. a
Dispositio bona in Sacramentorum administratione necessaria. 7. a
Dispositio sui ipsius qualis esse debet. 7. a
Dispositio suscipientis qualis. 7. a
Diuisionis Apostolorum solennitas unde orta. 182. b
Diuisiones quatuor matrimonii. 43. a
Diuortii causa. 50. a
Diuortium & repudium quot modis intelligitur. 49. a
Domus vel area incenditis poenitentia. 71. a

E.

Episcopi inuitum sine iusta causa ordinantis poenitentia. 71. a
Episcopi dissimulantis corrigere venditionem ministeriorum poenitentia. 71. a
Episcopi, presbyteri, vel diaconi volentis re baptizari poenitentia. 72. a
Episcopi homicida poenitentia. 73. a
Error qualis impedit matrimonium. 44. a
Euangeliorum quatuor initia. 176. b
Eucharistia sacramenti materia & forma. 102. a
Eucharistia minister. 103. a
Eucharistia effectus. 104. a
Eucharistia sumendi septē consideranda. 103. a

Eucharistiam sumentium Catechesis. 170. a
Polonica. 209. a
Germanica. 250. a
Eucharistiam sumentium altera Catechesis. 174. a
Polonica. 212. a
Germanica. 254. a
Excommunicantis iniuste poenitentia. 71. a
Exequiarum funebrium usque antiquissimae. 188. a
Exhortatio ad agrotum oleo sacro ungendum. 187. a

Polonica. 226. a
Germanica. 270. a
Exhortationes a sacerdotibus pro opportunitate faciendae dum infirmos visitat. 132. a
Eadem Polonice. 136. a
Eadem Germanice. 140. a
Exorcismus salis. 1. b
Exorcismus aquae. 2. b
Exorcista proprium est damones expellere. 230. b
Exorcista demonem expulsuro quae observanda. 231. 232. b
Expulsionis demonum forma. 232. b

F.

Falsa mensura poenitentia. 74. a
Falsarii poenitentia. 70. a
Filiam vel sororem spiritualem cognoscentis poenitentia. 73. a
Filium proprium opprimentis poenitentia. 72. a
Forma sacramentorum quibus corrumpitur. 9. a
Forma admonitionis dicendae a sacerdote ad communicatores ex Catechismo Romano. 175. a
Polonica. 214. a
Germanica. 256. a
Forma altera similis admonitionis ex D. Ambrosio desumpta. 177. a
Polonica. 216. a
Germanica. 258. a
Frangentium spolia filiorum poenitentia. 70. a
Frons in confirmatione quare linitur. 41. a

H.

Haeticorum baptismus quis recipiendus. 39. a
Bbb 3 Hilarionis

Index

Hilarionis dictum de odio demonum in Dei creaturas. 247. b
Homicida casualis poenitentia. 73. a
Homicida voluntarij poenitentia. 73. a
Homicida in Coena Domini publice poenitentes. 81. b
Hostiarum in Coena Domini consecratio et depositio. 81. b

I.

Impotentia coeundi impedit matrimonium eaque duplex. 48. a
Incendiarii poenitentia. 73. a
Incesti vel coitus contra naturam, vel cum brutis poenitentia. 73. a
Infantes baptismum suscipientes bifariam distincti. 11. a
Infantes christianorum quando et ubi baptizandi. 12. a
Infantes paganorum an baptizandi. 12. a
Infirmi baptizandi breuior formula. 37. a
Informatio duos vel plures baptizandi. 37. a
Iniuste alium accusantis ad mortem poenitentia. 72. a (173. b)
Instructio de festiuitate Corporis Christi. Interdicti diuisiones. 205. b
Interdicti tempore quae licita, quae non. 206. b
Interdicti tempore in festis, Natiuitatis, Paschae, Pentecostes, Assumptionis et Corporis Christi, quae fieri debeant. 207. b
Interdicti alio tempore quae possunt fieri. 208. b
Interdictum quid. 205. b (71. a)
Interfectoris Domini, vel uxoris poenitentia. Interfectoris matris poenitentia. 71. a
Interrogationes a Sacerdotibus faciendae ad infirmos dum eos visitat. 133. a
Eadem Polonica. 137. a
Eadem Germanica. 141. a
Intronsandi Plebani professio. 200. b
Introductio mulieris in ecclesiam post partum. 62. a (217. b)
Introductio noui Plebani, vel beneficiati. Introductio vicarii vel altaris. 219. b
Inuocationis sanctorum causa. 158. b
Iurantis non redire ad pacem poenitentia. 73. a
Iustitia publicae honestatis impedimentum est matrimonii. 48. a

L.

(46. b)
Lamentationes Ieremiae Prophetae cum notis. Latronis confiteri volentis, vel consistentis poenitentia. 71. a
Ligamen impedit matrimonium. 42. a
Litania de B. Virgine. 167. b
Litania sanctissimi nominis Iesu. 166. b
Litaniae duplices. 155. b
Litaniae cur vocentur maiores. 157. b
Litaniae minores quae, cur instituta, cur vocentur minores. 157. b
Litaniae quas ob causas fiant. 158. b
Litaniae cur vocentur rogationes. 158. b
Litaniae maioris et processionis modus. 159. b
Litaniae minoris et processionis modus diebus Rogationum. 168. b
Litaniis cur ieiunium adiungitur. 158. b
Litaniarum formula cum notis in die Cinerum. 21. b
Litaniarum maiorum institutionis causa. 155. b
Litaniarum maiorum triplex denominatio. 157. b

M.

(157. b)
Maleficiati, vel a demonibus obsessi, quomodo et a quibus iuuandi. 230. b (247. a)
Maleficiorum et incantationum depulsio. Manum in Episcopum vel presbyterum mittentis poenitentia. 75. a
Matrimonii sacramentum, Baptismus et Confirmationem quare statim consequuntur. 43. a
Matrimonii definitio, causa efficiens, materia, forma, effectus, minister suscipientes. 43. a
Matrimonii quinque impedimenta, quae impediunt contrahendum, sed non dirimunt contractum. 49. a
Matrimonii duodecim impedimenta. 44. a
Matrimonio iungendorum quae esse debeant praemonitiones. 50. a
Matrimonio iungendorum Catechesis. 158. a
Polonica. 198. a
Germanica. 237. a
Matrimonio iungendorum altera Catechesis. 162. a
Ministri aut notorii haeretici reconciliandi modus. 89. a
Eius

Agendorum.

Eius reuocationis forma. 90. a
Missa. 182. a
Modus copulandi matrimonio. 51. a
Modus comunicandi infirmum domi. 108. a
Modus absoluendi excommunicatum. 85. a
Monialis fornicariae poenitentia. 70. a
Monstrum quomodo baptizandum. 113. a
Mortalia peccata omnia confitenda. 67. a
Mortaliter peccantis poenitentia. 71. a
Mulieris partum supponentis poenitentia. 70. a

O.

Obices spirituales qui vocentur. 11. a
Occidentis Iudaeum vel paganum poenitentia. 73. a
Occidentis per insaniam poenitentia. 73. a
Occidentis clericum poenitentia. 73. a
Occidentis contra interdictum Ecclesiae poenitentia. 73. a
Oratio Ieremiae Prophetae. 76. b
Oratio ab igne, et aliis periculis praeseruatua. 229. b
Orationes ad quas dicendas ager si potest a sacerdote visitante inducatur. 135. a
Eadem Polonica. 139. a
Eadem Germanica. 143. a
Orationes pro agonizantibus dicenda. 144. a
Ordinandorum Catechesis. 179. a
Polonica. 218. a
Germanica. 260. a (47. a)
Ordo sacer est impedimentum matrimonii.

P.

Parochi res Ecclesiae dilapidantis poenitentia. 72. a
Patrini quot, quales et quare baptizandis adhibendi. 13. a
Peccata hominum quare non reuelanda. 67. a
Pedium lotio feria 5. Coena Domini. 52. b
Peierantis in manu Episcopi, vel in cruce sacra poenitentia. 74. a
Periuri poenitentia. 74. a
Personae vaga non nisi bene examinata iungenda matrimonio. 50. a
Poenitentiae definitio, materia et forma. 65. a
Poenitentiales canones antiqui. 69. a
Poenitentium Catechesis. 164. a
Polonica. 203. a
Germanica. 243. a

Poenitentia in altera Catechesi. 168. a
Polonica. 207. a
Germanica. 248. a
Praxis audiendae confessionis. 81. a (70. a)
Presbyteri incaute verberantis poenitentia. Presbyterum interficientis poenitentia. 74. a
Processio ad depositionem crucis cum eius adoratione feria 6. Parasceues. 90. b
Processio in nocte Resurrectionis Domini. 152. b
Processio Paschalis ante maiorem missam. 153. b
Processio in festo Omnium sanctorum, et proprii patroni Ecclesiae. 186. b
Processio generalis pro defunctis. 187. b
Processio die Assumptionis B. V. M. 183. b
Processiones christianorum quid representant. 158. b (12. b)
Processionis modus in festo Purificationis. Processionis modus in Dominica Palmarum. 34. b
Processionis modus die Ascensionis. 171. b
Processionis modus in festo Pentecostes. 173. b
Processionis solennioris in festiuitate Corporis Christi modus. 175. b
Processionis modus in festo Diuisionis Apostolorum. 182. b
Pueri expositi quomodo baptizandi. 12. a
Pueri de vita periclitantes in partu. 12. a

R.

Raptoris seu furis poenitentia. 74. a
Reconciliandi haeticum modus. 88. a
Reconciliatio pallarum, corporaliu, et lintheaminum sacrorum post ablutionem. 222. b
Reconciliatur Ecclesia quinque casibus. 211. b
Regula tres circa formam Baptismi obseruanda. 9. 10. a (47. a)
Religionis disparitas impedit matrimonium. Repudii locus in duobus casibus. 50. a
Respicientis furta in astrolabio poenitentia. 72. a
Responsorii, Sepulto Domino, cantus figuralis. 108. b
Responsorium in processionibus Dominicalibus, Duo Seraphin. 5. b
Restituendi ordo. 77. a
Restituendum quid. 77. a (76. a)
Restituere debent undecim genera hominum. Restituere famam quam teneatur, quam non. 76. a
Restitutio cui esse debet. 76. a
Bbb 4

Index

Restitutio quando fieri debet.	77. a	Secreta confessionis quando, & quomodo reuelari possunt.	67. a
Restitutionis tres regule genera. 2s.	75. a	Sepulcri apertio die Resurrectionis D. 150. b	
Restitutionis modus quis.	78. a (74. a)	Sepultura Ecclesiastica quindecim generibus hominum denegatur.	201. b
Reuelantis peccatū poenitentis poenitentia.		Sequentia pro defunctis.	189. b
Reuocationis hereticæ forma.	88.	Sermo B. Iuonis in ramis Palmarum.	38. b
Polonicè.	92. a	Polonicus.	40. b
Germanicè.	94. a	Germanicus.	43. b
Ritus administrandi baptismum.	15. a	Sermo B. Iuonis de Cœna Dñi.	83. b
Ritus baptizandi masculum.	16. a	Polonicus.	85. b
Ritus baptizandi femellam.	27. a	Germanicus.	87. b
Ritus introducendi mulierem in Ecclesiam post consummatum matrimonium.	57. a	Sigillum confessionis.	67. a
Ritus administrandi extremam vnctionem.	116. a	Solenniter poenitentis, & post ad vomitum redeuntis poenitentia.	70. a
S.		Sūmariū tractationis de interdicto.	210. b
Sacerdotis fornicarii poenitentia.	70.	T.	
Sacerdotis mortuum pallis altaris inuolutis poenitentia.	70. a	Tempestate ingruente preces.	250. b
Sacerdotis qui interest clandestinis desponsationibus poenitentia.	71. a	Turificationis modus in primis vespers festi.	213. b
Sacerdotis accedētis ad sibi confessam poenitentia.	72. a	V.	
Sacerdotis negligentis circa tractationem Corporis & Sanguinis Domini poenitentia.	73. a	Velum quadragesimale expansum ante altare quid denotet.	26. b
Sacerdotis in sui defensa latronem occidētis poenitentia.	73. a	Venialia peccata vt confiteamur semper nō tenemur.	67. a (80. b)
Sacrilegi chrisma vel calicem sacrum poluentis poenitentia.	70. a	Versus ad tropos in matutinis tenebris.	
Satisfactio quid est.	68. a	Violentia qualis impedit matrimonium.	47. b
Satisfactio tribus perficitur.	68. a	Vnctionis extrema materia.	113. a
Satisfactio triplex.	68. a (68. a)	Vnctionis forma, & minister.	114. a
Satisfactio iniuncta, ad quæ debet dirigi.		Vnctionis extrema octo effectus.	114. a
Satisfactio quò ad proximū in duobus consistit.	75. a	Vnctionis Sacramentum quibus conferendum.	115. a
Scienter rebaptizati poenitentia.	72. a	Vomentis Eucharistiam per ebrietatem poenitentia.	74. a
Scienter falsum iurantis, vel alium iurare compellentis poenitentia.	74. a	Votum simplex violantis poenitentia.	71. a
		Votum quādo impedit Matrimonium.	45. a

FINIS INDICIS.

Cum Gratia & Privilegio S. R. M.

CRACOVIAE In Officina Architypographica Regia & Ecclesiastica, Lazari.

Anno Dñi.

M. D. XCI.

Oratio pro repulsi exercitus Turcici numerosissimi
celebretur Die 19 Octobris

Domine Deus exercituum, belli pacisq; moderator qui interueni-
entibus, Beatissima Virgine Maria, & Sanctis cuius Regni Pa-
tronis, benignitate tua immanem Turcarum exercitum in ex-
tremum Poloniae exitum obstinate collectum et effusum magna
cum ignominia et clade repulisti: Gratias tibi et sacrificium
laudis deuoto corde reddimus, maiestati tuae humiliter sup-
plicantes, ut a quibus virgam furoris tui misericorditer auer-
tisti, eosdem facias ad te toto corde conuerti, ac in tuo ob-
sequio iugiter versari. Per Dominum nostrum

Sehga Konserwacji By - XI. 2009 -
- VII. 2010

